



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Ioannis Evsebii Nierembergii Vita Divina, Sev Via
Regia Ad Perfectionem**

Nieremberg, Juan Eusebio

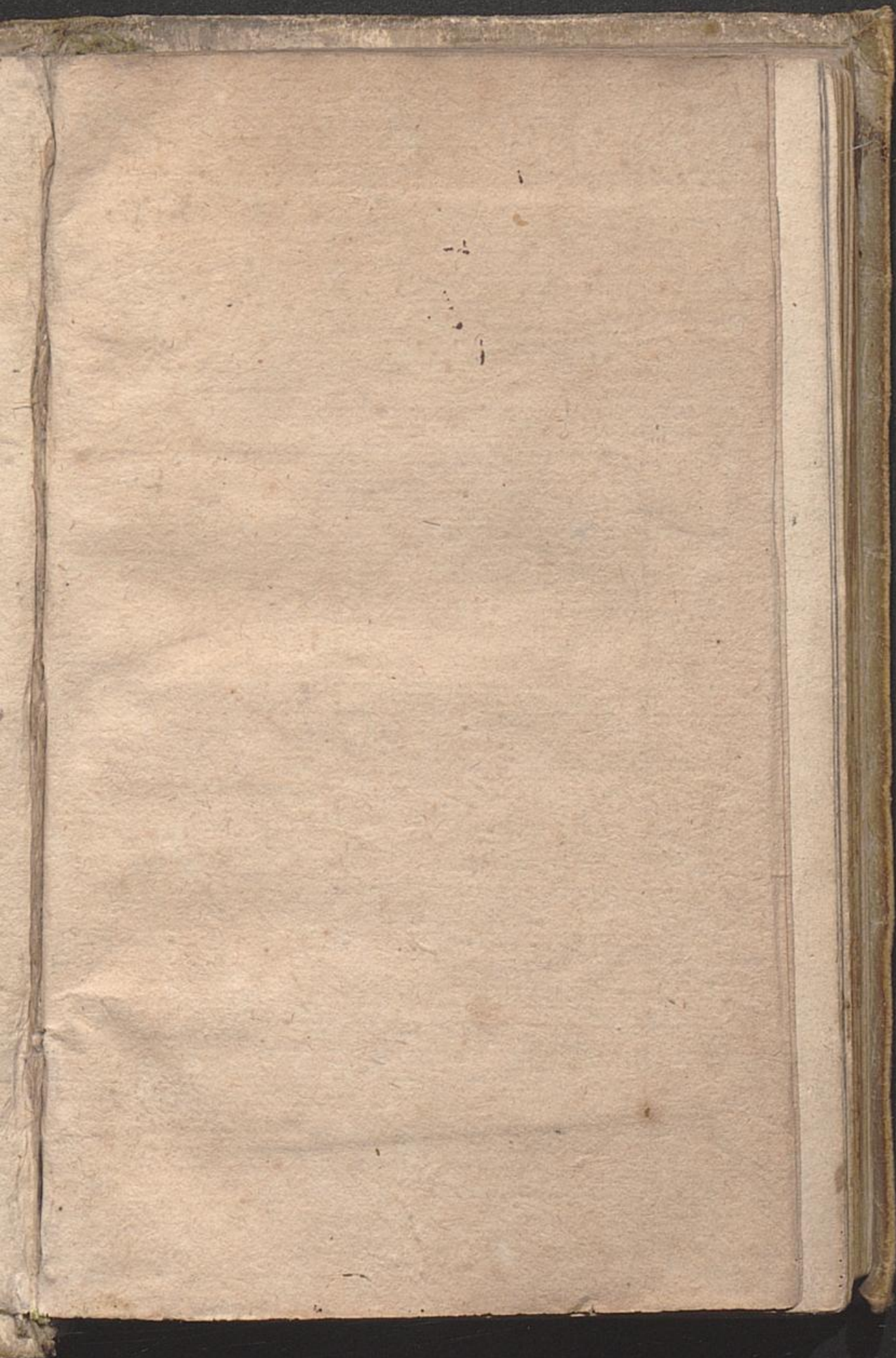
Monasterii Westphaliae, 1642

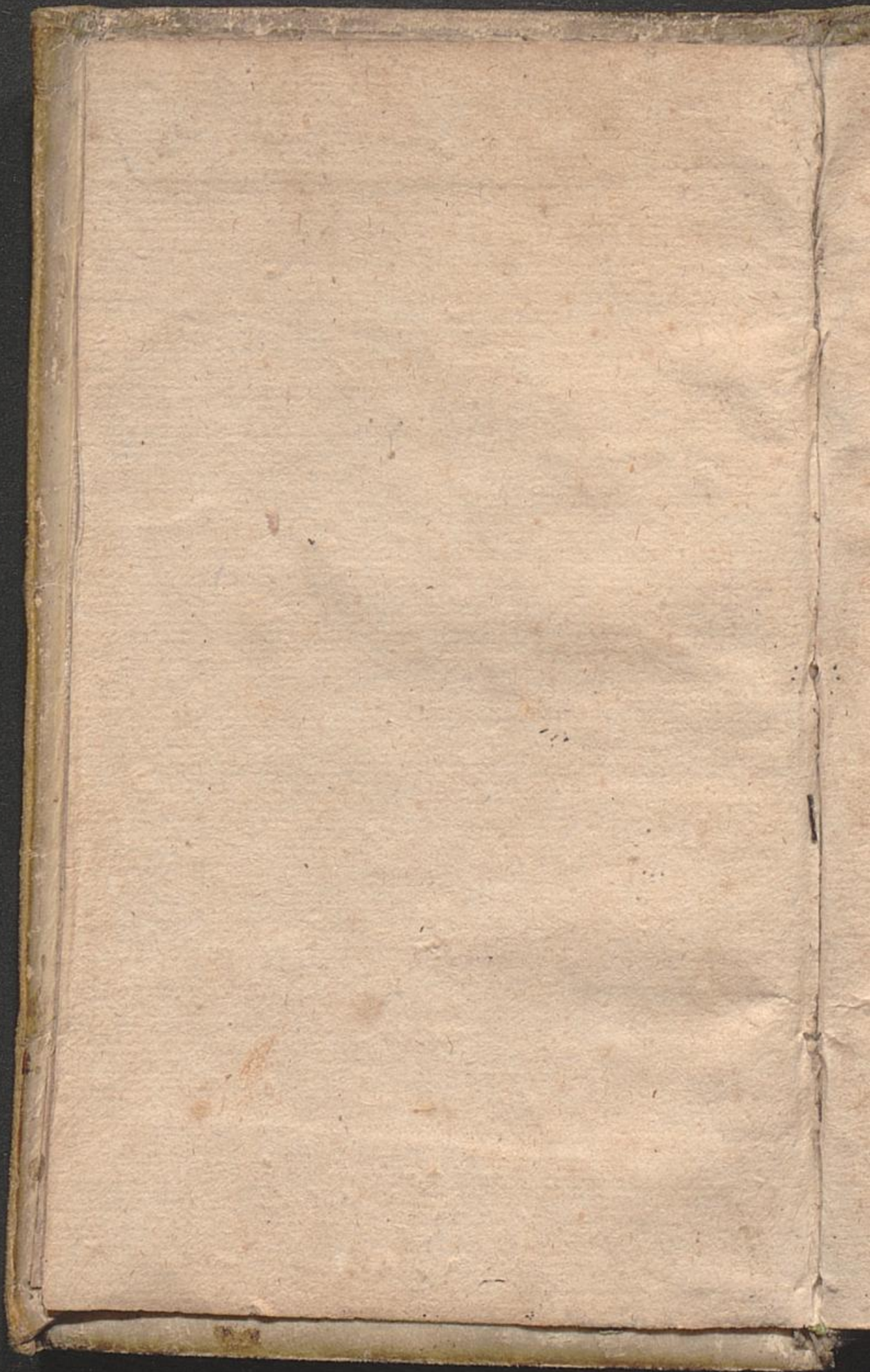
[urn:nbn:de:hbz:466:1-46790](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46790)

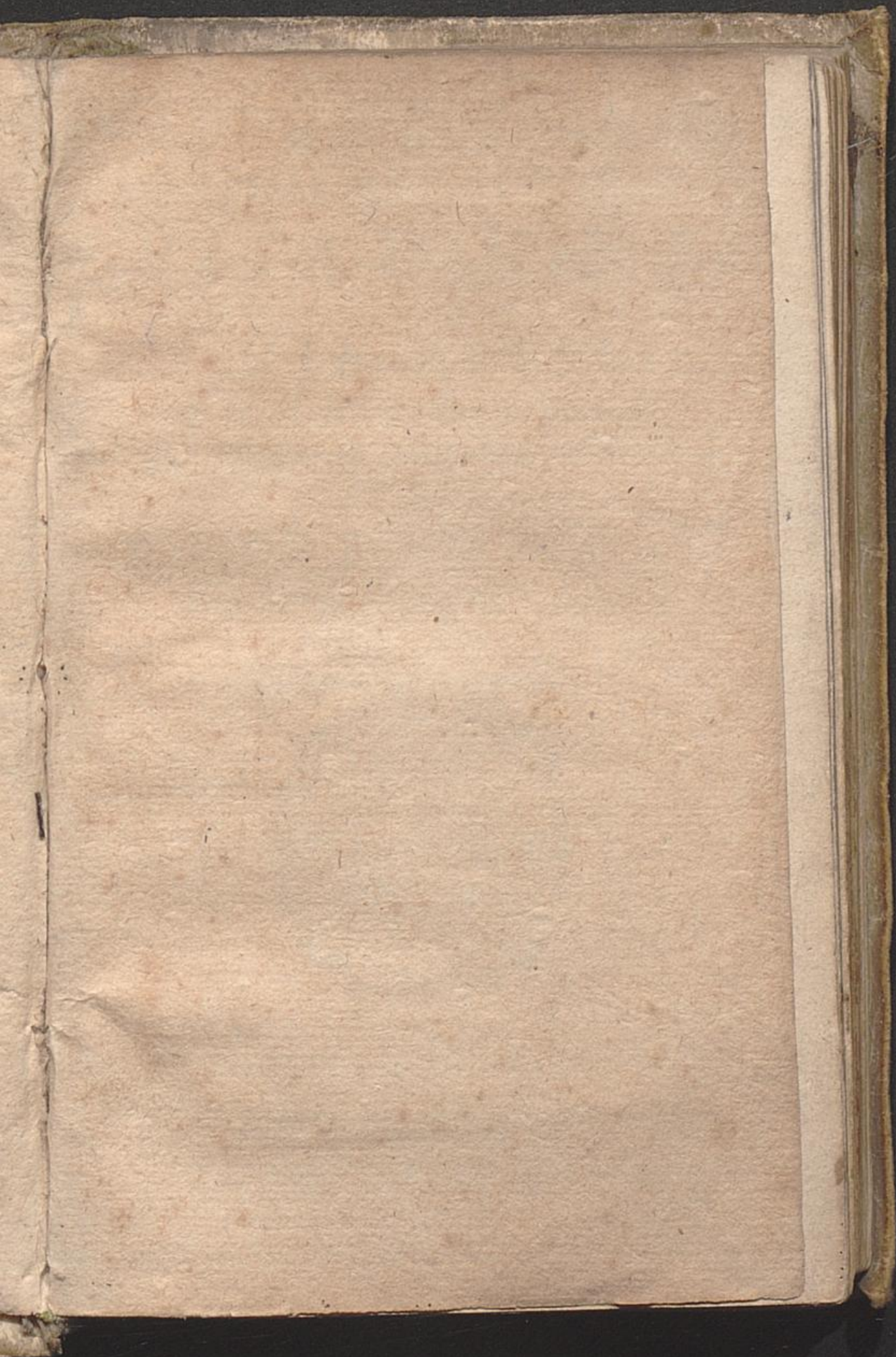


Th. 270 v.

f. I
43.







Vida divina y Camino
real de grande alajo para
la perfeccion

R. P. IOANNIS EVSEBII
NIEREMBERGII
VITA DIVINA,

SEV
VIA REGIA
AD PERFECTIONEM,
post novissimam Hispanicam editionem,

à
P. MARTINO SIBENIO,
utroque Societatis Iesv Sacerdote,
LATINE REDDITA.
Collegij sc̃tis Iesv paderb.



MONASTERII WESTPHALIÆ,
Typis BERNARDI RAESFELDII. 1642.

CVM PRIVILEGIO CÆSARIS.

PHILIPPO
GUILIELMO

COMITIS PALATINI

BAVARIAE

ET MONITUS

Domino meo Clementissimo

Alphonsus

per

hunc

Procurator

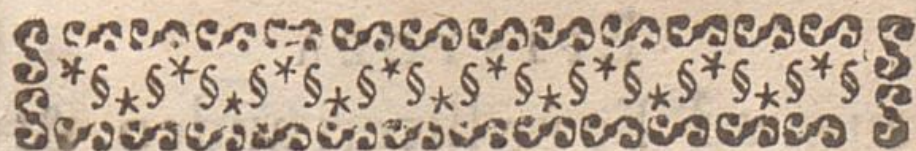


causam

per

hunc

Procurator



SERENISSIMO PRINCIPI

PHILIPPO
GVILIELMO

COMITI PALATINO RHENI,
BAVARIAE, IVLIAE, CLIVIAE,
ET MONTIVM DVCL, &c.

DOMINO meo Clementissimo.



aspicantissimis Nu-
ptiis Tuis gratulan-
tiam Populorum, &
Provinciarum æstus
ubi paullisper deferbuit, PRIN-
CEPS SERENISSIME; mihi quo-
que, ab Humanitate Tuâ, adi-

) 2

tum

EPISTOLA

tum ad Te polliceri audeo, &
 addictissimæ Tibi mentis In-
 terpretem, Volumen hocce
 parvulum, ad SERENITATEM
 TVAM, veneratione supplici
 destinare. VITAM illud agere
 docet, quæ votorum omnium
 ambitionem, felicitate suâ,
 longissimè transcendit. VI-
 TAM, quam qui vivit, vel cum
 sacco dives; qui negligit, et-
 iam in Purpurâ pauper est. VI-
 TAM (in quo uno complector
 omnia) verè DIVINAM; adeo-
 que SERENITATI TVÆ, uti
 confido, non displicituram.
 Regum Principumque nutus,
 &

DEDICATORIA.

& imperia obedientius numquam, diligentiusque subjectæ observant nationes, quàm quoties Deo non similes tantum illi, sed Amici præterea; ex Ipsius Voluntate apti, ad certissimam hanc Regulam, actiones morésque cum suos, tum sibi obnoxiorum, accuratè exigunt: ac ceterà Magni, Maximo & Immortali Deo minores se gerunt, Velle aliud (dicam hoc planè) non habentes, aut Nolle, quàm quod vult, & non vult Ille. Talem, Numini probè consentientem, Principem esse Te, CLEMENTISSIME

)(3

Do-

EPISTOLA

DOMINE, Patria sibi gratula-
tur; & omni, quàm latè pa-
rent, applaudente Germa-
niâ ac Sarmatiâ, SERENI-
TATEM TVAM, Spem su-
am Alteram, per densas ca-
lamitatum, quibus miserè
hoc tempore premitur, Ne-
bulas jucundè intuetur, Se-
renissimorum Majorum ac
Progenitorum vestigiis, He-
roo pede & pectore, fortiter
insistentem. Eorum hoc lo-
ci Syllabum nemo expecta-
bit: Serenissimum quin etiam
Parentem, Eximium Societa-
tis Benefactorem ac Patro-
num,

DEDICATORIA.

num, pluriúmque Collegio-
rum Munificentissimum Fun-
datorem, silentio nunc meo
venerabor; unam unicam no-
minâsse contentus, sed multis
de millibus unam, Tuámne di-
cam, an Patriæ, Pauperum, &
Bonorum omnium Matrem?
illam virtute propriâ, quàm
Confanguineis Agnatísque,
quantumvis amplissimis, Ti-
tulis multò illustriorem, SERE-
NISSIMAM, inquam, MAGDALE-
NAM. de quâ sacrum istud Regis
Optimi Elogium meo idem-
tidem obversatur animo, pul-
cherrima, nisi me amor fallit,

EPISTOLA

Coronis egregiorum Operum,
 quæ Immortalitate & Annali-
 bus digna, edidit propè innu-
 mera: *Memoria* ejus in compo-
sitionem odoris, facta opus pigmen-
 tarii. In omni ore, quasi mel, indul-
 cabitur ejus memoria; & ut Musi-
 ca, in convivio & vinia. Famam i-
 psam & Veritatem appello, si
 quid hîc augeam. Quotquot
 Heroidem illam novêre pro-
 piùs, iis minùs potiùs, quàm
 pro meritis ipsius, dixisse vide-
 bor: reliqui obstupescant,
 scio, cùm audient (id quod li-
 teris

*2 Ecclesiastici 49, v. 1 & 2, de Iosia, Rege Iu-
 da, Principe laudatissimo.*

DEDICATORIA.

teris Scriptoribúsque testatissimis Orbi jam pridem pervulgatum est) Deo usque cò obsequentem extitisse; ut annis quatuor, quos ultimos inter homines egit, uno sæpe die, (rem inter Ascetas & Anachoretas ipsos raram!) centies, eoque amplius, Voluntatem suam cum Divinâ conformaverit^b. Hoc, scilicet, est non in chartâ, sed intimo animo, VITAM DIVINAM inscribere. Utinam, quibus multa non lubet vacâtve legere, istud sibi E-

) (5 xem-

^b P. Hierem. Drexelius in *Gymnasio Patientie* parte 3, cap. 6, §. 7. Idem in *Speculo Virtutis*, Gemmâ 24; & aliis.

EPISTOLA

xemplar proponant ; felices
 futuri , si ejus imitandi studi-
 oſos, aliquando Mors depre-
 hendat ! Aut certè, ſi ad Sere-
 niſſimam Nominis hujus, ad-
 eoque exaggeratæ Virtutis lu-
 cem, Oculi eorum hebeſcant
 & caligent ; ſeriò, obſecro, at-
 tentèque volvant ac revolvant
 hunc Libellum, Quem cùm ſo-
 li hætenus Hiſpani Belgæque
 intelligerent, communi & no-
 tâ Gentibus omnibus Linguâ
 loquentem feci : atque et-
 iamnum à prælo Operiſque
 madentem, SERENITATI TVÆ,
 animo affectûque Eidem de-
 votif-

DEDICATORIA.

votissimo, inscribo & dedico;
tenue, fateor, longéque Me-
ritis ac Virtutibus Tuis infe-
rius, publicum illud tamen &
sincerum, perpetui meritissi-
míque Obsequii, Honoris,
Cultûs, Observantiæ & Gra-
titudinis nostræ Monimen-
tum, DEVS SERENITATEM TV-
AM, cum SERENISSIMA CON-
IVGE, diutissimè servet, tueatur
& sospitet, dum Filios videatis
ac Nepotes, utrique Parenti
quàm simillimos; qui Vos Vo-
bis, laudésque Vestras, & facta
illustra (quibus Calamus iste
succumberet) vivis olim verís-

)(6

que

EPIST. DEDICATORIA.
que coloribus repræsentent !
SERENITATIBVS VESTRIS SO-
cietatem nostram omnem ,
méque unà & meos, submissif-
simè commendo. Monaste-
rii, Westphalorum metropoli,
pridie ejus diei, quo in cælum
ascendentis Deiparæ memoria
colitur. Anno Christiano. ∞.
Ioc. XLII.

SERENITATIS TVÆ

infinus Cliens,

MARTINVS SIBENIVS
è Societate IESV.

BENEVOLO
 LECTORI
 INTERPRES.



uem laborem Hispanis, & Hispanice scientibus, primus hujus libri parens; quem Belgicus Interpres, R.P. ANDREAS de BOETE, Belgis, ac popularibus uterque suis, impenderunt; eundem ut ego pluribus gratificarer, Latinam, & Belgicam auctiorem, versionem aggressus sum. Eam cum ab Auctore videndam prius, severeque castigandam sperarem, quam typis descripta publice legeretur; ecce tibi, humanissimis ille literis, Madrito datis, editionem optat maturari. In quo uti Viro optimo, & tantam mecum necessitudine conjuncto, quam meo met animo, morem gerere malui; ita si obsequii nunc ipse mei, & credulitatis sue poenas luit, meo me judicio fidenter absolvo. quamquam hoc sedulo operam dedisse profiteor, ut Nierember-

EPIST. DEDICATORIA.

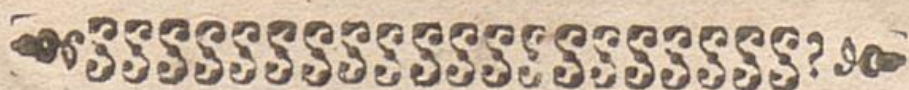
que coloribus repræsentent !
SERENITATIBVS VESTRIS So-
cietatem nostram omnem ,
méque unà & meos, submissis-
simè commendo. Monaste-
rii, Westphalorum metropoli,
pridie ejus diei, quo in cælum
ascendentis Deiparæ memoria
colitur. Anno Christiano ∞.
Ioc. XLII.

SERENITATIS TVÆ

infinus Cliens,

MARTINVS SIBENIVS

è Societate IESV.



BENEVOLO LECTORI INTERPRES.



uem laborem Hispanis, & Hispanice scientibus, primus hujus libri parens; quem Belgicus Interpres, R.P. ANDREAS de BOETE, Belgis, ac popularibus uterque suis, impenderunt; eundem ut ego pluribus gratificarer, Latinam, & Belgicâ auctiorem, versionem aggressus sum. Eam cum ab Auctore videndam prius, severèque castigandam sperarem, quàm typis descripta publicè legeretur; ecce tibi, humanissimis ille literis, Madrito datis, editionem optat maturari. In quo uti Viro optimo, & tantâ mecum necessitudine conjuncto, quàm meomet animo, morem gerere malui; ita si obsequii nunc ipse mei, & credulitatis sue pœnas luit, meo me judicio fidenter absolvo. quamquam hoc sedulò operam dedisse profiteor, ut Nierember-

)(7

giana

AD

giana Tibi verba, sensumque & mentem, quantum assequi potui, religiosè, & cum fide redhiberem: adeò quidem, ut futuros vix dubitem, quibus nimia ista mea diligentia minus probetur; censeantque, venustius pleraque & nitidius Romano sermone exhibenda fuisse. Ego verò, ô Boni, etiam simplicius nonnulla transtulisse velim. Libellum Phraëon si petitis; nullo negotio plures indicavero: immo ad Veteres mitam, pura vereque Latinitatis primos solosque Conditores. Hic talium elegantiarum nihil admodum invenietis: invenietis autem, quæ, si in animum seriò admittatis, exerceatisque, revera bonos Vos probosque, hoc est, DEO gratos efficiant. Aliud si queritis; aliam, suadeo, quercum excutiatis. Manum & qualemcumque Opellam nostram, ceterarum scriptorum negligentes, Pietati dicavimus; Lectorum utilitatem potius, quàm plausum vocesque inanes spectantes. Quà tamen ipsa si quis defungi me potuisse existimat; ei cum alia respondere possem, ad Libri illum argumentum remitto: quod ejusmodi esse cognoscet, ut satis inculcari explicarique numquam possit. quippe quo uno Sanctitatis omnis ratio perfectè absolvitur; cum velle doceat

&

LECTOREM.

& facere, quod vult DEVS. Miseros nos, atque iterum miseros, si alia discamus omnia, & unum istud tam necessarium malè ignoremus! Scio equidem, & nominare possim, è Sodalibus meis aliisque plures, qui his annis proximis, de Voluntas Humana cum Divinâ conformatione, Dissertationes præclaras vulgârunt: verum quantulum, obsecro, post tot Monitores & Curatores, Voluntas nostra ad bonitatem se flecti patitur! Idcirco nimium quantum indocili, novum hunc Magistrum dare placuit. cuius si saluberrima consilia & præsentissima remedia admittet, sine dubio sanabitur: sin pertinaciter aspernabitur, inemendabilem pravitatē corrigi posse, usquequaq; despero.

Auctoritates porro & testimonia, quibus extremam paginarum oram, charactere quàm vellem minore, passim adpersam vides, à me & amicis sunt adjecta: in quibus colligendis opera penè temporis que plus positum, quàm in translatione ipsâ. quò facilius ignosces, BENIGNE LECTOR, locis aliquot conatum nostrum frustra fuisse, eaque primi Scriptoris fidei, securus mecum committes. Eiusdem IESV & MARIE Amores, si VITAM probaveris, aliquantò liberiore Tibi calamo deinceps,
Supe-

AD LECTOREM.

Superis benejuvantibus, representaturos pollicemur. Interea valebis optimè, & commodis Tuis operanti, unicam hanc à DEO gratiam interdum petere dignaberis, ne iis annumeretur, qui pessimorum Doctorum æmuli, scribunt ac dicunt, & non faciunt.

Errata Typographica, siquæ alicujus momenti occurrent, ea sub finem libri indicabimus; leviuscula, & à quovis, primo adspectu, observanda, adnotare omittemus. Ignosce, ubi Tibi displicemus, errantem mone, & amicissimè salve.

FA-



FACULTAS

R. P. PROVINCIALIS

SOCIETATIS IESV

PER RHENI INFERIORIS

PROVINCIAM.



Go GOSWINVS NIC-
KEL , Societatis IESV
per Inferioris Rheni Pro-
vinciam Præpositus Provin-
cialis , VITAM DIVI-
NAM , à R. P. IOANNE EVSEBIO
NIEREMBERGIO Hispanicè , & à P. MAR-
TINO SIBENIO , utroque ejusdem Socie-
tatis Sacerdote , Latinè scriptam , ac con-
sueti more censam probatamque ; pro
po-

potestate ; ab Admodum R. P. N.
MVTIO VITELLESco, Vniuersæ So-
cietatis Præposito Generali, acceptâ, pu-
blici juris facio. BERNARDO insuper RAES-
FELDIO, Bibliopolæ & Typographo Mo-
nasteriensi, jus Cæsarei Privilegii usur-
pandi hætenus indulgeo ; ut eo invito,
VITAM hanc, ab ipso primùm edi-
tam, nemo recudere, nemo intra S.
R. Imperii fines, & hereditarias S. Cæs.
Majestatis Provincias importare, aut ve-
num exponere audeat. Datam Faculta-
tem Manu meâ, & Officii sigillo confir-
mo. Colonia, Kalendis mensis Iunii,
M. DC. XLII.

GOSVVINVS NICKEL.

IN-

I N D E X

CAPITVM.

CAPVT I. *Quæ sit compendiosissima Via
ad Vitam spiritualem.* 1.

CAPVT II. *De jure quod DEVS obtinet, ut
divinæ homines, non propria obsequantur
voluntati.* 7.

CAPVT III. *Humane voluntatis ad Divi-
nam conformatione nihil esse præstantius
& excellentius.* 28.

CAPVT IV. *Nihil in mundo esse jucun-
dus, quàm propriam ex toto abnega-
re voluntatem, & amplecti divi-
nam.* 35.

CAPVT V. *Nihil nobis melius utiliuf-
ve esse, quàm quod vult DE-
VS.* 49.

C A

I N D E X

CAPVT VI. *Divinae voluntatis impletionem, summum esse huius vite bonum; celum quoddam, & anticipatam beatitudinem.* 63.

CAPVT VII. *Et si neque obligati essemus; neque tam honorificum, jucundum, & utile foret: necessitas ipsa, ad DEI voluntatem exsequendam, nos adigit & compellit.* 68.

CAPVT VIII. *Quanti Christus faciat hominem divinae voluntatis studiosum.* 74.

CAPVT IX. *Secundum Prudentiae legem, et si DEVS supernaturali providentia nos, nostraque non curaret; adhuc tamen ejus voluntatem exsequendam esse.* 86.

CAPVT X. *De admirabilibus justisque DEI judiciis, propter quae conveniat, ejus nos sanctissima voluntati conformari.* 100.

CAPVT XI. *Continuatio materiae de justis DEI judiciis; &, periculi plenum esse, etiam in rebus minimis, divinam negligere voluntatem.* 109.

CA-

CAPITVM

CAPVT XII. Exemplis ostenditur, quanti re-
ferat divinam exsequi voluntatem. 119.

CAPVT XIII. Insignia exempla & sententia
Ethnicorum; doctium, quo nos modo di-
vinam voluntatem implere, cūque eā
nostram conformare debeamus. 139.

CAPVT XIV. Praxis Exercitii de voluntate
divinā adimplendā. 146.

CAPVT XV. In rebus omnibus, nullā exceptā,
DEI sequendam esse voluntatem. 156.

CAPVT XVI. Praxis absoluta cum divinā vo-
luntate conformationis. 167.

CAPVT XVII. Quid omnium maximē incita-
re nos debeat, ad divinæ voluntatis imple-
tionem, nostræque cum eādem conforma-
tionem. 180.

CAPVT XVIII. Quanti referat, propriam neg-
ligere voluntatem, ut faciamus volunta-
tem DEI; deque multiplicibus Mortifica-
tionis perfectæ emolumentis. 191.

CAPVT XIX. Gradus Mortificationis, necessa-
rii, ad complendam ubique, & in omnibus,
voluntatem DEI. 217.

CA-

I N D E X

CAPVT XX. Quanti intersit, ad DEI voluntatem implendam, sua mortificare desideria. 235.

CAPVT XXI. De Intentionis puritate, ad divine voluntatis impletionem necessaria. 248.

CAPVT XXII. Gradus pure Intentionis, qui ad DEI in omnibus voluntatem implendam requiruntur. 268.

CAPVT XXIII. Quomodo Divina voluntas agnoscenda sit, ut integrè compleatur, opera nostra sincerè ad DEVM dirigendo. 275.

CAPVT XXIV. Opera omnia non solum propter DEVM, verum etiam quo illa modo fieri vult DEVS, cum insigni perfectione, facienda esse. 287.

CAPVT XXV. Quo se modo aliquis, in omnibus quæ factururus est DEVS, ad eius voluntatem conformare, illique acquiescere debeat. 296.

CAPVT XXVI. Quibus in rebus nos cum divinâ voluntate conformare debeamus. 314.

CA-

CAPITVM

CAPVT XXVII. Gradus humane eam divinam
voluntate conformationis. 341.

CAPVT XXVIII. Quantum ad Morificationem,
atque ad Intentionis puritatem, &
cum divina voluntate Conformitatem,
profit Obedientia. 355.

CAPVT XXIX. De uniformitate cum DEI
voluntate. 363.

CAPVT XXX. De DEI-formitate & Vita
Divina, quam Anima aliqua sancta parti-
cipant. 368.

CAPVT XXXI. De ardentibus desideriis, qui-
bus perfectio, divinaeque voluntatis im-
pletio peruestigari debet; deque incita-
mentis & stimulis ad hoc impellenti-
bus. 371.

CAPVT XXXII. Exempla aliquot singularis,
in divina voluntate implenda, fervoris pro-
ponuntur. 385.

CAPVT XXXIII. Quantum opere peccatum mor-
tale odisse nos, & detestari oporteat; ut-
pote quod divinae voluntati praecipue dire-
ctaeque adversatur. 403.

CA-

INDEX CAPITVM.

CAPVT XXXIV. *Ex venialis peccati gravitate cognosci potest, quantum malum sit, peccato mortali admissso contra divinam niti voluntatem.* 433.

CAPVT XXXV. *Quomodo perfectionis, & divini beneplaciti adimpletionis, impedimenta amolienda sint; cum aliquot ad hoc necessariis regulis & documentis.* 459.

CAPVT XXXVI. *De Orationis, ad perfectionem, Deique voluntatem cognoscendam & implendam, necessitate.* 478.

IOAN-

IOANNIS EVSEBII
NIEREMBERGII

EX SOCIETATE IESV

VITA DIVINA,

seu

VIA REGIA,

FACILI COMPENDIO AD PERFECTIO-
NEM DUCENS.

CAPVT I.

*Quæ sit compendiosissima via ad vi-
tam spiritualem?*



Peramini non cibum qui perit; sed
qui permanet in vitam æternam.^a
Verba sunt hæc Filii DEI,
Christi IESV, quæ nos magni
debet æstimare, tum ob sum-
mam ea loquentis auctoritatem; tum ob

A

eius.

^a Ioan. 6. v. 27.

eiusdem adversus nos amoris magnitudinem. descendit enim de cælis, & acerbissimam Crucis mortem pro hominum salute sustinuit; ut nos dictis factisque suis vitam quamdam divinam edoceret. Ad hanc ipsam exemplo nos prætereà suo incitavit; cum tam disertè, *Meus cibus est*, ait, *ut faciam voluntatem ejus, qui misit me; ut perficiam opus ejus*^b. Nam inter omnia pia exercitia, quæ pabulum sunt & nutrimentum animæ, quibusque vita ac fervor spiritûs conservatur; sola divinæ voluntatis exsecutio, & nostræ cum eâdem consensio, æternum durabit: neque deseret nos umquam gratum isthoc & sine curâ studium beneplaciti divini adimplendi, quod sanctos Angelos cum summa ipsorum voluptate & honore nunc occupat, eosdem in omnem seculorum æternitatem occupaturum, Davide teste: à quo proptereà vocantur *ministri Dei, qui faciunt voluntatem ejus*^d. Hoc verò tantum bonum in aliis spiritualibus exercitationibus nequaquam reperias: humilitati enim, patientiæ,

^b Ioan. 4, v. 34. ^c Psal. 83, v. 5. ^d Psalmo 102, v. 20
& 21.

entia, mortificationi, pœnitentia & praxibus mediisque aliis, ad perfectionem consequendam idoneis, neque locus ullus erit in vitâ alterâ; neque in hâc ipsâ continuò; sed aliquando solùm usurpari queunt, & interrumpi sæpius aut mutari debent: cùm id genus exercitia omnibus eodem modo apta non sint; immo nec uni eidemque homini in quovis statu: & quod Incipientibus mirè cõvenit, non æquè Proficientibus accommodum sit & Perfectis.

Sola autem divinæ voluntatis expletio, non modò utilis est omnibus; verùm necessaria quoque, nec ulli obnoxia mutationi. Exercitium hoc tam gratus utilisque cibus est iis, qui illum gustare cœperunt, ut nunquam vel gravet vel impediat: tam item excellens, ut huc revocentur exercitia reliqua; & qui huic uni perfectè se dederit, simul accuraturus sit alia omnia, futurus humilis, pœnitens, mortificatus, patiens, & modestus. Quidquid Ascetici Scriptores tradunt, modique & viæ, quas monstrant, perfectionis assequendæ, hic desinunt; quique sincerè ac constanter in hoc exercitium

incumberet, maximum se brevī profectum fecisse experiretur: quoniam singulare est itineris compendium, viāque expeditissima, quā ad optatam mox metam perducāre, scopūque tangas.

Et quia, ut innuebam, statibus servit omnibus, meritò *Via regia* dicatur, per quam, nusquam evagando, ambulare liceat omnibus, Incipientibus, Proficientibus, & Perfectis, languidis & robustis, ægrotis & sanis. Cedet itaque magnoperè ad Dei obsequium, hoc exercitium in opus deducere, eique vehementer affici. Diversi diversis student virtutibus, variósque modos adhibent, ad spiritum conservandum perfectionemque consequendam. Quidam humilitati se dedunt, ut in eā aliquando excellentes evadant; quidam mortificationi: alii asperitates adhibent corporis, orationem alii: singulique quantum possunt, contendunt, ut in particularibus istis virtutibus plurimum proficiant. Ego verò sic existimo, quantumvis magni ista momenti sint: insigne nihilo-minus compendium, & in quo cetera omnia contineantur, reperisse eum,

CAPVT I.

eum, qui sine morâ hoc exercitium ample-
ctatur, in eoque perseveret: nimirum, ut ni-
hil faciat, adeoque nec oculus attollat, nisi
cùm DEO id placet; atque ut faciat, quid-
quid ei gratum fore cognoscit. Vsq̃ue eò; ut
nulla alia ratio gravior, caussa nulla præstan-
tior, nulla vis potentior, neque necessitas
urgentior quemquam ad agendum possit
impellere, quàm dicere: *DEVS hoc petit; ista
est DEI voluntas & beneplacitum*: id perpetuò
spectando in iis quæque agit, quæque omit-
tit, nū DEO res placeat vel displiceat, quæque
ratione eamdē fieri Ille, vel non fieri cupiat.

Hoc est exercitium brevissimum, mini-
mèque impeditum: hæc est via tutissima,
dolis insidiisq̃ue nullis exposita: hoc com-
pendium est vitæ spiritualis: universalis hæc
est regula, nullam admittens exceptionem:
medium est, simūlque finis mediorum reli-
quorum; & medium efficacissimum, ad alia
media omnia majori cum absoluteione me-
ritoque perficienda. Studium enim hoc &
solicitude pervigil penitūs indagandæ im-
plendæque voluntatis divinæ, præterquam
quod sit actionum nostrarum omnium ge-

neralis quædam amussis, & ratio unica, ad rectè in iis progrediendum, divinamque sapientiam consequendam; fons etiam est uberrimus promeritorum & gratiarum. quoniam uti actiones omnes à nobilitate finis in iis propositi dignitatem præstantiamque suam mutuuntur, & purior sublimiorve finis nullus est quàm voluntas DEI, quæ est DEVS ipse; hoc causæ est, ut quidquid ob hunc finem facimus, id omne elevetur colloceturque in altissimo gradu meritorum, operaque perficiantur sincerissimæ caritatis. ex eo fit quoque, ut patientia, quâ DEI causâ adversa omnia tolerantur; quia DEVS nos pati vult, nihilò sit meriti minoris: quoniam eadem velle, eademque nolle, purissima est caritas, & suprema lex amoris. Ideoque, si quis omnia agit patiturque, quia sic vult DEVS; numquam hic talis cessat ingentia lucra colligere, potestque hoc unico exercitio ad insignem sanctitatem pervenire. Verùm prius, quàm illius usum proponā, ostendā quàm illud sit cōveniens, quàm necessariū, quàm efficax, quàm honestū, quàm jucundū, quàm utile, quàmque DEO gloriosū
& ac-

& acceptum; quò omnibus hâc ratione persuadeam, ut ardentè illud appetant, studiũque in eo suum collocent. Quosdam enim sola trahit spes proprii commodi; quosdam voluptas; honor permovet alios; alios obligationes respectusque graves: nonnulli necessitate, vi nonnulli dumtaxat impelluntur. Rationes hæ omnes hoc Exercitium suadentes optimè conspirant, ad illudque nos impellunt: quandoquidem divinæ executionis voluntatis res ea est, quæ una omnium maximè nos sibi obligat, quâ nulla alia vel gloriosior, vel jucundior, vel honestior, vel utilior, vel necessaria magis, vel denique potentior efficaciorque reperitur.

CAPVT II.

De jure quod DEVS obtinet, ut divinæ homines, non propria obsequantur voluntati.

DVbitari non potest, quin servus Domini sui, cliens Principis, filius patris, & mariti vxor voluntatem exsequi, ab eâque nec tantillũ deflectere teneantur. atqui DEVS, noster est Dominus, Rex noster,

Sponsus noster, nōsque mille illi nominibus obligatissimi sumus: quia pretio Sanguinis ejus redempti; quia totos nos ei tradidimus & mancipavimus; quia ab eodem procreati sumus.

Si suam colonus censeret arborem, quam posuit; si canem domi suæ natum, suum reputat; si suam statuarius imaginem, quam scalpfit; quid ni suos dicat sibi que vendicet DEVS, quos è nihilo condidit? Etenim uti, juxta receptam Philosophorum doctrinam, infinitè distant, facere aliquid ex aliquo, & facere ex nihilo: ita jus & dominium, quod in suas DEVS creaturas, ut qui eas ex nihilo creaverit, obtinet, jura omnia alia infinitis partibus excedit.

Si ergò homini in hominem jus est & dominium, ut eo pro libitu suo utatur: atq; ut servo tuo nihil arbitrio proprio facere liceat; eò solùm, quòd in bello captus, aut ex ancillâ domi tuæ natus, aut exiguo & perituro pretio emtus sit^a: quantum, putas, DEO juris erit in voluntatem nostram, ut ejus nos beneplacito penitissimè submittamus, quos

arctis-

^a *Instit. lib. 1, Tit. 3, & 8, & alibi I Cti.*

CAPVT II.

5

arctissimè sibi devinctos habet; quia è nihilo procreavit & redemit? Certum est, multis de causis & nos ejus debere perficere voluntatem, & potestatem Eidem in illam summam esse.

Quod si servus, ob exiguum illud vinculum, quo hero suo adstringitur, non est dominus actionum suarum & desideriorum; fieri poterit, ut nos, Deo tam multipliciter devincti, quorúmque supremus ipse est Dominus, nostrí ipsorum ac voluntatis nostræ velimus esse domini, eamque Deo nostro subiicere nolimus?

Consideremus igitur diligenter, quàm ex hoc capite causam nullam habeamus, vel in re minimâ, uti noctu oculi, motu digiti, aut solâ anhelitûs captatione, voluntati nostræ obsequendi: quoniam & æquitas ipsa, & leges omnes, tantum esse pronuntiant debitum, quantum fuit acceptum. quia verò à Deo accepimus quidquid sumus; illud omne quod sumus, in ejus obsequium est expendendum, ejusdémque nutu & arbitrio nobis vivendum.

Nostra deinde adversus DEVM obligatio,

A 5

infi-

infinita est: infinitum autem terminos nullos habet, nihil excipit, locum nullum præterit; ut ne ullam in partem nostri simus, sed toti DEI, cuius ius injustè violabit, qui quidquam (re nullâ exceptâ, siue opus externum fuerit, siue motus animi internus) etiam minimam cogitationem, non secundum DEI, sed suam voluntatem, suscipere non dubitabit.

Præclare igitur & verè S. Anselmus: *Solus DEVS, ait, quidquid vult, debet velle propriâ voluntate; ita ut aliam quam sequatur, non habeat supra se. Cum igitur homo vult aliquid per propriam voluntatem, DEO aufert quasi suam coronam. Sicut enim corona soli Regi competit; sic propria voluntas soli DEO. Et sicut Regem aliquem inhonoraret, qui suam coronam ei auferret; sic homo inhonorat DEVM, qui aufert ei propriæ voluntatis privilegium, habendo, quod ille debet habere solùm. Sed sicut propria voluntas DEI, fons est & origo totius boni; ita propria voluntas hominis, totius est exordium mali. Hæc omnia totidem verbis S. Anselmus.*

Verùm ut accuratiùs ista ponderemus,
opere

libro de similitudinibus, cap. 8.

operæ pretium erit, secundo loco titulos aliquos, ob quos DEVS in nos jus habeat, singulatim considerare. Nam si unicus ille Creationis titulus, hoc est, quòd immensâ caritate & potentiâ infinitâ ex nihilo cònditi, DEVM, nostrum agnoscamus Dominum; abundè sufficiat, ut infinitè obligemur, ad nullâ in re nostram, quâ nostram, voluntatem sequendam; atque ad hoc DEO jus concedendum, quòd in rebus omnibus, nisi iniusti, raptores, & ingrati audire velimus, ipsius nos obsecundare deceat voluntati: si ita, inquam, res se habet; quid tandem erit, accessione tot aliorum titulorum, ob quos non minùs noster est Dominus?

Primum quidem; quia sibi nos emit, ut dixi: non qualicumque pretio; sed pro nobis expendendo thesaurum infinitum. Si cui enim pecunia, quam pro mancipio numeravit, tantum in hoc juris confert; ut omnia illud deinceps agat arbitrio emtoris: DEVS similiter, pro infinito, quod pro nobis exsolvit, pretio, jus in nos sibi vendicat infinitum; eâque propter infinitè nos ipsi

subesse, ejusque beneplacitum implere necessum est. quod ipsum jus, omnem nobis penitus adimit potestatem, etiam in re minimâ, ad corpus animûmve spectante, quidquam ex nostrâ voluntate faciendi: quoniam, cum idem Deus infinito isthoc pretio animas nostras potius emerit, quam corpora; nullo jure, vel minima interioris animi motio nostræ permilla est voluntati.

Tamet si prætereâ nullam ob rationem aliam hætenus ad DEVM pertinuissemus; ex quo tamen tempore, per pactiōem & contractum voluntarium, totos nos ei mancipavimus; quanti quanti sumus, illius sumus: idque non aliter, quàm S. Paulinus barbari istius fuit hominis, cui se in servum addixerat, pollicitus, quidquid ille imperâset, id se omne diligenter perfecturum^c. Atque ita, quia sponte nostrâ DEO nos tradidimus; (quam traditionem hoc ipso momento utique renovamus & confirmamus,) novum in nos DEVS jus acquirit, ut quod ipse vult, non quod nobis placet, faciamus.

^c S. Greg. Dialog. lib. 3. cap. 1.

ciamus. quod jus æquè, ac prius illud, est infinitum; adeoque infinito quodam studio cavendum est, ut ne nostram, sed solam DEI voluntatem impleamus.

Porro jus hoc eam ob causam infinitum est; quia loco debitorum infinitorum, quibus DEO, ob infinita ejus erga nos beneficia, devincti sumus, illi nos totos dedidimus. Et quemadmodum apud gentes quasdam, cum solvendo non esset debitor; creditori servus addicebatur, qui pro debitorum magnitudine plus minùsve in eum juris usurpabat^d: sic et nos, cum beneficia & nomina tam multa, apud DEVM contracta, dissolvere non possemus; ipsos nos illi mancipavimus. Obligatio quæ hinc nascitur, & potestas, quam DEO idcirco dedimus, infinita est; nosque, quantum fieri potest, ipsius obsequio addicens, illique tradens jure quodam infinito: per quod nullo pacto nostri sumus; neque causam reliquam habemus ullam, nostræ, sed divinæ dumtaxat, voluntatis perficiendæ. A 7 Infu-

^d Alex. Guagninus in descriptione Moscoviæ, cap. 1. Videri etiam possunt de pænis debitorum Gellius lib. 20, cap. 13; Alex. ab Alex. lib. 6, c. 10; Cæl. Rhodig. lect. antiq. lib. 12, cap. 20, & alii.

Insuper, si ob mercedem servo promissam, eo, pro libitu suo, uti herus potest; DEVS quoque, ob præmium longè maximum, quod nobis pollicitus est, & fide optimâ præstare vult, jus sibi acquisivit, ut divinæ ejus voluntati necessariò pareamus. Atque uti hòc diligentius famulari domino suo servum decet, quò ampliorem ab eo mercedem expectat: ita nos, cùm merces & præmium à DEO nobis juratò promissum, certòque repræsentandum, res sit infinita, atque, ut Theologi loquuntur ^e, objectivè DEVS ipse, DEique possessio, & clara visio infinitæ ipsius essentia; cùmque hæc possessio infinita sit, quia sine fine duratura; consequens est, ut obligatio hinc profecta, èt ipsa necessariò infinita esse censeatur.

Verùm ut ista non essent; & neque nos procreâsset DEVS; neque vitâ suâ & pretioso Sanguine redemisset; neque nos ipsos illi spontè tradidissemus; neque quidquam illi deberemus: quamvis etiam obsequia nostra tam liberaliter compensaturus non esset;

^e S. Thomas 1.2, q.3 & 4. & Theologi ibi.

set; propter authoritatem tamen solam & excellentiam essentiae suae, Dominus noster & DEVS est, nosque, seclusâ causâ omni & titulo alio, infinitè vel ob hunc solum, illius nos imperio subicere debemus: quia, docente Aristotele^f, naturalis dominatus naturae dignitate nititur; quæ efficit, ut homo dominetur brutis, vir imperet uxori, & imprudentiores prudentioribus subditi, ab iis dirigantur & gubernentur. Quando itaque DEI sapientia res ceteras omnes infinitè antecellit, dominium inde acceptum, iterum infinitum est; atque ob illud solum cõvenit, ut infinitè illi subiecti, ejus voluntati planissimè obsequamur.

Habet verò DEVS, præter supremum nostri dominium, ut justitiæ titulum omit- tam; propter multos alios, causam æquis- simam, ne ullâ in re nostram, sed ipsius tan- tummodò voluntatem perficiamus. Ob so- lam illam obligationem, quam affert virtus pietatis sive religio; quia summa est, meri- tissimò omnem, quam debemus, obedien- tiam,

^f *Arist. lib. I Polit. cap. 3.*

riam, reverentiam, honorémque ipsi exhibeamus: eò quòd Pater noster sit ; idque cum tantâ tamque strictâ necessitudine, ut nemo alius æquè noster Pater sit atquè ipse, qui per gratiam suam, vinculo & conjunctione firmissimâ, nobiscum communicat divinam suam naturam : usque adeò, ut, si fingamus , non habere DEVM perfectum absolutúmque imperium in suas creaturas; propter hunc unicum tamen titulum, quòd Pater sit hominum, infinitum ei obsequium debeamus : cui obsequio ex æquo respondet non propriæ , sed alienæ impletio voluntatis. Quare , cùm ob patriam DEVS potestatem, submissionem à nobis jure optimo reposcat ; eo constituto sequitur rursum, ex ipsius semper , nostrâ verò numquam, voluntate, omnia nobis esse facienda.

Ex eo similiter; quia Sponsus noster est, perfectissimúmque & infinitè elevatum esse habet supra omnia alia; infinitum ei amorem debemus : quia infinitus amor amorem omnem alium excludit. Quocirca si vehemens rei creatæ amor non permit-

tit,

tit, ut quis ipse se amet ; ecquâ demum ratione finet jus amoris divini , ut aliud quidquam , immo etiam temet-ipsum , ames? Cûmque eatenus infinite à nobis amari DEVS debeat ; turpe fuerit, quidquam aliud amare quàm ipsum , aut propter ipsum: quantò verò turpius , ullâ in re ipsius sanctissimæ voluntati repugnare , & iussa detrectare?

His istud adjungo. Quantumvis nec DEI servi essemus , uti sumus , jure legibûsque omnibus, ejus voluntati obnoxii: quantumvis nec filij; ideòque ad ei obediendum meritò paratissimi: quantumvis deinde animæ nostræ ejus Sponsæ non forent, neque ipse infinite perfectus ; neque nos aut ob justitiam, aut pietatem, aut religionem, rem ipsi creatam ullam obsequiûmve deberemus; adhuc tamen, propter id solùm, quod humani gratique lex animi exposcit, in re nullâ propriam , sed solam ipsius in omnibus voluntatem teneremur perficere . An cui dubium esse potest , eum, qui beneficia ingentia se accepisse fateatur ; hòc maiores gratias reddere oportere , quò & beneficia
ipsa

ipsa ampliora , & accipiens minùs ea promeritus fuerit?

Quandoquidem igitur sole clarius est, infinitas nos gratias debere pro omnibus DEI beneficiis & infinitâ ejusdem liberalitate, quam infinitè ingrato, impudente, & illiberali sordidoque , quo erga DEVM usi sumus, animo, nullo sanè pacto promeruimus; gratias has, sic debitas, re aliquâ nostrâ referamus oportet : quia de bonis alienis nemini certè satisfacias ; multoque etiam minùs iis, quæ ad eum ipsum, cui debes, pertineant . posteaquam autem proprii nihil possidemus , quòdque magis propriè nostrum dici potest , voluntas est liberumque arbitrium ; obligati quoque sumus , ut illud Deo plenè integrèque consignemus : nam istuc solum minùs improprie nostrum , facultatesque & opes nostræ , dici potest.

Quapropter cum tam simus rerum omnium egeni, ut aliud nihil nobis restet; atque ut illud ipsum , quod aliquantò magis proprium nobis esse videtur, reque ipsâ est, totum, nec tantillum reservando, Deo offerre debeamus: (quippe si vel pauxillum nobis

nobis ipsis reservare vellemus , haudquaquam in totum DEO nos tradituri essemus; nihil admodum habentes nostrum, quod eidem demus, nisi voluntatem & amorem nostrum) DEVS quoque ipse aliud à nobis non exspectat. immo res ceteræ omnes, hâc unâ neglectâ , parùm ei placituræ essent. Quicumque porrò, quod alteri debet, gratum eidem optat accidere ; eâ illud ratione exsolvit, quam creditori acceptissimam fore cognoscit.

Plurimum crescit augeturque hæc , de quâ loquor, obligatio ex eo; quòd non imensa tantum beneficia, sed suâmet insuper DEO voluntatem debeamus : ideòque, ut explicata sit solutio , eâdem illi moneta, hoc est, voluntas nostra repræsentanda est. debemus, nempe, DEO amorem suum; quia sincerissimè nobis affectus est , & delicias & nos suas reputans, Majestatem suam nostræ quodammodo submisit volûtati. Quâvis enim absolutus ipse sit Dominus, & jure optimo, quidquid vult, id facere, suisque creaturis pro libitu uti queat ; nihilominus id solum

lūm vult & facit, quod nobis utile est; suorumque famulorum voluntati mirè obsequitur, eos reficiendo epulo pretiosi Sanguinis & vitæ suæ, æqua & honesta desideria nostra antevertendo, & spontè præstando, quod, ut fieret, rogare nos aut optare debebamus. Ad vocem Iosue, *stetit sol in medio cali, obediente Domino*, ut Scriptura^h loquitur, *voci hominis*. Moysè non permittente, noluit meritas DEVS ab Israëlè pœnas expetere; sed ejus precibus *placatus est Dominus, ne faceret malum, quod locutus fuerat adversus populum suum*ⁱ. Idem DEVS, quod magis admireris, *nisi juxta oris Eliæ verba*, misereri Hebræorum noluit, & *non pluit annos tres & menses sex*^k; tametsi præ aquæ inopiâ populus contabesceret. Idem, ne Abrahamum contristaret, tum denique in Sodomam & Gomorrhā animadvertit, postquam, eo præmonito, Lothum, Abrahami nepotem, indè in locum tutum eduxisset^l. Idem cum Iacobo luctatus, eidem, quemadmodum exoptabat, benedixit^m.

Sancto

^h Iosue 10, v. 13 & 14. ⁱ Exodi 32, v. 10 & 14, & alibi. ^k 3 Reg. 17, v. 1; & Iacobi 5, v. 17. ^l Genes. c. 18 & 19. ^m Genes. c. 32, v. 24 & seqq.

Sancto Thomæ Aquinati ægrotanti piscis-
 que appetenti, ibi, ubi decumbebat, ig-
 notos ; (recentes haleces erant) eosdem
 per miraculum submisitⁿ. Illud ipsum usu-
 venit è Societate nostrâ viro Apostolico
 Patri Petro Canisio ; quem itidem ægrum
 vehemens cupido inceserat carnibus certæ
 cuiusdam aviculæ vescendi : qualis, frustra
 alibi quærenda, per fenestram in cubiculū
 advolavit, seque nullo negotio capiendam,
 tantū non ultro obtulit^o. Tam denique
 liberalis est DEVS adversus justos, ut Regius
 vates asserat, DEVM oculos suos perpetuū
 in ipsos conjicere; ut, quid velint, perspiciat;
 aures quoque patulas iisdem præbere, ut o-
 rationes ad se fusas audiat & exaudiat. *Oculi
 Domini, inquit, super justos, & aures ejus in pre-
 ces eorum*^p. Si gloriari potuit Hierophantus
 Themistoclis filius, *quidquid ipsi placuisset, id
 populo quoque Atheniensi probari: suæ enim sen-
 tentiæ matrem suffragari; hujus Themistoclem:
 cujus universi Athenienses ratum haberent decre-*
 tum;

ⁿ Surius tom. 2, 7 Martij. pag. 117, o Raderus ejus vite
 lib. 3, cap. 33. & eleganti pro more Epigrammate Biderma-
 nus, p Psal. 33, v. 16,

tum⁹: quantò meliori jure homo justus dixerit, concessam sibi esse Omnipotentiam divinam; &, quidquid ipse velit, hoc idem creaturas omnes, hoc omnes Angelos, hoc velle omnes Beatorum ordines : quoniam talis suam voluntatem divinæ in omnibus promptissimè subjicit, cum quâ similiter universi cæli cives perfectissimè consentiunt.

Expendamus nunc ulteriùs, quemadmodum non suam modò immensa illa Dei Majestas voluntatem nostræ hominum voluntati accommodet, eamque exsequatur, cum quid animarum nostrarum saluti conveniens ab ipso petimus; verùm hoc ampliùs voluntatem & vota nostra præveniens, ea etiam bona largiatur, quæ, si cognita haberemus, enixè nobis essent flagitanda; multoque adhuc majora, quàm reverà petere auderemus. Enimverò quis non, ante promissa divina nobis facta, velut rem impossibilem, sperare aut petere timuisset, ut pro se Deus hominem indueret; aut tam infami morte defungeretur; aut panis pauxillo ab-

q *Plutarch. de liberis educandis, sub initium.*

abditus, suis se servis manducandum præberet? Non intermisit tamen Bonitas illa infinita; quia id nobis maximoperè profuturum erat, ea ipsa desideria implere, quæ nec excitare poteramus. Palàm est, postulare hoc gratitudinem & compensationem mutuat, ut DEI nos beneplacitum & voluntatem, quæ semper cedit in commodum utilitatèque mortalium, exsequamur: postulare item, ut omnes affectus, desideria, & actiones nostræ ad ipsum referantur. Quod nisi facimus, nullam in partem ipsi satisfacimus; neque perfectum nostri ipsorum holocaustum consecramus, quale supremo istî dominio, & juri infinito, quo voluntati nostræ imperat, omnino debetur: quod sacrificium Majestati illi Æternæ, ex iis omnibus quæ à nobis ipsi dicari possunt, longè est gratissimum; quandoquidem in eo, DEO non bona duntaxat nostra, sed nos ipsos consecramus.

Ex iis, quæ huc-usque differuimus, aliud firmissimum petitur argumentum, quo docemur, numquam nostram nobis voluntatem expetendam esse: quia, scilicet,

DEVS

DEVS ipse, cui unius competit voluntatis propriæ perficiendæ, id tamen non facit; sed, quod ad utilitatem pertinet suorum Electorum. istud namque est, non privatam, sed communem habere voluntatem, facere, quæ sibi ipsis fieri velle debebant homines; & contrà neque facere, neque velle, quod Electis suis sit obfuturum: ut nos pariter non propriam, sed eandem cum DEO haberemus voluntatem; nihil faciendo, nihil volendo, quod ad ejusdem honorem non spectet & gloriam; cujus solius procuratio ingentem nobis sit utilitatem allatura.

Accedit ad priora omnia; novum DEO jus acquisitum esse, quo illi ubique obsequi, ad ejusque sanctissimam voluntatem nos conformare debeamus: quia, videlicet, magno malo damnòque nostro, propriâ illiusque abusi sumus voluntate. Sicut itaque *Lex XII Tabularum, furiosum, itémque prodigum*, bonorum suorum administratione interdictos, *in curatione jubet esse agnatorum*, qui ex usu commodòque utriusque, rem fami-

et Vlpian. Tit. 13. de Curatoribus, & passim l. citi.

familiarem aut negligentis, aut dissipantis, eandem procurent: simili, immo meliori ratione, potestate omni voluntatis nostræ exsequendæ, si quam aliquando habuimus, culpâ vitiôque nostro planè excidimus.

Verumtamen singulari præcipuè studio providendum est, ne umquam ex animo nostro discedat memoria gravissimæ istius rationis, obligationis justissimæ, summique & strictissimi juris DEI in nos, ad ejus usquequaque beneplacito obtemperandum; ideo quia est qui est, infinitè bonus, perfectus, pulcher, sapiens, plenus majestate, omnipotens, bonum denique omne. Neque ratio ulla, ut dicebam, efficacior, neque jus majus est hoc ipso; quamquam id minimè omnium plerique mortales intelligunt. Vnicum isthoc, DEVM esse qui est, bonum supremum, bonique omnis summam & collectionem; non excitat solum nos & obligat, sed necessitatem affert ultro faciendi, quidquid illi placet, neque aliud in omni vitâ quærendi. Causa hujus rei est; quia voluntas nostra in hoc cõdita

B

est,

est, ut bonum amet. atqui ubicumque bonum summum & bona omnia conjuncta reperiuntur; si, qualia in se sunt, talia cognoscantur, necessario amari debent. Iam verò amare, aliud nihil est, quàm bene velle bonumve aliquod desiderare ei quem amamus. bonum autem alteri serìò velle, dici non potest, nisi qui (cùm in suâ id manu est) re ipsâ illud præstat: alioquin neque veram, neque efficacem suam esse benevolentiam, apertè prodit. Atque uti melius nihil amico aut velle potes, aut facere, quàm quod ipsi placet: ita, si DEVM diligis, illius debes exsequi voluntatem. Quidquid enim juris habet DEVS, ut ametur; illud idẽ habet, ut beneplacitũ suum impleatur: & quia est, qui est, multò quàm fingere animo & cogitatione possimũs, amplius juris habet, ut suam, non nostram voluntatem perficiamus. Nam uti duo hæc nullo pacto conveniunt, DEI, & nostram facere voluntatem; profectò, quantum sibi DEVS jus vendicat, ut ipsum amemus, voluntatĩque ejus pareamus; tantum quoque obtinere credendus est, nec ubi propriæ voluntatis inclinationes audiamus.

Quæ

Quæ cum ita se habeant , verique
sint , quos prædixi , tituli omnes , & jus
istud uniuersum DEVS obtineat ; ecquã
randem fronte recusare deinceps aut ter-
giversari possumus ? Vbi ratio nostra se-
pulta jacet ? ubi lex , ubi pudor , si tot obli-
gationibus repugnare , si tot argumenta
contemnere , si tot iura violare nequa-
quam vereamur ? atque suam DEO coro-
nam & diadema ereptum , capiti nostro
imponere ; perque impudentissimam li-
centiam , contra leges & fas omne , spe mo-
dicæ voluptatis , damnationem nostram
stultè operari malimus , quàm salutem
immortalitatẽque in tuto collocare , &
Conditori ac Servatori nostro jus suum
tribuendo , illiusque sanctissimam rectis-
simamque voluntatem implendo , Aeternæ
Majestatis suæ sceptrum auctoritatẽque
divinam conservare , & ab omni injuriã
prohibere ?

CAPVT III.

*Humana voluntatis ad Divinam con-
formatione nihil esse præstan-
tius excellentiusve.*

QVandoquidem res est tantoperè nos obligans, tam æqua, totièſque Immortali Deo debita, ut noſtram numquam, ſed ipſius ſolùm, in omnibus, & ante omnia, voluntatem exſequamur; omnino conveniens eſt, ut, quod ad nos attinet, nihil æquè aut exoptemus, aut ſtudio contentionèque maiore conſectemur. non minùs enim in eâ inſunt rationes omnes, quæ nos ad illam invitent, quàm obligationes quæ cogant, juræque quæ obligent. Cauſa præcipua & fundamentum, cur bonum expetamus totòque animi impetu in illud feramur, eſt; quia in eo aut ſplendorem aliquem & honeſtatem, aut voluptatem, aut oblectationem, aut utilitatem obſervamus: & horum unumquodque ſufficit, ad nos rei cuiuſpiam cupiditate deſideriòque incendendos. quid moramur igitur, cùm
in u-

in uno hoc Exercitio conjuncta sint ista omnia: idque non qualitercumque; sed ita, ut toto terrarum orbe res nulla præstantior, jucundiorve, aut nobis fructuosior reperiatur, quàm sit, propriam abjicere, & divinam implere voluntatem? Potestne excellentius aliquid præstantiusve cogitari, quàm quod per hoc Exercitium ad divinam evehamur familiaritatem, Deique Amici efficiamur? Id nos ipse Dei Filius docet, dū sic loquitur: *Vos Amici mei estis, si feceritis, quæ ego præcipio vobis*^a: adeò, ut qui divinam perficit voluntatem, verè & sine omni metaphorâ atque exaggeratione dicatur, & sit AMICVS DEI.

Quod quàm honorificum sit, is demum intelliget, qui cognita habeat, quæ Aristoteles^b, aliique Philosophi^c tradunt de conditionibus ad veram amicitiam requisitis; dum amicorum desiderant æqualitatem, & perfectiones alias nobilissimas, sine quibus vera germanaque amicitia non possit existere. Iam verò in mundo hoc neque est,

B 3

neque

^a Ioan. 15, v. 14. ^b Ethicorum libro 8 & 9. ^c Plato in Symposio, Cicero in Lelio, & alii. Vide Salianum de Amore DEI, lib. 1.

neque erit, neque esse potest amicitia sincerior integriorque, quàm quæ inter DEVM coaluit & hominem, suâ voluntate relictâ, divinæ semper voluntati obsequentem. Ad hunc talem, ut amicitia conditiones impleantur, tamquam ad sui similem, quàm amantissimè familiarissimèque demittit se ex unâ parte bonus DEVS; ex alterâ verò eundem, ut unus secum fiat, in statum omni humanæ dignitatis honorisque gradu longè superiorem, ac planè divinum excitat & extollit. usque eò, ut pauperculos nos, qui mancipia ipsius sumus, voluntatem suam exsequentes, suam ad familiaritatem evectos, Amicos compellet: quo titulo nec sublimius aliquid, nec gloriosius possumus exoptare. Ac licet Reges mortales, clientes suos, quantumcumque fidos & in imperatis faciendis sedulos, Amicos nominare aut æstimare dedignentur; quoniam sic existimant, nulla tanta in ullo sibi subiecto merita reperiri posse, quibus sublimis iste Regii Amici titulus quoquo modo debeatur: DEVS attamen immortalis, fidelem & voluntati suæ obtemperantem subdi-

subditum tantoperè cohonestat, ut hoc quoque ipsum honore augeat; hunc cum eo titulum communicando, quem terreni Principes, quasi nimium honorificum, ne iis quidem, quibus plurimum se debere farentur, volunt concedere. Et nos tantam hanc dignitatem, quam illud solummodo, ad quod mille nominibus obligamur, exsequendo, consequi possumus, ob rem nihili stultè amittamus?

Anima, quæ DEI facit voluntatem, non participat modò summum istud bonum amicitiae divinæ; verum, propter arctissimū cum illo vinculum & conjunctionē firmissimam, condecoratur illa quoque incomparabili hoc & invidendo titulo, SPONSÆ DEI. Cujus tanti honoris præstantiam amplitudinēque non difficulter perspicias, si discrimen illud cogites, quod inter duas intercedit Rustici alicujus filias; quarum altera, pari nupta, ligonem assiduè manu verfet & farculum; alteram verò potentissimus Imperator aliquis uxorem acceperit. quàm tu aliā atque aliā censēs utramque conditione vitam traducturas? quàm diverso in

honore & pretio apud omnes futuras?
Non minùs tamen, immo longè magis inter se differunt Anima illa, quæ Deo desponsa, omnemque illi affectum suum & amorem consecrans, fide optimâ, nihil suo arbitratu aut vult aut facit; & Anima alia, quæ desiderio & cupiditati propriæ obsecuta, creaturis, quamvis absque graviore culpâ, commiscetur. hæc enim abjecta permanet, inhonora, & agrestis; quantum scilicet affectus illius terræ affixi sunt, rebusque caducis: illa contra, ad nobilitatem dignitatemque prosecta divinam, maximo honori & admirationi est Sanctis Angelis, perfectumque consequitur dominium sui & rerum omnium conditarum. Videmus universa nobiliora reddi, si præstantioribus, quàm sunt ipsa, conjungantur: id quod in aëre patet, qui luminis accessione societateque illustratur. multò itaque ampliùs Deo conjuncta & unita anima, tota fiet divina; nobilitatemque & dignitatem quamdam supernaturalem obtinebit, quam ipsimet Angelorum chori admirabundi venerabuntur. Atque istud est, quod graves
Docto-

Doctores affirmant; cælestes illas Mentēs
 magno numero accedere, quò animabus
 diuinæ voluntatis verè perfectæque studio-
 sis assistant, easque comitentur^d. Veniant
 nunc ambitiosi laudis ac gloriæ huma-
 næ cupidissimi mortales, dicantque, quò-
 nam maiore quàm iste sit, honore suos Or-
 bis Monarchas possit afficere? quānam ap-
 paratiore pompā, comitatūque eos ornare,
 qui triumphantes Vrbein invehuntur?
 Ah! mi DEVS! quæ, & qualis erit Anima,
 tam nobili cincta beatorum istorum Spiri-
 tum coronā! Nobiliorēsne umquam ul-
 lus in hoc mundo Cæsarum habuit sui cor-
 poris custodes? Neque enim splendor hic
 & maiestas minoris propterea æstimanda
 est; quòd oculis non conspiciatur exteri-
 oribus: quin immo tantò credi debet augu-
 stior; quia à sensibus remora nequit com-
 prehendi. Et verò, quæ maior potest esse
 dignitas & gloria, quàm idem habere offi-
 cium in terris, quod Beati omnes & Angeli
 in cælis; atque hinc incipere, quod in domo
 Domini perpetuò simus continuaturi?

B 5

Potest.

d Vide Iac. Hauntingi Angelum Custodem.

Potestne ad extremum quidquam præstantius honorificentiusque reperiri, quam eodem in munere versari cum DEI Filio, qui voluntatem Patris diligentissime implevit, eidem factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis? DEVS, ut ostenderet, quanto honore dignus esset Abbas Stephanus, quem carnibus vescentem germanus frater, temere iudicaverat; hunc reprehendit, ostenditque in ecstasi quemdam dicentem illi inter cetera: Nempe propterea scandalizari non debuisti; nam si merita & gloriam fratris tui videre cupis, retro convertere, & vide. Conversusque vidit fratrem suum crucifixum cum Domino. Atque ad eum is, qui illi apparuerat: Ecce in quâ gloriâ frater tuus est! Unde non obscure intelligis, maximum, qui fingi possit, honorem esse, cruci cum Christo suffigi; penitusque propriæ voluntati mortuum, secundum DEI vivere Voluntatem.

CA-

Philipp. 2, v. 8. & Vita Patrum libro X, cap. 64.

CAPYT IV.

*Nihil in mundo esse jucundius, quàm
propriam ex toto abnegare vo-
luntatem, & amplecti
Divinam.*

PRæterquam quòd sit honoris plenissi-
mum, nullâ in re suam, sed DEI in o-
mnibus voluntatem implere; nihil eo ipso
existit jucundius, ut tam grato saltèm effi-
cacique titulo ad nobilissimum hoc Exer-
citiū amplectendum incitemur: cū ju-
cunditas tantum possit in hominum ani-
mis permovendis, & re quâpiam persua-
dendâ. Humanus honor dependet ille qui-
dem, ut plurimum, ab arduis molestisque
actionibus; neque, nisi cum labore & diffi-
cultate, impetrari potest: at huic Exercitio
inest illud commodi planè singularis, ut il-
lius usu supremum, qui in mundo hoc spe-
rari potest, honorem consequamur; nimi-
rum, ut simus Amici DEI. qui honor in se-
ipso jucundissimus & acceptissimus, opta-
tissimam animi pacem tranquillitatēque

adducit. Tametsi autem, primo velut intuitu, novum quodammodo & incredibile appareat, jucundum esse, se ipsum abnegare, & quod amplius est, nullā in re suā obsequi voluntari; illud tamen verè proprièque dicitur, clarūque fit & evidens exemplo Beatorum in cælis: quibus nemo minus habet propriæ voluntatis, nemo gaudiorum plus & sincerissimæ voluptatis. Tantū abest igitur, ut mortificatio & abnegatio propriæ voluntatis, molesta sit & cruciet, ut nec ipsa beatitudo, sine omnimodā ejusdem voluntatis annihilatione, quò sic divinæ conformetur, possit consistere. Sufficiunt sanè ista, ad nos confirmandos merūque adimēdum, ne suspicemur rem esse tetricam, fastidiosam, & acerbissimi mœroris plenam, propriā conculcatā voluntate, complecti divinam. Non impedit quidquam aut obturbat gloriam Angelorum, quòd sint, Davide de ipsis testante^a, *facientes verbum DEI*, hoc est, *illius* voluntatem & imperia: id enim singulari cum gaudio & voluptate præstant, mirè cupidi at-

ren-

rentique *ad audiendam vocem sermonum ejus^b*,
ad nova ab eo mandata recipienda & per-
sequenda; non aliter, quàm famelicus in-
fans, cui cupediæ delicatique cibi præben-
tur, scutellam, plura expectans, idemti-
dem respectat. Atque hæc ipsa voluntatis
propriæ abnegatio & cum divinâ confor-
matio, Beatos tam suaviter afficit; ut plus
indè gaudii capiant & voluptatis, quàm ex
ipsâ gloriæ & beatitudinis suæ magnitudi-
ne. Magis eos recreat & oblectat DEI vo-
luntas, cupientis eos salvos fieri, quàm ipsi-
usmet salutis fruitio.

Hujus rei exempla in hoc quoque orbe
non desunt, eorum Sanctorum, qui nullâ in
re suæ servientes voluntati, & in omnibus
sibi morientes, pacatissimo animo læti per-
petuò jucundique agebant. Sancto Fran-
cisco Xaverio nihil æquè in votis erat, quàm
ut suam voluntatem abdicare, eamque di-
vinæ impendere liceret. hanc ob rem pre-
ces suas omnes his Paulli verbis conclude-
bat: *Domine, quid me vis facere^c*? Vivebat ille
porrò in tantis spiritûs deliciis; ut iis feren-

B 7

dis

^b *ibidem. c. Act. 9, v. 6.*

dis impar, tunicâ ab æstuantî pectore manibus diductâ, has voces iterare cogeretur: *Satis est, Domine, satis est*^d; ob superfundentis se lætitiæ cælestis & solatiorum divinorum, quibus ipsius animus undique circumfluebat, multitudinem & ubertatem, DEVM rogans, veller immensam illam suavitatis & misericordiæ tantæ copiam aliquantum temperare. Idē Sanctus in Meacensi itinere divina meditans, iisdem cælestibus gaudiis usque eò inundabat, ut crura ac pedes, stirpibus eos lapidibusque offensans, sine ullo doloris sensu laceraret.^e

Sanctum Ephræmum par cura studiūque voluntatis divinæ exsequendæ parī similiter voluptate usque eò perfudit; ut tantarum et ipse deliciarum gaudiorūque impatiens, voces tales ad DEVM mitteret:^f *Multiplicata est super me gratia tua, quæ etiam meam satiavit famem, & refrigeravit sitim; mentēque meam tenebris plenam illuminavit, & cogitationes meas ab errore collegit atque reduxit. Et nunc, Domine DEVS meus, adoro & imploro*

^d Turfelin. Vita ejus lib. 6, cap. 5. e Idem ibidem. f Breviora Auctoris verba non reperi apud veterem Scriptorem.

imploro ineffabilem benignitatem tuam, infirmitatem meam confitens; remitte paullulum undas gratiae tuae, illamque mihi in thesaurum tuum adserua, ut rursus eam mihi tribuas in die illa. Ne igitur irascaris mihi, benignissime Domine: quia enim inundationis illius fluctus ferre non sustineo; ideo audacter & temere depono. nam supra modum multiplicata est in me; meaque infirmata est lingua, illam eloqui atque explicare nequiens. Figura, ac splendor infinitae gloriae benedicti Patris, aliquid jam mihi ex ejus inundatione remitte: nam ignis instar, renes meos & cor meum adurit. §

Majus est, quàm ut explicari possit, liquidum illud perpetuumque gaudium, quo perfruitur fortunata illa Anima, quae voluntatis ac desideriorum suorum omnium modum regulamque habet unicam, Voluntatem Divinam. Verè enim Doctor ille^h; Gaudium aliquod continet secumque trahit quaecumque cujuscumque voluntatis impletio; sed voluntatis impletio divinae, quando nempe ho-

mo

§ S. Ephraem Tomo 3, Sermone de vitâ Religiosa & Monastica, sub finem, mihi pag. 557. h Vide hac aliâque hujus Capituli in Auctoris egregio Opere de adoratione in spiritu & veritate, Antuerpiae edito, lib. 4, cap. 13.

mo voluntate aliā nullā regitur, quā divinā, gaudium continet omnino divinum: interque eum, qui propria obsequitur voluntati, & alterum, qui hāc contemptā, divinam sequitur voluntatem sui Conditoris, ea intercedit differentia, ut prior vanam solum voluntatis humanæ, posterior autem veram percipiat voluptatem voluntatis divinæ. quæ voluptas voluptates omnes alias immensum exsuperat, participatque torrentem illum voluptatis eternæ; cui quidquid inferior hic orbis dulce, jucundumque habere videtur; quia infinitis partibus minus est, comparari non mereatur. Luculentus hujus rei testis est Rex David, qui non uno in loco voluptatem hanc & delectationem agnoscit. Ejus sunt ista alicubi: *In viā testimoniorum* (sive mandatorum) *tuorum delectatus sum*, sicut in omnibus divitiisⁱ; & alibi de iisdem: *Desiderabilia*, inquit, *super aurum & lapidem pretiosum multum, & dulciora super mel & favum^k.*

Atque ut ne putemus solum Davidem ita sensitse, aut per modum amplificationis ista locutum; audiamus hujus temporis, sanctitatis laude celebrem florentemque testem,

ⁱ Psal. 118, v. 14. ^k Psal. 118, v. 11.

testem, eique affirmanti credamus, quàm
copiosum gaudium collegerit ex abnega-
tione suæ voluntatis. Venerabilis Virgo,
Domina Ludouica de Carvajal, intimos
suæ hæc in parte animæ sensus istis ferè ver-
bis conatur explicare: Posteaquam lucis divi-
næ beneficio nôsse cœpi thesauros qui reconditi la-
tent in cognitione voluntatis divinæ, subiit ani-
mum meum vehemens hujus virtutis amor; quæ
ad illius actus multiplicandos, suavissimè me dein-
de excitavit: cùmque ejusdem dignitatem præ-
stantiâque frequenter considerarem; sensi ani-
mam meam ad hoc usque tempus, magis quoti-
die magisque illustrari; adeò, ut secundum id,
quod in me modò experior, prorsus mihi impossi-
bile videatur, quidquam ut velim divina con-
trarium voluntati: in quâ tantum reperit anima
mea felicitatis, gaudii & gloriæ; ut etiam si in ni-
hilum eam redigi, aut ad inferni pœnas damnari
oporteret, longe maximam tamen, etiam modi-
co illo temporis spatio, quo suam voluntatem cum
divinâ liceret conformare, voluptatem se credat
percepturam. immo, vel sola isthæc cogitatio, fu-
turum, ut DEVS me annihilando, eâ voluntatis
suæ adimpletionem honoraretur, aut certè, quod
vellet,

vellet, faceret; ita me afficit, ut nullum aliud in mundo gaudium esse existimem, quod isto sim mutatura. Atque hâc ratione, quidquid quomodo-cumque mihi accidit, levius fit & dulcescit, cum ad DEVM me verto, illique dico: Quid tantâ de gratius esse potest optatiûsque, Domine, quam voluntas tua? quid mihi jucundius evenire, quam ut voluntas tua cum meâ usquequaque consentiat? estque hoc in rebus molestis omnibus unicum refugium solatiûmque meum, quod ex pace illâ & tranquillitate nascitur: unde mirabiliter reficitur & recreatur anima, sedaturque sitis tam variorum ejus desideriorum, ipsâque roboratur ad progrediendum, donec virtutem hanc, divinâ gratiâ adjuvante, quoad in vitâ hâc fieri potest, plenè perfectèque possideat.¹

Gaudium hoc adeò est singulare & præstans, ut ipsa etiam tormenta & cruciatus suaves reddat & expetendos; quod hæc ipsa Dei famula Christi que sponsa verbis frequentibus apertè confitetur. Difficulter equidem capio, quo demum modo in istâ mutuâ
divinæ

¹ Adderem locum, si Vitæ ejus historia ad manum esset. id quod alibi quoque cogitabis, ubi testes non adscripsi: quamquam Auctor pro teste esse Cordato Lectori possit.

divine ac humane voluntatis consensione (pro eo
ac mihi sola divini Spiritus illustratio ostendit, &
inexpertam edocuit) res ulla gravis & molesta
dici possit: quandoquidem ad animam talem, in
terrestrem hunc, immo caelestem Paradisum, per
resignationem absolutam, jam ingressam, labores
& molestiae vix se penetrabunt; ideo quod eadem
divino convestita sole, adeo illustres, pulcræ, ju-
cundæque reddantur, ut iisdem etiam delectetur:
ac licet sentiantur, quod & naturæ sensibi-
les admodum sint, neque sensus omnis tolli con-
tinuè soleat; DEVS tamen easdem admirabili
quâdam letitiâ & suavitate benignissimè mode-
ratur & temperat, tantumque hinc aliquando a-
moris magnitudo crescit & exuberat, ut etiam si
omnem, qui in venis est, sanguinem, in summi,
ad quod aspirat, Boni gratiam, fundi conspiceret,
expleri nihilo-minus satiarique non posset. Ha-
tenuis illa, quam dixi, Dei famula. Beata i-
tem Magdalena de Pazzis, quæ semper Di-
vinæ Voluntati adimplendæ studebat, à sen-
sibus abducebatur, cum hac de re loquere-
tur; fuitque cum cæli deliciis ebria, in quâ-
dam suâ ecstasi, ita loqueretur: Probè nôsti,
mi Sponse, à primis annis desiderasse me placere
tibi.

tibi. Quid si nunc intelligerem, velle te, ut æternum apud inferos affligerer; hoc ipso momento in istas me flammis conjicerem. Tum ad sorores conversa, subjecit: Non percipitis, quantam suavitatem habeat, sola hæc vocula, VOLUNTAS DIVINA?

Præter tamen favores illos, solatia, & gaudia, quæ supra naturæ ordinem clemens Deus animabus voluntati suæ divinæ singulariter deditis & devotis largiri solet; indidem velut necessario consequitur, istiusmodi homines planè sine dolore, magnâque in pace animi & lætitiâ cordis sui vitam transigere; cum voluntas propria, causa sit unica miseriarum omnium & tædiorum vitæ hujus, non verò res ipsæ adversæ. Quid, quæso, turbat nos & cruciat, quàm quòd aut aliter quid cadat quàm vellemus? aut, quòd error alicubi committatur, quem commissum nollemus? Qui suam voluntatem exuit, ab hoc malo prorsus immunis est. nihil iste facit, nihil vult, nisi quod vult Deus: & quia voluntatem aliam nullam habet, quàm divinam, quæ falli non potest; nihil ei contrà accidit quàm velit. optimè

ptimè illi in omnem partem provisum est; quoniam aliud fieri non optat, quàm quod facit DEVS; cōque lætus degit & securus, quòd voluntas ejus, etiam afflictissimis temporibus, semper impleatur; & quid DEVS vult, id èt ipse velit, DEO que planissimè consentiat. Tum deinde in iis, quæ ex divino agimus beneplacito, aberrare non possumus; adeoque nec tristari, nec queri de eo quod sic factum est: quin immo gaudere potius, quia DEO serviamus, ejusque voluntatem exsequamur; idque cum pace illâ gaudiòque, quod è bonâ rectâque conscientia nasci solet. Gaudiorum itaque plenus est homo ejusmodi; neque aliud quidpiam ultrà desiderat. Verùm quàm longè diversa illius est ratio, qui propriæ attendit voluntati? Nam cùm desideria contrisueque suos undequaque impeti videat, evertique, & impediri; ex unâ parte tristatur & dolet: ex alterâ autem errores imprudentiamque suam & stulta consilia recordantem pudor nimius in ærórque conficiunt. Multi Philosophorum^m, divinarum rerum

vel

in *Arist. Ethic. c. 4 in fine; 6 Ethic. c. 11; Themist. ar. 17, & alii.*

vel ignari, vel immemores, solamque respicientes vitam temporalem; ad eam sine molestia traducendam, dicebant necessarium, ut quis cupiditates suas omnes relinqueret, eaque faceret quæ viro sapienti & bono recta viderentur, aut quæ ipse talem aliquem suasurum præcepturumque existimaret. Quantò id iustius ipsimet faciamus, & fallacia desideria nostra in melius commutantes, divinam solum voluntatem, utpote salutarem nobis & proficuum, exsequamur, eundemque DEVM, habeamus Magistrum & Moderatorem actionum nostrarum, faciendo, quidquid vel per se ipse, vel ejus vicarii, vel recta ratio suadet imperatque?

Ex his, quæ huc-usque dicta sunt, sequitur, divinæ voluntatis impletionem non singularis modò gaudii causam esse; sed sine eâ præterea veram securamque delectationem nullam sperari posse. Primò quidem: quia si amor se noster effundat in rem aliquam creatam; cum illa, pro eo ac fluxa est & inconstans, nos deseret, omne pariter gaudium nostrum in multò majorem tristitiam tædiūque convertetur: idque idcirco;

circo; quia ea est rerum omnium mortali-
um conditio, ut multò nos magis crucient
cùm abeunt, quàm oblectent cùm adsunt:
adeoque plus ex illis doloris & molestia,
quàm commodi percipitur & voluptatis.
Solutus is qui Deo nititur & fidit, verum ob-
tinet gaudium, ut bene dixerit S. Augusti-
nus; *Qui vult securus gaudere, in illo gaudeat
qui non potest perire: & in excerptis ex eo sen-
tentiis S. Prosper; Non potest umquam frau-
dari delectationibus suis, cui Christus est gaudi-
um. Aeterna enim exultatio est, quæ bono latatur
eterno.* Acus nautica non quiescit, donec
Septentrioni obversetur, polùmque Ar-
cticum rectâ aspiciat; & in quamcumque
tandem aliam partem convertatur, num-
quam consistit: ita Cor nostrum, quod non
ad aliud quidquam, sed ad se solum, fecit
DEVS, in centrum sive naturalem perfe-
ctionem suam propendet & inclinatur; ne-
que antè potest conquiescere, quàm ad su-
um respiciat Conditorum.

Etiamsi deinde res creatæ, æternæ quo-
que

in Enarrat. in Psal. 84 ante medium. Vide eundem Enarrat.

in psalmis 86. 96 & 144; & lib. 10 Confess. cap. 22 & 23.

o num. 90. p Vide Solilog. August. cap. 30.

que essent; tam tamen sunt exiles & modica, ut desideria cordis nostri satiare nequeant: cuius sitim cupiditatēque unus & solus explere potest Deus; adeoque istis nunquam plenē acquiescet anima nostra. Hinc fit, ut perinde sit, multūne avarus an parū habeat; quandoquidem non contentus iis, quæ acquisivit, plura semper & plura sine fine & modo desiderat. Res temporales vitæ hujus occupare quidem possunt animum & possidere; at implere nullo modo possunt^q. Solius id Dei proprium est, quem proinde in eo quiescere optimum: quoniam res ceteræ, cor non explentes, illud turbant potius impediuntque, quò minùs eidem Deo vacare possit.

Hujus autem, Dei, inquam, longè alia natura est. tamen enim cor ille nostrum usquequaque impleat; minimè tamen illud sic implicat & involvit, quin aliis quoque negotiis attendere, externosque amoris actus elicere, & totum insuper mundum propter Deum diligere valeat: usque adeo,

ut non

^q Vide Roderic. Tom. 3, Tr. 8, cap. 5, & Beulæfæ Interpret.

ut non sit cor ullum reperire magis vacu-
um, liberum, & expeditum, tum ipsimet
homini, tum ad alios omnes sincerâ carita-
te complectendos, quàm illud, quod plenè
integrèque implevit se-ipso DEVS.

CAPVT V.

*Nihil nobis melius utiliùsve esse, quàm
quod vult DEVS.*

QUod si ea quæ diximus, ad Divinæ, sci-
licet, Voluntatis, propriâ abjectâ, im-
pletionem, & maximè nos obligari, eam-
dèmq; honestam in primis esse ac jucun-
dam, minùs adhuc sufficiant, ad hoc cui-
quam persuadèdum; cum utilitates præter-
eà & ingentia commoda indidem prove-
nientia, expèndere atque æstimare velim. si
enim spes lucri incerta in rebus inutilibus,
immo periculosis etiam & noxiis, tantùm
valeant ad animos hominum permovendos;
ut propterea quietem suam, patriam, libe-
ros, uxores deferant, libenter exulent, &
terrâ marique, in locis desertis, inter mille
discrimina, vitam transigant, omnia pericli-
tantes,

tantes; ac tot tamque multiplices labores, tædia, & incommoda exhaurientes: numquid fructus & lucra maxima è divinæ voluntatis executione, certò, uti paullò post videbimus, secutura, eadèmq; cum tantà jucunditate, honore, & tam multarum obligationum satisfactione conjuncta, multò nos justius impellant & incitent, ut desideria nostra relinquamus; idque nullo cum vitæ aut fortunarum periculo, cum fiducia potius non dubiâ vitæ sempiternæ?

Iam verò ad intelligenda commoda voluntatis ad divinum beneplacitum, suo repudiato, planè conformata, illa cumulatè satisfaciunt; hominem eâ ratione liberum reddi ab omnibus molestiis & erroribus, rectèque semper & securè progredi in cunctis actionibus suis: quandoquidem nihil nobis utilius, immò, ut veriùs loquar, nihil omnino utile est, nisi DEI; nihil noxium magis, quam propriam facere voluntatem, quæ sine dispendio fieri numquam potest. Nimis quàm verus est communis iste Sanctorum sensus, Voluntatem propriam radicem esse & originem omnis mali. Aristoteles

stoteles ipse, ut quis prudenter agat neque
 aberret in iudicio faciendo de re aliquâ, in
 operante, velut iustitiæ fundamentum,
 rectam bonâque requirit voluntatem,
 ab omni proprio amore vacuam, affecti-
 bûsque carentem^a. adeò ut, tum ne perpe-
 ram in rebus nostris iudicemus; tum ut cum
 fructu cuncta faciamus, necessariò non no-
 stræ obsequi voluntati, neque cupiditati-
 bus desideriisque propriis regendos possi-
 dendosque nos permittere; sed, sine omni
 ad res creatas affectu, solam DEI volunta-
 tem exsequi, eâque unam spectare debea-
 mus: quia ceteroqui fieri nullo pacto po-
 test, ut rectè agamus propositumque asse-
 quamur. Quàm multis, quæso, morbis no-
 stris causam præbuit nostra cibi potûsque
 intemperantia? quantam ira aliûsve effræ-
 natus & indomitus affectus lucrionibus
 multis attulit facultatum jacturam? in quâ-
 ras eos præcipitavit calamitates? quantum
 adduxit tædium? quàm molestas sollicitudi-
 nes? quàm gravem animi perturbationem
 & turbas? Vtilius nobis profectò nihil,

C 2

ma-

^a Arist. l. 6 Ethicorum c. 2, & alibi.

magisque necessarium erat, quàm ut hâc ratione excuteretur nobis è manibus gladius, quo nos ipsi iugulamur; ut venenum effunderetur, quo nos-met-ipsos inficimus; ut sepelirentur comburerenturque omnium malorum incommodorumque nostrorum instrumenta; atque ut Dæmon ille, tam nobis molestus, ex animâ nostrâ exturbaretur.

Opportunè prorsus ad rem, de quâ differimus, Abbas Abraham, rogatus ab Abbate Pimenio: *Quemadmodum nos Dæmones impugnant?* respondit: *Dæmones nobiscum non pugnant, quia voluntates eorum facimus; sed nostra nobis voluntates, Dæmones facti sunt, & tribulant nos^b.* Voluntas propria, pessimus est Dæmon, qui nos prosternit; acutissimus gladius est, guttur nobis præcîdens; venenum est, cum primis noxium, ad cor ipsum pervadens; mors est fallacissima, nos interimens. Pulchrè itidem S. Anselmus voluntatem propriam cum herbâ venenatâ & letiferâ comparat; vehementer admirans, quâ fiat, quòd, cum primis illam parentibus nostris

^b Vit. Patr. Rosoveydi. lib. 7. cap. 25. num. 3.

nostris mortem attulisse sciamus, ab eâ non
 refugiamus, totôque corpore perhorresca-
 mus ejusdem malitiam? quam Beatus iste,
 quem dixi, his ipsis verbis c declarat: *Propria*
voluntas, inquit, *cuidam herbæ venenosæ atque*
mortiferæ assimilatur & comparatur: quam Me-
dicus quidam peritissimus progeniei cujusdam,
primis, scilicet, parentibus, interdixit, commina-
tis eis; quia si ex eâ comederent, leprosi effecti pro-
cul dubio interirent. At illi præceptis ejus obedire
noluerunt; sed ex eâdem herbâ comederunt: unde
et leprosi effecti, leprosos quoque filios genuerunt;
atque, ut Medicus eis comminatus fuerat, mortui
sunt. Quorum filii, licet patres suos agnoverint
herbâ illâ infirmatos fuisse, & mortuos, seque i-
psos leprâ percussos; eandem tamen herbam su-
per omnes alias diligunt, indêque cibos universos
suos condiunt. Manè surgentes, ex eâdem, quasi
pro medicamento, accipiunt: sed et somnum serò
capturi, similiter faciunt. Hi igitur quàm sint
dementes, omnis, qui audit, advertere potest. Sed
nec minùs dementantur, qui propriâ voluntate
utuntur. Ipsa est etenim herba, Diaboli veneno-
sâ suggestionem venenata, & omnibus eâ utentibus

C 3

pestifera.

c qua annumerare malui, quàm interpretari.

pestifera. Hanc DEVS, qui nostris piè medetur peccatis, primis humani generis parentibus interdixit; cum eos comedere pomum, sub mortis comminatione prohibuit. Qui, quia præceptum ejus transgressi, ex eo comederunt, mox peccatores effecti, & in animâ mortui, postquam alios peccatores genuerunt, et ipsi carne mortui sunt. Homines tamen eandem voluntatem præ ceteris diligunt, & eam immiscet omnibus penè, quæ agunt. Nihil itaque istis dementius, qui nihil utuntur suâ morte libentiùs. ^d

Hoc modo S. Anselmus detrimenta ex voluntatis propriæ adimpletione nascentia declarat, nostramque simul insignem dementiam, qui eandem nondum detestemur. nam etiamsi nihil esset, quod nobis timeremus à voluntate propriâ; vel ideo tamen, ut tam crebra, etiamsi temporalia tantum, incommoda, ab eâdem accepta, ulcisceremur vindicaremusque, ea nobis audienda non foret. quid erit igitur, si spiritualia damna æternorumque bonorum amissionem consideremus? Quoties, obsecro, voluntati nostræ morem gerendo, alterum

jam

^d est S. Anselmi de similitud. caput 38.

jam in inferis pedem posuimus? quanta cælestia dona dilapidauimus? quoties gratiam & sanguinem Filii DEI conculcavimus & aspernati sumus? Iure igitur ac meritò fateamur oportet, divinam nobis voluntatem, etiam eam solùm ob causam explendam esse, ne nostræ obsequamur; utque contra nos ipsos provisum nobis sit atque prospectum.

Quid commodis nostris aptius esse potest, quàm ut ad evadendum dubitationes anxietatésque tam frequentes, quæ in eo, quod maximè nobis expedit, decernendo occurrunt, oculos nostros in illam, ut sic loquar, Cynosuram voluntatis divinæ, aliud nihil quàm lucrum emolumentumque nostrum spectantis, defixos habeamus? quid prodesse amplius, quàm artem reperisse, modumque semper faciendi id, quod compendiosissimum sit? Quare non possumus reuera melius aliquid fructuosiusque nobis velle, quàm quod vult DEVS. Nā quòd boni quidpiam alteri velimus & desideremus; id nascitur ex illius amore: estque voluntas hæc & desiderium tantò intensius, quantò

amor vehementior. Quemadmodum igitur Deus seclusâ omni comparatione fieri nos amat, quàm amemus nos ipsi; ita planè boni quoque plus nobis vult ac desiderat, quàm ipsimet velimus & desideremus. Indè verò errare non potest Deus in cognitione ejus, quod nobis conducit; quia Sapiencia est infinita: neque providentia ipsius, uti nostra, lapsionibus fallaciisque multis obnoxia est; præterquam quòd, quid nobis expediat, ipsimet ignoremus. Quare si falli nolumus, illius necessum est sequamur voluntatem, commodorum nostrorum, sine omni errandi periculo, semper studiosissimam; idque infinitè magis, quàm vel optare possemus: in tantum, ut nihil nobis sit utilius, quàm id quod vult Deus; ideòque, nisi nos ipsi oderimus, aliud quoque nihil velle debeamus. Ah! quàm multos Christianorum in ruborem dat Epictetus, Philosophus ethnicus; cujus ista nos castigantis oratio est: *Mancipium, numquid aliud mavis, quàm id quod magis conducit? Quid autem conducit magis, quàm quod DEO visum est?*

*est? Cur (quantum in te quidem est) Iudicem cor-
rumpis, & suasorem seducis?*

Quia verò duas Voluntas Divina partes complectitur; alteram, facere quidpiam iubentem, pati iubentem alteram, veluti cum morbis nos, laboribus, rebúsque molestis aliis, in bonum & satisfactionem nostram, affligit; propterea considerare nos decet, DEVM non infinitè modò bonum, ideóque bona nobis velle omnia: non infinitè modò sapientem; ideóque nec in cognoscendo falli posse: verùm èt infinitè potentem esse: ita, ut non sit adscribendum ipsius imbecillitati, cum istiusmodi nos miseriis molestiis que non eximit; quoniam utrumque æquè illi facile est & expeditum: verùm quia probè nôrit, eas nobis proficuas fore; pro eo ac utilitatem nostram amat, singulari dispositione Omnipotentia suæ, in iis nos attingere; easdémque immittere, ut quæstum inde uberrimum colligamus.

Quidquid hactenus disserui, clarissimè demonstrat, quàm eximiam utilitatem habeat, illud solùm & facere, & velle, quod illi

C 5

infi

c Epict. lib. 2. dissert. cap. 7. in fine.

infinite potenti, sapienti & bono probatur Domino; non verò quod nostræ arridet voluntati: quæ neque peritè prudentèrque desiderare quidquam potest, neque re ipsâ expedire. Numquam deinde amore proprio ita contenti pacatèque vivemus, uti divino: & incredibili quâdam in negotiis nostris omnibus consolatione necessariò perfundimur, quoties in mentem venit, quidquid Majestas illa Æterna constituit, unicū istuc salutare nobis esse atque fructuosum.

Res ceteras universas, ipsa quoque desideria nostra, aliud quàm DEVM spectantia, tamquam latentes hostium insidias, jure suspecta habeamus, ab iisdemque malè nobis metuamus. Quin immo, si DEVS arbitrio voluntatèque nostræ rem quampiam concederet, magno esse in metu deberemus. Ita B. Franciscus Borgia, cùm ejus arbitrato ægrotantis conjugis vitam ac salutem commisisset DEVS; ipse propriam reformidans voluntatem, gratiâ istâ privilegiòque uti noluit: sed divinæ rem omnem providentiæ plenè consignans, rogavit Dominum, de eâ pro libitu suo statueret, neque suæ

suæ ullatenus optioni potestatiq̃ue per-
mitteret ^f. Verè DEI voluntas iusta adeò
est rectæque rationi conformis; adeò i-
tem nostrorum amans commodorum, ut
alio nullo argumento causâque, ad
eam in omnibus exsequendam, egeamus.

Hinc porrò commoda alia multa conse-
quuntur. possitne enim utilius aliquid exi-
stere, quàm, quod superiùs memorabam,
solâ divinæ voluntatis adimpletione ple-
num nos perfectumque jus acquirere, ut
amicum habeamus ipsūmet DEVM? cu-
jus amicitia haudquaquam infœcunda est
aut sterilis, & solâ contenta benevolentia;
verū operatur perpetuò, fructusque pro-
fert maximorum beneficiorum. Quem-
cumque DEVS diligit amicūque suum æ-
stimat; eum gratiis favoribûsque singulari-
bus cohonestat. quo igitur modo amicitia
huius emolumenta possint esse exigua?
Vsq̃ue adeò se prætereà Majestas divina
nostræ hominum voluntati accommo-
dat, ut desideriiis famulorum suorum
votisque accuratè semper respondeat.

C 6

Qua-

^f Ribad. in vitâ Borg. lib. 1, cap. 12.

Quapropter si frugi eum homines servum esse dicunt, qui Domini sui iussu voluntatemque ad amissim exsequitur; quàm supra omnem modum è re nostrâ erit, DEVM habere Omnipotentem, optatis desideriiisque nostris exactissimè obsequentem? hinc David, DEO loquens, ejusque cum viro justo agendi modum indicans, dicebat: *Desiderium cordis ejus tribuisti ei, & voluntate labiorum ejus non fraudasti eum*; hoc est, omnia, quæ optare posset aut petere, es elargitus.

Quid jam erit, si divites illos meritorum thesauros cogitemus, quos hoc Exercitio lucrificamus; omnia DEI amore, & sanctissimæ ejus voluntatis implendæ studio, exsequentes? Tantumdem inest in eo quæstus & compendii, atquè si quis ex putri ligno, rudibûsve saxis putum purumque aurum conficeret. Actiones etenim de se-ipsis minimè meritoria, quas indifferêtes dicimus; & quæ ad naturæ sustentationem requiruntur, uti edere, bibere, dormire: eæ item, quæ, etsi ex se DEO grata, minoris tamen
 excel-

excellentiæ sunt, hujus Exercitii præsidio nobilissimæ fiunt, inque altissimum virtutis, caritatis, scilicet, gradum extolluntur; quia sic DEVS indefinenter diligitur. cùmque voluntatum mutua consensio certissimum sit amoris argumentum; hic talis idem semper vult & non vult, quod DEVS: adeoque meretur etiam dormiendo; quia quietem & somnum capit solum ad majus DEI obsequium & beneplacitum. Ex quo sequitur; eum, qui hoc animo modoque res suas agit, multa facere opera admodum meritoria; qualia sunt opera excellentissimæ maximæque meritorie virtutis, caritatis, nempe, & amoris DEI, ex voluntatum concordia promanantis.

Neque exercetur tantum hâc ratione amor divinus; sed continuo quoque incremento augetur: quoniam quisquis affectus & voluntatem propriam abdicat, multò fit aptior tum ad res divinas intelligendas, majoresque de cælo illustrationes, quas passionibus appetitionibusque nostræ vehementer impediunt, recipiendas; tum etiam ad DEVM considerandum eumque cognoscendum:

dum: quem quò clariùs cognoscimus, hòc vehementiùs in ipsius amorem exardescimus; eaque propter fit, ut opera ab hoc amore profecta, plus dignitatis meritique nanciscantur.

Virtutes deinde, ejusmodi cum dispositione, multò faciliùs exercentur: cum enim in earum usu atque exercitatione, ardua multa, molesta atque abjecta occurrere soleant; quisquis DEVM sic velle secum ipse cogitat, nihil admodum turbatur, viamque perfectionis sine offensione decurrit.

Per hoc denique Exercitium vitam acquirimus: neque qualemcumque vitam; sed vitam divinam, quâ, propter intimam illam cum DEO unionem voluntatûmque consensionem, perfruimur. Vbi advertere unumquemque peroptem ingens illud commodum, quod ex animæ unionem & conjunctionem corpus accipit; majus profectò, quàm si Orbis universi imperium obtineret & divitias quantascumque, absque eâ unionem nihil omnino profuturas: unde et vitam suam pluris faciunt homines, quàm o-

manes

CAPVT VI.

63

omnes Regum omnium thesauros. Quare si illud animæ corporisque vinculum & conjunctio tam est utilis, immo necessaria; quid de ejusdem animæ cum DEO conjunctione vinculoque tantò nobiliori existimandum erit? Et si mortuo res nulla alia quidquam prodesse queat sine animâ; quid nobis proficit habere animam sine DEO, qui animæ nostræ ipsissima est anima? quemadmodum enim nulla res utilis est sine vitâ; ita vita nulla utilis est sine DEO.

CAPVT VI.

Divinae voluntatis impletionem summum esse hujus vitæ bonum; calum quoddam, & anticipatam beatitudinem.

EX his quæ dicta sunt, conficitur, uti divinae voluntatis exsecutio, bonorum omnium collectio est; ita esse etiam supremum vitæ hujus bonum, anticipatam beatitudinem, Paradisum quemdam terrestrem, & admirabilem gloriam in hac valle lacry-

lacrymarum. Si enim conditiones attendamus, quas ad beatitudinem necessarias esse contendunt Philosophi^a, Doctoresque Scholastici^b; eas in perfectâ cum divinâ voluntate conspiratione omnes reperiemus.

Secundùm quosdam, *Beatitudo est status omnium bonorum aggregatione perfectus*^c. atqui hanc in exercitio isthoc habemus. Bonum enim omne triplici illâ bonorum classe, boni, videlicet, utilis, jucundi, & honesti continetur: quæ omnia divinæ voluntatis impletioni inesse, suprâ ostendimus; ita ut nihil eadem vel nobis utilius, vel jucundius, vel honestius esse possit.

Aliis Beatitudo definitur, *cui nihil deest*; hocque fit etiam in humanæ voluntatis ad divinam conformationem. Nam cum rei alicujus defectus non proveniat inde, quod eâ careamus; verùm ex nostro ipsius desiderio: quisquis sincerè integrèque DEI implet voluntatem, aliud ille præter hanc nihil appetit; neque propendet in rem ullam, multoque minùs immoderatè eandem desiderat.

Alii

^a Arist. l. i. Ethic. Lactant. lib. 3. divinar. institut. cap. 7 & 8.

^b S. Thomas 1. 2, q. 2 & seqq. ac Theologi ibi. ^c Boethius lib. 3 de consolat. Philos. prosa 2.

Alii Beatitudinem ajunt esse, *bonum quoddam indefectibile, & gaudium aeternum sine ullâ mutatione vel interruptione*: id quod non minùs quadrat in hominem divinæ voluntati devotum; cùm bonum ab ipso obtentum, quòdque possidet gaudium, numquam possint deficere: utpote cujus eamdem causam semper apud se habeat, hoc est, voluntatem Dei, ejusque impletionem; quæ sibi, qualitercumque res cadant, lætis tristibusque temporibus, invariata semper constat, omnia à Dei manu proficisci, libenter agnoscens. Atque uti Christus Dominus noster beatitudinem animæ inter acerbissimos etiam cruciatus numquam amisit: sic qui cum divinâ voluntate consentit, quantiscumque molestiis doloribusque affligatur, pace illâ læti animi numquam excidit, semper contentissimus. Quandoquidem enim divinæ voluntati suam arctissimè copulavit; dum cuncta à tam benevolo animo, & potente manu provenire agnoscit, omnes istæ molestiæ ipsi vertuntur in gaudium: eò quòd magis desideret amètque voluntatem Dei quàm propriam;

priam ; quò sit , ut ex rebus ceteroqui
tristitiam fortasse allaturis , lætitiā ipse
haud vulgarem consolationemque re-
porter , nihil habens quod inquietare
eum possit pacemque animi interturba-
re. Utque Sancto Abbati Deicolæ cæle-
stium deliciarum , quibus ejus animus
redundabat , vis ingens risum ferè per-
petuò commovebat ; quòd diceret : *Chri-
stum à me tollere nemo potest*^d : ita , qui
cum divino beneplacito accuratè con-
sentit , pacatam meritò hilarémque vi-
tam agat , verèque dicat : *DEVM à me
tollere nemo potest*. Lætitiā isthæc tam con-
stans est & continua, ut hîc cœpta, in o-
mnem æternitatem sit duratura : nec e-
nim morte terminatur aut interrumpi-
tur ; sed progreditur ex hâc vitâ in alte-
ram, ut ibi perennet in secula seculo-
rum.

Quod si Beatitudo , uti aliis placet ,
est complementum omnium desideriorum ;
quanta est felicitas illius , qui nihil vult a-
liud , nihil desiderat , quàm quod DEVS ?

Videt

^d Roderic. p. 1, tr. 8, cap. 5.

Videt hic talis expletam omnium desideriorum suorum expectationem: quidquid deinde etiamnum desiderat, quidquid desiderare potest, illud uniuersum pro voto ipsius, modo quodam admirabili, semper impletur: quoniam suam voluntatem penitus abnegando, unamque & eandem cum Deo voluntatem habendo, hâc ratione tantum proficit, ut semper faciat voluntatem suam: quæ sine dubio causa est lætitiæ planè singularis.

Postremò divinæ voluntatis adimpletio, est *quædam DEI cum arctissimâ unione possessio*; quia re nullâ aliâ duo fortius colligantur, quàm mutuâ voluntatum consensione: quæ facit, ut dicantur *cor unum & anima una*^e; atque ut alter in alterum velut transfusus transformatusque videatur. Sicut igitur DEVS est *omne bonum*^f; ita qui ejus Majestati tam firmo nexu adstringitur, eumque amoris titulo possidet, jure is omne bonum obtinere censeatur. quod si obtinet, manifestum est, nihil ei deesse. Si autem nihil deest, tan-

^e Act. 4. v. 32. ^f Exodi 33. v. 19.

tantum certè bonum, quantum est secunda tranquillitas, minimè omnium defuturum, credi debet. Usque eò, ut hanc invito auferre nemo queat; quia summâ felicitate fruente, quæ in hac vitâ, absque ullo defectu, aut (propriam culpam excipio) amittendi periculo, possessione omnis boni obtineri potest.

CAPUT VII.

Etsi neque obligati essemus; neque tam honorificum, jucundum, & utile foret: necessitas ipsa ad DEI voluntatem exsequendam nos adigit & compellit.

SI quem hæcenus dicta nondum fortè permoverent, ad suam voluntatem penitus abjiciendam, desideriaque propria moderanda; is velim cogitet, nisi volens & sponte suâ ad divinam se voluntatem accommodet, numquam tamen futurum, ut contra eandem prævaleat eique resistat. quantumcumque enim abhorreat aliquis nausæetque; morbos nihilò seciùs à DEO si-
bi

bi immiffos, dolorésque quibus affligitur,
 & inopiam quâ premitur, cogitur fufcinere.
 Quantò itaque confultius fuerit, ultrò id li-
 bentérque acceptare, quod velimus noli-
 mus, futurum certò eft, & in rationem vir-
 tutémque convertere neceffitatem, ac DE-
 VM amicum nobis facere; idque non labore
 multo, fed folùm non repugnando iis, quæ
 nullatenus valeamus impedire? Iufferat o-
 lim Dominus, ut vafa omnia, & ornatus
 Altaris ac Tabernaculi, hyacinthino pal-
 lio, aut ianthinis pellibus involverentur^a;
 quò ifta portaturi aliud fe nihil gellare cre-
 derent, quàm quod DEI velut colore in-
 fignibúsque ornatum, ad divinum cultum,
 abfque ullo discrimine, pertineret: atque
 hoc uno abundè contenti illi, onus fuum
 jucundè ferebant. Quòd fi nos quoque
 molefta hujus vitæ onera, quæ abjicere nul-
 lo modo possumus, cum voluptate fufcine-
 re optamus; in aliud nihil animum defigere
 curioféque investigare, fed iftud folùm me-
 miniffe debemus: è cælo, à DEI illa manu
 proficifci; ad ejúsque beneplacitum obfe-
 qui-

^a Numer. 4, v. 11 & feqq.

quiumque pertinere ; atque ita proprii commodi oblectationisque rationem nullam habere.

Consideremus præterea, aliud in Inferno & Purgatorio lignum non ardere, quàm quod à propriâ voluntate collectum est. & licet quis salvus fiat ; præcipuum tamen emendatorii illius ignis pabulum fore, quidquid umquam ex propriâ fecerit voluntate, adeò ut jam non tantum debitum sit, & honestum ; neque suave tantum ac proficuum, propriam negligere voluntatem : verum necessitate etiam ad hoc adstricti, aliter facere non possimus. Sive enim bonum respiciamus ; inest in eo quidquid ad rem nos quampiam possit invitare, & incitamenta omnia, quibus ad Exercitium hoc perfectæ divini beneplaciti executionis, cumque eâ omnimodæ conformationis nostræ, amplectendum provocemur. Sive malum fugiamus ; vis nos eodem atque necessitas adigit. quoniam concurrunt in eo & conspirant non solum rationes omnes boni, quæ nos alliciant : verum ex adverso collectæ quoque reperiuntur rationes

tionēs

tiones omnes mali ; culpæ, pœnæ, erro-
 res, metus, pericula, Purgatorium, ipse
 Infernus. quorum omnium causa est vo-
 luntas propria ; à quâ etiam in rebus
 licitis cavere nobis & metuere habemus ;
 cum, quid nobis expediat, ignoremus.
 Expendendum hîc nobis est, quantam
 Lotho propria voluntas obfuerit, in ele-
 ctione regionis, quam incoleret, tametsi
 licitâ ipsi, & ab Abrahamo patruo, viro san-
 ctissimo, permîssâ. qui tamen Abrahamus
 pro se ipse eligere quidquam aut poscere
 noluit : verum existimans magnoperè id
 spectaturum ad quietem & pacem utrius-
 que partis, si alter ab altero sejungerentur ;
 nihil in eâ optione propriæ obsecutus vo-
 luntati, nepotem suum, quam maximè o-
 ptaret, regionem iussit deligere ; se porro
 in aliam, etiam incommodiorem, liben-
 ter migraturum ^b. in quo se prodit sin-
 gularis Abrahami modestia, jus suum
 alteri, etsi juniore, cedentis ; cum
 contrâ fieri, atque hunc illi, juniorem
 seniori, optionem deferre oportuisset.

Ele-

^b Genes. cap. 13, v. 8 & seqq.

Elegit itaque Lothus; sed delectus ille usut-
que propriæ voluntatis magno ipsi stetit.
Nam non multò post captivus abductus
est c; & deinceps ex eo ipso loco, quem sibi
delegerat, profugere compulsus d, post a-
missam conjugem e, multis magnisque in-
commodis est conflictatus. f

Ecquid tandem habet humana malitia,
quod adversus ista omnia verè respondeat?
Dicétne fortasse aliquis, nolle se exsequi,
ad quod mille nominibus titulisque Deo
est obligatus? hominis id sit barbari, &
humanitatis omnis prorsus expertis. Dicét-
ne, non desiderari à se honorem eum, qui
ex divinæ voluntatis impletione colligitur?
si facit, præbet enimverò pessimi, sordi-
dissimi, & DEVM despicientis animi certis-
simum argumentum. Illudne obtendet,
nihil se moveri omni illâ suavitate & dele-
ctatione, quam indè queat expectare? ea
verò desperatio & vesania tanta est, ut ma-
ior esse nequeat. An istud potius, nullam se
commodi sui rationem habere? atqui pro-
diga-

c Genes. 14, v. 12. d Gen. 19, v. 15. e ibid. 4. 26. f ibid. 4 v.
30 ad finem usque.

digalitas & effusio nulla maior, nullum detrimentum animo concipi grauius potest, quàm Deo repugnare, idque tamquam optimum eligere, unde postea dolendum sit; & in purgatorias se flammæ præcipitare malle, quàm suo obsequi & placere Conditori. habetne impudens & ingratus animus, quò ulterius possit ascendere?

Postremum istud addo: Quemcumque illa, quæ hætenus attulimus, nondum permovent, is, vel si sileat, hoc re ipsa dicit, aperteque profitetur; neque boni neque mali intuitu, diuino se velle beneplacito obsecundare: quæ blasphemiâ & maledictiâ, nulla alia est magis detestanda. Rogo itaque eum, qui huiusmodi est, per Christi pretiosum Sanguinem, ut, quæ in superioribus Capitibus lêgit, piè attentèque consideret, rationumque omnium momenta diligenter examinet. quibus si convictum se esse, negare audeat; iterum rogo, ut eadem rélegat. quod ipsum si neque dum sufficiat; tertium rogo, ut aliqua sibi ex iis puncta seligat, superque iis seriò meditetur; & ex intimo corde lumen à Deo postulet, quò

D

quò

quò hanc veritatem cognoscat & amplectatur.

CAPVT VIII.

Quanti Christus faciat hominem divinæ voluntatis studiosum.

Pergo nunc autoritatibus gravissimis confirmare, quæ dixi; ut omni ex parte, quanti ea sint momenti, appareat. Quamvis autem sacræ nobis literæ Exercitium isthoc locis pluribus maxime perè commendent; & à Davide positum dicatur *vita in voluntate DEI*, eundemque *DEVM in voluntate suâ præstitisse decorem suo virtutem*^a: nemo tamen diligentius illud præcipit, quàm vitæ sanctioris Magister Christus IESVS; negans aliâ se causâ descendisse de celo, & à Patre missum, quàm *ut faciat voluntatem ejus*^b. Tanta est Exercitii hujus sublimitas & præstantia; ut dignum judicaverit ipse DEI Filius,

^a Ts. 49, v. 6 & 8. ^b Ioan. 6, v. 38.

Filius, cuius gratiâ de cælo descenderet, in eoque se occuparet. Idem alibi fate-
 tur, *cibum suum esse, Patris facere volun-
 tatem*^c, hoc loquendi modo iucundita-
 tem huius Exercitii declarans, ejusdem-
 que valorem & necessitatem; non mi-
 norem, quàm sit cibi ad vitam corpo-
 ris sustentandam. Numquam tamen al-
 tius illud extulisse censendus est, quàm
 ubi dixit, *Quicumque fecerit voluntatem
 Patris mei, qui in cælis est; ipse meus Fra-
 ter, & Soror, & Mater est*^d. Rogo o-
 mnes, ut hæc verba, & quis ea, quâque
 occasione dixerit, & quid iis significetur,
 diligenter expendant, eademque profun-
 dè in animo inscripta teneant; neque o-
 peræ & laboris, in suæ voluntatis abne-
 gatione & divinæ adimpletione suscepti,
 pretium præmiûmque majus ullum ex-
 petant, quàm quod hoc loco à Christo
 concessum intelligunt. Qui enim verba
 illa proferebat, Dei erat Filius, Sapien-
 tia & Veritas Æterna, quæ fallere ne-
 quit; dicendoque minimè erravit.

D 2

aut

^c Ioan. 4. v. 3. ^d Matth. 12. v. ult.

aut à vero deflexit. sed nec accipi verba eadem debent, quasi cum amplificatione & exaggeratione aliquâ, verum uti simpliciter verèque pronuntiata; credendumque, Dei Filium re ipsâ pro fratre, sorore & matre habere eum, qui faciat voluntatem Patris sui; hoc est, amare eundem fraterno & filiali amore: quod amoris vinculum artius adstringit, quàm sanguinis & parentelæ; adeoque pluris æstimari debet. nam & filius tandem desinit amare matrem; neque quoties frater eget, semper adjuvatur à fratre: verumtamen qui amat, fidelissimus est; neque committere potest, quin amicum afflictum & jacentem sublevet, eique auxilio veniat.

Accedit, non dixisse Christum Dominum, se eum, qui faciat voluntatem Patris sui, tantum amaturum, sicut frater fratrem aut filius matrem amat; (quod tamen ad ipsos Seraphinos, de tam admirabili benignitate & bonitate dulcissimi Salvatoris nostri obstupefaciendos, sufficiebat) verum, se eum amaturum, uti fratrem, sororem, & matrem junctim; hoc est, tali amore affe-

affectuque, qualis ex tribus istis in unum conflaretur, non duplicato, scilicet, sed triplicato. Quanti non aestimaretur, secundum corpus, germanum Christi fratrem esse; & quam magni facimus Matrem, quæ ipsum peperit? Iam verò Christus ipse, inter se, & eum, qui Patris sui facit voluntatem, omnem eam cognationem & consanguinitatem simul intercedere proficitur: eundemque à se amari, non uti fratrem dumtaxat, sororem, & matrem; sed tamquam hæc omnia in illo uno conjuncta reperiret. Et sanè, quamquam hæc cum exaggeratione aliquâ, supra rei veritatem prolata, verba solummodo honoris, ut ajunt, & amoris essent: adhuc tamen luculentissime appareret mirifica illa singularisque Christi benevolentia, quâ divinæ voluntatis studiosos complectitur; eaque nos sola merito obstringeret, ad libenter faciendum, quod valdè ipsum velle, verba ista, suavissimi cujusdam affectûs amorisque plena, abundè manifestant.

Diligenter deinde considerandum est, non dixisse modò Christum, se eum, qui fa-

ciat voluntatem Patris , amaturum tamquam inferiorem aut æqualem; sed quemadmodum filius matrem amat. qui amor, quatenus filii , est inferioris erga superiorem; adeoque hîc intervenire obedientiam: ut hâc ratione clariùs doceremur , quo ipse loco haberet facientem voluntatem Patris sui; nempe, se vicissim ejusdem voluntatem impleturum , eique non aliter, quàm liberi parentibus , obedientem futurum. Ingentis enim vero gratiæ & favoris illustre argumentum est; ista vel solum dicere.

Advertendum postea, hæc verba pronuntiâsse illum Filium, qui Matrem suam teneriùs amet, quàm quisquam alius; quique eandem maximè honoraverit, eidem optimè voluerit, atque ab aliis omnibus honorari voluerit curaveritque: & nihilò seciùs disertè affirmâsse , Matrem suam esse , qui faciat voluntatem Patris sui.

Occasio porrò, per quam ita locutus est Christus Dominus , ampliùs etiam ejus singularem animi propensissimi benevolen-

volentiam patefacit & illustrat. Eo etenim id tempore factum, quo illum Mater alloqui cupiebat; ipse autem respondit, matrem suam discipulos suos esse, quatenus divinam implerent voluntatem. id quod deinceps explanat, ipsam illam, quam expendere cœpimus, sententiam adjiciendo; quâ ostendit, eum, qui faciat voluntatem Patris sui, non æstimari à se tantum, velut matrem carnalem; idque ob solum istum Matris titulum: verum etiam magis amari. Estque hoc prorsus indubitatum; tametsi orbe toto neque sit, neque futura sit quam post DEVM vehementius Christus amet, quàm Matrem suam: hunc tamen tantum erga illam amorem non tam habere, quòd ex Virgineo ejus utero nascens prodierit, quàm quòd perfectissimè ipsa DEI voluntatem exsecuta sit: quâ in re sine comparatione omnibus simul creaturis longissimè antecellit.

Verum si quæ daretur creatura, quæ perfectius divinam impleret voluntatem; hanc præ ipsâ suâ Matre Christus ama-

turus esset. atque ita Sanctissimæ Virginis excellentia major est ex hoc capite, quàm quòd ex ejus benedicto corpore carnem suam acceperit DEI Filius. Qui id, de quo agimus, aliâ item vice declaravit; quando extollens vocem quædam mulier de turbâ, dixit illi: *Beatus venter, qui te portavit; & ubera, que suxisti!* nam, velut correcturus illam, subjecit: *Quin immo beati, qui audiunt verbum DEI, & custodiunt illud*^e, id est, qui implent illud, voluntatem DEI exsequendo. Orbis Dominus nihil eo dicto Sanctissimæ Matris suæ honori ac gloriæ detractum voluit; sed confirmare dumtaxat, præcipuum ejus decus dignitatẽque extitisse ex impletione voluntatis divinæ, quâ Seraphinos Beatosque pariter universos sola ipsa immensum superavit, plurisque fecit DEI quempiam explere voluntatem, quàm si è purissimis visceribus suis natus fuisset.

Potuitne, amabo, Christus majoribus Exercitium hoc efferre laudibus, quàm istiusmodi verbis, tenerrimi amoris mysteriorumque magnorum plenissimis? quibus
supra

c. Luc. 11, v. 27 & 28.

CAPVT VIII. 81

supra omne jus sanguinis, quo junctus est
Matri, extollit eum, qui voluntatem im-
pleat divinam; afferitque beatiorem illum
esse & feliciorem, quàm à quâ maxima ac-
cepit beneficia, qualia liberi à parentibus
solent: quorum sanè est debitum incompa-
rabile, & ob quod ipse Dominus gratissi-
mum se præbiturus erat Matri suæ, quan-
tumvis eâ sanctitate, quâ supra omnem san-
ctitatem creatam eminet, prædita non fuis-
set. Ecquo alio modo magnificentius illud
celebrari potuit, quàm affirmando, fateri
Christum, non minùs se devinctum ei, qui
DEI faciat voluntatem; quàm parentibus
obligati sint liberi? quorum erga illos debi-
tum infinitum dicitur; quoniam exsolvi
numquam potest. O immensa demissio
tantæ Majestatis, ita se, dum quod oportet
facimus, obligari sinentis, ipsamque infini-
tis nominibus debitam exsolutionem, loco
maximi beneficii reputantis! Quem non
demereatur sibi ista humanissima & since-
rissima caritas benignissimi IESV, ipsum il-
lud quod, quia servi ejus per naturam, le-
gēsque & jura omnia sumus, tam carò, ejus

D s

divi-

divinissimi nempe Sanguinis pretio redempti, milleque aliis de causis, facere omnino tenebamur, illud, inquam, ipsum tantoperè approbantis; ut beneficiis etiam amantissimæ Matris suæ exæquet, & famulorum suorum meritissima obsequia perinde æstimet, ac gratiam benevolentiamque optimorum parentum.

Nescio tamen plùsne admirationis habeat, Christum Dominum in hac vitâ fratrem matrémque habuisse eum, qui faceret voluntatem Patris sui, ejus verba & jussa accuratè implendo; an verò, quòd eundem in cælis agnoscat Dominum. Quippe non minùs tenera sensùve sublimia & augusta sunt verba, quæ apud Sanctum Lucam adhibet, de iis servis loquens, qui vigilant, ut ipsi placeant obsequanturque in omnibus; diligenter, & perpetuò sanctissimam ejus voluntatem perficiendo. *Beati, inquit, servi illi, quos cum venerit Dominus, invenerit vigilantes! Amen dico vobis, quòd præcinget se, (tantò paratior futurus ad ministerium) & faciet illos discumbere, & transiens ministra-*

ministrabit illis f. Hoc loco exponit, quo pacto remuneraturus sit in cælesti gloriâ, quotquot in hâc vitâ fidos habuerit, & in voluntate suâ exsequendâ gnavos sedulosque ministros. Non intelligo equidem, quâ aliâ ratione aptius explicare potuerit gaudium suum & voluptatem, quam capit ex iis, quos dixi, voluntatis suæ studiosis hominibus: quandoquidem ad eam significandam asserit, ipsūmet DEVM, famulorum munia occupaturum, ipsisque ministraturum. Neque enim de humanâ hæc, sed divinâ Christi naturâ potissimum accipienda, rectè monet edisseritque his ipsis verbis Sanctus Thomas: *DEVS Omnipotens singulis Angelis Sanctisque animabus in tantum se subicit, quasi sit servus emptitius singulorum; quilibet verò ipsorum sit DEVS suus. Ad hoc innuendum transiens ministrabit illis, dicens in psalmo 81; Ego dixi Dñ estis. Summè quippe perfectus DEVS sibi complebit, quod hîc docuit: Quanto maior es, humilia te in omni-*

D 6

bus

f Luc. 12, v. 37.

bus; qui quamvis præsit omnibus dignitate & divinâ maiestate, omnibus tamen subicitur humilitate g. Ita Doctor Angelicus, planum faciens, quid Dei Filius iis, quæ protuli, verbis voluerit indicare: verissimæque sunt ista viri Sancti asserentis, Christum fideles sibi servos, qui ad solam attendant voluntatem divinam, habere non tantum uti Dominos suos, sed ut Deos. Servator ipse alio in loco Evangelii sui nos velut manu ducit ad suæ adversus tales benevolentia & caritatis infinitam istam dignationem rectius percipiendam; cum apud Sanctum Ioannem, *Si quis diligit me, inquit, sermonem meum servabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus*^h. Quæ eodem sermone clementissimus IESVS confirmat, quo jam antè dixerat, *in domo Patris sui mansiones multas esse*ⁱ, Beatis in cælesti gloriâ præmii loco destinatas. quibus dum paullò post subiungit, man-

g S. Thomas Opusc. 63, de Beatitudine, cap. 2, miki pag. 99.
 h. i. si tamen illius hoc Opus, h Ioan. 14, v. 23. i ibid.

mansionem Patris & suam esse illum; qui sermonem suum servet, & faciat voluntatem; videtur ingeniosum aliquem amatorem & procum imitari voluisse, dicendo, hunc talem esse velut præmium & felicitatem suam; quodque Beatis cælum est, id per similitudinem quamdam ipsi Deo illum esse, qui voluntatem divinam exsequatur. Ac licet verbis istis metaphoram inesse, transferreque accipienda, negari non debeat; clare tamen ostendunt, tanti à Deo fieri, tamque gratum esse voluntati suæ obsecundantem hominem, ut mirificus ipsius erga illum affectus & favor oratione aliâ planius perfectiusque manifestari non potuerit: satisque constat, nostras de verbis suaviter adeò amantèrque pronuntiatas, cogitationes ac sensa, rerum quæ iis subsunt, veritatem præstantiamque nullo pacto attingere. Tametsi enim Christum exaggeratione aliquâ usum esse appareat; eam tamen iis adhibuit rebus, quas intellectus noster perfectè numquam assequi, proque eo, ac merentur, æstimare potest. Non est dubium etiam, quin Deus multò majore cum gau-

dio in corde versetur hominis iusti & suæ devoti voluntati, quàm futurus sit in augustissimo, quem animo concipere quisquam valeat, throno ac solio, quantumcúmque magnitudinem & maiestatem cæli empyrei millies eoque ampliùs excessuro.

C A P V T IX.

Secundùm Prudentiæ legem, et si DEVS supernaturali providentiâ nos nostrâque non curaret; adhuc tamen ejus voluntatem exsequendam esse.

HVc-usque nobilissimum hoc Exercitium argumentis magnam partem spiritualibus & supernaturalibus suadere conatus sum; nunc verò concludam ipse me intra terminos rationum humanarum, clarèque ostendam, non habere ingratos nos & divinæ voluntati refractarios mortales, quod verè respondeamus jurèque obtendamus; dummodo vel unum istud pensitemus, quàm etiam solâ rectæ prudentiæ lege, ad divinæ Majestatis voluntati & beneplacito obsecundandum, severè obligemur.

Ex

Ex dictis constat, cælestem hanc esse sapientiam, in omni Christianâ prudentiâ optimè fundatam; ejusque contrarium, luculentam stultitiam insaniâque censendam. Quem enim minùs suo uti judicio arbitriôque deceat, quàm eum, qui uno velut impetu, tot jura rationesque evertit, rem suam & bona tanta pessumdat, sibi que ipsi vitam adimit, cum infinitis, quibus Creatori suo adstrictus est, obligationibus satisfacere negligit; cum non vult exsequi, quod sibi usque eò est honorificum; cum favum mellis dulcissimi gustare renuit; cum quæstum tam uberem tamque facilè colligendum aspernatur; cum spontè & libenter ferre recusat, quod velit nolit tolerandum est; cum istud gaudii Iesv Servatori suo invidet; cum ejusdem, itinere inoffenso, vestigiis insistere detrectat; cum tot illustrium Sanctorum, immo Sanctorum omnium, qui eadem vestigia presserunt, comitatum horret & detestatur? Hoc verò insignem imprudentiam, dementiam, & vesaniam esse, luce meridianâ est clarius. Verùm non loquendo iam de prudentia hâc

hâc diviniore, ob has rationes, caussasve alias graviores, nos obligante: sed ista omnia prætermittendo, fingendoque (id quod esse non potest) nos nullam in partem Deo obstrictos esse; non teneri etiam facere, quod ipsi placeat; neque delectari ipsum, cum suæ obsequimur voluntati; nec damnum ex neglectu hinc nostro ullum in alterâ vitâ timendum nobis esse: adhuc tamē jubet urgētque lex prudentiæ naturalis & sapientiæ humanæ, ut Dei beneplacito obsequamur, iisque omnibus, quæ facit, exactè nos conformemus; vel ideo solùm, ut temporalem hanc vitam læti quietique transigamus.

Ad hoc persuadendum, (quod mihi quidem testatissimum est) suppono tamquam certum, mala sæpe multa magnorum esse causas bonorum; bona contrà multa huius vitæ, malis longè gravioribus aditum aperire: adeoque usuvenire, ut quod maxime aliquem oblectat, eidem certam deinde afferat perniciem; unde autem tristatur & dolet, inde præsentissimum accipiat omnibus suis malis atque miseriis remedium.

Quam

Quàm multis opes congestæ thesaurûsve
 fortè repertus mortis causam præbuit? &
 quot aliis morbus, in quem delapsi sunt, oc-
 casiones eripuit, in quibus sani, sine dubio
 fuerant perituri? usque eò, ut nemo unus
 sciat, utrûmne morbus quo tenetur, aut e-
 gestas in quâ versatur, sibi obsint; neque, u-
 trum sanitas, quâ fruitur, facultatésque,
 quas possidet, sibi profint. Ignorat penitus,
 hincne an inde commodorum aut incôm-
 modorum copiosam sibi messem debeat
 polliceri.

Hæc cum ita se habeant; quis prudens
 satis intelligit, quî fiat, ut alterum nos præ
 altero tantoperè afficiat? ut illud rejiciamus,
 hoc desideremus? ut gaudeamus de uno,
 tristemur de alio? cum incerti simus, qualis
 tandem fortuna, prosperane an aduersa, &
 hæc & illa sit exceptura. Nescimus planè
 quid res ipsæ contineant, intrâque se ha-
 beant; proptereaque indifferentes nos ad
 ea quæ fiunt, inque omnem eventum, sine
 metu & sine spe, in cunctis hujus vitæ re-
 bus promptos paratósque esse necessum est.
 atque hanc ipsissimam esse rationem, &
 pru-

prudentiam naturalem, istiusmodi exemplo declaro.

Siquis conclave ingressus esset, ubi asserventur cistæ plures, quarum aliæ plenæ sint auro, plumbo aliæ aut luto; sed ita parata omnes, ut exterius internosci nequeant, fieretque eidem potestas eligendi ex omnibus quam maximè vellet: certum est hunc talem ad omnes indifferentem fore; cum discriminis causam nullam habeat, penitusque ignoret, quid eligere, quam eligeret, clauderetur. optabit potius ut à quo intromissus est, is unam sibi aliquam nominet, non ut à se-ipso deligatur, quoniam si fortè alter ille aberraret, ipse tamen extra culpam sit futurus; præterquam quòd existimare possit, ab altero præsertim si amicus sit, remque melius perspectam habeat, se minimè decipiendum. Hoc omnino modo ignoramus et ipsi, quid boni malive in rebus hujus vitæ reconditum lateat; ideoque ad omnes æquè affici debemus, gratòque & libenti animo admittere, quidquid nobis eveniat, Deusque immittat.

Simi

Similiter si quis mensæ accumberet, variis lancibus patinisque instructæ, quarum tamen pars media cibos continerent, veneno infectos, cetera sapidos; altera autem cibos haberet, gratos admodum & salutare, sed quos ab aliis distinguere non posset: prudente manus extendet ad lancem, quæ magis palato suo arrideat? immo nimis quam temerariè faciat. expectet potius, dum is, qui mensam instruxit, vir bonus, manum admoueat; & prægustantem deinde sequatur. Quod si ita est; quo modo prudenter facere dicemus eum, qui divitias optet potius quam paupertatem, sanitatem magis quam morbum? cum ignarus sit, an sub illâ mors, sub hoc verò vita delitescat. Et numquid præstat, quidquid accidit expectare de manu DEI, et penitissimè pervidentis, quid sub unaquâque re lateat; et creaturas suas omnes intimè diligentis? Illud mihi quidem certum videtur, ac prorsus ejusmodi, quod sola naturæ lux obscurum esse non patiatur. Quare hanc ipsam quoque rationem Gentilium plurimi effici-

efficacissimam rati, eâdem usi, multis persuaserunt tranquillo ut animo essent, suâque voluntatem, quocumque rerum successu, ad divinam accommodarent; etiam si nec æternitas ulla foret, neque DEVS id gratum acceptumque haberet.

Alios alia priore prudentior nobiliorque ratio naturalis convicit; nimirum, neminem fatigari sollicitatâve debere iis de rebus, quæ ad se non pertineant, néve in sua sint manu & libertate: quandoquidem nulli nisi de se-ipso, deque recto usu arbitrii proprii, ratio reddenda incumbat. Quod res hoc illôve modo cadant; quod hic honore, iste injuriâ afficiatur; quod alius robustus, infirmus sit alius; quod malam ille gratiam ineat, alter in calamitatem incidat; hæc talia in nullius sunt potestate, nec ab ullius arbitrio proprio dependent; deinde eventa ista successusque ad nos non spectant; ideoque non magis de iis aut gaudere, aut tristari nos convenit, quam si alienæ res essent. Verum quæ sub tuo sunt arbitrio, ea te curare decet, in eaque cogitationem intendere; sunt autem hæc, bona dum-

per. duntaxat, aut mala opera. Quare istud so-
lū ad unumquemque pertinet, rectē aut
perperam agere. id hominis proprium est;
a suc. debētque cavere, ne malē; studere, ut bene
amf. faciat: de cetero curas omnes ponere, in-
gra. differens esse, & qualitercumque cuncta e-
lior. veniant, contentus vivere.

ne. Addunt ad hæc, & persapienter, istam
le re. nonnulli causam: è duobus malis minus e-
n sua. ligendum esse; majusque malum futurum,
dem. perpetuo metu, inquietudine & anxietate
arbi. excruciaci, quā ipsis illis, quæ timeas,
nbat. incommodis conflictari. eaque propter
quod. longē sapientiū commodiūque facere ex-
od a. istimant eum, qui ad omnes casus æquē pa-
l ma. ratum afferat pectus; quā qui anxio sem-
atem. per & sollicito sit animo. adjungunt et il-
stare. lud; curas istas omnes vanas esse: utpote
denti. cū neque morbum quo laboramus, ne-
non. que paupertatem quā urgemur, neque o-
gau. dium aut invidiam quā alicubi collegi-
alie. mus, tristitia ulla levet aut depellat. atque i-
t ar. ta, secundū causas has omnes rationes-
gita. que naturales, pacatos nos esse condecet,
bona. divinæque voluntati, quidquid demum

im-

immittat permittatve, usquequaque nostram conformare.

Naturalis hæc prudentia iis in rebus u sui est, quæ in nostrâ non sunt potestate; sed necessariò eveniunt: nam in iis quæ juris sunt nostri & arbitrii, quâsque libere eligere possumus, aliæ supersunt rationes naturales, quæ persuadeant, eas secundum moralem prudentiam, & propter eam quam præstant in hac vitâ commoditatem eligendas esse; atque ita eligendas, ut divina voluntati integerrimè conformentur, id quod non quomodocumque, sed juxta sublimitatem perfectionemque doctrinæ Evangelicæ: cui; quia tota divina est, non admodum cum ratione & prudentiâ merè naturalis convenire, appâret.

Si quis porrò roget, quæ sit voluntas Dei quam nos exsequi ipse desiderat? ei verè respondere potest; aliud non esse, quàm imitationem IESV Christi, ejusdem paupertatem, nuditatem, contemptum mundi, & abstinentiam voluptatum. hæ verò res illiusmodi sunt, adeoque ratione nituntur, ut, juxta solas prudentiæ regulas, in mortali hac vitâ quam

quamvis immortalis alia non superesset, complectendæ sint, minimèque fugiendæ. Hinc illi quoque ipsi Philosophi, qui animæ immortalitatem, uti Stoici; aut DEVM, ut alii, esse negabant: Epicurei item, qui divinam erga homines providentiam tollebant, nihilò tamen seciùs, rationis, quâ donati erant, vim ductumque sequentes, agnoscebant, docebant, quidam etiam re ipsâ & vitâ suâ comprobabant; qui cum quiete vitam istam degere cupiat, ei paupertatem amplectendam, voluptates omnes aspernandas, mundumque deserendum esse. Rationem huius rei longè optimam afferebant, quòd dicerent: quisquis secus faceret, illum nunquam non metu, sollicitudine, ærumnis & curis molestissimis abundaturum; multisque aliis longè maioribus malis obnoxium victurum, quàm bona mundi huius mederi possint aut adimere. Divitias etenim ingentia pericula, timores & curas commitari, siue dum acquiruntur, siue dum expendantur, siue dum custodiuntur. Delicias verò & voluptates, maximas effici-

efficere ægritudines; multos deinde infatuare, eosque iudicio & ratione, hoc est, præcipuo hominis bono, exuere, nihilque minùs, quàm opes, periclitari. Honores autem mundi, post se trahere longæ molestiarum & curarum agmina, multamque odii & invidiæ materiam: usque eò, ut secundum universas prudentiæ regulas, omnia illa sint contemnenda. Quæ dixerunt illi & senserunt admodum consentaneè præceptis & doctrinæ Servatoris nostri, voluntatiq[ue] divinæ.

Adjungebant deinde et istud: hanc optimam esse vitæ beatæ regulam; nihil in mundo petere, modico contentum esse, aliis cedere. Non aliter faciendum ei, qui inter homines ætatem quietam traducere, nemini gravis, omnibus gratus esse exoptet, lege prudentiæ edocemur. Hoc modo censebant Philosophi isti; sapientis esse, multa contemnere, liberòsque & sui juris affectus disciplinâ perdomare: quod absque continuo mortificationis exercitio fieri omnino nequit.

Permirum est quod hæc in parte fecit Epicu-

picurus. Luctabatur ille & strenuè pugna-
bat cum affectibus cupiditatibusque suis; ut
eas sibi subjiceret: cùmque æger acutissi-
mis corporis doloribus penè opprimere-
tur; contrà obnixus nihil non egit, quò
cum morbo tandem sibi conveniret. Ve-
rùm, quòd gratia ipsum & unctio sancti
Spiritus destitueret; perquam id arduum
expertus, modicè promovebat. Tandem
tamen, cùm rei veritate convictus, diffiteri
non posset, ex prudentiæ & rectæ rationis
præscripto ita fieri oportere, si ad animi
tranquillitatem, in quâ summam colloca-
bat voluptatem & humanæ vitæ felicitatem,
seriò aspiraret; vim sibi afferre, con-
trâque se ipse generosè fortitèrque dimi-
care non dubitavit; eoque tandem profe-
cit, ut in summis cruciatibus positus læta-
retur, & beatissimum se esse affirmaret^a.
Ista si dixit fecitque Epicurus; quid non me-
ritò expectetur à nobis? nobis, inquam,
tam clarâ fidei luce illustratis; divinâ gratiâ
adjutis; morte Domini IESV obligatis; æter-
E norum

^a Vide horum aliqua apud Cic. 5 Tuscul. Senec. epist. 66, 92. &
alibi; Laërt. in Epicuro, Stobæum serm. 17. & alios.

norum præmiorum spe invitatis; tantisque exemplis animatis. Agamus saltè naturalis prudentiæ impulsu, ad quod millè nominibus obligamur. Faciamus minimum, comitate & urbanitate (ita loqui placet) invitante, quod jura nos omnia præstare compellunt. Demus operam, ut quos sibi tantoperè cruciatibus & mortis suæ Christus devinxit, eò pertingamus, quò Barbari solâ prudentiâ humanâ docente pervenerunt.

Ex dictis admirabilem quamdam & prudentem vitæ Regulam elicere nos oportet; quâ doceamur, uniuscujusque respectu hominis, duas esse rerum classes, quarum alteræ in nullius sint potestate, sint autem alteræ. Prioris generis vocantur res fortuitæ; uti sunt, bona aliorum de re opinio, valetudo prospera aut adversa, vita longæva, bellum, pestis, & istiusmodi alia. Posterioris generis ea censentur, quæ in nostro sunt arbitrio; quales suæ singulorum actiones & opera. Regula porro inde sumpta, ista est: Solas eas res, quæ in nostrâ potestate sunt, hoc est, opera nostra, curanda

randā & desideranda; providendūque, ut bona sint, benēque fiant. sin aliter faciamus, de eo nobis dolendum, atque adnitendum, ut errorem corrigamus, rectēque ubique progrediamur; ea consecutantes, quæ minoribus periculis curisque exposita, afferant securitatem. De iis autem rebus, quæ in nostrā potestate non sint, nihil nobis sollicitē laborandum, non dolendum, non latandum: neque eas aut appetendas magnoperē, aut fugiendas; sed æqualiter ad illas omnes affici, eisque lætos libentēque acquiescere nos debere. tum, quia nullā eas tristitiā impediamus, cassōque labore nos-met-ipsos fatigemus: tum etiam, quia ad nos non spectent; cū nostri arbitrii non sint, qui ignoremus, quid eas sit consecuturum; adeoque aërem verberaturi videamur, aut dolendo de eo quod nobis profit, aut gaudendo de eo quod oblit.

CAPVT X.

De admirabilibus justisque DEI iudiciis, propter quæ conveniat ejus nos sanctissimæ voluntati conformari.

Magni res ista momenti est; ideoque de hac voluntatis cum omnibus, ac divinâ potissimâ voluntate, conformatione agam uberius, revocaboque in memoriam justa aliqua DEI judicia, admirabilemque providentiam, quâ, præter omnem spem & expectationem, multos è miseriis suis ereptos in felicissimum statum extulit. fit enim, ut, de quo dolent homines, quodque sibi magno futurum timent detrimentum, id etiam prodesse experiantur; idque, si saperent, imprimis exercere debuissent: contraque quotidie accidit, ut non-nemo studio omni & voluntate rem quampiam confectetur, eamque sibi mirè proficuum arbitretur, quæ ipsum funditus deinde perdit, adque ipsos inferos præcipitat; aut, quod mille inferis pejus est, causam præbet Numinis offendendi.

Hæc

Hâc ratione sanitas, honor, opes, quæque omnibus istis præfertur, vita, pluribus sexcentarum miseriarum summæque infelicitatis materiam dedere: è diverso autem inualetudo, infamia, paupertas, morsque ipsa, magnæ sæpe felicitati locum fecerunt. Id tam certum est, ut nec ipsos, ut dixi, fugerit Gentiles.

Pompejo memorant ad summam felicitatem, summamque supra homines omnes celebritatem nihil defuisse, nisi quòd decennio seriùs moreretur^a: ita ut vita longior, quam in magni ipse sine dubio boni loco habuit, maximum ipsius fuerit infortunium, omniùmque fons & causa calamitarum. Alii contrà narrant, summæ felicitatis fuisse Alexandro Magno tam tempestivum obitum^b: si enim ætate longiùs processisset, Magni nomen, ob ea, quæ in Occidente adversus ipsum moliebantur, amissurum fuisse. Vsq̃ue adeò ad temporalium quoque bonorum incrementum facit, eorundem jactura; nihilque ad extremum æquè periculo

^a Vide Plutarch. To. 1, in Pompejo, mihi pag. 643. ^b Curt. lib. 10, cap. 9; & Raderus ibi.

culo omni vacat, tutumque ac securum est, quàm quidquid constituit disponitque Benignus & Sapiens DEVS. Verùm certioribus istud exemplis illustremus. Quid Naamano, Principi militiæ Regis Syriæ, obfuit tam fœdus aspectu morbus, à DEO ipsi immissus, ad animæ corporisque salutem ampliorem? Parùm tamen patienter illum tulisse, satis ipse prodit, Elisæi Prophetæ maximè salutari responso tantoperè commotus & irritatus. Dolebat, nempe, sentiebátque graviter, tam miserè se leprâ cooperatum: verùm si ingens bonum, quod ex eâ accepturus erat, præfagire potuisset; neque ipsi, neque Syriæ Regi ad illud compensandum, opum satis fuisset. inde enim accepit salutem animæ, cum veri DEI cognitione; atque unà corporis sanitatem tam perfectam, ut prorsus mutaretur in novum hominem: ita ut corpori animæque, præ eo morbo, exoptare meliùs nihil potuisset. Paralytico quoque illi in Evangelio, malum, quo tenebatur, incomparabile fuit DEI beneficium; utpote, quod viam aperuit ad animi

mi corporisque sanitatem, longè, quàm
 umquam habuerat, integriorem. O expe-
 tenda infirmitas, tantæ causæ felicitatis, ut
 ex ipsius Christi ore audire meruerit: *Con-
 fide fili, remittuntur tibi peccata tua!* tantum
 sanè bonum numquam omnes morbi, et-
 iam duobus annorum millibus patienter
 tolerati, exæquent: præsertim cum non so-
 lam retulerit ille salutem animæ, verùm in-
 super corporis valetudinem recuperaverit;
 eamque tam firmam, ut lecto suo, tam-
 quam si res levissima foret, sublato domum
 abierit. d

Facultatum prætereà, quas tanti homi-
 nes faciunt, jactura quàm multis insigni fuit
 emolumento? Rutham paupertas sua,
 non modò præ ceteris ejusdem secum
 conditionis mulieribus ditavit; sed effecit
 hoc ampliùs, ut inter Messia proge-
 nitores jurè ipsa ac verè numeretur e.
 Eadem paupertas beavit Apostolos;
 quos opibus pollentes ad tantam Chri-
 stus dignitatem numquam provexis-
 set.

E 4

d Matth. 9, Marc. 2, Luca 5. e Ruth. cap. 2 & 4;
 Matth. 1, v. 5.

Met^f. De Rege Manasse quid dicam? qui non exiguum aliquod bonum, sed totum regnum amisit; neque regnum modò, verùm, quæ regno potior est, libertatem: quémque capitales hostes, vinctum catenis arque compedibus, duxerunt in Babylonem. Sensit ille sanè graviter hanc tantam calamitatem. pendebat nihilo-minus hinc salus Manassis, æternùm perituri, nisi sic periisset; ut ea captivitas omnibus mundi imperiis regnisque fuerit emenda: nimirum in quâ ipse, horrendum antea peccatorum multiplicium monstrum, Rex impius & execrabilis, nôsse se cœpit, inque alium & sanctum mutatus est hominem. g

Honoris item & existimationis, quæ sanctissima hominibus cura est, amissio; salutis, aliorumque ingentium bonorum non uni causa fuit, ipsiusque quin etiam, & maioris honoris. Ignominia illa, quâ notatus fuit sanctissimus Patriarcha Iosephus; cùm, velut attentati adulterii reus, heroque infidus, in carcerem conjectus est, dolorem ipsi

f Psal. 112. v. 7; Matth. 11. v. 25. 1. Cor. 1. v. 26 & seqq.
g 4. Reg. 21; 2. Paral. 33; Salian. a. m. 3350 & 3392.

ipſi non mediocrem creare potuit: calu-
 mniæ tamen illæ & carcer, præcipuè aditum
 illi parefecerunt ad ſummos iſtos honores,
 quando totius deinceps Ægypti cum am-
 pliſſimâ poteſtate Prorex, in ore oculiſque
 fuit omnium, & gloriâ commoditatibûſ-
 que aliis inde innumeris, ſupra votum ab-
 undavit ^b. Adeò frequenter morbum, de
 quo tantoperè dolemus; jacturam fortuna-
 rum, quam ſic deflemus; libertatis amiſſio-
 nem, quâ ita movemur; laudis obtrectatio-
 nem, quæ tam graviter animum ſauciat, re-
 ferre Deys ſolet & ordinare ad majus bo-
 num: neque bonum qualecumque; ſed e-
 juſdem planè generis, hoc eſt, ad ſanitatem
 firmiorem, ad opes majores, ad fortunam
 ſecundiorẽ, ad honores ampliores, & in
 quo ſunt omnia, ad felicitatem ſempiter-
 nam.

Illud è contrario non rarò contingit; ut,
 unde inſoleſcunt, ſequæ aliis præferunt
 mortales, indè detrimenta eorundem ma-
 xima, infelicitasque exiſtat. Amanum favor
 & benevolentia Regis, immenſæ opes, ce-
 E 5 tero-

^b Genes. 39. & 41.

terorūque omnium cultus superbissimè efferebant : quæ si attentius ille considerâsset , reperisset utique , nullam se justiore aliam flendi timendique causam habere. quod non diù post eventus docuit; quando rebus omnibus, honore, opibus, gratiâ, imperio, immo vitâ ipsâ spoliatus, *suspensus est in patibulo quod paraverat Machabæo*ⁱ. Quis hîc non admiretur judicia DEI? Quis non totus tremat horreatque ad ea omnia, quæ propriam potissimum oblectant mulcentque voluntatem? De Salomone quid addam? Summa gloria & divitiæ, quibus ad miraculum circumfluebat, in quantas non miseras ipsum præcipitem egerunt^k? In quàm gravia itidem mala conjecit Regem Antiochum valetudo prospera? quid ille scelerum flagitiorūque sanus prætermisit? quanto suo aliorūque commodo vitam omnem lecto affixus jacuisset?^l

Quæ si ita esse manifestum est; si vitæ hujus bona, quodque singulari studio homines

ⁱ *Esther* 3 & 7. ^k *2 Paral.* 9; 3 *Reg.* 11; *Ecclesiastæ* 2.
^l *1 Machab.* 1 & 6; 2 *Machab.* 9.

mīnes experunt, & quo impensè delectantur, eorundem bonorum consecutionem præcipuè solet impedire: si vice versâ, mala temporalia, quæ molestè adeo ferre & deplorare consuevimus, in ipsis temporalibus bonis adipiscendis mirificè nos adjuvent promoveantque; quid aliud hinc discamus, nisi omnimodam voluntatis nostræ indifferentiam? ita ut non magis hoc velimus quàm illud: non unum præ alio, quantum ad nos attinet, refugiamus; sed Deo, qui novit, quid sit melius, cuncta permitamus, hoc unicum curantes, ut voluntati ejus obsecundantes, ipsum, pro beneplacito suo, nobiscum agere sinamus, sic ut neque bona hujus vitæ appetamus, neque mala fugiamus: cùm hæc, in majora bona; ista, in maxima mala verti mutarique & possint, & soleant.

Ex hâc voluntatis indifferentiâ illud certè perpetuum commodum consequetur, ut magnâ animi pace & quiete, ab omni mœrore & tristibus sollicitudinibus liberi imperturbati que, perfruamur; tum vel

maximè, hâc cum divinâ voluntate confor-
matione, plurimùm apud DEVM promerea-
mur. Res ex se ipsis pares sunt & æquales
ad malum bonùmve: quorum utrum no-
bis allaturæ sint, de eo incerti sumus. quare
in istâ tantâ rerum confusione & pertur-
batione, quod certius habere possumus
remedium, quàm ut ei fidamus, nòsque to-
tostradamus, qui ipsas intimè penetrat &
pernoscit, nobisque vult quàm optimè
cùm sit DEVS noster, Pater, Sponsus, Frater,
Redemptor noster, & Omne Bonum no-
strum. In Mundi hujus rebus aspiciendis,
prudenter imitemur cæcum quempiam
qui inter medias paludes deprehensus, &
ignarus quo se modo indè expediat, in-
easque incidere vehementer reformidans
felicem se putabit, si quis ipsum oculus
manu suaviter prehensum educat &
extrahat. Cæcutimus ad unum omnes, in-
terque res ipsas, velut inter scopulos &
præcipitia, versamur miseri. quòd si jam
clementissimus DEVS tritâ nos securaque
viâ paret ducere; numquid meritò gaudea-
mus? numquid maximam illi gratiam ha-
bea-

beamus? numquid imprudenter aliò nos
convertamus, aliudve moliamur?

CAPVT XI.

*Continuatio materiae de iustis DEI
iudiciis; & periculi plenum esse, etiam
in rebus minimis, divinam negligere
voluntatem.*

Considerationis & timoris iustorum
DEI iudiciorum, non unicus iste dum-
taxat fructus esse debet, ut divinæ nos Ma-
jestatis suæ beneplacito usquequaque con-
formemur; verum, ut in omnibus, etiam
minimis actionibus nostris, sanctissimam
eius voluntatem perficiamus, ne digitum
quidem, nisi ipsi placendi studio, moven-
tes. Quâ in re iuverit illud advertisse; Infî-
nitam DEI Sapientiam multa magnâque
cum temporalia tum æterna bona ita dispo-
suisse, ut ea à nostrâ voluntatis suæ in re-
bus minimis adimplerione voluerit depen-
dere: id quod admirabile est, & arcanum
divinæ providentiæ mysterium. Quare
E 7 gran-

grandia multorum in hac vitâ peccata impunita habet DEVS; Sanctorum verò hominum, & subinde etiam impiorum, parvulam aliquam noxam severissimè castigat? Numquid videmus, quomodo idem præclara virtutum opera remunerari hîc negligat; levibus autem quorundam actionibus, cum incredibilis benevolentia significatione, præmia & mercedem tribuat longè amplio-rem, quàm aliorum quantumvis illustribus facinoribus? adeò ut honestæ quædam actiones reperiantur, in quarum executione aut omissione, quantumcumque modicâ, justo DEVS inscrutabilique judicio se admirabilem ostendit; ex voluntate suâ perfectas luculentis præmiis, neglectas verò pœnis acrioribus rependendo. Quando igitur quæ, & quales hæ sint actiones, ignoramus; quàm maximè attentos sollicitosque esse nos cónvenit, ne in ullâ, quantumcumque parvâ in speciem, actione, ab ipsius sanctissimâ voluntate deflectamus: cum incertum sit, an non ob illud ipsum, quod pro exiguo reputamus, gravissimè castigandi simus. Quis divinæ justitiæ, pro

pro
tam

tam gravibus Davidis peccatis, pro tantâ iniustitiâ, quantam habuit adulterium cum Bethsabæe & cædes Uriæ, morte pueruli unius satisfactum esse diceret^a? unam autem populi recensitionem, cum nullius conjunctam injuriâ, quæque pro bono publico prudenter cœpta videatur, ab eodem institutam, septuaginta millium interitu, idque minimè severè & inclementer, vindicandam^b? In Aaronem etiam Sacerdotem, propter tam enorme peccatum illius, populo Israëlitico permittentis, ut idolum sibi fabricaretur, eique altare erigeret; nō legitur vel levissimè animadvertisse DEVS^c: verumtamen ubi non diù post, cum fratre suo Moyse, in aquâ è siliice eliciendâ, non perfectè satis DEI voluntatem exsecuti aliquantùm hæsitârunt; ob leve istud delictum, (tale etenim fuit^d,) expetivit ab utroque DEVS pœnas tam graves, ut ambos prohibuerit, quo nihil illi in hac vitâ desiderabant vehementius, ingressu in terram sanctam; eoque

^a 2 Reg. 11 & 12. ^b 2 Reg. 24; & 1 Paral. 21. ^c Exodi 32.
^d S. Augustin. lib. 16 cont. Faust. c. 16, Tirinus & alii.

eoque supplicio non contentus, vitā ipsā
exuerit.^e

Multa quoque & graviter deliquerat
Abbas Moyſes; neque tamen meritas de
eo pœnas ſuſcepit DEVS: poſt tamen quā in
diſputatione quādam durius aliquantō lo-
cutus eſt; ob venialem illam culpam, à
Dæmone correptus, & miſerandum in
modum afflictuſ fuit^f. Eſt proſectō illud à
Bonitate divinā infinitāque Sapientiā opti-
mè conſtitutum; ut hāc ratione minimis æ-
quē atquē maximis in rebus voluntati ſuæ
obſequeremur, cū res parvas ad arbitri-
um ejus exſequi negligentes, variis ſuppli-
ciis vindicari intelligeremus. Ad ſecretiſſi-
ma tēvera DEI judicia pertinet miſerabilis
iſte Iſiæ, Regis ſanctiſſimi, interitus; pro-
pterea quòd Regi barbaro, DEI nomine al-
liqua ſibi indicanti, fidem non adjunxiſſet.
Quis deinde exiſtimāſſet Ozam, eò ſolū,
quòd arcam Teſtamenti periclitantem re-
nuſſet, caſūque prohibuiſſet; mox divi-
nitus percuſſum, factum iſtud ſubitā morte
luito.

^e Namer. 20. ^f Caſſian. Collat. 7. cap. 27; Vit. Patr. l. 4. c. 1.
g 2 Paral. 35.

luiturum ^h? Narrant eadem sacrae literae de duobus aliis, quos divinis imperiis modicè repugnantes, leones discerpserunt ⁱ. Non minorem admirationem jurè nobis moveat id quod zelosissimo è Societate nostrâ Patri Christophoro Ortizio, viro Apostolico humillimòque contigit. Hic quòd apud Præsides suos officium honoratius sibi delatum nimiùm deprecaretur; fulmine à Deo percussus est. Noxa ea honorem detrectantis minima profectò fuit; immo placuit eidem Deo, Viri apud Superos gloriam mirandis operibus editis illustrare: quin & post mortem suam sæpius inter homines visus ipse auditusque est contionari, eosque, qui Christiana jam sacra susceperant, in verâ fide confirmare.

Abbas Paullus similiter, ob factum, quod laudem mereri videbatur, *tali confestim correptione percussus est, ut ejus corpus universum paralysos valetudine solveretur, nullumque in eo membrum penitus explere suum prævaleret officium* ^k. Majorem tamen, quàm ille, poenam

^h 2 Reg. 6. i; Reg. 13. & 20. ^k *Cassian. Coll. 7. cap. 26; Vit. Patr. 4. c. 52.*

nam Lothi dependit uxor; quòd muliebri
curiositate victa, post se respexisset; *versa e-*
nim est in statuam salis: tamen si in re tam par-
vâ DEI voluntatem non implendo, grave
certè crimen incurrisse non videatur¹. Ipse
Petri, quod multò ampliùs obstupescas,
Christum negantis lapsus, pœna fuit præ-
sumptionis non magnæ^m. Davidem modi-
cus amor sui, oculorùmque curiositasⁿ,
Salomonem vana aliqua gloria, præcipites
in peccata egerunt^o. Neque dubito, quin
sempiternum Saulis exitium abs re parvâ
ortum duxerit; unde deinde progredien-
tem ulteriùs, & in maioribus quoque DEI
voluntatem magis quotidie magisque re-
linquentem, DEVS tandem abiecit: eamque
infelicissimi Regis reprobationem excepit
postea mors miserabilis & execranda, tri-
stis planèque tragicus familiæ status, ac
condemnatio denique ejusdem æterna. P
E contrario autem virtutum non præci-
puarum opera exigua, liberalissimâ merce-
de remuneratus est DEVS. Ita Abigail, ob

¹ Genes. 19, v. 26: Cornel. & Bonfrerius ibi. m. Matth. 26, v. 1
& seqq. n. 2 Reg. 11, v. 2. o Vide Salian. a. m. 3048. p. 1 Reg.
13, & 31: 2 Reg. 4, & c. Salian. a. m. 2979.

verba molliora, & liberalitatem aduersus
 Davidem Regem exercitam, huius de-
 mum uxor facta est^q. Ita Rebecca, suâ
 erga Abrahami famulum humanitate me-
 ruit Isaaco desponderi, & inter ipsius
 Christi numerari progenitores^r. Ita pro-
 pter unicam eleëmofynam, Sanctum Gre-
 gorium Ecclesiæ suæ præfecit DEVS, eum-
 demque multis spiritualibus gratiis donis-
 que locupletavit^f. Ita idem DEVS Petrum
 Telonarium, quod unicum panem, quam-
 quam indignabundus & propè invitus, in
 pauperem projecisset; tanto tamen favore
 dignatus, tantamque ei gratiam imper-
 titus est, ut magnus Sanctus evaserit^r. Vt-
 que aded opus bonum, quod parvi aliquan-
 do æstimatur, causa esse potest magni bo-
 ni, ipsiusque salutis & sanctitatis; illius con-
 trā defectus vel neglectus, fons & principi-
 um ingentis mali, mortisque temporalis &
 æternæ. Quid discimus inde aliud, quàm e-
 laborandum nobis, ut DEI voluntatem &
 bene-

^q 1 Reg. 25, à v. 24. & Genes. 24, à v. 18; & Matth. 1. & Ioan
 Diacon in Vita Gregorii, lib. 2, cap. 23. & Sur. To. 1, in Vi-
 ta S. Ioannis Eleemosynarii, mihi pag. 579 & seqq.

beneplacitum, in rebus omnibus accuratissimè expleamus? Quantum, obsecro, amisisset Abigail, si illam erga Davidem humanitatem prætermisisset? amisisset profectò quidquid habebat; facultates omnes, ministros, familiam, ipsamque adeò vitam jam verò eandem exercendo, facultates ampliores, famulitium numerosius, vitam beatiorē, & maritum Regem potentissimum excellentissimūque, Davidem ipsū, consecuta est. Quantis etiam Salomon ac Saül miseris se ipsos exemissent, si Dei ubique voluntati perfectè obsequi voluissent? Trepidare nos deceret, quoties aliquam cum virtute conjunctam actionem, aut divinum in re minimā beneplacitum implere omittimus: cum neque sciamus, quantum ea habeat momenti; neque intelligamus, magnum esse posse, quod nobis parvum videtur.

Vtinam suis ista momentis ponderaremus; & ratio hæc quàm efficax est ac validata nos validè efficaciterque permoveret; periclitatur etenim non leviter, quisquis divinæ se non accommodat voluntati: ac li

cet hanc aliquibus in rebus exsequatur; si tamen id sincerè perfectèque non faciat, aliqua, quasi minora, negligendo, grave discrimen adit in ea, quæ ipsi interitum acce-
rent, incidendi; aut intermittendi, quæ fel-
cem illum perfectumque erant redditura.
Magna sunt & profunda DEI judicia, quæ-
que meritò nobis perpetuò versentur ante
oculos, seduloque cogitentur, quoties bo-
ni operis, quantumcumque nostro iudicio
modici, perficiendi offertur commoditas.
Ego sanè quomodo sciam, ecquid sub eo la-
teat? fieri enim potest, ut magnum ex eo se-
quatur commodum aut incommodum, ut
misera aut beata Æternitas. *Iudicia DEI abyf-
sus multa*^u! Stultus sim, si ob res exiguas
non exiguum me in discrimen objiciam.

Siquis ante abacum seu hyalothecam
majoribus minoribusve vitris refertam
constitutus moneretur, inter illa unicum
veneno plenum esse; credimusne eum vel
ex ullo vitro bibiturum? Profectò non faci-
at; ne quidem spe certâ opulentissimi ma-
ximique regni propositâ. Hoc idem et nos
aga-

^u *Psalm. 35, v. 7.*

agamus ; ne ab implendâ divinâ voluntatē
ullâ in re aberremus : cū non constet nobis,
num sub omissione aliquâ & negligentia
venenum lateat, mortem allaturum. cui
vice versâ ad thesaurum & gazophylacium
admisso, in quo magnæ, mediocres, parvæ
cistæ plures visantur, diceretur ; ea
unâ infiniti pretii gemmam contineri, quæ
si reperiret, habiturus ipse esset : numquid
omnes hic talis arcas percurreret ? numquid
stultè faceret, vel unicam, vel minimam
prætereundo ? ita potius secum ratiocinaretur
& concluderet : quid si fortè in hac
ipsâ, pretiosissima, quam quæro, margarita
recondatur ? nolim equidem tantilli fructus
agitans laboris, ejus jacturam facere. Eodem
prorsus modo in honestis Deo quædam
placitis actionibus nos habeamus oportet
dicamûsque nobis ipsi : Nihil omnino in
termittam. Quid si in eâ re pignus repositum
sit & arra salutis meæ ? quantumcumque
illud parvum sit, faciam tamen ; immo
quia parvum est, propterea minimè
omnium negligam. fieri queat, ut aditum
hoc mihi aperiat ad insignem sanctitatem
adqu

adque copiosissimos divinæ gratiæ thesauros consequendos. Hac, scilicet, ratione, tam in parvis quàm magnis rebus, iuxta Dei & secreta iudicia nos obligant, ad ejus sanctissimam voluntatem ubique exsequendam, & nullibi contemnendam aut deferendam.

CAPVT XII.

Exemplis ostenditur, quanti referat divinam exsequi voluntatem.

Sufficiebant ista sanè, quæ adhuc diximus, ad persuadendum omnibus, ut nobilissimum hoc divinæ voluntatis, suâ neglectâ, assiduò perficiendæ Exercitium amplecti vellent: verùm quia plures non tam ratio, dicentisve autoritas, quàm factorum exempla permovere solent; hanc quoque viam ingrediar, aliquosque proponam quos imitemur.

Illustrissimum omnium hujus conformationis exemplar ante oculos constitutū habemus Magistrum & Redemptorē nostrum,
Chri-

Christum IESVM. Huic uni sine periculo suam licebat exsequi voluntatem: quia nec ministris pravisque affectibus ullis in transversum agebatur; neque peccare poterat, aut imprudenter eligere. ille tamen nec minimum unquam uspiam discessit à voluntate Patris Æterni. Idem palàm factus est; non alià se causâ in mundum venisse, non alium cibum suum esse^a: atque in summis necis suæ angustiiis, quando propositâ sibi ante oculos ignominiosissimâ morte cruciatibusque acerbissimis, anxietate & tantum non obrutus, cernebat animo populi sui tantam erga se crudelitatem, minorique nos labore ac pretio redimi posse, & naturam ista sibi imminetia, invisâ hactenus & inaudita, tormenta extremè horrere & refugere; illo, inquam, tempore nunquam tamen Patrem absolutè simpliciterque rogare voluit, ut, quod absque redemptionis nostræ dispendio fieri poterat, iisdem eximeretur: sed in illius se manus perfectissimè consignans, ejus fieri optavit voluntatem, petiitque non quod naturalis dictabat

affectus; sed quidquid amantissimo Patri probaretur. Mortem similiter oppetivit Christus Dominus, quò divinam exsequeretur voluntatem, nec latum ab illà unguem desciscendo; quamvis ad mundū redimendum mors ipsius nequaquam requireretur. quin èt extremis in Cruce verbis, jam jam moriturus, in ejusdem se Patris manus commendabat^b: hoc pacto docens, nos in easdem DEI manus tradere, & nihil, nisi quod ipse vult, velle; etiamsi propterea vita amittenda, omniàque Orbis supplicia forent perferenda: quandoquidem Christus, solū ut Patris satisfaceret voluntati, longè plura paratus fuerit sustinere. Hanc legem & paternæ voluntatis amorem singulariter prædixit David, quando in ejus personâ, *In capite, inquit, libri scriptum est de me, ut facerem voluntatem tuam: DEVS meus, volui; & legem tuam in medio cordis mei*^c. De aliis Iustis idem dicit: *Lex DEI & voluntas ejus, in corde ipsius*^d; sed de Iusto justorum, Christo Domino loquens, legem asserit esse in medio cordis, non simpliciter, in corde i-

F

psius,

^b Luc. 23. v. 46. ^c Psal. 39. v. 8 & 9. ^d Psal. 36. v. 38.

psius; utpote, quam præ omnibus amet
ipse æstimetque. Tota denique vita, om-
nēsque benignissimi IESV labores ac do-
lores idcirco suscepti fuere, ut perficere
perficique ab aliis curaret voluntatem
Patris sui; cui est *factus obediens usque ad*
mortem, mortem autem Crucis^e: ut reco-
daremur opus redemptionis nostræ fuisse
subjectionem & conformationem cuius
voluntate divinā; adeoque hanc confor-
mationem pluris faceremus, & eam tam-
tā constantiā imitaremur, tamquam ali-
ud omnino nihil facere possemus. Evan-
gelistæ ubi Christum in horto orantes
describunt; alius his eum verbis usus
narrat: *Pater, si vis, transfer calicem istum*
à me^f; alius verò istis: *Pater mi, si possibile*
est^g: ut pro eodem à nobis æstimari de-
bere intelligeremus, Deo rem quampe-
am displicere, aut illam nos ex solâ nostri
cupere voluntate; idque nobis factum impos-
sibile judicare.

Secundum Christum, obedientiæ, vo-
luntatis

^e Phil. 2, v. 8. ^f Luc. 22, v. 42. ^g Matth. 26, v. 39.

luntatisque humanæ cum divinâ consen-
 tientis absolutissimum ad imitandum ex-
 emplar habemus ejusdem sanctissimam
 Matrem, quæ propterea se nominabat *An-*
cillam Domini^h; & in quâ, post exercitum
 suæ in divinam voluntatem resignationis a-
 ctum unicum, mox *Verbum caro factum*
*est, & habitavit in nobis*ⁱ. Duo igitur excel-
 lentissima Dei opera, quæ Angelorum su-
 premos obstupefaciunt, Incarnatio, sci-
 licet, & Redemptio, solâ voluntatis cum
 Deo conformatione peracta sunt. quâ con-
 formatione cum nihil eidem Deo accidere
 possit gratius; Virgo Beatissima, in Ange-
 lorum jam apud Superos Reginam eve-
 cta, præcipuum decus & honorem suum
 esse censet, divinæ subjici voluntati; in-
 credibilémque capit animo voluptatem,
 re ipsâ voluntatem ibi suam ad divi-
 nam adjungendo. Testis sit, quidam ad
 Sancti Cuniberti Coloniae Canoni-
 cus, post verò Cisterciensis Religio-
 sus. Huic aliquando Reginæ hujus
 clarissima è nube lucidâ ad aures

F 2

vox

Luc. I, v. 38. i Ioan. I, v. 14.

vox ista accidit: *Fiat voluntas tua, sicut in celo,
& in terrâ*^k! cuius postea suavissimæ vocis
recordatio quoties huic homini subibat a-
nimo, toties ferè lacrimis ille suis innata-
bat^l. Et verò nefas sit ambigere, quin hac in-
re ipsos Seraphinos, Dei amore maximè o-
mnium flagrantés, magis etiam exemplo
suo accendat Virgo gloriosissima.

Minus itaque deinceps mirabimur su-
premam dignitatem ac titulum, à Davide
tributum beatissimis illis Mentibus; & cu-
jus gratiâ, ad divinæ eas Majestatis laudes
celebrandas, tamquam puriores, & ad id
quod sibi desit supplendum aptiores, invi-
tat, à divinæ voluntatis impletione sumtum
esse. sic enim canit: *Benedicite Domino omnes
Angeli ejus, potentes virtute, facientes verbum
illius, ad audiendam vocem sermonum ejus*^m.
aut, juxta explicationem magis literalem,
*ad obediendum voci sermonis ejus*ⁿ. *Benedicite
Domino omnes Virtutes ejus*, id est, omnis
multitudo militiæ cælestis, Archangeli,
Principatus, Dominationes, Throni, Che-
rubim

^k Matth. 6, v. 10. ^l *Cæsarius lib. 7, cap. 8.* ^m *Psal. 102, v.*
ⁿ *Vide Lorinum ibi.*

rubim & Seraphim, *ministri ejus*, qui *facitis voluntatem ejus*°. Nobilitatem nempe, excellentiamque cælestium illorum & beatorum spirituum, hinc potissimum Hebræus Rex colligit; quod exactissimè, diligentissimè, rectissimâque intentione DEI impleant voluntatem: non aliam ob causam, quàm propter ipsum; utque obediant & exsequantur illud, quod DEO adeò est acceptum, ut in beatâ quoque illâ patriâ hoc Obedientiæ Exercitium ipsis proposuerit; atque ut eorundem submissio, propriæque voluntatis abnegatio tantò appareret illustrior, illos non DEO tantùm immediatè, sed èt aliis creaturis propter DEVM obedire voluerit, statuendo, ut Angelorum alii aliis, quemadmodum parentibus liberi, subjicerentur; id quod à S. Paulo, *paternitatem in cælis* esse asserente P, confirmari videtur. Cùm quid DEVS imperat, non id per se ipse facit Angelis omnibus; sed per Angelos alios: eatenus, ut quid facere debeant, qui inferioris sunt ordinis, ab iis intelligant, qui ad sublimiorem spectant hie-

archiam. clarumque est & apertum, perfectius tum obedientiam resplendere, cum creaturæ propter DEVM, quàm cum DEO ipsi, nullius alius interpositu, obeditur; quodam etiam modo majus videri, creaturæ simul & DEO, quàm soli DEO esse subjectum. Hanc itaque absolutissimam obsequendæ rationem usurpant Angeli, tali cum reverentiâ propriæque voluntatis oblivione superiores se Angelos intuendo, tamquam DEVM; eorûmque sermones perinde audiendo, velut ab ipsiûsmet DEI ore profectos. Neque aliter intelligendus est David, generatim de Angelis omnibus testatus; ipsos *audire vocem sermonum ejus* q. non enim indicare voluit, quod per se ipsi singuli illam audiant: verum quia eo, quo dixi, modo, debitâ cum reverentiâ, aliorum Angelorum jussu admittant & exsequantur, quasi nullo intermedio, ab ipsomet illa DEO accepissent.

Hoc ipsum suis quoque Apostolis commendavit humilitatis Magister Christus Iesus, ut pro servis se gererent, non modò

DEI

q. *suprà.*

DEI respectu, verum etiam inter se ipsi:
non tantum DEI voluntatem exsequen-
do, sed suam præterea abnegando, po-
tiusque alterius voluntati obsequendo, &
illum respiciendo tamquam dominum,
se verò velut servos; ut sic nullà penitus
in re proprio gustui voluntatque gratifica-
rentur. Hinc etiam illius, cui primas ubi-
que partes deferrebat, quémque Eccle-
siæ suæ caput eligebat, summam perfe-
ctionem ostensurus, futurum aiebat,
*ut ab alio cingeretur & duceretur, quò i-
pse non vellet*¹, hoc est, suam ipsius vo-
luntatem non facturum. sed nec alium Ec-
clesiæ Principem esse voluit, suosque re-
gere & gubernare, quàm eum, qui obe-
diens (hoc enim Simonis, quod idem & Pe-
tri est, nomen significat) diceretur. Idem
DEVS quo tempore alteram Ecclesiæ colu-
mnam erigebat & ad se convertebat; pri-
mam illius vocem, testem esse voluit &
indicem animi cum suâ voluntate con-
sentientis, Sancto Paulo dicente:

F 4

Do-

¹ Ioan. 13, v. 14. f. Ioan. 21, v. 18. t. Genes. 29, v. 33; & Sal-
mer. 10. 4. part. 2, tr. 13.

Domine, quid me vis facere^u? quæ nos verbo in ore & animo perpetuò deceret versare. Verum eo non contentus Dominus; ut Paullus suam ampliùs subjiceret voluntatem, remisit ipsum ad Ananiam, ut haberet patrem & Magistrum spiritualem sicuti legis Doctorem habuerat Gamaliele^x: omnino volens, ut alterius homini subderetur arbitrio, quò tanto minùs obsequeretur proprio. Quà in re ad solatium nostrum licet advertere, non dixisse Dominum: *ibi* (ab Ananiâ) *dicetur tibi*, quid Ego te velim facere; sed, *quid te oporteat facere*. partim propterea, quòd Deus aliud non velit, quàm quod factu nobis necessarium & utile est: partim, quia tametsi non loquerentur nobis homines manifestè, uti Dei vicarii, neque ut de ejus voluntate certi; alienam tamen voluntatem, ejus etiam, qui noster Superior non sit, exsequi malle conveniat, quàm propriam; quæ postremum immo, ut rectiùs loquar, nullum apud nos locum debet obtinere.

Sanctos, qui posterioribus seculis Apostolice

^u Act. 9, v. 6. ^x Act. 22, v. 3. ^y Act. 9, v. 7.

stolici spiritus exempla renovârunt, hac quoque re mirificè excelluisse deprehendimus. Sancta Theresia de IESU, admirabili & novo se voto obstrinxit, nihil faciendi, nisi quod undequaque divinæ congrueret voluntati; quin etiam promisit, se non grata modò, sed quæ DEO gratiora crederet, semper effecturam^z, nullâ in re suæ obsequi cupiens voluntati. atque in historiâ Vitæ suæ, *Videtur mihi, ait, honorem meum consistere in eo, quòd Dominus noster laudetur; & reliqua omnia parvi pendo. Ipse enim conscius est, quòd nec honorem, nec vitam, nec gloriam, nec bonum aliquod corporis vel animæ volo, nec desidero, nisi DEI Omnipotentis gloriam* aa. id quod ita faciebat ex animo, eâque detestatione voluntatis & gustus proprii; ut cùm aliquando cibum quemdam sumeret, suo iudicio aliquantò sapidiorem, eum repentè, tamquam si fel gustâisset, expuerit; rogataque, cur eo cibo bene condito non vesceretur? responderit; se oblectationem, quam ex prædicti cibi sumptione percipiebat, non fuisse

F 5

fuisse

^z Io. à IESU Mariâ Vitæ l. 4, c. 7; Ribera l. 4, c. 10.

aa Acta Canonizationis S. Theresie, Relat. 2, art. 55 & Ribera ejus Vitæ lib. 4, cap. 26, pag. 424.

fuisse ausam, buccellam illam deglutire. ^{bb} Simillimum priori votum concepit Venerabilis Virgo Domina Ludouica de Carvajal; illud semper in rebus omnibus exsequendi, quod perfectius, divinæque Majestatis oculis acceptius futurum crederet. Istud ipsum votum ferventissimus Pater Iacobus de Saura, vir Apostolicus à Societate nostrâ, suo, quem è cordis viciniâ eduxerat, sanguine signavit; confirmavitque, istud adjiciendo, facturum se non tantum, quod perfectissimum sit, divinæque voluntati maximè conforme; sed facturum insuper, quantum posset, quidquid in quocumque majoris perfectionis opere summum magisque eximium agnosceret.

Novi equidem aliam præterea religiosam sanctamque Animam, quæ ex abnegatione propriæ, & divinæ voluntatis implementatione, tam ingentem percipiebat delectationem; ut seriò optaret, quotiescumque vel oculos aperiret aut clauderet, vel digitum membrumve aliud moveret, omnia illa &

^{bb} Relatione eadem, art. 10.

& singula ex singulari DEI præcepto & imperio facere liceret. Societatis nostræ parēti Sancto Ignatio, non sufficebat, quærere tantum in rebus omnibus, quod perfectissimum esset, & ad maiorem DEI pertineret gloriam; neque exsequi dumtaxat voluntatem sui Conditoris; sed quod divinæ ejus Majestati maximè ex omnibus probaretur^{cc}. Non sufficebat illi similiter, nullā in re propriæ morem gerere voluntati; verum quærebat ubique illud, quod eidem maximè adversaretur: adeò ut diceret; duarum sibi rerum optione propositā, quarum utraque æquè DEO grata, æquè in ejus gloriam redundaret, eam se certò electurum, quæ laboris plus molestiæque haberet; non modò ut DEI faceret voluntatem, sed ut nefaceret suam^{dd}. atque ita, ut integrius propriam subjugaret vinceretque voluntatem, plurāque toleraret, & majoribus appeteretur injuriis; pro stulto se quandoque gerere non dubitavit.

F 6

S.Par-

^{cc} Biderm. Vita lib. 2, cap. 3, num. 11. ^{dd} Ribaden. Vita S. Ignatii l. 5, cap. 2; Histor. Societ. IESV, To. 1, lib. 16, num. 102; & ipse in Exam. c. 4, §. 44, atque alibi sæpe.

S. Pardulphus eidem divinæ voluntati tantoperè acquiescebat, ut cæcus factus, incredibili gaudio perfunderetur, eosque qui sui miseratione tangebantur, ipse solaretur, & cæcis omnibus ad se venientibus visum restitueret; se verò ipsum curare, aut id beneficii à Deo poscere recusaret. quo exercitio, omni voluntate propriâ abdicatâ divinam complectendi, ad sublimem admodum perfectionis ipse gradum conscendit. *ee*

Sanctæ deinde Gertrudi aspectabilem aliquando se præbens ejus Sponsus, benignissimus IESVS; Hâc quidem manu, agebat, sanitatem fero, istâ morbum: elige, filia, utrum placet. Hic Virgo religiosissima, singulari accensa pro Christo patiendi desiderio, propriæque voluntati infensissima, placentis in crucem ad præcordia manibus, & in genua procumbens; Domine, inquit, ego toto corde desidero, ut non meam voluntatem respicias, sed tuum beneplacitum in omnibus perficias. ideo ego ad utrumque parata, neutrum eligo.

ee Vide Raderi Viridarium parte 3. cap. 3. quod est de cæcis Sanctis.

ligo. Tuum est, mi Domine, dignoscere, utrum hoc an illud mihi relinquo. Quod responsum castissimo ejus Sponso ita placuit, ut diceret: *Qui vult ut ad ipsum liberè veniam, debet mihi clavem propriæ voluntatis resignare, nec eam à me umquam repetere.* His Gertrudis edocta, precatiunculam fecit conceptissimis his verbis: *Non mea; sed tua voluntas fiat, mi amantissime IESV,* eamque trecentis sexaginta vicibus perrexit repetere: quâ in re dici vix potest quantum cælestium meruerit gratiarum. ^{ff}

Neque illud omittendum de Beato Francisco Borgia; cujus cum arbitrio vitam & mortem Conjugis permetteret DEVS, ille factæ sibi secundum voluntatem suam eligendi libertati humillimè renuntians, Domine DEVS, inquit, unde hoc mihi, ut arbitratui committas meo, quod in tuâ solius est potestate? Mea permagni refert, tuam sequi in omnibus voluntatem. Quis enim rectius novit, quid è re meâ sit, quàm Tu, mi DEVS? Tua itaque voluntas fiat: nec de uxore solum, sed de liberis etiam,

F 7

deque

^{ff} Sancta ipsa lib. 4. Insinuationum divinæ pietatis cap. 23
 & 31; & ex eâ Blosius Monil. spirit. cap. 11. & Drexel. Hætiotrop. l. 4. c. 1. & alii.

déque me-ipso statuas, rogo, quidquid Tibi placuerit: fiat Voluntas Tua! ¶

Quantum porrò, qui hoc Exercitium amplectuntur, merita sua augeant; luculenter certè ostendit ea narratio, quæ extat apud Cæsarium, de Monacho illo Cisterciensi, qui multis magnisque clarebat miraculis; cum tamen nihil in eo singulare & eximium præ Religiosis ceteris notaretur, nam vestes ejus solummodo tactæ, valetudinem multis restituebant; & cum sociorum aliquis ejus se cingulo cingeret, habitumve indueret, quamprimum sanabatur. Cœnobiarcha ubi advertit tantum illum apud DEVM posse, vitamque nihilo secius agere pro more ceterorum in Cœnobiis; vehementer id admiratus, se vocatum hunc subditum suum his ipsis verbis compellavit: *Dic mihi, fili mi, quæ est causa tantorum miraculorum?* Respondit ille, *Nescio Domine: non plus ceteris meis fratribus oro, non plus vigilo, non plus jejuno, non plus laboro; sed unum scio, quod me non potest extollere prosperitas, neque frangere adversitas, sive de personâ meâ sit, sive aliorum.* Cum

Cum porrò instaret Antistes rogando:
 Quis tibi nuper sensus erat, an non unà nobiscum acerbè ferebas, cum Nobilis iste villam nostram incendit? *Non*, ajebat Cœnobita; *totum enim DEO commisi: si modicum habeo, cum gratiarum actione accipio; si multum, iterum gratias ago.* Tum verò clarè agnovit Abbas, eam medendi facultatem ab amore DEI, admirabilique rerum humanarum contemptu existere; cum in rebus ille omnibus cum divinâ voluntate planissimè consentiret.^{hh}

Ad institutionem quoque nostram, ac ut omnia purâ rectâque intentione faciamus, magnoperè faciet id quod duobus evenisse narrant Anachoretis, qui in eremo, magnâ concordia, nec minore profectu unà vivebant. Invidit illis Cacodæmon has vitæ sanctæ divitias; & seniori, Angeli habitum mentitus, se stitit, DEI, scilicet, nomine jussus, ut ajebat, significare, commilitonem ejus æternis jam flammis destinatum: ideoque, quantumcumque bene age-

^{hh} *Cæsar. lib. 10 de miris, cap. 6, & Drexel. Heliotrop. lib. 3, cap. 1, §. 2, more suo.*

ageret, & laboribus asperitatibúsq; variis corpus divexaret, frustra ea esse omnia. Cohorruit ad hanc vocem senex, multisque deinde diebus nuntii istius recordatione gravissimèangebatur. Observavit hoc tandem socius; neque precibus importunis fatigare senem desit, dum ille, Ipse tu, respondit, hujus meæ tristitiæ & mœroris causæ es. significatum enim mihi à Deo est, te damnandum, omnibúsq; quæ agis, quæque páteris nihil proficere, & nequicquam pro cælo laborare. Tum verò Iuvenis, singulari alacritate; O mi Pater, ait, hoc te non turbet neque affligat: ad hoc temporis Deo servivi, non ut mercenarius pro cælo, sed ut filius ex debito; quia ipse summum bonum est, cui ego me totum debeo, quicquid demum ille in me statuatur. Erectus est hoc responso in spem senex, multóque recreatus ampliùs, cum non diù pòst ex vero Angelo didicit: impostoris ea fuisse Diaboli mendacia; Sodalem suum æternis præmiis à Deo destinatum esse; illiúsque præclarum hoc facinus, generosam indolem, sinceramque in divino obsequio mentem, & cum divi-

divinâ voluntate egregiam consensionem, plurimum apud DEVM promeruisse, eique singularissimè placere. ⁱⁱ

De alio DEI famulo Gerson non dissimilia memorat. Huic corpori suo nihil indulgenti, multumque quotidie temporis in precibus collocanti invidit pariter tot bonorum operum fructum malus Dæmon. quare ut hominem turbaret, atque à virtutis viâ abduceret, molestissimâ de prædestinatione tentatione illum aggressus rogat; cur se inani labore usque eò maceraret affligeretque? neque enim salutem umquam, aut cælum omni labore suo consecuturum. Atqui ego, respondit iste, scire te velim; non me servire Deo ob cælestem gloriam, verum propter ipsum purè; & quia dignus est, ideo ejus me exsequi voluntatem. quibus vix dictis pudefactus dæmon disparuit. ^{kk}

Hoc loco reticere non possum admirabilem illam cum divinâ voluntate conformationem insignis DEI servi, & viri religio-

ⁱⁱ Drexel. Amuss. l. 1, c. 7, §. 6. ^{kk} Roderic. p. 1, tr. 3, c. 13.
Vide Gersonem de consolatione Theologiae lib. 1, prosa 3.

giosissimi Gregorii Lopez; de quo literis
 proditur, edoctum à DEO esse, ut loco ora-
 tionis & exercitii de præsentia DEI, hæc so-
 lum verba repeteret: *Fiat voluntas tua, sicut*
in celo, & in terra! Amen. IESVS. quam illi
 orationem lectionemque tanto studio a-
 moreque complexus est, ut triennium im-
 psum, numquam fatigatus, numquam ob-
 litus (res sanè admiranda!) verba illa apud a-
 nimum suum pronuntiaverit, quoties vigi-
 lare respirabat spiritumque ducebat: ut omnino
 necessum sit, quia parcissimi somni erat, in-
 numeris id vicibus præstitisse. Susceperat il-
 le Exercitium istud tantâ suâ voluntatis ani-
 mique alacritate, ut sub anni exitum, respi-
 rationes jam non servirent amplius verbo-
 rum illorum refricandæ memoriæ; verum
 ad actus ipsos majori cum intensione & fer-
 vore eliciendos: quos tametsi ille non in-
 termitteret umquam; si quando tamen mi-
 nore cum devotione frequentaret, eo-
 dem mox temporis puncto gravissimis à
 Diabolo tentationibus impugnabatur. ad-
 eò quidem, ut dulcia ista verba illi essent
 pro libro, doctrinâ, Magistro, & ar-
 mis,

mis, quibus se aduersus hostes suos defenderet, eosque debellaret: & quia vim virtutemque huius Exercitii planè singularem affecutus erat, experiendòque comproba- uerat; omnibus illud, quibuscum tractabat, vehementer solebat commendare.

CAPVT XIII.

*Insignia exempla & sententiæ Ethni-
corum, docentium, quo nos modo divi-
nam voluntatem implere, cùmque eâ
nostram conformare debeamus.*

EXtremo tandem loco exempla aliquot
sententiâsque proponam eorum ho-
minum, qui etsi divinâ fidei luce omnino
caruerunt, neque paucis tenebris obscura-
rum intellectum habuerunt; agnovêre ta-
men, nihil æquius esse, nihil rationi conue-
nientius, nihil excellentius, nihil denique u-
tilius, quàm DEI exsequi voluntatem: ideò-
que ruborem nobis meritò incutiant, eò us-
que nondum progressis, quò ipsi, tametsi
Christianæ disciplinæ legis ignari, ignari
quoque tot obligationum, ob DEVM pro
nobis

nobis mortuum & crucifixum, pervenerunt.

Cleanthes magnorum Philosophorum Magister, quamvis ethnicus, sic DEVM alloquitur:

*Duc me parens, celsique dominator poli,
Quocumque libuit. nulla parendi mora est.
Adsum impiger. Fac nolle. comitabor gemen,
Malusque patiar, quod pati licuit bono.* ^a

Hanc quoque Demetrii insignis Philosophi, pauperis cetera & egeni, vocem audisse se meminit Seneca: Hoc unum, inquit, Dii immortales, de vobis queri possum; quod non antè mihi voluntatem vestram notam fecistis. Prior enim ad ista venissem, ad quæ nunc vocatus adsum. Vultis liberos sumere? illos vobis sustuli. Vultis aliquam partem corporis? sumite. Non magnam rem promitto. citò totum relinquam. Vultis spiritum? Quid ni? nullam moram faciam, quò minùs recipiatis, quod dedistis. à volenti feretis, quicquid petieritis. Quid ergò est? maluissem offerre, quàm tradere. Quid opus fuit auferre? accipere potuistis. sed ne nunc quidem aufer-

^a Seneca epist. 107; Epictet. Enchirid. cap. 77, & Simplicius ibi.

tis: quia nihil eripitur, nisi retinenti. Nihil cogor, nihil patior invitus: nec servio DEO, sed assentio. eò quidem magis; quòd scio, omnia certâ & in æternum dictâ lege decurrere. ^b

Socrates in re longè magis arduâ, ipsâ nempe morte, quam iniquissimam passus est, ita suam cum divinâ conformabat voluntatem, ut diceret: *Si Diis ita visum fuerit, ita fiat. Me autem Anytus & Melitus (accusatores mei) occidere sanè possunt; ledere verò non possunt* ^c. additque Simplicius ^d; videri sibi, omnem humani animi perfectionem conversione ad DEVM, ejusque conjunctione absolvi & consummari.

Epictetus, celebre inter Stoicos nomen, generosè se DEO hunc in modum obtulit: *Tracta me posthac arbitrato tuo: ejusdem tecum sum animi, sùsque deque fero: nihil recuso, quod tibi videbitur: quòd voles ducito: veste me quâ voles induito. Vis me fungi magistratu? privatam agere vitam? manere? exulare? pauperie consti-ctari? opibus abundare? Ego te in his omnibus apud homines defendam.* ^e

Addo

^b Senec. de provident. cap. 5. ^c Epictet. Enchir. cap. ult. è Critone Platonis. ^d in Epicteti loc. cit. ^e Arrian. l. 2. dissert. cap. 16, propius finem.

Addo ex eodem Epicteto rem admirabilem, quam in se ipse experiebatur, adeoque docebat & publicè prædicabat: Ego verò, aiebat, numquam volens prohibitus sum, nec coactus nolens. Quo pacto istud fieri potest? Appetitum meum obedientem præbui DEO. Vult ille me fricitare? volo et ipse. Vult me aliquā re potius volo et ipse. Non vult? Nolo. Mori me vult? Moritur igitur volo. Quis adhuc me prohibere potest contra meam sententiam, aut cogere? Nihilò magis quam Iovem. Sic faciunt etiam viatores cautiore. Si audierint iter latrocinii infestū esse, soli se vie committere non audent; sed comitatu vel Legati, vel Quaestoris, vel Proconsulis expectato, & iis aggregati tutò iter conficiunt. Sic etiam in mundo facit vir prudens. Multa latrocinia sunt, tyranni, tempestates, egestates, iactura carissimorum. Qui confugas? quomodo incolumis transeas? quis comitatus tutum te reddet? cui te adjunges? Divitiis illi, aut consulari? Quem inde fructum capiam? Ipse exiit, plorat, luget. Quid verò si comes meus in me conversus, latro meus fiat? quid faciam? Amicus ero Caesaris: cui dum familiaris fuero, nemo injuriam faciet. Primum, ut fiam illustris, quid mihi toleranda & perferenda erunt? quoties, & à quā

à quàm multis spoliabor? Deinde, si factus fuero, et ipse mortalis est. Si verò delatione aliquâ impulsus, idem inimicus mihi factus fuerit: quò recedendum? In solitudinem? Age, illò febris non venit? Quid ergò profeceris? Non licet igitur invenire comitem, per quem tutus sis, fidelem, firmum, insidiarum expertem? Immo vir prudens ita rem considerat, hanc rationem secum init: si DEO se dederit, se iter tutò confecturum. Quid est istud, Dedere sese DEO? ut quod ille voluerit, et ipse velit: & quod ille noluerit, nec ipse velit. Quis ergò istud fiet? Quomodo fieret aliter; nisi consideranda DEI appetitione & administratione? Plato quoque damnabat istos loquendi modos: Det tibi DEVS quod optas! Det tibi DEVS quod amas! Utinam DEVS, inquiebat, id tibi non daret; sed faceret, ut velles potius, quæ vult ipse! hic est enim purissimus cultus & divina religio, si te hac ratione DEO jungas. g

Seneca intimos affectus suos Amico detegens: In omnibus, ait, quæ adversa videntur & dura, sic formatus sum. Non pareo DEO; sed assentior.

g Idem lib. 3, cap. 26 & ult. post med. g Sensus dedi non verba. hæc Lector substituat.

sentior: ex animo illum, non quia necessum est, sequor. Nihil unquam mihi incidet, quod tristis excipiam, quod malo vultu: nullum tributum invitus conferam. Omnia autem ad quæ gemimus, quæ expavescimus, tributa vitæ sunt^h. Eidem, ad divinam voluntatem implendam, consultum videtur, ut in rebus omnibus, quæ arduæ nobis & molestæ videntur, iudicium proprium corrigamus, sæpiusque intra nos ipsos illud repetamus: *DEO aliter visum; DEVS melius*ⁱ. Idem alibi optimum & utilissimum factu censeat, casus adversos ferre iucundè; sicque eos admittere, tamquam spontè & libenter expetitos: adeoque hilariter & promptè petendos esse & acceptandos; quia à DEI voluntate profectos^k. quæ est ipsissima Sancti Dorothei doctrina, dicentis; posse quem suam semper voluntatem implere, dummodo aliam nullam habeat, nisi Superioris sui & DEI.^l

Nec illud parùm valet ad pudorem nobis incutiendum, quòd Imperator Antoninus,

^h Seneca epist. 96. ⁱ Idem epist. 98. ^k Annaum ipsum & Dorotheum Lectori iterum relinquo. ^l Vide Dorothei doctrinam sive sermonem 3, lectu dignissimum.

nus, cognomento Philosophus, jubeat vel ideo solum nos in rebus omnibus quæ eveniunt, quantumvis adversis, æquo esse animo; quia pars sumus Mundi & Naturæ, cui proinde conformari debeamus. unde ita Naturam ipsam alloquitur^m: *Quod tibi congruit, ô Natura, id omne èt mihi congruit; neque quidquam citum mihi est aut tardum, quod tibi tempestivum & opportunum. in fructibus meis numero, quidquid ferunt tuæ tempestates. abs te, & in te sunt omnia; atque ad te redeunt omnia.* mox addit: *Vlcus est & plaga mundi, qui à communi se Natura modo segregat, dum perfert invictus, quæ accidunt. magis tamen Christianè loquitur, cum ait: Quanta sunt vires illius hominis, qui nihil agit, nisi quod DEO probandum est; nihil admittit, nisi quod offert DEVS!*

Hæc non eò à me disputata sunt, quasi Dei servos Philosophorum consiliis indigere existimem; verum ut nos, qui post Christi doctrinam, exempla, & mortem, ea nondum opera præstamus, quæ cæci isti, naturalisatione convicti, facienda pronuntiârunt, omni studio eodem aspiremus.

G

CA-

an libro 3 Philosophia.

CAPUT XIV.

Praxis Exercitii de voluntate divinâ adimplendâ.

Libenter equidem tam diù & copiose differui, quantum obligemur, quantumque jucundum & magni momenti sit, totum se divinæ tradere voluntati; quandoquidem perfectio omnis & cum DEO conjunctio in eo consistit: præterquam quod perutile sit, honorificè nos sublimitèrque habere de re sentire, tantò eam faciliùs affecuturum. Quamquam verò Scriptores Ascetici omnes varia passim tradant documenta, quibus animam ad Exercitium hoc præparare aptamque faciant; ego tamen sic mihi persuadeo, si quis in ipsis initiis obligationem hanc, pondus, ac momentum, quod in Deo solius, non autem propriâ voluntate percipiendâ reperitur, rectè cepisset, accuratèque pervidisset; eum quamprimum Praxim ipsam aggressurum, atque ita medium efficacissimum habiturum fuisse, ad cetera omnia exercitia virtutumque opera perfectè ob-

eun-

eunda. Certum est, eum, qui generosè con-
stantérque secum ipse statuíset: in omni-
bus, & super omnia, quæsiturum se & a-
cturum, quidquid, & quo modo, vult DEVS,
neque ullam gustûs & propensionis suæ ra-
tionem habiturum; certum, inquam, est,
hunc talem verè mortificatum fore; quia id
à se DEVM expectare perspiciat: futurum
etiam humilem, patientem, devotum,
moderatum, taciturnum, sobrium & ca-
stum; quoniam divina Majestas ita postu-
let, Sanctûsque Paullus dicat: *Hæc est vo-
luntas DEI, sanctificatio vestra*^a; atque hac
ratione magnum quætuosissimûmque
temporis compendium facturum. Qua-
propter commendo hoc Exercitium uni-
versis; nominatim tamen, per IESV Chri-
sti amorem, Religiosos rogo, & quot-
quot cupidi sunt perfectionis, ut, quem-
admodum suas habent praxes modôs-
que singulares in hac illâve virtute pro-
ficiendi, eumque in finem examen
usurpant particulare; ita præcipuo
quodam studio vim omnem inge-

G 2

nii

^a 1 Theff. 4. v. 3.

nii sui exferant, ut magni divinam æstimen-
voluntatem, eamque cognitam diligenter
admodum sollicitèque exsequantur.

Neque tamen sufficiet studium isthoc ad
hibere circa directionem de toto vitæ statu
& occupationes generatim; sed veniendum
præterea est ad actiones particulares & sin-
gulares, quantūcumque exiguas; & in una-
quaque earum considerandus DEVS, fixis
que & irretortis oculis perpetuò inspicien-
dum in sanctissimam ejus volūtatē: quam
unicam actionum nostrarum omnium nor-
mam habere nos oportet; in quovis opere
considerando, DEUSne illud fieri velit an
nolit? atque si DEVM nolle intelligamus
nullo id modo faciendum, ne quidem mille
Mundis mercedis loco propositis: si ver-
res sit quæ DEO placeat, uti virtutum summa
opera, quamprimum attendendum, quod
nam eam modo fieri ipse cupiat. Exemplum
demonstro id quod dixi. Oraturi igitur co-
gitemus; qua reverentia, submissione, arde-
re, & attentione orationem peragi vellet
DEVS; eaque illam peragamus. Item si quo
particulare opus Superior imperaverit; con-

fide

fideremus, qualem in eo obedientiam, qualem simplicitatem, fervorem, diligentiam, alacritatem & constantiam à nobis idem DEVS exposcat. atque ita in aliis actionibus omnibus, sedulò advertamus primùm earum substantiam, & num sint ad voluntatem divinam; tum deinde circumstantias expendamus, quas, dum illas perficimus, DEVS nos vult adhibere. Quòd si opera sint ex se indifferentia, aut necessariò facienda; curandum est, ut bonà illa intentione coronemus, DEIQUE amore peragamus: hac etenim ratione actiones nullius ex natura sua valoris, in sublimem meritorum gradum evehuntur. Omnibus sanè modis cavere nos decet, ne ingens illud commodum negligamus, quod, opera nostra DEO offerendo, juxtàque sanctissimum ejus beneplacitum dirigendo, consequi possumus: sic enim actiones naturales, redduntur supernaturales; bonæ verò, sed virtutum minùs excellentium, mutantur in actus caritatis, dum quis, nempe, paratus est divinum ubique implere beneplacitum, nullibi autem propriæ obsequi voluntati; idque tam in o-

G 3

peri-

peribus externis quàm internis , tam
 in magnis quàm parvis , adeoque in
 minimâ cogitatione , & cordis motio-
 ne ; universa ordinando , & examinando
 ad certissimam libellam , & unicam
 veræ sapientiæ regulam , quæ est Vo-
 luntas DEI ; semperque faciendo id
 quod regius Propheta dicit : *Sicut oculi*
ancilla in manibus dominae suæ ; ita oculi no-
stri ad Dominum DEVM nostrum^b. Si ve-
 mille haberemus intellectus , si mille o-
 culos ; eos omnes in hoc uno occupari
 oporteret . ita faciebant Sancti ; ita fa-
 ciunt Angeli : ideoque Apocalyptica il-
 la *quatuor animalia* , & sublimes Cheru-
 bini , ante & retro , in circuitu & intus
pleni sunt oculis^c. Sic nos quoque mille
 obtutibus , velut totidem intentionibus
 totiesque multiplicatis studiis , beneplaci-
 tum divinum intueri debemus ; semper
 videre desiderando , & intelligere , quid vel
 DEVS , illudque Sancti Paulli sæpius ingem-
 nando : *Domine , quid me vis facere*^d ? In hoc po-

^b Psalm. 122, v. 2. ^c Apoc. 4, v. 6 & 8 ; & Ezech. 1, v. 10
 9, v. 6.

tiffimùm cura industriâque nostra verſetur; ad hoc referatur examen particulare; in eo præcipuè devotio noſtra occupetur. hîc potentia & vires animæ noſtræ fatigentur; penſum illud ſit & quotidianus labor totius vitæ noſtræ. Hinc languorem procul omnē abeſſe cōvenit; immo hoc ipſo temporis puncto, quo iſta audimus vel legimus, magno cum fervore, Deique amore inchoandum eſt, quod per longiſſimam Æternitatē ſumus continuaturi, idque faciendum in terris, quod Beati faciunt in cælis; illud i-
pſum, ſcilicet, quod in Dominicâ oratione quotidie petimus: exemplo Sanctæ Gertrudis; in cuius & ore & corde, iſta Evangelica verba^e perpetuò verſabantur: *Non mea; ſed tua voluntas fiat, amantiſſime IEſu!*^f quam devotionem à Chriſto doctam eam volunt; monitâque inſuper, ſua ſibi opera omnia minutatim conſecraret; nec tantùm lectionem omnē, aut ſcriptionem, ſed voces ſingulas quas lectura, characteres quos ſcriptura eſſet: neque cibum ſolùm aut potum, quem ſumtura; ſed bolos quos comeſtura,

G 4

ver-

^e Lnc. 22, v. 24. ^f Bloſ. Monil. Spirit. 6. 11.

verba omnia quæ locutura, gressus omnes quos positura, anhelitus omnes quos vigilans dormiēnsque ductura esset, speciali affectu offerret; ut hâc ratione semper attēta & sollicita, nihil nisi divinam exsequeretur voluntatem.

Hoc Exercitium excellentissimum complectitur, & utilissimum, facillimūque modum semper ambulandi in conspectu & præsentia Dei, qui neque intellectum, neque imaginationem ullâ ratione defatiget; sed cor potius purissimis amoris actibus jucundè suaviterque reficiat: quoniam qui se illi dedit, is Creatorem suum non diligit modò caritate mirè unitiva; verū cum dilectione Dei continuò operatur, quod in amore omnium est supremum: quando nimirum solo ille affectu non contentus, ipsis se prodit effectibus; neque hoc qualitercumque, sed continuo usu mortificationis; quæ sinceri amoris lapis est Lydius, certissimūque argumentum. quisquis enim

*g Ita Drexel. Amuss. lib. 1, c. 5, §. 5, qui citat Blosium in
stit. spirit. c. 9, mihi pag. 318. Vide illum ibi, & in Spec
spirituali c. 5, §. 3.*

enim ejusmodi est; suam ille perpetuò abdicando voluntatem, fidem adstruet illis Christi verbis: *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum*^b. Præter verò usum mortificationis, perenne habebit exercitium perfectæ resignationis, annihilationis, unionis & transformationis; aptusque erit ad omnia, positus in manu & arbitrio DEI, suam voluntatem penitissimè exuens, quotidieque arctius suo se jungens Conditori; cum proprium iudicium arbitriumque semper contemnat, ut ex divino cuncta exsequatur. Indidem consequetur deinde insignem cordis puritatem; quoniam nullo sinisteriore affectu corruptus, ad aliud nihil attendet, quàm beneplacitum divinum; hacque ratione molesta cordis inquietudo & inordinatio omnis quamprimum cessabit. Hæc denique cum divina voluntate conformatio, summa est & clausula perfectionis, virtutumque cunctarum; via est compendiosissima, communissima, securissima, magisque quàm reliquæ simul omnes meritoria; norma est universalis, ad quam

G 5

cete-

^b Matth. 16, v. 24; Luc. 9, v. 23.

ceretæ examinentur, & breve compendium disciplinæ vitæque spiritualis, unicâ velut, præceptione ac regulâ omnem suam doctrinam comprehendens.

Illud ad extremum advertendum est, plurimum referre, ut orationes jaculatoriæ, per diem, ex Sanctorum consilio, frequentandæ, tales sint, quales Christus Dominus noster, uti superius dicebamus, Sanctæ Gertrudi aliisque Sanctis, & generatim toti Ecclesiæ commendavit in ea, quam nos docuit, oratione, quâ ipsemet Salvator iterare solebat; uti videre est in horro, ubi repetitis vicibus ad Patrem dicebat: *Pater mi, fiat voluntas tua*ⁱ. *Non quod ego volo, sed quod tu*^k. *Pater, si vis*^l. Hujus exemplo par est nos quoque assiduè cogitare ista, & dicere: *Pater noster, fiat voluntas tua, sicut in celo & in terra*^m! Quæ verba ut tantò majori cum utilitate pronuntientur, proferri ea debent non solum per modum laudis & benedictionis Dei, tenerrimique affectus conformationis cum ejus Majestate; verum

ⁱ Matth. 26, v. 42. ^k Marc. 14, v. 36. ^l Luc. 22, v. 42.
^m Matth. 6, v. 10.

verum etiam per modum deprecationis
& petitionis, ex zelo gloriae divinae &
proximi caritate provenientis: humillimè
DEO supplicando, ut homines omnes
sanctissimam ejus voluntatem exsequantur;
quo uno fratribus nostris melius nihil exorare à DEO possumus. Brevi
ista precatione concluduntur amor DEI &
proximi: adeò ut per eam anima uniat
& conformetur cum DEO, eum laudet,
benedicat, magnificet, simulque proximo
gratificetur; orando indefinenter pro
fratribus, pro tota Ecclesia, pro toto mundo,
& pro unoquoque singulatim proque omnibus
generatim, ea petendo quae ipsis utilissima,
quibus magis indigent, quaeque majoris sunt
momenti: quod est opus amplissimà à DEO mercede
remunerandum.

CAPVT XV.

*In rebus omnibus, nullā exceptā,
DEI sequendam esse voluntatem.*

TVirpe igitur fuerit, si rem tanti momenti aut languidē nos, aut per partes tantūm aggrediamur; nec integrē DEVM sequendo, partim nostram, partim illius voluntatem faciamus; dimidium DEO demus, alterum dimidium nobis ipsis reservemus. Traditionem perfectam esse oportet; cū dominium absolutum, præsertim DEI, duos Dominos minimē admittat. Fallitur insigniter, quicumque totum, re nulla sibi retenta, DEO se dare reformidat; eò quòd existimet, nimis quā horribile, triste, & arduum esse decretum illud, numquam, & nuspiam, suæ obsequendi voluntati. Non est omnino, cur istud metuamus: est verò, quòd plurimū nos ipsos suspectos habeamus, & vel in minimo nobis commodis, que nostris servire horreamus.

Primò quidem; quia affectus aliquis, quantumvis modicus, perdere nos potest;

ce-

cepitque per illum jam Diabolus pignus
 cordis nostri, quod vel unico minùs ordina-
 to desiderio captivum tenet: nam minima
 etiam & unica non mortificata affectio, vi-
 rium fatis habet ad omne animæ robur la-
 befaciendum, ad eum planè modum, quo
 de Leone, fortissimo bestiarum, dicit San-
 ctus Ephræm; eum, si vel capillo uno jubæ
 suæ terram contingat, movere se non posse,
 virēsque omnes & vigorem amittere^a: at-
 que uti Aquila, (verba sunt Sancti Doro-
 thei) *quæ reliquo corpore à laqueo omnino libe-
 ra est, unicâ autem ungulâ detenta fuerit; omnem
 vim suam, ex eâ modicâ particulâ, quâ præpedi-
 tur, amittit^b, & captiva attinetur.* Quam-
 quam revera parvum non est, parvum ali-
 quid non relinquere; quia non tam res, quæ
 parva apparet, in qua nos ipsos non vinci-
 mus, est attendenda; quàm quòd volunta-
 tem nostram, in re tantilla, DEI amore,
 frangere recusemus: quod magnum ali-
 quid est; tantòque major à nobis ingrati-
 tudo æstimari debet, quantò res ipsa videtur
 minor.

G 7

Se-

^a Vide Iulium Nigrinum Tractatu ascetico de cura mini-
 morum, part. 3, cap. 2, num. 49. ^b S. Dorothei sermone 11.

Secundò; quia frustra quis speret, in
eorum se privilegiorum & commodorum
partem venturum, quibus fruuntur, qui
DEI implent voluntatem, nisi eamdem i-
pse quoque impleat in rebus omnibus;
quod, nisi suam ubique abneget, facturus
est numquam. usque aded, ut luculentus
sit error & insania, ob eum solùm metum,
ne quis in anxietate & mœrore vitam agat,
omnimodam hanc integràmque sui ipsius
in manus DEI oblationem intermittere.
Quod quamdiu fiet, carendum semper erit
favoribus cœlestibus, & dulcedine illâ in-
explicabili, quam DEVS suæ voluntatis stu-
diosis hominibus solet impertiri: quæ est
communicatio quædam ejus gaudii, quo
Æterna illa Majestas, suæ voluntatis adim-
pletione, vivit beatissima. Nam non ex-
sequitur totam voluntatem DEI, qui non ex-
sequitur eam in omnibus, semet-ipsam in
iis abnegando: cùm DEI voluntas sit, ut
nullibi secundùm nostrum, sed ubique se-
cundùm ipsius nos beneplacitum guberne-
mus; quoniam unicum hoc dumtaxat nobis
conveniens est: eatenus, ut quisquis in eo
desi-

deficit, & divinæ non obsequitur voluntati; neque jus ullum obtineat, ad ejus singulares gratias participandas; nec ullum habeat titulum, ad quietem illam obtinendam, & suavissimam voluptatem, quam perfectè mortificati, hoc est, sibi ipsis mortui, prorsus incredibilem persentiscunt. Eam ob causam dicere solebat vir ille divinus, Pater Balthassar Alvarez: *Quemadmodum Martyres, ut canit Ecclesia,*

Mortis sacræ compendio,

Vitam beatam possident:

ita justī bene mortificati, brevi quādam aliā propriæ abnegationis morte, consequuntur quietem illam, quæ in hāc exiliū regione potest obtineri. Sed quoniam non statim & uno tractu, seriam nostram abnegationem amplectimur, sit ut semper gementes Crucem feramus, nec moriamur in eā; quod est proprium hypocritarum.^d

Exercitium deinde istud perfectæ mortificationis, & cum divinā voluntate conformitatis, non consistit in rebus,

^c de Commem. Martyr. hymn. ad Martin. ^d Lud. de Ponte Vit. Balth. Alv. cap. 4. ante §. 1.

rebus, quas in partes secare & dividere possumus; sed unum illud, vendicat sibi totum & omnia. atque uti falsum est, mortuum esse quempiam, nisi in eo cessent actiones omnes vitales; (si enim vel unica supersit, mortuus dici nullo modo potest) ita prorsus, cum quis rem ullam minimam ex sua facere vult voluntate, non implet is perfectè divinam; neque *mortuus est cum Christo*. id quod Servator ipse declarat similitudine *grani frumenti, nisi mortuum fuerit, fructum nullum afferentis*^f. Ceteræ quoque ejusdem Parabolæ, quæ mortificationis nobis usum commendant, & quibus regnum cælorum comparavit, eam integram ac indivisam esse debere ostendunt: sicuti *thesaurus absconditus*, & *pretiosa margarita*, præ qua vendidit negotiator *omnia quæ habuit, & emit eam*^g. *Omnia* cum dicit; nihil excipit.

Miseranda enimvero res est, reperiri quosdam, qui post multos magnosque, ut in majoribus impotentes animi sui motus coercerent, exantlatos labores, reculæ ali-

cui

e Coloss. 2, v. 20. f Ioan. 12, v. 24. & 25. g Matth. 13, v. 44 & seqq.

cui adhærescunt, eamque propter tantâ istâ
 carent voluptate. Ecquid dicemus de eo
 homine, qui, postquam pro incomparabili
 thesauro solverit ducatos mille; renuat de-
 inde superaddere reliquum adhuc denari-
 um unicum, illiusque causâ ab emtione
 resiliat? Istud ipsum significat *rete, plenum
 magnis piscibus*¹; unde elapsus est nullus. hoc
 nos docet *granum sinapis, quod minus est omni-
 bus seminibus quæ sunt in terrâ; & cum semina-
 tum fuerit, ascendit, & fit majus omnibus oleri-
 bus*¹. Res etenim admodum parvæ, magnos
 sæpe effectus habent; ideoque minimè sunt
 contemnendæ, quantumcumque parvæ
 videantur: cum rerum pretia ex suâ potius
 virtute, quàm quantitate ac magnitudine
 debeant æstimari. Quare generoso ani-
 mo abnegare se quis ipsum ex toto debet,
 solumque Christum amplecti; Optimi Pa-
 tris voluntatem integrè complendo, sibi-
 que persuadendo, difficultatem in eo so-
 lum aliquam tam diù reperiri, donec quis
 sibi vim inferat, se vincat, Deique penitùs
 exsequatur voluntatem. Est enim verissi-
 mum

¹ *Joan. 21. v. 11. i Marc. 4. v. 31 & 32.*

num illud cujusdam ex antiquioribus, Monachi pronuntiatum: hominem, dum se ipsum debellat, tristitiam sentire & laborem; verum ubi Christum repererit, non jam laborare, sed rosæ instar efflorescere, & veluti cælo nubilo & caliginoso lugent omnia ac tristantur; sole contrà oriente, discussis tenebris, illustrantur: idem ei usu venit, qui clarissimam hanc lucem & splendorem animum recreantem, omnemque hujus vitæ tristitiam profligantem, est consecutus.

Quisquis id facere detrectat, nullam ille profectò in partem perfectè satisfacit obligationibus illis, quibus obstrictus tenetur supremo DEI dominio, tot tantisque titulis jus sibi infinitum vendicanti, nec ubi propriam, sed divinam semper & ubique faciamus voluntatem. Ac licet exsequatur, quidquid suavis DEI lex, & *mandata ejus non gravia*¹ exigunt; tantum tamen efficere

¹ Vide de fructibus mortificationis Iacobum Alvar. To. 2, lib. 2, part. 1, cap. 5 & pluribus sequentibus; Franciscum quoque Arias, Alphonsum Rodriguez, & Iulium Fatium Tractatibus de eâ singularibus, qui desiderium tuum abundè, puto, explebunt. 1 Ioan. 5, v. 3.

ficere nō potest, ut debitam parēmque gratiam referat iis omnibus, quæ à divinā manu accepit, accipitque. Non respondet hic talis præterea, nec satisfacit gratitudini, tot beneficiis debitæ, quibus nos sibi Christus adstrinxit: quia cū plus debeat, quā possit solvere; ne illud quidem solvit, quod potest. Illo quoque honore indignū se reddit, quo eos dignātur Angeli, qui cum legitimo Rege suo Christo IESV sunt crucifixi: quoniā clara hostis, & inimici indicia, certūque colorem, amorē, scilicet, propriū, in eo observant. Neque gustabit deinde Calicem; illum quidem sub initium amarū, sed in fundo mellis plenum: quem nisi quis ad ultimā usque guttulam perhauserit, totam ejus suavitatem non percipit; neque commoda colligit & utilitates, ex plenā sui abnegatione prodeuntes. immo è contrario in manibus gestat venenū, à quo interfici potest; servat enim propriam voluntatē, quæ sola plura & graviora damna invehit, quā Orcus omnis, & inferi, in exitiū nostrum conspirantes. Christum ille numquam item inveniet, quem sincerē nondum quærere instituit:
nec

nec eundē assequetur, cuius vestigiis neque dum cœpit insistere; cū tamen ad eam sequelam primus gradus sit, ipsomet Salvatore docente, ut quis *abneget semet-ipsum, & tollat Crucem suam.*^m

Figamus igitur mentis oculos in finem & metam hujus operis nostri & conflictūs, ne cui aliquando labori parcamus: est etenim pax animæ, regnum cælorum, Christi possessio, inventio ipsiusmet DEI. Inquiramus illum; (id siquidem nobis summopere conducit) sicuti nos, etsi nullo suo cum commodo, quæsit ipse. Quæramus omni qua possumus sedulitate & impendio pretiosam hanc margaritam; quia ille tam *diligenter quæsit drachmam unam, donec inveniret eam*ⁿ. Et notabile est, (verba recito Sancti Thomæ) *quod non dicit CHRISTVS, se illam emisse, sed invenisse; licet pretioso Sanguine, & asperâ passione genus humanum comparavit: quia in tantum desideravit salutem generis humani; quod inventionem reputavit, tali modo se posse hominem à potestate Diabolicâ liberare, & ad beatitudinem eternam, ad quam creatus fuerat,*

^m Luc. 9, v. 23. ⁿ Luc. 15, v. 8.

rat, revocare. Similiter notabile est; quòd etiam omnes Angelos convocat ad congratulandum, non drachmæ, non homini, sed sibi; quasi homo DEI DEVS esset, & tota salus divina in ipsius inventione dependèret, & quasi sine ipso beatus esse non posset. Hactenus Doctor Angelicus; quem sequèdo, juvat ingratitudinem & teporem nostrum paucis castigare. Si tam seriò nos Christus quæsivit; cur ipsum, velut per ludum & jocum quærimus? Si omnia ille quæ passus est, præ salutis nostræ desiderio parvi aestimavit; quare magni nos facimus rem nihili, ejusque causâ occasionem spontè amittimus facultatèque, non solùm promovendi commodi proprii; sed, quod multò est excellentius, insigniter propagandi & procurandi gloriam DEI, quæ est ejusdem adimpletio voluntatis? Totum se nobis impendit, & superimpendit liberalissimus DEVS; cur nos igitur dimidios ipsi tradamus? O intolerabilis & fœda nostra hominum superbia, non verbis, sed factis ipsis, per execrandam blasphemiam, testantium, duplo nos ampliùs valere, quàm immortalem

lem D'EVM! quia iustissimo nobisque
utilissimo contractui assentiri recusa-
mus; qui est, ut nos totos DEO
dedemus, qui se totum prior nobis do-
navit.

Accedit, neminem se vincere pos-
se in rebus magnis, nisi minoribus vi-
ctoriis proluserit, seque progressu tem-
poris ad maiores adsuefecerit. unde ve-
rissimè scriptum est à Richardo Victori-
no: *Qui molliter & dissolutè vivendo, ini-
mico contra se vires præbuit; versâ vice, ut
contra hunc roboretur & illi resistat, à mini-
mis incipiat; & frequenter in talibus prava-
lere conetur, quatenus usu vincendo roboretur,
& de minorum victoriâ, ad majora vincenda
paullatim convalescat.* P

p Rich. à S. Vict. p. 2, c. 21 in Cant,

CA-

CAPVT XVI.

Praxis absoluta cum divinâ voluntate conformationis.

QVandoquidem perfecta divinæ voluntatis adimpletio, non in eo uno consistit, ut omnia propter DEVM faciamus; sed ut quæcumque nobis adversa accidunt, læti etiam lubentésque patiamur; cum in utilitatem profectumque nostrum, quando nos totos sanctissimæ ipsius voluntati plenissimè consecramus, à benignissima ejus manu cuncta dirigantur: idcirco magis particulatim praxin hujus conformationis & resignationis proponam in exemplo, pleno illustrium documentorum; quod Ioannes Thaulerus Theologo cuidam accidisse memorat, in eo Colloquio, quod instituit cum Mendico sibi à DEO submisso, à quo cælestem hanc Theologiam doceretur. Eorum ego Dialogisimum, quæque inter ipsos gesta sunt, fusiùs renarrabo: præterquam enim, quod maximopere id conducet, ad perfectum nostræ cum divi-

divina voluntate conformationis Exercitium perdiscendum; commoda præterea declarat, ingentēque, quæ in eo insunt, utilitates. Res itaque sic ferè habet. ^a

Magni nominis Theologus, quòd ab scientia & eruditione sua, multa satis ad Deo serviendum præsidia non speraret; assiduissimisque precibus DEVM obsecravit, insignem ut sibi aliquem benèque peritum DEI famulum ostenderet, à quo viam veritatis doceretur. Cum igitur ætennium ipsum in hunc finem DEVM orasset; vox quædam calitus lapsa, ita ipsum allocuta est: Exi foras ad limina templi, & offendes illic hominem, qui te viam veritatis edoceat. Prodiit ergò in publicum; & ad ædis sacrae limina Mendicum invenit, pedibus nudis, lutosi, ulcerosis, & multo pure fluentibus: *cujus vestes* (ita detritæ erant & laceræ) *in universum vix tribus obolis supputares.* homo erat ad aspectum usque adeò fœdus, ut vel tacendo sufficienter prodederet, quantopere hæ tantæ corporis miserie

^a Brevius aliquantò id narrat Thaulerus edit. Colonienf. mihi pag. 833. è quo Drexel. Heliotrop. lib. 2, cap. 1. & alii. Quæ diverso charactere expressa vides, ea ipsissima Thauleri verba sunt.

riæ humanam opem exposcerent: & accepit tamen ab hoc ipso tam spirituale remedium, tamque excellentem & admirabilem doctrinam is, de quo loquor, Theologus, quantam & votis omnibus exoptauerat, & preces, sanctorum humiliumque desideriorum refertissimæ, promerebantur. id quod ex eo, quem habuerunt, Dialogo clarè apparebit; in quo Collocutores soli sunt Theologus & Mendicus: quorum ille domo egressus, simulatque in Mendicum incidit, initium Colloquio dedit.

THEOLOGVS. Det tibi DEVS prosperum manè, mi frater. MENDICVS. Gratiarum ago de salute, quâ me impertis: atqui ego non memini, me unquam aduersum manè habuisse; aut ullum diei non bonum principium. THEOLOGVS. Eja, sit ita ut dicis, & cum bonis illis diebus, quos semper habes, fortunatum te faciat DEVS! MENDICVS. Multa mihi bona optas quæ rata velit esse bonus DEVS: sed, verè ut dicam, nec infortunatus aliquando fui; nec aduersi quidquam sustinui. THEOLOGVS. Faxit DEVS, mi frater, ut cum ceterâ illâ bonâ fortunâ tuâ, perpetuò felix sis. at

H ne

ne quid dissimulem, non assequor equidem, quid sibi hac tua verba velint? MENDICVS. Narro igitur tibi, dicóque, ut miseris; quia numquam infelix fui, neque sum etiamnum. THEOLOGVS. Salvet te DEVS! jam nunc apertius loquere: neque enim capio, quid dicas. MENDICVS. Libenter id faciam: Meministi' autem, quot me modis salutaveris? THEOL. Probè memini. optabam tibi prosperum manè, fortunam bonam, & ut semper felix esses. MEND. Etiamne recordaris, quæ tibi responsa dederim? THEOL. Recordor enim vero. Adversum te manè ullum habuisse, infelicemque, & infortunatum umquam fuisse, negabas. Istæ sunt responsiones tuæ; quas, utpote obscuras nimium, me non percipere, ingenue fassus sum: ideoque rogo iterum, ut eas mihi explanatione tuâ clariorem reddas. MEND. Sic habeto igitur, mi frater; illos nobis dies prosperos esse, quos Dei laudibus celebrandis impendimus, à quo propterea vitam ipsam accepimus: illos contra adversos, qui divinæ ejusdem gloriæ, ut decet, à nobis non consecrantur. Quidquid

tandem nobis eveniat, siue feliciter res cadant, siue infeliciter, quolibet earum successu, DEO bene iuvante, eundem & possumus, & debemus, gaudenti libentique animo laudare; quoniam divinâ ejus gratiâ roborata voluntas nostra facit, ut dies prosperos habeamus. Mendicus sum, quod vides; & rerum omnium egenus, mundum, velut peregrinus, longè latèque pererro: non habeo unde vitam sustentem, aut ubi habitem; ideoque multa molestaque itinera conficere necessum habeo. si neminem reperio, qui stipem mihi porrigat, eoque fame premor; pro eo DEVM laudo. si grando, si nix, si pluvia cadit; si aura serena est, vel turbulenta; DEVM item laudo. si miser sum atque despectus; DEVM similiter laudo. si frigus patior, lacero obsoletoque reclusus amiculo; DEVM non minùs laudo. denique quidquid malè mihi & sinistrè evenit, materiam illud habeo & argumentum laudis divinæ; & ideo nunquam triste manè mihi contigit. hinc etiam, quoties benignè mihi quidpiâ, vel malignè faciunt homines; DEVM laudo, meâque voluntatem supremæ illi Majestati plenissimè submitto,

mitto, eique de omnibus gratias & laudem
reddo. nec enim res adversæ in causâ sunt,
cur diem ullum infaustum habeamus; sed
impatientia nostra: ex quâ provenit, quò
minùs nostram divino ubique beneplacito
voluntatem accõmodemus, eamque omni
tempore divinis laudibus celebrandis exer-
ceamus. *THEOL.* Verè & prudenter, mi
frater, omnia ista, de prosperis & bonis
diebus, à te differuntur: & satis jam super-
que intelligo; eos demum bonos prospe-
ròsque dies censendos, quos inter Dei lau-
des & encomia traducimus. *MEND.* Ego
deinde *menumquam infortunatum fuisse re-
spondi*, nec adversi quidpiam sustinuisse; &
verè respondi: nam felicitatis in parte re-
putamus omnes, quoties tam bellè res ca-
dunt & prosperè, ut amplius aliquid me-
liùsque, ne optare quidem possimus. At
qui uti certum est, quidquid Deus nobis
donat & evenire permittit, id optimum es-
se, ita consequitur indè, non me solùm, sed
quemcumque alium hominem, qui qui-
dem animæ oculos apertos habeat, remque
ipsam, uti Christianum decet, expendat
fortu-

fortunatum se aestimare debere in rebus omnibus quæ accidunt, aut à DEO dantur, ordinantur, fierique permittuntur: quandoquidem nihil eo melius cuiquam evenire possit. THEOL. Age porrò, mi frater, & doce, quo modo doctrinam tam salutarem & veritatem tam exploratam practicè exerceas, fructusque ex ea tantos colligas, ut te, pro eo ac dicis, beatum faciant. MEND. Novi cum DEO vivere, ad eum planè modum, quo cum parente suo vivit filius; cogitòque mecum ipse diligenter, Optimum planè Parentem esse DEVM, qui filios suos tenerimè diligit; quique, quia potens est & sapiens, sciat possitque iisdem filiis suis dare & procurare, quod ipsis præcipuè conducit: eaque de causâ, sive id, quod mihi contingit, secundum exteriorem hominem gratum sit sive contrarium, dulce vel amarum; sive gloriosum seculi iudicio & honestum, sive pudendum & infame, utile valetudini vel noxium; letus id, tamquam optimum, suscipio; eoque planissimè contentus, aliud nihil eo tempore æquè mihi expedire certus sum: atque ideo, quidquid mihi accidit, bonam

fortunam interpretor ; pròque omnibus
Deo gratias persolvo. THEOL. Superest, ut
responsionem tertiam declares ; quã dice-
bas, nullam tibi felicitatem deesse : id quod
mihi captu admodum difficile est. cùm au-
tem non minoris eam esse momenti existi-
mem, quàm priores duas ; pari mihi clari-
tate spero explicandam. MEND. Faciam
id Deo adspirante. adverte animum. Feli-
cem inter homines eum ducimus, qui ha-
bet quidquid desiderat ; qui bene ubique
rem suam gerit ; cujus voluntas, sine omni
repugnantia numquam non impletur. jam
verò homo nemo uspiam est, qui ex mun-
di legibus & præsripto vitam transigendo,
ad perfectam hanc felicitatem pertingat ;
quod adeò notum est & manifestum, ut
de eo dubitare non liceat : obtinent autem
illam plenè integrèque Beati in cælis, id-
que idcirco ; quia aliud nihil volunt,
quàm quod vult Deus. Eodem se mo-
do res habet inter homines mortales.
Quisquis suis mortuus desideriis & ap-
petitionibus, voluntatem suam divinam
in solidum subdidit, iisque quæ Deus fa-
cit,

cit, siue ad ipsūmet illa hominem, siue
alios pertineant, delectatur & acquiescit;
hunc talem, in hoc Orbe beatum prædicare
possumus: quoniam cælestibus perfruitur
deliciis, dum suam in rebus omnibus vo-
luntatem, quia diuinæ consentientem, videt
adimpleri. THEOL. Amabo te, quomodo
in rem & usum ipsum, doctrinam istam
deducis? MEND. Firmiter decrevi & statui,
soli diuinæ voluntati inherere; in quam sic inte-
grè omnem meam transfudi volūtatem, ut quid-
quid ille vult, èt ego velim, immo voluntatem
propriam nullam habeam ampliùs: atque
hac ratione quietissimus & contentissimus
vivo, mèque felicem esse censeo. quidquid
enim me facit DEVS, id mihi singulariter
gratum accidit; multòque maiorem hinc
capio voluptatem, quàm homines illi,
qui animo desiderioque suo ex toto obse-
quuntur. THEOL. Planè jam teneo, in quo
repositam tuam tu habeas felicitatem; & ni-
mis quàm veri videntur mihi esse omnes hi
sermones tui. unicum tamen restat, ad hanc
voluntatis propriæ cum diuinâ conforma-
tionem spectans, quod dubitationem mihi
H 4 afferat,

afferat, estque istud: Quid, obsecro, dicturus es-
ses, aut factururus, si te Dominus Majestatis in
abyssum demergere vellet? MEND. In abyssum
me demergeret? Et revera si id faceret; duo mihi
spiritualia brachia sunt, quibus eum amplexa-
rer. Horum brachiorum alterum, sinistrum
nempe, est vera HUMILITAS; & hoc suppono
subjicióque Christo Domino, atque per ip-
sum sacratissime Humanitati ipsius unitus sum.
Alterum, idémque dextrum, est AMOR, qui Di-
vinitati ejusdem Domini mei IESU Christi
unitus est; atque per hunc ipsum circumplector
arctissimè; complexu ita insolubili; ut si abs-
que peccato ad inferos præcipitarer, ibi si-
ne DEO futurus non essem; immo ipse me-
cum ad infernum descendere cogeretur. Optatius
autem multò mihi foret & gratius, in inferno
cum DEO esse, ejusque amore; quàm vel in
celis, locòve, quem cogitatione quis finge-
re queat amœnissimum, sine illo, & gratiâ i-
psius. THEOL. Duo, nempe, ista, nisi me fal-
lo, vis dicere. Alterum; Humilitatem profun-
dam, compendiosissimam ad DEVM semitam esse.
alterum verò, DEVM, uti nos ad amorem sui
præcepto suo obligavit; ita numquam ali-
quid

quid illi contrarium aut repugnans imperaturum esse. quare sic nos Æternam illam Majestatem fas est compellare : Domine, dummodo te amem; dummodo in gratiâ tuâ perseuerem; dummodo à tua laude non impediatur, projice me, quò vis : nam quivis locus, te socio & præsente, mihi futurus est jucundissimus. MEND. Probè dicta mea percepisti. éstne aliud, de quo ambigas? THEOL. Istud adhuc nôsse pervelim, mi frater; quandoquidem tam arctè DEO devinctus es, ubi illum reperiam, ut eidem ipse quoque conjungar? nec enim locum ullum commodiorem mihi fore credo, quàm in quo tûte illum reperisti. MEND. Nullo in alio loco, aut tu, aut ego, aut alius quicumque, eum reperiemus, quàm ibi, ubi, amore ipsius, creaturas omnes derelinquemus. THEOL. Vbi verò DEVM reliquisti? MEND. In mundis cordibus, & hominibus bonæ voluntatis. hîc eum reliqui; hîc reperio. THEOL. Vnum hoc rogare adhuc liceat: Quisnam es tu? MEND. Ad eam quæstionem non habeo, quod respondeam certiùs; ut quis sim intelligas, quàm si dicam, me Regem esse: & Rex sum

H 5

pro-

profectò. THEOL. Itane verò fieri potest, ut Rex sis? ubinam ergò est regnum tuum? MEND. Regnum meum in animâ meâ est. sic enim & externos, & internos sensus meos regere novi, ut cunctæ affectiones & vires animæ meæ, mihi rationique subditæ sint. quod profectò regnum, mi frater, cunctis mundi hujus regnis præstantius esse nullus ambigit: hincque intelligis, quàm non sine ratione Regem me esse dixerim; quippe qui verè illud, quod dixi, regnum, per DEI gratiam, sum consecutus. THEOL. Quia abitum te meditari conjicio; istud ad extremum scire percipiam; quò vadis? MEND. Vado, unde venio. THEOL. At unde venis? MEND. A DEO venio; adeoque iter meum à DEO fit ad DEVM: comes autem meus, ille ipse DEVS est. quæ si fortè non satis intelligis; ecce dum edissero, quæ dixi, planiùs. Quoniam DEVS præsens est locis omnibus, ipsiusque essentia in singulis reperitur creaturis; hinc, licet locum ipse mutem, aliasque & alias intuear creaturas, cum iis que agam & colloquar; in omnibus DEVM reperio, & hunc potiùs quàm creaturas, perque illum

ma-

magis video quàm per istas. Quæ creaturæ
 si DEVM mihi absconderent, facerentque,
 ne ipsum in illis possem reperire, eas perin-
 de odissem, atquè inimicum capitale.
 THEOL. Quid ad hanc te, quæso, perfectionem
 perduxit? MEND. Tres omnino res; nimirum
Silentium continuum, *sublimes Meditationes*,
 & *Unio cum DEO*. In nullâ re, quæ DEO minor
 foret, quiescere potui. Iam verò DEVM meum in-
 veni; & in ipso pacem & quietem habeo sempiter-
 nam. Tu quoque si seriò ad perfectionem,
 veramque animi quietem & pacem aspiras,
 cave illam quæras inter creaturas, nec eas
 ullatenus æstimes, si tuâ cum DEO tuo con-
 junctionem impedian. Tria ista, quæ paul-
 lò antè adducebam, diligenter usurpa: serva
 perfectum silentium: vita consuetudinē &
 familiaritatē hominum; qui non rarò caussa
 sunt, ut pacē & lætitiā amittamus, quam in
 nostro cum DEO silentio obtinueramus. Da
 operam, ne cogitationes tuæ humi serpant,
 sed sublimes sint & excelsæ; non de rebus
 temporalibus, sed æternis; non de humanis,
 sed divinis; non de carne, sed spiritu; non de
 terra, sed cælo; ut unio cum DEO, vita tua sit.

Abstrahe te ab omnibus, quæ cõdita sunt; tamquam si nulla in mundo esset creatura. Cura, ut Mundum habeas pro mortuo. in- tuere illum, velut domum incendio pere- untem; unde diffugiunt, quicumque no- lunt interire: simili enim modo fugiendus tibi est Mundus, sic experturo, longè te a- ptiolem reddi ad intimam cum DEO unio- nem, atque ad pacem & quietem, cum, & in illo eodem, possidendam ac conservan- dam. Quem ipsum DEVM submissè rogo, suam ut tibi gratiam largiatur, idoneumque faciat ad ea, quæ à me doctus es, opere ipso explenda.

CAPUT XVII.

Quid omnium maximè incitare nos debeat ad divinæ voluntatis im- pletionem, nostræque cum eadem con- formationem.

VT tantò majori cum perfectione fru- ctuque voluntatem divinam facia- mus, nosque illi plenè integrèque confor- me-

memus; plurimum iuvabit, diligenter ad-
vertisse incitamentum & causam, quam e-
jus implendæ habemus præcipuam. quam-
vis enim verissimum sit, titulos nos & ra-
tiones, quæ ad hoc nos obligent, habere
oppidò multas, easque omnes imprimis
meritorias; unica tamen ratio est, ceteras,
nullâ exceptâ, dignitate, præstantia, meritó-
que suo longissimè excedens, Deoque ac-
ceptissima. Et verò si quis perfectè DEI stu-
det exsequi voluntatem, suoque in omni-
bus gratus vult esse Creatori; hic nequa-
quam contentus est, fecisse quod DEVS pro-
bet: sed sic faciendum illud credit, eó-
que planè modo, quo fieri vult DEVS; hoc
est, ut majus apud ipsum meritum colliga-
mus, ipsique quantum fieri potest, placea-
mus. Divinam etenim voluntatem implere
possumus, vel DEVM aspiciendo, uti supre-
mum Dominum, cui servitutem & obse-
quia debeamus; vel uti Patrem amantissi-
mum, ad cujus imperia promptos nos pa-
ratósque esse oporteat; vel ut Benefactorem
liberalissimum, cujus in nos meritis gratiæ
referendæ; vel ut Remuneratorem fidelis-
simum,

simum, à quo præmium amplissimum expectemus; vel quia hæc res una sit omnium nobis optima, utilissima, honorificentissima, maximèque humanæ conformis dignitati. Præclara sunt hæc incitamenta omnia & sancta; quæ universa tolleret, quisquis in divini adimpletionem beneplaciti, deses reperiretur; conculcarètque hic idem quodcumque Deus jus obtinet, ut ipsius, non proprio nutu arbitrioque vivamus. Verum-enim-verò nondum attuli titulum omnium honestissimum; nondum produxi jus sanctissimum & strictissimum; nondum incitamentum gratissimum acceptissimumque Deo, cui tantoperè probare nos debemus. Profectò enim, licet in omnibus quis actionibus suis divinam faceret voluntatem, ob eas, quas dicebam, rationes & causas; bonas utique & sanctas, quibúsque etiam juvari debemus: ille tamen omni ex parte satisfactorius non esset beneplacito & desiderio DEI, majorem justificationem & sanctitatem nostram expectantis; scilicet, ut sancti simus & perfecti, sicut

Pater

Pater noster celestis perfectus est^a. quia sic faciendo, nondum maximâ, quæ esse potest, absolute animique liberalitate, supremam perfectionis legem, & *mandatum maximum* impleret, quod sic jubet: *Diliges Dominum DEVM tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua, & ex tota virtute tua*^b. Quamvis autem ad divina implenda præcepta, simpliciter necessarium non sit, omnia, & semper ex solo facere amore, id tamen apprimè decet; ut hoc pacto respondeamus desiderio DEI, majorem perfectionem nostram valdè exoptantis: cujus studium ideo tam seriò nobis commendat; eique magis magisque promovendo, unicè & amicissimè à nobis petit, suâ ut voluntatē tenero quodâ, robusto, legitimo, puro, veròque amore exsequamur: non aliâ ob causam, quàm ob nobilissimū hunc, unicūmq; titulū, quia DEVS est, qui est; admirabile illam bonitatē amando, de infinitis ipsius perfectionibus nobis cōplacendo, ob immensas ejus divitias, infinitamque gloriā, ac magni-

^a Matth. 5, v. ult. ^b Deut. 6, v. 5; Matth. 22, v. 37; Marc. 12, v. 30.

magnitudinem exultando. Porro si quis tantum non profecerit, ut divinam voluntatem perficiat sine spe omni proprii commodi, eò solùm, quia Deus est, qui est; is nondum modo excellentissimo implere didicit, quod fieri cupit Deus, atque uti ipse meretur; neque mercedem consequetur, quam aliàs expectare poterat; neque tã gratus suo erit Creatori, quàm ceteroquì futurus erat; neque ita copiosè fruetur maximis thesauris, in hoc Exercitio reconditis; neque favum illum suavissimi mellis, in voluntatis propriæ, ut sanctissimam DEI voluntatem faciamus, abnegatione latentem degustabit: proptereaque permagni interest, ut vehementi quodam, erga interminatam illam essentiam, erga immensam illam bonitatem, erga naturam illam infinitis opibus & perfectionibus abundantem, amore impulsus, æquissimam ejusdem voluntatem perficiamus. Hanc nostram esse oportet occupationem, hoc officium, hoc gaudium, hunc laborem nostrum; in eo repositum habere debemus honorem nostrum; ad hoc advigilare decet intellectum

nostrum. hoc nostræ pabulum sit voluntatis; in hoc exultet cor & caro nostra; huc advocemus vires animæ nostræ; in hoc impendatur & superimpendatur quidquid sumus & possumus, desideria nostra, affectus nostri, robur nostrum, omnisque substantia & vita nostra. ecquā enim in re utiliùs collocemus ætatem, & consumamus omne esse nostrum, quàm ibi, ubi totum & omne Esse reperitur? Nescio profectò, ut ex animi mei sententia loquar, quo pacto fiat, ut æterna illa Pulcritudo, illa Bonitas, Omnipotentia & Sapientia infinita, cor nostrum ad se non penitus rapiat; quomodo non anima nostra, castissimi amoris flammis succensa, tam amabilem DEVM sequatur. O quantæ, quàmque eximie felicitatis est, tam sublimem Essentiam posse admirari? ah! quid erit igitur, eam amare posse, eam amplecti, cum ea deliciari, eidem usquequaque placere? Cor nostrum jure ac meritò purissima semper voluptate & lætitia diffuat, vel sola recordatione hujus unius felicitatis, quòd efficere aliquid liceat, quo oblectetur DEVS; & quòd eundem non

non honorare dumtaxat possimus, verum etiam amare. Non assequor equidem, cur non minimæ illius creaturæ, pluris à nobis ipsis æstimemur; & cur non gloriemur ideo, quòd ipsius simus; & quare non perpetuò attoniti ambulemus, ipsius magnitudinem & bonitatem considerantes, atque excellentissimum illud Esse, quod nullam habuit originem, (quâ nobilitate nihil illustrius) amantes. Esse illud, quod uti à nemine factum est, & à nemine limitari potest; ita infinitè bonum est & perfectum: adeò, ut nec intellectus noster majus aliquid cogitando sibi queat fingere; & quidquid denique fingat, id ad magnitudinem illius collatum, parvum sit, & nihil. Esse illud tam admirabile; quod cum unum sit, est trinum, & in summâ suâ unitate complectitur Trinitatem: miraculum miraculorum, quod per omnem æternitatem perpetuam maximamque movebit admirationem. Esse tam infinitè bonum, ut totum id quod est, Pater communicaverit Filio, & Filius ejusdem cum Patre
bonita-

bonitatis, dederit peccatoribus. Esse tam bonum, ut nec punctum ullum temporis cessare potuerit à communicatione sui ipsius; aliter admirabili bonitati suæ haudquaquam satisfacturum. Esse omnipotens, quod res omnes ex amore & ex nihilo condidit. Esse tam sapiens, ut in bene nobis faciendo errare non possit. Esse tam immensum, ut à esse à nobis nequeat, quodque nos, quoquò eamus, videt, quæque petimus exaudit. Esse tam immutabile; cuius pulcritudo non potest exolescere, neque benevolentia deficere. Esse simplicissimum; in quo sine inquietudine ulla & impedimento bonum omne possidemus. Esse tam iustum & misericors; quod, ut misericordiam adhiberet, pepercit hominibus, *proprio Filio suo non pepercit* c. Esse æternum, quod nobis intermori non potest. Esse fidelissimum; cui etsi nos fidem datam fregerimus, promissiones tamen nobis factas accuratè præstat. Esse tam amans nostri, ut miseras infirmitatesque nostras tolerare sustinuerit. Esse,

¶ *Rom. 8, v. 32.*

Esse, quod omni ei quod est, dat suum esse; quod cælos sustentat, & per quod elementa pèrmanent, plantæ vivunt, animalia sentiunt, homines ratione utuntur, Angeli intelligunt. Esse immensum, quod nihil turbatur faciendo omnia, curando omnia, in omnibus existens. Esse tam bonum, ut, non obstante illius magnitudine immensa, autoritate infinita, majestate suprema; tanta nihilò minùs ipsius benignitas sit & dignatio, ut hominis causâ per se-ipsum fructus maturet in arboribus, panem præparet in spicis, potum moliatur in fontibus, vestem componat in agris; per se-ipsum coquat cibaria, curet tegendæ nuditati nostræ lintea, seque ob creaturam tam vilem demittat ad officia abjectissima. Esse tam bonum, quod in se concludit omne bonum; à quo oritur omne bonum; unde nata est omnis pulcritudo; unde omnis justitia promanavit; unde omnis potentia dependet; unde omnis sapientia suam ducit originem, omnis dulcedo suum principium; & quod est bonum super omne bonum, pulcrum super omnia pulcra, justum super omnia

omnia iusta, potens super omnem potenti-
am, sapiens super omnem veritatem, dulce
super omnem saporem. Esse tam bonum,
bonæque ad eam voluntatis, ut mori elegerit,
quod abjectissima viveret creatura; hu-
miliari, ne vermiculus aliquis se extolleret;
homo fieri, propter inimicum sibi, & divi-
nitati suæ insidiantem hominem; ut se ipsum
denique relinquere voluerit alimoniam &
sustentationem vitæ ejus, qui mille mor-
tes merebatur; & humano claudi corpo-
re, quem non capiunt cali cælorum.

O DEVS, quàm bonus es, & præsertim
mihi! sunt enim hæc omnia, velut totidem
conclusiones & argumenta, me impellen-
tia, ut totum me tuæ sanctissimæ subijciam
voluntati; cum multò mihi melius fuerit,
quidquid tu voluisti pro me, quàm quod
ipse volui. Et quia infinitè bona fuit volun-
tas tua; minùs certè ipse tu bonus esse ne-
quis: & sine dubio minùs bonus in te ipso
esse nō potes, quàm erga me fuisti. Vtinā i-
gitur in omnibus impleam voluntatem tu-
am tam bonam; & impleam ideo, quia Tu
tam bonus es! Millies & ex animo gratulor

crea-

creaturis omnibus, propter tam bonum quem habent authorem; propter nobilitatem suæ originis, & propter gloriam inde profectam, quod opus sint & factura manûs tam bonæ. Plaudant cæli; quia suum comprehendere nequeunt Creatorem! servant planetæ cursum suum! stellæ majora accendant luminaria; ut luceant luci huic inaccessibili, quæ formavit illas! exultent elementa, quia qui creavit illa, centrum est & perfectio universi! mixta omnia, plantæ, aves, animalia, homines, Angeli diem festum agant; quia tam magnum consecuti sunt Regem, tam potentem Principem, tam sapientem Præsidem, tam bonum Patrem! latentur cæli & terra de gloria talis Domini, & de magnificentia tanti Monarchæ; cuius voluntatem implere possumus in terris, sicut Angeli faciunt in cælis! Quoniam verò voluntatem Domini sui implent Angeli, eum amando; quia Deus est, qui est, tam infinitè bonus, sanctus, magnus, perfectus: quid minùs, quæso, faciamus nos homines, pro quibus, cùm adhuc inimici ejus esse-

mus,

mus, plus ipse fecit, quàm pro Angelis, etsi fidis sibi & domesticis? Turpissimum certè indignissimùmque sit, omittere nos propterea Dei implere voluntatem; quòd melior ipse benigniòrque erga nos fuerit: adeò quippe in se infinitè bonus est, ut temperare sibi non potuerit, quin quantumvis pessimis & ingratissimis nobis bonitatem beneficentiàmque suam tot modis probaret hactenus, probètque etiamnum per horas ac momenta singula, paratus id facere in sempiternum.

CAPVT XVIII.

Quanti referat, propriam negligere voluntatem, ut faciamus voluntatem DEI; deque multiplicibus Mortificationis perfectæ emolumentis.

Nondum acquiesco iis quæ generatim de hujus Exercitii divini præstantia & praxi differui; sed lubet magis ad particularia descēdere, illudque dicere explicatiùs, in quo priora omnia repetātur, doceatúrque; quo

quo pacto sancta Anima, quantùm quidem mortalis hujus vitæ conditio patitur, Dei voluntatem perfectè integrèque possit adimplere. ad quod tria potissimùm requiri mihi posse videntur. *Primò*; ne ulla in re propriam faciamus voluntatem. hoc veluti fundamentum est reliquorum duorum; cùm fieri nequeat, ut divinam voluntatem exsequamur, nostræ adhuc voluntatis studiosi: à qua priùs expediti, molestissimòque illo & intolerabili pondere priorum affectuum (qui faciunt, ut nullum sit onus gravius, quàm quisque sibi ipse) exonerati esse debemus; hòc deinde faciliùs agniti, impleturìque voluntatem Dei. *Secundò*; ut quidquid facimus, ideo solùm faciamus, quia sic vult Deus: ad quod necessaria est intentionis puritas, & sanctissimæ ejus voluntatis agnitio. *Tertiò*; ut contenti simus, & probemus omnia quæ Deo placent: nam ad hoc, ut unum idèmq; cum Deo Velle habeamus & Nolle, haudquaquam satis est, facere quæcumque vult Deus; sed hoc amplius providendum, ne ulla in re obluetumur, aut dissentiamus ab eo, quod facere vult Deus.

De omnibus his, quantum necesse est, agemus; eadēque operā uberiūs declarabimus nonnullas ex iis rationibus, quas suprà, ad utilitatem & excellentiam hujus Exercitii confirmandam, adducebamus: ut illius usu, non modò cum divina voluntate conformitatem; verùm etiam uniformitatem, immo (si ita loqui fas est) DEI-formitatem quamdam consequamur.

Quod itaque ad primam partem attinet; ut DEI voluntatem compleamus, omnino necessarium est, ne faciamus nostram: idque magis, quàm glacies sit aperienda, quò aqua ferueat. atque uti Romæ simul degere nemo potest & Madriti; sed alterum relinquere debet locum, cum alterum versus proficisci cogitat: eadē prorsus ratione, ut Deo, & in Deo vivamus, divinam voluntatem exsequendo; necessum est, ut nos ipsos relinquamus, nostrasque abdicemus voluntates. juxta id, quod Christus ipse nos docet; jubens, ut, *si quis ipsum vult sequi, ante omnia, deneget semet-ipsum, & tollat crucem suam*; hoc est, propriam voluntatem, cum

I. *prolixo* omni-

a Marci 8, v. 34.

omnibus suis passionibus, appetitionibus ceterisque interioribus exterioribusque potentiis, in quibus eadem voluntas se exlerit pascitque, cum universali quadam omnium istorum mortificatione, abneget penitusque extirpet.

Nolim tamen quemquam terreat durum illud asperumque nomen Mortificationis universalis: illius potius admirabiles effectus, suavissimosque fructus consideret, atque ab ea non modò non abhorrebit; sed viribus omnibus amplectetur: aut, si animi tantum non habet; se ipsum certè, etiam si velit, fallere tamen non poterit, eamque complectendam expetendamque esse, verè existimabit. Ergone Tyrannus aliquis est Deus, qui sine causa, nostris se doloribus cruciatibusque oblectet? cui dulce sit & jucundum, famulos suos & filios dilectissimos, toto corpore ciliciorum asperitate compunctos, flagrorum diritate laceros atque dissectos, famelicos, sitibundos, humiliatos, afflictos, omnique in hoc orbe solatio destitutos intueri? Magnū enim verò bonū è Mortificatione hac existere, fatendū est, quandoquidē

bonus ille & misericors DEVS, Patérque amabilissimus, toties illā nobis tamque accurate, & per Vnigenitum suum, & suorū ore Prophetarū, sanctorūque Apostolorū cōmendat Quo modo IESVS, adeò *mitis & humilis corde*^b, clarissimā hanc sententiā enuntiare potuisset, & dicere: *Si quis vult post me venire, abneget semet-ipsū, & tollat Crucē suā quotidie*^c; nisi eā proponendo, singularē unā favorem benevolētiāque suā erga nos testaretur, propter emolumenta & utilitates eximias, quæ ex hac renuntiatione nascūtur? Tamen si autē exploratissimū sit; argumento alio nullo, ad eam persuadendā, nobis opus esse, quā, quod huic Domino non displiceat: non omittā tamen, fructus præterea alios cōmodāque nōnulla ex eā provenientia adnotare; ut tantò clariùs perspiciamus, quā rationi congrua iustāque sit voluntas divina; quāque nobis proficua. quia si in ipsa Mortificatione, quam usque eò abominamur, has conditiones inesse deprehendimus; easdem nos in aliis, non perinde gravibus molestis que rebus, similiter reperturos, non poterimus ambigere. I 2 Tot

^b *Matth. 11, v. 29.* ^c *Luc. 9, v. 23.*

Tot porrò Mortificationis, propriæque voluntatis abnegationis fructus sunt, ut penè expostuladum cum Deo fuisset, nisi tam seriò eam nobis, tamquam convenientissimam, commendâssêt; minúsque ipsum misericordem existimare potuerimus, si ad illam nos hortari omisisset. Siquis Pater filium, quem habet frugi hominem, formosum, modestum, planèque egregium, in valetudinario publico decumbentem videret, admodum jam deformem, phreneticum, adeoque debilem, ut nec brachium movere queat; palato autem ita vitioso, ut solis immunditiis sordibúsque victitaret; atque remedium ipse nôssêt, quo adhibito, non mortis solùm discrimini subtraheretur filius, sed integrè etiam convalesceret, robustiorque, quàm antè umquam, evaderet, & meliùs dispositus excitatiórque, ablatâ nauseâ, cibos lautiores & cupidissimè appetere, & liberalissimè iisdem uteretur: numquid crudelis ille Pater sit & impius, si medicamentum hoc, occultum habeat, neque de eo verbum ullum faciat, neque jubeat preparari? Istiusmodi Parentē omnes haud dubiè

dubiè aut stultum esse iudicarent, aut inhu-
manum: utpote, qui tam acerbè filium ode-
rit atque detestetur. Verùm quâ demum ra-
tione, quod reprehenderemus factum ab
homine, à Deo ipso petere audemus & ex-
optare? Possumusne sapienter velle, ut in
tota divina Scriptura, neque clarissimis ex-
emplis, neque Prophetarum oraculis, ne-
que ipsius met Unigeniti Filii ore sacratissi-
mo, manifestatum sit & promulgatum ex-
quisitum adeò, reparandæ depravatæ, leta-
libusque morbis debilitatæ, & ad bonum
ineptæ, penitusque corruptæ naturæ no-
stræ remedium, atque est divinæ gratiæ au-
xiliis comitata Mortificatio? Per illam nam-
que homo affectus suos componit; appeti-
tiones exorbitantes cogit in ordinem; pur-
gat intellectum; renovat spiritum; in pristi-
nam asseritur libertatem; subinde etiam in
majori, quàm umquam fuerat, sanctitatis
gradu collocatur. Qua igitur fronte exoptet
quispiam, reticuisse DEVM, nec indicasse lau-
dasseque tã singulare remediũ? & quare non
saluberrimi consilii Auctori gratias merita
referamus, eâque medicinâ ad salutem no-

stram utamur? Quoties, quàmque eloquen-
ter solemus lamentari, excidisse nos felicis-
simo illo Innocentiæ statu, in quo tantopere
cuncti vitam transigere optâssemus? Quod
si ars igitur aliqua industriâque inventa sit,
quâ in optatissimam conditionem illam,
Deo juvante, restituamur, naturâque de-
pravatam corrigamus, cupiditatibus nostris
moderemur, & potentias nostras reforme-
mus; cur, quæso, eam aspernamur? Verè si
ad aliud nihil Mortificatio propriæque vo-
luntatis abnegatio proficeret; unum illud
satis superque persuadeat, omni cogitatio-
ne curâque in eam esse incumbendum. Me-
tus ille noster & suspicio, eam sub initium
nimis esse austeram; prorsus est inexcusabi-
lis, neque ineptius quidquam impudentius-
que causari possemus. quid enim? ut corpus
valeat, medicinam, quantumcumque ama-
ram, accipere nihil dubitamus; & pro salute
animæ, pro corruptæ naturæ nostræ re-
medio, recusamus admittere, quod &
minus habet amaritudinis, & usu ipso
dulce sapidumque redditur? Cogites, quæ-
so, tecum ipse, quantò plura faciant, qui a-
gro

gro sunt corpore, quàm Mortificatio postulet. Ipsa sibi viscera aperiri ferunt; ut calculus aliquis, quo cruciantur, eximatur: carnem vivam inuri sinunt, ad vulnus leve persanandum; immo artus & membra integra, modico carcinomati impediendo, desecari permittunt. Gustatus eorum quid non patitur ab amaris potionibus? ecquando propriæ ipsi voluntati obsequuntur? Medicis & Chirurgis ex toto subjecti, suo animo in re nulla utuntur. Pauxillum aquæ petunt; nec impetrant. E lecto optant surgere; & vetantur. Somnum vellent capere; sed quovis ille propè momento turbatur, aut interrumpitur. Quid habet, obsecro, misera hæc & fastidiosa vita ad Mortificationem; quæ numquam tantam parit molestiam, & dulcescit denique; neque, uti corporales medicinæ, remedium incertum dubiumve subministrat. Quod si extremè impius & barbarus sit Pater, negans filio quod novit mirificum & salutare medicamentum; filius, oblatum detrectans sumere, æquè inhumanus censeretur debet & desperatus. Simili ratione, si quis

rem ipsam penitiùs inspiciat; perditum illum, impium, sibi que ipsi inimicum iudicabit, qui Mortificationem, ad corporis spiritusque corruptionem sanandam tam opportunam, prætermittat. Quare sicut inter præcipua Dei beneficia numerandum est, eum Mortificationem nobis commendasse; ita facile severissimam idem in quempiam pœnam statuit, quando suis illum desideriis permittit. id quod ipse hisce apud regium Prophetam verbis testatur: *Non audivit populus meus vocem meam, & Israël non intendit mihi; & dimisi eos secundum desideria cordis eorum*^d. Sanctus quoque Paullus, fastum superbiæque Gentilium castigatam à Deo edicit, *cum tradidit illos in desideria cordis eorum*^e. quod est horrendum gravissimorum, quæ designârunt, flagitiorum supplicium; neque acrior ulla DEI vindicta reperitur, quàm quoties unum peccatum punit per aliud, & posterius pœna est antecedentis. Adde dolores, in quos tales incidunt; cum gravius tormentum nullum sit, quàm quod nostræ nobis inferre solent passionēs: & in-

compa-

¶ *Psal. 80, v. 12 & 13. e Rom. 1, v. 24.*

comparabiliter sine omni dubio gravior labor est & molestia ejus, qui Mortificationem omittit, quàm qui in cupiditatibus suis refrenandis studiosissimè diligentissimèque elaborat.

Istud quoque in Mortificatione bonum inæstimabile reperimus, quòd pro peccatis præteritis satisfaciat, pœnasque ejus debitas vel imminuat, vel facili negotio ab eis liberet. Nescio equidem, quem illum sensum habere dicam, qui hunc contractum non approbat, deque occasione tam commodâ sibi minimè gratulatur. Si etenim Creditor debitori suo, qui, ære alieno oppressus, eò quòd solvendo non sit, maximo pere angitur, mille quos debet ducatos, mitteret, diceretque, ut quamprimum pro singulis ducatis, nummulos aut denarios singulos numeraret, ampliùs deinde nihil se exacturum; sin id nollet, differreretque, dum pignora caperentur, omne debitum ad novissimum quadrantem esse persolvendum: ecquis demum adeò reperiretur amens, qui solutionem cum tam manifesto detrimento suo vellet procrastinare? Nihilò

I s

sanè

sanè tolerabiliùs nos infanimus, nisi quæ pro peccatis nostris contraximus nomina statim tollamus; cùm longè ampliùs satisfaciamus eo, quod in hac vita, voluntariis nempe pœnitentiis & mortificationibus, velut paratâ pecuniâ repræsentamus & exsolvimus, non expectando, dum DEVS sibi ipse, ad *novissimum* usque *quadrantem*^f, de nobis & corpore nostro solvat in Purgatorio; cuius cruciatus multò plùs excedunt omnia hujus vitæ supplicia, quàm denarii unius pretium integer ducatus.

Accedit, quòd illa DEI in purgatorio igne castigatio, non fiat in opibus, aut rebus externis, sensus expertibus; sed in nobis met-ipsis, per incredibilia tormenta, & quæ longè acerbiora, quàm paupertatem experiamur. Quæ sit igitur sapientia, si quispiam condemnatus, ut candentibus forcipibus lanietur, tam barbarum & crudele supplicium, alienis sibi carnificis manibus inferendum, unico solùm die à cibo abstinendo, declinare posset; illud

f. *Matth. 5, v. 26.*

lud tamen ipsum facere abnueret? Talis planè nostra est imprudentia, nihil facere cupientium, ut à cruciatibus illis in quorum comparatione, nulla censenda sunt maxima etiam hujus vitæ tormenta, liberemur.

Si tamen poenæ in altera vita luen-
dæ, quas aufert Mortificatio, minimè
nos permoveant; istis saltèm flectamur,
quæ per illam in hac vita tolluntur. Munit
etenim illa nos aduersus morbos acutissi-
mos, ardentissimósque dolores, aliásque
ob peccata nobis infligendas à DEO pla-
gas; qui ubi nos ipsos videt pro eis satisfac-
ere, subtrahit vindicem manum, nec porro
pergit affligere. contrarium verò iis acci-
dit, qui sibi-met-ipsis imperare, seque
mortificare omittunt: solet quippe DEVS
morbis eos, malísque sine dubio
molestioribus affligere, quàm futu-
rum erat, si ipsi strenuè se mortifi-
cassent.

Quo in genere memoratu dignum est,
quod è nostris Patri Georgio Colibrant, in-
signi virtute Viro, & egregio sui Victori

evenisse constat. Is mirum in modum corpori vexando addictus, ubique in se-ipsum severissimus erat; in tantum, ut à nonnullis, eo nomine, imprudentiæ notaretur. Totum illius corpus, nil nisi unicum vulnus erat, ob assiduam & inclementem sui ipsius diverberationem: huic horridum cilicium, variæque alia asperitatum genera adjungebat. Aures deinde maximis quibusque peccatoribus, scelestissimisque immoralibus confitentibus impigrè libenterque accommodabat: quibus poenæ loco parum aliquid & leve cum imperaret, reliquum sibi ipse sumebat explendum; ideoque non desinebat alios super alios excogitare & usurpare, sine ulla misericordia, sui excrucianti modis & media. Fuit verò Provincialis quidam Præpositus, qui ceteris assensus, nimium hunc rigorem judicaret, metueretque, ne sibi ipse hac ratione vitam accideret, majusque Dei obsequium impediret, ob eximium illum fructum, quem monitis exemploque suo colligebat: quare impetravit, ut immodico illi fervori suo moderaretur. Obsequitur Præsidis imperio
bo

bonus Pater; utpote in quo nihil erat voluntatis propriæ, quique pluris obedientiam faciebat quàm vitam. istud tamen subiecit, DEVM nihilo-minus castigantem dexteram certò adhibitarum, & quod de solito ipse rigore remitteret, cum fœnore aliis alibi doloribus sibi inferendis compensaturum: se verò, eo insuper habito, vitam priùs abiecturum, quàm parendi studium. Non multò pòst tam acerbis incredibilibusque vesicæ, aliisque doloribus & morbis excruciaci cœptus est; ut & aspicientibus misericordiam moveret, & omnis ille vitæ antea actæ rigor cruciatibus istis æquari nullo modo posset g. Si adeò DEVS severè habuit religiosissimum hunc Virum, loco pœnitentiarum, quas ex ipsius DEI imperio reliquerat: numquid, qui sponte sua & voluntate propria easdem omittunt, potentem & justam ejusdem divinæ Majestatis manum, ignaviam istam vindicantem, meritissimò reformident?

Ingens porrò iste Mortificationis quaestus,

I 7

stus,

g Petrus d'Oultreman in Catalogo Virorum Illustrum Societatis IESV pag. 273 & seqq. Bourghes. Societ. DEL. para sacr. cap. 22.

stus, quòd nos à pœnis eximat peccatorum; comparari nondum potest cum eo, quòd ab ipsa quoque nos culpa liberos reddat: præterquam enim, quòd præterita peccata expiet; impedit etiã futura. Est verò, quod culpam attinet & pœnam, discrimen inter ea velut infinitum; quantum, scilicet, est inter hominem pium & vivum, inter esse & non esse. quantacumque enim sit pœna aliqua, etiã si tanta, quæ par sit omnibus junctim Inferni cruciatibus; mala tamen non est, si vel uni levissimæ culpæ comparetur.

Qui fit igitur, cùm has tam admirabiles vires habeat Mortificatio; quòd eam tam parvi faciamus? cur nobis Deus eam in divinis literis non commendasset? Omnium sanè peccatorum unica radix est amor proprius, quam nulla falx æquè demetit, nulla vis perinde extirpat, atquè Mortificatio: neque cogitari culpa ulla potest, aut passionum nostrarum confusio perturbatioque, quin ex ejusdem Mortificationis defectu neglectique

pro-

proveniat. Peccatum enim quodvis ideo committitur; quia homo se-ipsum vincere, suæque voluntati contradicere non didicit. quare sicuti Mortificatio aliud nihil spectat, quàm sui-ipsius victoriam, utque appetitiones rationi subjiciantur; ita eadem præmunit & armat nos adversus peccata: at sine eâ, imbecilli & inermes sumus, à minima etiam tentatione expugnandi.

Plurimum adhæc Mortificatio valet ad gloriam virtutumque exercitium augendum: ecqui verò thesauri, quæve Indiæ, ut sic dicam, gratiarum ac meritorum, ei pares reperiantur? Illa *margarita pretiosa*, & *thesaurus absconditus*^h est, pro quo dare oportet universa, quæ habemus. Tantò nimirum auctius est meritum, quantò major est amor & pactum cum DEO, ex quo aliquid facimus; quantòque difficilius, magisque arduum est opus ipsum, quod facimus. Quare cum tam præclarum sit facinus, tamque illustris triumphus, sui-ipsius victoria, caritati

h Matth. 13, v. 44 & seqq.

caritati conjuncta, (quam nobilissimam esse necessum est; quia qui se mortificat, plurimum laborat in eo, quod imprimis arduum est, naturæque inclinationi repugnans) actionem ex eâ promanantem amplissimi esse meriti, consequenter est agnoscendum.

Alius iterum ejusdem Abnegationis fructus est, singularis quædam, virtutes omnes exercendi, facilitas. quisquis enim se-ipsum frangere, & voluntatem suam in rebus perquam difficilibus assuevit edomare; in minoribus molestiæ nihil quidpiam experitur, nusquam offendit; sed magna facilitate & alacritate, omnia transcurrit & superat. Terra nisi sarriatur & runcetur, copiosas numquam fruges effert; neque vitis, nisi tondeatur: eodem modo, ut bonorum operum fructus proferamus, desideria nostra circumcidere, pravosque affectus extirpare debemus.

Quanta, Deus bone! pax est animæ, quando tumultus & inquietudo desideriorum nostrorum composita est; quando appetitui rectè convenit cum voluntate, & passio;

passiones subditæ, imperium admittunt rationis! quanta item concordia est inter eos, cum quibus vivit homo bene mortificatus, nemini gravis, omnibus carus, optimo sanctissimæ vitæ exemplo! Res hæc tam manifesta est, ut eam nec Philosophi ignoraverint; præsertim Stoici: qui tametsi Animæ non crederent immortalitatem; propter solam tamen vitæ hujus felicitatem, hoc est, ut quietè & jucundè secum ipsi, & cum aliis degerent; fortunas, opesque suas deseruerunt, & in summâ egestate, asperitatēque vitam traduxerunt; & quamvis verissimum sit, eos fide verâ, specialique IESV Christi gratiâ destitutos, quod quærebant, passionum nempe suarum moderationem, animæque felicitatem, non esse consecutos; negari tamen non potest, modum illius consequendæ optimum scivisse ipsos & docuisse. Vnum produco Marcum Tullium: *Tota, ait, Philosophorum vita, commentatio mortis est. nam quid aliud agimus, cum à voluptate, id est, à corpore; cum à re familiari, quæ est ministra & famula corporis; cum à republica; cum à negotio omni se vocamus animum? quid,*

in-

inquam, tum agimus, nisi animum ad se-ipsum advocamus, secum esse cogimus, maximèque à corpore abducimus? secernere autem à corpore animum, nil quidpiam aliud est, quàm emori discere. quare hoc commentemur, mihi crede, disjungamúsque nos à corporibus, id est, consueſcamus mori. hoc &, dum erimus in terris, erit illi cælesti vitæ simile; &, cùm illuc ex his vinculis emissi feremur, minùs turbabitur cursus animorum. Ita Platoni subscribens Tullius; eadèmq; ceterorum fuit sententia iudiciúmque Philosophorum.

Maximè tamen ex omni virtutum numero Orationem adjuvat Mortificatio: quia purgat à malis affectibus animam, qui ceteroqui rationi tenebras offundunt, eamque occæcant, & oculos eripiunt, quibus divina contempletur. Pellit omnino hanc noctem & has tenebras Mortificatio. Quapropter si magni faceremus herbam aliquam, aut lapillum, eâ virtute præditum, ut cæci oculis impositus, visum mor restitueret; ut surdi auribus adhibitus, audire eum faceret; ut muti ad motus ori, ipsius

i Cic. Tusc. qq. l. 1, post medium.

linguam in verba articulata solveret; ut pe-
ctori applicitus cardiaci, eundem subitò sa-
naret: quanto, quæso, in pretio Mortifica-
tionem habere cõvenit, quæ non corpo-
ris, sed animi curat cæcitatem; quæ visum,
non oculorum corruptibilium, sed rationis,
purgat & illuminat; aurésque insuper ape-
rit animæ, ut audiamus, *quid loquatur in no-
bis Dominus* ^k; linguam solvit, ut loqui cum
ipsius Majestate sciamus; additque gratiam
labiis nostris, ut impetremus à Deo, quid-
quid petimus. Non est enim Oratio alia ma-
gis impetratoria, quàm cui comes it Mor-
tificatio; uti innumeris sacræ paginæ
exemplis evadit manifestum. Præterea,
qui non est mortificatus, tantum ab-
est, ut ad cælestem lucem excipiendam
idoneus sit; ut ne rationis quidem lumen
in ipso queat elucere. Ad divinas ille
motiones percipiendas prorsus ineptus
est: immo nec ea capit, quæ ratio di-
ctat naturalis, vivitque non modò non
vitam spiritualem, sed nec rationalem;
adeoque ex homine in bestiam degenerat.

eam

^k Psal. 84, v. 9.

eam ob rem Richardus à S. Victore bene notavit!; *Voluntatem nostram, numquam perfectò desiderio bonorum celestium inflammari posse; nec intellectum nostrum, rerum divinarum contemplatione plenè posse illustrari & purgari, nisi diligentes simus in reprimendis commodis & cupiditatibus corporis, etiam licitis & necessariis.* Tollit quoque Mortificatio illum animi dolorem, quo nostra nos excruciant desideria, judiciûmque & mentem excutunt; pacatos ipsa nos quietosque reddit; ideoque Orationem plurimum adjuvat, quæ pacem animique tranquillitatem maximam exposcit.

Quid igitur in comparisonem venire possit cum honore illo, quem adipiscitur homo verè mortificatus, (imago nempe expressa Christi crucifixi) & cum singulari commodo perfectæ imitationis Filii Dei? Vita Servatoris nostri non sine causa fuit laboriosissima; quamvis ad nos redimendos, dolores tam graves haudquaquam essent necessarii: verùm cum probè nôsset in-

finita

1 in lib. de Contemplat. apud Franciscum Arias Tr. de mortificatione p. 1, c. 1.

finita ex Mortificatione bona nobis even-
tura; ad eam nos obligare voluit modo, quo
potuit, efficacissimo, hoc est, exemplo suo
prælucendo, propriumque Sanguinem no-
bis & vitam suam donando: quò hac ejus
admirabili industria, ad utilitatem nostram
quærendam, quodammodo adigeremur.
Estque hoc evidens omnino argumentum,
eximiæ Mortificationem esse præstantiæ ac
dignitatis; quòd videamus, ipsum DEI Fi-
lium, tantum fecisse & tulisse, ut eandem
nobis persuaderet: est item tantò major,
intolerabiliórque ingratitude nostra, Æter-
næ Sapientiæ consilia & doctrinam, San-
guinem quoque & dolores ejusdem, tam
parvi facientium & contemnentium.

Non est ergò causæ quidquam, propter
omnes illos, quos percensui, Mortificatio-
nis fructus, cur quis admiretur, DEVM tan-
topere illam nobis inculcasse, unaque de-
monstrasse, quantum ex ea capiat ipse vo-
luptatis. Pro eo enim ac bonum nostrum
infinite desiderat, ingentésque ex Mortifi-
catione colligi novit utilitates; oblatâ no-
bis occasione ejus exercendæ, vehementer
oble-

oblectatur: quod unicum DEI gaudium & beneplacitum, quantumcumque alia emolumenta abessent, sufficere debet ad nos permovendos, ne ab ea abhorreamus; sed toto in illam animo incumbamus: præsertim, cum sine fundamento isto Abnegationis voluntatis nostræ, (quod aliud est incomparabile beneficium) divinam implere nequeamus.

Etiamsi porrò tot tantorumque fructuum fecunda parens & causa Mortificatio non esset; satis illi profectò amplum adhuc præmium relinqueretur, quòd per eam, voluntatem nostram castigemus, & ulciscamur amore proprio, qui nos toties perdidit, in tanta mala præcipitavit; immo in DEVM ipsum usque adeò iniquus fuit, ac si illum occidisset, Sancto Bernardo attestante, cujus verba adscribo: *Nunc autem èt ipsum, quantum in ipsa est, DEVM perimit Voluntas propria. Omnino enim veller, DEVM peccata sua, aut vindicare non posse, aut nolle, aut ea nescire. Vult ergò, eum non esse DEVM, quæ, quantum in ipsa est, vult eum aut impotentem, aut injustum esse, aut insipientem. Crudelis planè & omnino*

omnino execranda malitia^m, impudentia-
 que propriæ voluntatis, huc quoque
 progredientis, ut, cum pessima sit, ipsi se O-
 ptimo & Immortali Deo opponat: nam, ut
 rectè advertit Sanctus Augustinus, de corde
 pravo loquens; *se justum vult videri, DE-*
*VM injustum*ⁿ. Nihil planè mali nobis ac-
 cidit, quin illa damni nostri caput sit & do-
 loris: quod etsi dictum à me jam sæpius, re-
 peteretamen non desinam; quia tanti re-
 fert, ut plenè id rectèque intelligamus. So-
 la Voluntas propria, causa est peccatorum;
 atque una ipsa plus nobis nocet, quàm o-
 mnes junctim inferi: cum nulla sit vis Dæ-
 monum, nisi ab illâ adjuta, quæ nobis vale-
 at incommodare. Illa salutem nostram tur-
 piter prodit, & cum hostibus nostris con-
 spirat in perniciem nostram, iisque nos tra-
 dit in probrosissimam servitutem. Ex
 eadem nascuntur cetera damna tempora-
 lia, & infortunia, calamitatèsq; tam
 multæ: nam eis vel negligentia suâ, vel
 eas tolerandi imperitiâ occasionem præ-
 bens, facit, ut eas molestè sentiamus:
 quod

in S. Bern. serm. 3 de Resurrect. n. Aug. in Tr. 100. in v. 4.

quod futurum nequaquam erat, si voluntas nostra se-ipsam negligeret & oblivisceretur, rationique ex toto subdita, cor suum non apponeret affligeretque rebus iis, à quibus pungitur; interque vivos & candentes, ut sic dicam, carbones ambularet. Nisi illa repugnaret; malum omnino nullum esset, quod cruciare nos posset & affligere. Illa ipsa denique Voluntas, tam multiplicum malorum, tormentorumque, quotquot reperiri possunt, genera, & classes omnes fabricatur & alit, tam in hac vitâ, quàm alterâ, ad ipsum usque Infernum; cui suum quoque pabulum subministrat. Verùm ut detrimenta tam varia sarciamus, atque justam à capitali Aduersario nostro pœnam expetamus; sedulò in nobis ipsis mortificandis elaboremus oportet. Addo illud ad extremum: ut iustitiam hanc vindicativam, & de nostra voluntate supplicia, Deo & nobis ipsis tantopere debita, adeoque necessaria, ut, nisi ea assumamus in hac vita; parâ, idque sine omni remedio, aut in Inferno, aut Purgatorio, olim sint adhibenda; ut illa, inquam, non solùm exerceamus, verùm

cavea-

CAPVT XIX.

217

caveamus etiam, provideamúsque, ne eadem Voluntas propria tantum nobis damni moliatur. Quanti non immunitatem illam & gratiam æstimaret quispiam, si aut nullum sibi paratum sciret Purgatorium & inferos; aut ex rerum natura, & hos & illud, arbitratur suo, tollere posset & abrogare: at qui hoc ipsum, quantum ad se attinet, mortificatione & abnegatione suæ quisque voluntatis potest efficere; ut verè dixerit S. Bernardus: CESSET VOLUNTAS PROPRIA, ET INFERNVS NON ERIT.

CAPVT XIX.

Gradus Mortificationis, necessarij, ad complendam ubique, & in omnibus, voluntatem DEI.

Nondum equidem mihi ipse satisfeci, quantumcumque Mortificationem collaudaverim; magnum quippe operæ pretium facturum videor, si, quot illa gradus habeat, accuratiùs particulariùsque percer-

K

seam:

o ubi supra. Plura de hac tota re, quoties lubebit, docebunt te quos notavi ad caput 15, lit. k.

seam: idque propterea, ut perfectionis suæ
amans Anima sciat, unde incipere, & ubi
pedem figere debeat in ea scala, per quam
rectâ ascendat, perveniâtque ad amplexum
dilecti sui IESV, & cum eo crucifigatur, suâ
voluntate, omnique proprietate penitus
exuta, in omnibus DEI voluntatem exse-
quendo, ejus beneplacito obedientissima
usque ad mortem, & dulcissimam mortem
Crucis: quæ etsi Christo Domino acciderit
acerbissima; ipsa tamen ejus amaritudo &
dolores condiunt, melleamque reddunt o-
mnem mortificationem nostram. Quocir-
ca illud sedulò advertendum est, mortifica-
tioni & propriæ voluntatis abnegationi in
rebus omnibus locū esse oportere. Omni-
bus, inquam; ne quidpiam limitari quis cre-
dat aut excipi, si parvum id fuerit, si ve
magnum. Generalis hæc est regula, nullam
admittens exemptionem. Talis enim sit o-
portet resignatio propriæque nuditas vo-
luntatis, ut quamdiu aliquis homini adhæ-
ret affectus ad ullam creaturam aut delecta-
tionem, in omnibus sensibus & potentiis,
in toto corpore & anima, in rebus spiritua-
libus

libus & divinis, adeoque in ipsa cura & solitudine DEO serviendi, penitus semetipsum, propriumque amorem exuat: nihil faciendo, nihil desiderando, nihil sibi imaginando, propter se ipsum gustumque & oblectationem propriam, quantumvis bonum foret; sed solum, ob beneplacitum divinum. Ista deinceps à nobis explicabuntur; ut finem eum, ad quem omnibus viribus contendendum est, intelligamus; & si eundem non assequamur, de tantâ, in re tanti momenti, quæque sola utilis nobis sit, negligentiam erubescamus. Quamprimùm verò seriò quis secum ipse statuerit, propriam voluntatem æternum nolle exsequi, sed in omnibus se abnegare, solatio mox & suavitate admirabili perfundetur.

Primus porrò mortificationis hujus gradus jubet, bona omnia terrena deserere, & affectu iisdem renuntiare, quantum sua cujusque vitæ ratio permittit, & ad majus DEI obsequium futurum existimatur: immo jubet præterea, palam amplecti

K 2

nudi-

nuditatem & paupertatem Christi IESV, qui in Ctuce moriens nudus fuit, ne suarum quidem vestium dominus, quique ante illud tempus dixerat: *Vulpes foveas habent, & volucres cæli nidos; filius autem hominis non habet, ubi caput reclinet*^a. interiùs autem in animo renuntiationem decet esse generalem, ita ut nullo erga rem quampiam creaturam affectu feramur: quin & iis etiam ipsis, quæ omnino necessariae sunt, sic afficiamur, tamquam si coacti illas invitique ac repugnantes possideremus.

Alter gradus postulat, ut, postquam res omnes exteriores reliquerimus, sensuum quoque oblectamenta deseramus, à quacumque cuiuscumque generis corporali delectatione abstinendo; atque, ut à voluptate omni eò remotiores simus, res contrarias & quæ affligunt quæramus. Quare sicuti cum baculum incurvum, rectum facere volumus, in alteram illum partem deflectere solemus; ita ad delectationes sensuales reformandas, sensus nostros ad ea trahere & inclinare debemus, quæ carni sunt

^a *Matth. 8, v. 20.*

sunt ingratiore, ad pœnitentias, scilicet, & asperitates, aliâsq̃ huiuscemodi res quæ sine strepitu commodè, magnôque cum meritorum incremento adhiberi possunt; eò quòd in earum usurpatione, propria superetur voluntas. Nam ut est præclarè scriptum à devotissimo illo & in vita spirituali versatissimo Lætiensium Abbate; Nihil DEO gratius offerri potest resignatione propriæ voluntatis: quia homini nihil est charius ipsa voluntate, & arbitrii libertate. Quando quis propter DEVM sensualitati voluntatîque propriæ, etiam in rebus minimis, reluctatur, ac se mortificat, rem ipsi DEO magis gratam facit, quàm se multos mortuos ad vitam revocaret. Si duo homines in eodem itinere constituti, elegantem flosculum offenderent, quorum alter cuperet quidem illum decerpere, sed meliùs deliberans diceret sibi ipsi, Dimitte eum propter DEVM; alter verò nihil præmeditatus, carperet florem: iste quidem simpliciter decerpendo non peccaret; sed ille propter DEVM dimittendo florem, tantum præ decerpente obtineret meritum, quanta est distantia cœli à terra. Quòd si pro tantilla mortificatione DEVS tam grandem mercedem restitueret,

quantam illis redditurus est, qui se & omnia pro
ejus amore contemnunt atque relinquunt? Asce-
ta ergo frequenter dicat DEO intra se: Propter
te, Domine, nolo illud videre; cum necesse non
sit, ut ipsum videam: propter te nolo illud
audire, nolo illud gustare, nolo illud loqui,
nolo illud tangere. Ipse DEVM in fundo
anime sue perfectè sentire non poterit,
nisi in eo moriatur quidquid inordinatum
est. ^b

Ex omnibus tamen sensibus, gustatus
potissimùm est mortificandus; quoniam ex
illius præcipuè moderatione dependet Ca-
stitas: cui tuendæ & conservandæ multò
amplius prodest abstinencia, quàm asperita-
tes aliæ. Gustûs verò mortificatio non tam
in quantitate, quàm qualitate ciborum
consistit. Abbas Ioannes, discipulus San-
cti Odonis, ad hoc exhortans, memora-
bilem istam pronuntiavit sententiam ^c: Ne-

110

^b Lud. Blosius Instit. Spirit. cap. 2, §. 5, mihi pag. 304.
Videri queunt Ant. Molina tr. 1 de orat, cap. 15; Jac. Al-
var. To. 2, lib. 2, part. 1, cap. 16; Franc. Arias de Mer-
sis, cap. 4. ^c Vita S. Odonis lib. 3, cap. 2.

mo verò opponat nobis Eliam, carnes comedentem. Quòd si quis id facit, cogitet famem ejus temporis, simulque advertat, à corvis & illas carnes allatas Prophetæ, qui non rarò Dæmonum typum gerunt. Tale itaque edulium tales habuit ministros, qui illud & vespere & manè afferrent. Cùm autem pane solo & aqua victitavit, Angelum administrum idem Prophetæ habuit^c, tantùmque accepit virium, ut quadraginta dierum posset in ediam tolerare^f. Verum-tamen neque in vilioribus cibis, modòve aut copia licet excedere. Nec enim delicata Phasidis ales, sed triste pomum, totius humani generis ruinæ causa fuit g. Esau quoque non ob ulla ciborum lautitias, sed solum lentis edulium reprobatus est^h: & populus Israëliticus propter intemperantem aquæ, non vini, cupiditatem murmuravit contra Moysen. i

Tertius gradus est mortificatio interior: cùm quis nimirum desideria omnia gustusque & delectationes spiritûs relinquit,

K 4

non

d 3 Reg. 17. v. 6. e 3 Reg. 19. v. 5 & seq. f apud Syr. 10. 6, 18 Novemb. g Genes. cap. 3. h Genes. 25 fin. Hebr. 32. v. 17. i Exod. 17. v. 3.

non concupiscendo rem creatam ullam, sed solum Creatorem, neque exteriorem, neque interiorem delectationem quarendo; quasi purum nihil se reputando, sine omni ad suam commoditatem gustumque respectu, prorsus ac si in mundo non esset; funditus è corde extirpando universum amorem proprium, qui omnium malorum ^{radix} est, & clavis primaria, Diabolo animam nostram perviam faciens, præcipuumque, quo in nostram perniciem & condemnationem utitur, instrumentum. Hæc Mortificatio holocaustum est, acceptissimumque omnium quæ à nobis Deo offerri queunt sacrificium: quoniam hîc non ex parte aliqua, uti in aliis, mortificamur; sed ex toto plenè nos integrèque Deo dedicamus, & non nostra dumtaxat, sed nosmet ipsos offerimus. Quapropter valdè consultum est, ut diligenter affectus nostros, quantumvis bonos, examinemus, observemusque accuratè, quò nos trahant ac impellant, & decretum nobis ipsis statuamus legemque quamdam universalem, desideria ad unum omnia, nisi purissimè à Deo profecta, exclu-

excludentem & prohibentem : propterea quòd ex illis inquieti pectoris agitatio, tumultusque omnis & intemperia, molestiaque animæ oriantur; quando è contrario, qui desideria appetitionesque suas refrenavit, ultraque terminos exire prohibuit, solus cor suum possidet, animæ, pacisque interioris absolutus Dominus. Et sanè qui divinæ voluntati suam sincerè conformat, neque aliud quidquam vult, quàm quod vult DEVS, non habet ille quod velit aliud; quia jam tum habet quidquid vult, illud nempe ipsum, quod vult DEVS: tantumque à divinâ voluntate dissidet & separatur, quantum extra eam velle incipit: usque aded ut, si verè beneplacito divino conformis est, ei que penitus acquiescit, nihil ultra petere & desiderare valeat, in statu felicissimo constitutus, quippe compos factus omnium suorum votorum. Quòd si talis infirmetur, libenter infirmatur; quia id vult DEVS, à quo ipse nihil vult diversum. si affligatur, humilietur, egeat; sic item fieri desiderat, ejusque semper desideria implentur, quæ non sunt alia, quàm ut fiat voluntas DEI: id quod rei-

K 5

psa,

plā , quæ singularis est eximiâque felicitas, experitur. Et quid , obsecro , in hac vita vel cogitando optabilius lætiûsque fingi queat , quàm si cui homini omnia ex voto suo semper eveniant? Ejusmodi felicitatem , immo majorem etiam obtinet , quicumque nihil vult , præterquam ea quæ vult DEVS. quod qui affecutus est , ultra aliquid illum petere, aut de futuris sollicitum esse nihil necessum: in eo uno solùm elaboret , ut bona sua deliciâsque conservet contineâtque, & pace illa animi, bonorûmque, quæ experivit, omnium possessione beatus, iisdem securè perfruatur.

Hac via pertingit anima ad verum DEI amorem, dum nullam spectat delectationem propriam, sed solam executionem voluntatis divinæ ; & non tam de DEI donis gaudet , quàm de ipsomet DEO : atque adeò vehementiùs optat fieri, quod vult DEVS, quàm quod sibi sapit , etiam in rebus divinis. Quam in rem Doctor quidam prudenter animad-
ver-

vertit, Dari quemdam DEI amorem affectuosum, qui non rarò ei inest, qui minùs amat, minùsque est perfectus. sæpe enim in divinam ferimur pulcritudinem, bonitatem, magnitudinem, aliàsque perfectiones, quas in DEO novimus, ob gustum ac voluptatem, quam inde percipimus: verùm non id amamus, quod amandum est in DEO, ipsam, nimirum, DEI voluntatem; sed ab ea potiùs refugimus. si enim voluptatem istam DEVS auferat, nòsque affligat; continuò mœremus, & cadimus animo: quod certissimum est clarissimùmque argumentum, non tam DEVM à nobis, quàm nos ipsos amari. DEVM igitur perinde huiusmodi amore amamus, ac hominem eleganter vestitum; cuius vestis serica animum nostrum trahit, sed voluntas displicet, quoties aliquam nobis adfert molestiam: ita cum DEO agimus. Dulcedinis illud, quod sentimus, & suavitatem

K 6

tem

k Vide Blosium Institut. spirit. cap. 7; Spec. spirit. cap. 13; Iacobum Alvarez de Paz To. 3, lib. 4. pars. 3, cap. 6; Leonardicum de Ponte in Cantica lib. 1, exhortat. 9, §. 2, ac lib. 2, exhort. 17, §. 1; & Franciscum Arias de orat. mentali parte 3, cap. 1 & seqq.

tem, quam gustamus, ab ipso ardentem ex-
petimus: per placet nobis & arridet illa ve-
luti species exterior, quam spiritali acie in-
tuemur; sed voluntatem ejus, quam unam
solamque verus amor respicit, non diligi-
mus. Cave tibi persuadeas, tantum te ama-
re DEVM, quantum ab eo delectaris; aut
quantum tibi, cum devotione animus in-
calescit, amare videris: sed quantum virtu-
tis habueris, quantumque caritatis, & obe-
dientiae erga divina praecepta. his enim ve-
rus & fidus in DEVM amor continetur. Dul-
cis ista affectio, à sensu esse potest, & plena
fraudibus, ac per sepe non à DEI gratia pro-
ficiscitur, sed ab hominis natura; à carne,
non à spiritu: & contingit aliquando in-
flammarì animum, ac devotione affici in
eo, quod suave ipsi est, non autem in eo,
quod ad profectum utile. Devotus es, quo-
niam hoc illudve successit ex animo, dicis-
que: Benedictus DEVS, qui ita disposuit!
qui optimam hanc opportunitatem dedit,
quâ ipsi pacatissimo animo serviam! qui in
hunc optatissimæ quietis portum me ab-
duxit! hic nemo me perturbat: oro cum lu-
bet, &

bet, & cū lubet dormio: quod placet animo meo, id finor agere: pax est mihi. tum verò, cū dulcedinem illam & pacatum ordinem DEVS tollit, cū tentationes immittit, & necessitates, curas, & cruces: cū affligit infamiā, iudiciis, periculis, ægro es animo, & tædio afficeris. Vides, mi frater, quomodo delectetur homo minori bono, quod in istā voluptate est, & non majori ac utiliori, quod rebus aduersis continetur: adeò, ut præsentiam DEI, & ejus pulcritudinem amet ob gaudium, quod inde percipit; non verò ejus voluntatem, quæ crucem offert & laborem. Circa hanc devotionem errabant omnes Christi Discipuli: voluptatis enim sensum in ipso quærebant, neglecto eo quod decebat, & præcipuè quærendum erat. atque hinc, cū abitum ad cælos, ipsis sanè tristem, pararet, objecit, se ab eis non amari: *Si diligeretis me*, inquit, *gauderetis utique, quia vado ad Patrem*¹, etiamsi gaudiis illis privandi sitis, quæ ex humanitate mea hætenus participastis: at non gaudeatis, quia non diligitis. Quid verò hoc est,

K. 7.

1 Ioan. 14. v. 28.

mi Domine? en Apostoli tui facti sunt jam velut mare quoddam lacrimarum, vitâque ipsâ malunt, quàm jucundissimo tui adspetu privari: & tu tamen negas, te ab eis amari. O quàm multi credunt, lacrimas se DEI causâ fundere, dum suâ ipsorum causâ fundunt! quot existimant, DEVM à se amari & quæri, dum non nisi se-ipsos amant & quærunt! Siquis intueatur vultus Apostolicos, atque oculos conversos in fontes lacrimarum, quibus ubertim solum irrigatur; si tristia corda contempletur, Christi IESV desiderio saucia, ecquid is judicabit aliud, quàm intimè ab ipsis DEVM amari? nec aliud omnino ipsi judicant, suæ singuli conscientiae testimonio confisi: & tamen à summâ Veritate audiunt, ne credant, verum sui amorem affectionibus istiusmodi constare, aut lacrimis, aut sensu aliquo periturae suavitatis, sed conformitate cum voluntate sua, & vitâ ad hujus amissim exactâ; atque ut de eo magis gaudeant quod vult DEVS, etiam cùm subtrahit se ipsum, quàm de eo, quo hilarescunt & delectantur ipsi.

Quod

Quòd si his de tali discessu Filii Dei gaudendum fuit, qui iustissima doloris materia esse videbatur; quomodo conqueretur, qui diligit IESVM Christum, si honoribus hinc destituatur, ac commodis spiritualibus & temporalibus, quamdiu salva ipsi & integra manet expletio divinæ voluntatis? O bone DEVS, quàm multa sunt mala & falsa, quæ boni nobis & veri specie illudunt! quàm multa dicuntur spiritualia, quæ merè sunt carnalia! Exemplo sit Sanctus Petrus. Vide mihi illum, ubi mortem suam & opprobria Christus proponit, atque audi dicentem: *Absit à te, Domine; non erit tibi hoc^m*. Quis non dolorem hunc, amoris tribuat vehementiæ? at nihil erat nisi caro; neque aliud propterea à Domino responsum accepit, quàm quod datur Cacodæmoni: *Vade post me Satana*; quæ vox accusatorē, adversarium, & divinorum operum Momū significat. Si ex carnis prudentiâ, Petri cōsiliū æstimes, iustissimum jurabis esse & utilissimum; crucem & mortem ab innocente remove-
re: Sapientia tamen Æterna Satanam ipsum

ap-

Matth. 16, v. 22.

appellat, &, *Non sapis*, inquit, *ea quæ DEI sunt, sed ea, quæ hominum* n; nec amorem hunc iudicat, sed odium, quo vult non acceptari crucem, nec bibi calicem, quem pro salute humanæ gentis exhauriendum propinabat Pater amantissimus. Idem Petrus valdè amare, videri tunc quoque poterat, quando Christi in transfiguratione sua gloriosi societatem affectabat; re autem verâ se-ipsum amabat: Dominum enim suum avebat videre indutū decore & gloria, non doloribus crucis miserrimè afflictum, & saturatum opprobriis. Nulla cogitari potest major pestis generis humani, nec quidquam bonis animæ magis adversum, nec certior perditionis occasio, quàm falsi isti amores: quibus fit, ut res adeò viles in maximo sint pretio, & planæ videantur viæ, quæ exitus habent tam periculosos & exitiales. Insanus videbitur, & meritò, si quis neglecto auro, & vero pretio, vitri fragmenta colligat, quasi horum splendore magnas possessiones emturus: foediùs tamen & periculosiùs insanit, qui negligit id, quod verè & præ-

& præcipuè sacra docet Scriptura: nimirum, ut Deus, quomodo decet, colatur atque ametur; ut vera sit & solida pœnitentiâ nostra, ac detestatio horrôrque peccatorum; ut corde mundo gustemus divina mysteria; ut caritas nostra multùm ardeat, illique ex æquo respondeat mortificatio. fœdiùs, inquam, insanit, qui de his talibus nihil laborat, nugis contentus & fabulis, rebusque malè intellectis, ac totus puerilibus delectatiunculis, tegumentis vulnerum suorum ac morborum, imaginationibus, somniis, phantasiis, vanitatibus, & reculis, quæ præter falsam speciem habent nihil, stultè occupatur. Quæ insania hoc etiam maiore est, quòd qui consolationes suas in rebus sacris eo modo quærunt, cum à viro quopiam istarum fraudum gnaro admonentur, recta consilia contemnunt, magistròsque alios quærunt, qui infelicis ipsorum vitæ laudatores sint & consortes. Extremum hoc calamitatis genus jam olim Sanctus nobis Paullus prædixit: *Erit enim tempus, ait, cum sanam doctrinam non sustinebunt; sed ad sua desideria coacervabunt sibi Magistros,*

gistros, prurientes auribus: & à veritate quidem auditum avertent, ad fabulas autem convertentur o, quas utique à Magistris istis blandas oppidò & speciosas addiscent; ut à recto tutoque itinere seducti, sola & vana spe prosperi exitus pascantur, & decipiantur. nam sine vera abnegatione propriæ voluntatis, quantumlibet ab humo elati in aërem ferantur, qualescumque cælestium sibi rerum species objici asseverent, securi numquam erunt, numquam compotes sinceræ adversus DEVM caritatis; in cuius gratiam, quidquid terram sapit ac terrena desideria, ex animo penitus est evelendum. quod nisi fiat, de omni illa ficta virtute & sanctitate fidenter pronuntiabo illud Symmachi P: *Aërius bractea fucus est, aut picta nebula.*

• 2 Timoth. 4, v. 3 & 4. p libro 1, epist. 26; si recte observavi.

CAPVT XX.

Quanti referat, ad DEI voluntatem implendam, sua mortificare desideria.

HÆc desideriorum mortificatio summi est momenti: quoniam sine ea, ut dixi, neque animæ pacem tranquillitatemque obtinere quis poterit, neque suam cum divina voluntatem perfectè conformare. præterquam quòd abhorreere deberemus ab re ulla expetenda; cùm, quid nobis expediat, prorsus ignoremus. Fieri enim aliquando potest, ut ipsum illud, quod bono fine, in commodum nostrum & DEI obsequium desideramus, nobis inprimis noxium sit. Soli DEO notum est, quid nobis conveniat: magisque id vult quàm nos ipsi, & solus ipse dare illud potest. Illius itaque nos solius manibus committamus, ipsique innitamur oportet, ejus bonâ voluntate & amore multò lætiores, quàm amore proprio; à quo

à quo roties decepti sumus. DEVS autem fidelis nobis semper fuit, & semper erit: potiusque ipsi nos abominabimur & oderimus, quàm ut DEVS, quas condidit, creaturas aversetur. Dari mihi velim eum hominem ex omni hominum numero, qui maximè se-ipsum dilexerit, optimèque sibi voluerit; neminem tamen reperiemus, qui in sui gratiam fecerit, quod pro nobis & salute nostra fecit tulitque DEVS. Cujus rei causa est, quòd commodi utilitatisque nostræ minùs quàm ipse studiosi simus. Ex altera etiam parte ignoramus, quid nobis profit, neque ad id consequendum facultatis satis habemus: quorum contrà utrumque in DEO reperitur. Quare decet, ut curas omnes solitudinèmq; abjiciamus, amorem proprium omnibus viribus suis exspoliamus, desideriaque nostra circumcidamus.

Quod solum licèt sufficiat ad nos permovendos, ut æternum silentium omnibus cordis nostri appetitionibus imponamus, semèlque ac simul, destinatione æternâ, voluntatem nostram severè constringamus, dili-

diligenterque obſignemus, ne deinceps extra ſe-ipsam ullatenus abeat, inque creatarum rerum deſideria effundatur: maximo-
perè tamen huic conducet, rei, quam expe-
timus, & noſtram ipſorum, nihil merenti-
um, ſummam vilitatem, ipſiusque adeò de-
ſiderii certiffimum detrimentum ſeriò at-
tentèque conſiderare. quoniam ex una par-
te res vitæ huius tam contemptæ ſunt & vi-
les, immo nihil; ut verè ideo ſolùm oculos
illis adicere dedignari deberemus: ex alte-
ra verò ipſi nos tam abjecti & mali, adeò-
que propter peccata noſtra beneficio omni
indigni ſumus; ut, etiamſi res iſtæ magnæ
in ſe-ipſis forent, ipſas nihilo-minus deſi-
derare, præſumere nullo modo oporteret:
ſed contrà exiſtimare, nihil toto orbe ab-
ſurdius eſſe poſſe, quàm ut res uſque adeò
vilis, per ſummam impudentiam, ad hono-
rem, oblectationem, aut aliud quidquam
audeat aſpirare. Tametſi verò & quæ expe-
timus, & nos ipſi revera magni eſſemus, ad-
huc tamen tantum eſt illud, quod deſide-
ria noſtra comitatur, diſpendium; ut vel eò
ſolùm ne uai quidem illorum indulgere &

con-

consentire debeamus : malum etenim damnūque quod nobis inferunt , fastidium quod creant, curæque, molestia, formidines, & tormenta, quibus nos excruciant , cum omnium Mundi regnorum possessione comparari non merentur. Id quod etiam in desideriis rerum sanctarum & spiritualium , uti solitudinis, orationis prolixioris, ipsōque adeò pro Deo ipsiusque gloria patiendi desiderio, videre licet. Nam si nimia sint, atque ex amore proprio inordinato procedant ; anxietates , angustias, tristitiam & inquietudinem excitare solent , pacem animæ disturbando: eamque ob causam Sancti & Spirituales viri , ea ipsa moderanda, & cum divina voluntate conformanda esse admonent. Iam verò si ipsarum rerum, adeò sanctarum cupiditates tantopere nocere possunt : quantum rerum de se-ipsis maxime noxiarum, uti temporalium & caducarum, desideria obfutura credimus?

Plurimum sanè ad hoc consequendum expedit, rerum cognitionem habere non conformem apprehensioni iudicioque de-

pra-

pravato mortalium, sed secundum ipsam
veritatem, & doctrinam legemque Evange-
licam: earundem substantiam penetran-
do, certoque nobis persuadendo, hono-
rem, voluptates, & divitias minimè esse id
quod videntur; non esse vera bona, uti stul-
tus Mundus prædicat, verum merissimam
vanitatem, & inane Nihil. Ac licet boni
quoque nomē titulūque ipsis tribuamus;
mala tamen potius dici merentur, ob in-
gentia, quæ ab iis accipimus, detrimenta:
malos enim nos faciunt, iudicium adi-
munt, in virtutis via impediunt, peccatis oc-
casionem præbent, inque incommoda &
miserias vitæ hujus præcipitant: quod nec i-
psi Gentiles ignorare potuerunt. Ecquis igi-
tur, hæc vera esse sentiens, fucata ista bona
desiderare poterit? aut si adhuc desideret,
non video equidem, quæ inconstantia de-
mentiaque major queat excogitari. Nam si
omnia illa, pulvis ejus iudicio sunt & vani-
tas; quæ esse stultitia manifestior potest,
quàm ut quis propter terræ paucillum, sine
ulla spe alicujus emolumenti, se affligat,
cruciet, fatiget? aut de eo, quod in rerum
natu-

natura non extet, uti fictitiâ Chimærâ, multum sollicitèque laboret? Quòd si in malorum illa classe reputamus, resque, uti verè sunt, venenosas atque pestilentes; quâ tandem ratione, qui se ipse amat vivereque exoptat, veneno & aconito (quod etsi exiguum, nocet tamen) pascere ac nutrire se velle poterit?

Si jam consideremus non vilitatem modò rerum harum, qualèsque ex natura sua sint, sed cum bonis insuper æternis, quæ ob nimium ad illas affectum amittimus, comparemus; sine dubio, etiamsi omnino maximæ essent, momento tamen temporis evanescerent, haud aliter quàm stellæ solent præsentè Sole. Ecquis nisi insipiens, præ nobilissimo thesauro, stercoreis aliquid eligat? Eodem modo qui DEI gratiam æstimat resque æternas, caducas amare desinet. Sanctus Patriarcha noster Ignatius cælum suspiciens, animùmque ad DEVM attollens cum suspirio dicebat: *Heu! quàm sordeat mihi terra, cùm cælum aspicio*^a! Sancto quoque Abbati Silvano, ab oratione rede-

unti,

^a Ribadeneira lib. 1 Vita, cap. 2.

unti, tam vilia apparebant uniuersa, ut, ne ea videre cogeretur, faciem capitis operiret, diceretque: *Quid necesse est videre lumen istud temporale, in quo nihil est utile?* ^b

Huc præterea magnopere conducit practica sui ipsius cognitio; ut perfectè homo intelligat, quòd ex se Nihil sit, hocque ipso Nihili nomine prorsus indignus: quia tantò minor est Nihilo; immo, ut propriè loquar, tantò peior, in quantum & quoties peccauit. sicque existimare debet, superbum etiam nomen & splendidum nomen esse, si pulvis, lutum, vermis, & sanies appelletur; cum hæc saltè sint aliquid, et sumque quemdam suum habeant & qualemcumque commoditatem. verum homo per peccata minùs est quàm Nihil, ineptus ad alia omnia, nisi quòd merissimum sit venenum, quo se ipse consumit, totumque mundum suis inficit peccatis: ob quæ, nisi infinita ejus misericordia obstaret, à Deo in nihilum redigendus esset. Quicumque sincerè & verè ita de se-ipso, uti par est, sentire didicerit, non tantum ab o-

L

mm

^b Pelag. libell. 3. n. 15.

nni honoris cupiditate remotus erit; verum etiam, si rem tam abjectam coli ac honorari videat, longè omnium, quæ fieri possunt, iniquissimum id esse maximeque rationi adversum, judicabit. Idem censebit de rebus jucundis sibi que commodis: nempe, eas sibi non deberi, amplas nimis esse universas & honorificas, sibi que superfluas, utpote ob peccata sua aliud non promerenti, quàm supplicia iis ipsis, quæ mali apud inferos Dæmones perferunt, graviora. Idem ille handquaquam sibi satisfaciet, si nihil penitus in hoc orbe desideret, sed existimando id quod est verissimum, indecòrum scilicet, & contra omnem rationem esse, ut quæ res alia omnia meretur, ea honoretur benè que habeatur; honores commoditatesque subterfugiet & aspernabitur, quæque illis contraria sunt, hoc est, omnimodam sui humiliationem & incommoditatem studiosè confectabitur: adeòque sibi ipsi perpetuò eligeret quæ deteriora sunt ac ignobiliora; & in rebus honorificis ac jucundis, quas declinare non potest, perinde se geret, uti ad eas necessitate

coactus: quæque ex earum possessione haberi solent delectationes, ab eis omnino abstinebit. Ex hac enim desideriorum abnegatione insignis sequetur indifferentia ad omnia ea, quæ vult DEVS, & gustus interioris absolutissima mortificatio: nam qui rem absentem non desiderat, ex eadem præsentem nullam admodum singularem capit voluptatem.

Hæc sui ipsius alienatio, desideriorumque & gustuum omnium integra mortificatio, non solum in rebus ex se malis, aut indifferentibus, quales sunt vita & mors, sanitas & ægrotudo, dolor & voluptas, honor & humiliatio, paupertas & opes, scientia & inscientia, locum habere exerceri que debet: verum pateat quoque oportet, seque porrigat ad res sanctas & spirituales, relegando ab iis amorem proprium, sub sanctitatis velo, facile se abscondentem, veluti sub consolationibus deliciisque spiritualibus, devotione & lacrymis: quas non decet æstimare aut appetere, nisi solum ut DEO placeamus. Immo perfectæ cumulataque virtutis

L a

ho

homines pudore suffunduntur, quoties istiusmodi solatiis, quæ Incipientium sciunt esse propria, perfunduntur: uva siquidem aut pomum, quæ puerum aliquem oblectant, sæpe viro parum grata accidunt; & vita præsens non deliciarum est tempus ac quietis, sed laboris & dolorum. Virtus enim vera charitasque, in suauitate ista, delectationibusque & lacrimis, quæ amorem proprium frequenter habent auctorem, fita non est; quoniam iis se rebus indignum quisque debet æstimare, & propter eas humiliare: tum quòd hæc talia solatia multis supra meritum communicentur; tum quòd Deus secum agat, uti cum tenero adhuc in virtutibus & infante. his item consolationibus eum solam in finem uti debet, ob quem Deus illas indulxit; ut scilicet tanto expeditius alacriusque progrediatur. Aperit quippe hac ratione benignitas Numinis & æquat asperiores viam, hominemque parat ei tempori, quo solatiis istiusmodi carebit, ne languescat animusque despondeat; sed Deo suis sumtibus servire, & absque hoc genus mercede, ejusdem voluntatem

rem implere consuescat. Et verò quò quis se longius ab his rebus omnibus sejunget, easque minùs æstimabit; hòc faciliùs cum DEO conjungetur: cui apprimè se probat, internas spiritualésque delicias deferendo; quæ ipsæ quoque gravibus periculis expositæ sunt, si ab iis, non secundùm DEI voluntatem, impelli nos ducique permittamus.

Aptissimum ad hanc, de qua agimus, mortificationem exemplum narrat religiosissimus devotissimùsque Scriptor, Ioannes Thaulerus, in hunc modum: *DEVS*, inquit, *cuidam Amico suo revelabat per internam illuminationem omnes Scripturæ sacræ sensus: edocebátque, quomodo viverent eo tempore homines, & ut aliquorum opera coram hominibus grandia apparerent, quæ coram DEO nulla erant; aliquorum verò quæ pro nihilo ducebantur opera, magna apud DEVM essent. Sed & alia mira DEVS omnipotens interdum illi aperiebat. Ceterùm is rogabat Dominum, dicens: O benignissime DEVS, ego nec hæc, nec illa volo: aufer, obsecro, illa à me; quia multùm me cruciant. Subtraxit itaque DEVS præfata omnia ab illo, &*

per quinquennium, absque consolatione eum in magnis tentationibus, angustiis, atque calamitatibus dereliquit. Contigit autem aliquando, ut vehementer fleret: & cum duo Angeli eum consolari vellent, dixit ad Dominum: O Domine DEVS meus, ego nullam consolationem peto: sed abundè hoc sufficit mihi, ut locum illum, ubi tu ipse habitas, in anima mea custodire possim, ne quid aliud in eum ingrediatur, aut in eo appareat. Post quæ verba, subito ipsum lux ineffabilis circumfulsit: & Dominus dicens illi, Ego ostendam tibi omne bonum ^c, feliciter eum in Divinitatis suæ abyssum immerfit. ^d

Vel hinc apparet, necessarium esse, ut etiam in bonis desideriis cælestibusque illustrationibus nos abnegemus, neque in illis nos ipsos quæramus: frequenter quippe accidit, ut, quia hæc talia cum amore aliquo proprio augere studemus, industriâ judicioque nostro præfidentes; Deo se subducendi, & solatia ista imminuendi, animum præbeamus. Quare decet cum singulari illa

^c Exodi 33, v. 19. ^d Ita Blosius Instit. Spirit. Appendice, qua desumpta ex libris Thauleri, aliorumque Patrum, cap. 1, mihi pag. 332. Simile quid narrat Thaul. Dom. 5 Trinit.

illa humilitate recipiamus, fateamurque nullam nos in ipsis partem habere; & ut sine sensu delectationis propriæ, aliud nihil nisi solam divinam voluntatem intueamur, in eam penitissimè resignati, omnia ad DEVM referendo, voluntatèque & libertatem omnem penitè exuendo; nullibi commoditatem gustumque nostrum venando, verum indignos nos sentiendo, quos vel aspectu, nedum favore & deliciis suis, dignetur DEVS.

Illud ipsum in aliis quoque melioribus sanctioribusque desideriis observandum est, uti cum quis diutiùs orare cupit, plura pati, se-ipsam vincere; omnem amorem proprium, qui etiam his talibus cum aliqua inordinatione permiscetur, mortificando: quia propriam facere voluntatem, non est aptum & conveniens medium ad eidem voluntati renuntiandum; & dedecet rem nos ullam desiderare, nisi quo illam modo desiderari vult DEVS; cujus Majestati gratissimum omnium est, semper & ubique desiderare, ut sola ejus divina voluntas impleatur. Quod cum

facimus, nullam desideria afferunt inquietudinem, cruciatumve acerbiorē; aut si quem illa secum dolorem trahant, ei permista est ingens dulcedo, maximaque in DEI manus resignatio, hominis totum se Divinæ Providentiæ permittentis, inque illius gremio & sinu, quasi infantuli ad amantissimæ matris suæ ubera, suavissimè securissimèque quiescentis.

CAPUT XXI.

De Intentionis puritate, ad divinæ voluntatis impletionem necessariā.

POSTEAQUAM se quis ipsum deseruit & reliquit, cunctaque desideria sua missa faciens voluntati propriæ omnimodè renuntiavit; rectissimam jam ingressus est viam, ad omnes actiones suas Creatori suo dedicandas, ejusque sanctissimam ubique voluntatem sincera puraque intentione adimplendam: quam revera constanter servare numquam poterit, quem proprius amor vinctum tenet atque impeditum. *Primò quidem: quia summam experietur difficultatem*

rem, in operibus suis propter solam DEI voluntatem exsequendis, qui propriam voluntatem retinet divinæque resistit. atque ut demus, unum illum alterumve opus DEI amore facere; mille alia, non solum quæ ex se mala sint supplicioque digna, verum ipsa adeò opera sancta & bona, faciet impulsu amoris proprii, eaque sinistra intentione omnino corrumpet, ita ut poenam potius quam gloriam mereantur: aucterè illa adulterabit vitiabitque, Intentionem aliquam minùs bonam admiscendo, quâ operis meritum vel imminuatur, vel impediatur.

Secundò. Etiam si divinam ille voluntatem exsequi cupiat, bono id tamen commodoque suo præstabit numquam, propter insignem calliditatem dolosque amoris proprii; qui res omnes pro libitu suo depingendo, suisque semper utilitatibus serviendo, eidem persuadebit, multa ad DEI obsequium pertinere, quæ nullo modo pertinent: atque ita, quia aliquando apertè repugnat amor hic proprius, aliquando occultè nos fallit & mentitur; numquam ex

L 5

ullo

nullo opere nostro fructum aliquem capiemus, nisi mactemus inimicum hunc tam familiarem & domesticum, qui tantò nobis est perniciosior, quantò benevolentior se fingit, nostrorumque commodorum studiosiorem.

Et verò, si aliud nullum emolumentum, mortificationem propriæque voluntatis renuntiationem consequeretur, quàm quòd ab animâ obstacula removeat & nebulas, ut veritatem agnoscamus, actionesque nostras pura intentione, propter solum DEI amorem, ejusque justissimæ, sanctissimæ, nobisque utilissimæ voluntatis adimplentionem, perficiamus; adhuc tamen omnis labor & industria nostra in hoc collocata, ipsæque adeò sanguis propterea profusus, rectè utiliterque impenderentur.

Purâ intentione facere quidquid facimus, res una est omnium quæ esse possunt æquissima, Deoque imprimis debita. Quemadmodum enim colonus, qui arborem plantat, ad illius fructus jus habet: ita DEVS, à quo cõditi sumus, tantò amplius

plius in nos sibi juris vendicat, quantò plura in nobis fecit. Quapropter debentur illi omnes hominis fructus, qui non sunt nisi ipsius opera: quæ illi negamus, & quodammodo furamur, quando ea non offerimus & dedicamus Creatori nostro, sed vel propter alium finem malum, aut non bono fine eadem perficimus.

Rationem porrò & severitatem, quâ in fructibus istis colligendis usus est DEVS, clarè disertèque idem ipse nobis declarat in Evangelio, quando veniens ad *fici arborem*, & nihil inveniens præter *folia*, etsi non erat tempus ficuum, nihilominus ei maledixit; & *aresacta est continuò ficulnea*^a. quæ fuit imago & specimen ejus, quod accidit hominibus: à quibus multò æquiùs districtiùsque Majestas divina fructus reposcit, quàm ab arbore quam sevit, ullus agricola; propterea quòd hic contentus sit, si semel in anno fructus ex ea decerpat, quos DEVS omni exigit tempore. quin etiam, si sic loqui liceat, tantopere experit delectatùrque idē

L 6

his

^a *Matth. 21, v. 19; & Marci 11, v. 13.*

his fructibus, ut iis, quæ iudicio nostro ipsi debentur, minimè acquiescat; sed velit insuper postulètque copiosiores à nobis fructus, quàm dare posse videamur: uti satis apparet in eo, quod ficulneæ usuvénit, à qua, quo tempore non oportebat, cùmque naturaliter essent impossibiles, fructus nihilo secius colligere cupiebat.

Etsi verò fieri possit, ut Deo satisfaciamus in iis, quæ præcepta ipsius à nobis petunt, & plurima ad hæc supererogationis opera adjungamus: hoc tamen præstando, iis, ad quæ nos (pro acceptis ab infinita ejus liberalitate beneficiis, proque illis, quæ juxta sanctissimam voluntatem suam, quæ cupit, ut simus perfecti, sicut ipse perfectus est, suggessit saluberrimis monitis) obligatos fatemur; revera non satisfacimus. Cujus rei princeps causa est, bonæ puræque Intentionis defectus: ideòque pro eximia sua clementia, de illius dignitate & præstantia tam severè nos admonuit benignissimus Deus, tamque vehementer eandem nobis commendavit.

Hunc serium Dei hæc de Intentionis puritate

ritate sensum manifestè nobis produnt
verba ejus, qui talentum acceptum abscon-
derat, & quia fructum in eo nullum fece-
rat, ejectus est in tenebras exteriores; cùm
Dominum ille suum *metere* dixit, *ubi non se-
minavit*^b: quæ etsi cum ratione & jure opti-
mo posset, ad nostram tamen instructio-
nem, refutare Dominus noluit. Quòd si i-
gitur objici sibi ille passus est, ibi, ubi non
seminavit & plantavit, fructus se expectare:
quomodo non eosdem flagitabit, ubi tali id
cum cura fecit, uti in homine; quem tanto
sumtu excoluit, ut ei uberiùs irrigādo, pre-
tiosum Sanguinem suum profundere non
dubitaverit. Atque ita se res habet. Ex a-
ctionibus quoque non obligatoriis neque
cum virtute conjunctis, sed liberis & indif-
ferentibus, fructus optat colligere, vultque
eas, amore sui, fructuosas fieri & meritorias;
non ex operibus tantùm iis, ad quæ neces-
sitate adstringimur, verùm ex illis etiam, quæ
spontè suscipiuntur, & ex se bona non sunt,
fructum habere percipiens. Cùm igitur
Deus tam rigidum se hac in re accuratū-
que exhibeat Censorem, & ab omnibus re-

^b *Matth. 25, v. 24.*

bus fructus deposcat, omnesque nostras actiones ad bonum finem fieri velit; cur adeo negligentes & improvidi sumus, operaque exsequimur huic voluntati planè contraria, quæque bono fine fieri nullatenus possunt? qualia ea, quæ mala sunt, immo & bona, quoties non bono fine fiunt, adeoque pereunt. Arbores quasdam reperire est, quarum fructus, cum terram attingunt, putrescunt: his simillimæ sunt actiones nostræ. Si enim intentio, quâ eas facimus, terrenum aliquid spectet; quatumcumque bonæ illæ pulcræque videantur, in solidum dispereunt & pessumdantur.

Verum si nos ipsos consideremus, reperiemus majus detrimentum nobis dari nullum posse, quàm quod de recta in operibus nostris intentione parum adeo laboremus: qui est naturæ nostræ abusus ignominiosissimus. Nam uti finis hominis, unicus & solus est DEVS: ita DEVM ille omnium actionum suarum finem habere propositum debet. quas si alioversum dirigit, intolerabili semet-ipsam atque enormi afficit injuriâ, rem inconvenientissimam absurdissimam-
que,

que, & maculam turpissimā dignitatis suæ
in se admittens. Cui etenim nō videatur ab-
sonum in primis & inconcinnum, si pincer-
na phialā ad hoc paratā, ut Rex quispiā po-
tentissimus ex ea bibat, abuteretur pro vase
immundo, fœtentique illā cœno sordibús-
que impleret? aut si sceptrum, quod insigne
est auctoritatis Majestatisque regiæ, ad sor-
didos canales & cloacas repurgandas adhi-
beret? Si quem res istæ sensum acceperissent,
quantopere eas de hac tanta indignitate &
dedecore expostulaturas arbitramur? & ta-
men natura eas sua & substantia ad tam no-
bilem finem non destinavit; sed ars sola pe-
ritiæque aurificis, & dispositio industriæque
humana. Quantò verò depravatio fœditas-
que turpior existimari debet, si homo, non
artificio alieno, sed ex natura essentiæque sua
& dispensatione divina cōditus & ordina-
tus ad ipsūmet DEVM, majorēque ipsius
gloriā, distineatur curis aliis multò viliorib⁹,
infinitiesque ampliùs differētibus, quàm os
manūsve regiæ, cum maximā immunditiā
comparatæ? Res enim hæ omnes eodem
creaturarum ordine, quæ se infinitè nequa-
quam excedunt, universæ continentur:

inter DEVM autem & quemcumque alium finem creatum, distantia intercedit infinita. Quare vel hinc discat homo, quanti sit momenti, ut cuncta purâ fiant intentione, ad honorem DEI; neque ad alium finistram finem detorqueantur abjicianturque: cognoscat item, quàm gravi, intentionis puritatem non conservando, semet-ipsam damno atque dedecore afficiat.

Quod ut tantò perspiciatur clariùs, illud adverti debet, quòd solo perverso rerum usu, earumque à fine suo aversione, etiamsi id fiat ob rem aliam finemque digniorem & excellentiorem, ad quem ordinatæ aptæque non sint, insignis rebus ipsis injuria ignominiaque nota imponatur. Exempli loco accipio hominem, diversis mediis, quæ ad unum eundemque finem juvare nequeunt, utentem; id quod adeò ineptum absolumque est, ut nemo futurus sit, quin stultitiam id manifestam interpretetur: velut si quis pauxillum nivis sumat, ad pastillos conficiendos, suffitumque excitandum, atque ad beneolentes aquas inde exprimendas, quibus Rex consecratur & inungatur:
aut si

aut si ex Rustici ligone, Imperatori vestiendo crispantem contexat Purpuram. Major dementia stoliditasque nec cogitando fingi ulla queat. Atqui omnis isthæc tam multiplex stultitia exercetur, quotiescumque à suo res fine avertimus, eosque in usus ipsas adhibere nitimur, ad quos factæ non sunt, nec quadrant. quin et rebus ipsis injuriam facimus, eas ad quæ non conducunt, etsi ceteroqui excellentiora, applicando: cum sic inutiles, damnosæque & prorsus abjectæ relinquantur. rerum enim bene ordinatarum pretium & æstimatio, colligenda est ex aptitudine solâ & ordine, quem habent ad suum finem: atque uti, cum ad alium diversum illæ finem referuntur, cum eo nullo modo conveniunt; ita nihili quoque æstimantur.

Iam verò si sit dementiæ infantiæque manifestum argumentum, iniquissimum quoque & non ferendum, à proprio res fine detorquere, quantumvis id fiat ob alium finem meliorem; quàm stultum erit injuriûmque, & homini noxium, si seipse à fine suo, qui DEVS est, abducatur: idque non
ob

ob finem alium meliorem; sed infinities vi-
liorem & abiectiorem, quantum nimirum
DEVS suas antecellit creaturas?

Rerum deinde abusus tantò est turpior
absurdiórque, quantò res ipsæ præstantio-
res. quemadmodum igitur creaturæ ratione
& intellectu præditæ, nobilissimæ omnium
sunt & excellentissimæ : ita cùm à fine illæ
suo aberrant, fœditatis, quàm ceteræ, plus
habent summæque perturbationis. Atque
hoc pacto quisquis se ad DEVM finem su-
um non adjungit, actiones illi suas dicando;
multis modis nocet sibi met-ipsi. *Primò*
quidem; quoniam seipso abutitur, dum si-
ne ullo commodo, imperitè prorsus à fine
se suo abstrahit & avertit. *Secundò* : quia ad
aliud se finem abjicit, longè inferiorem.
Postremò : quandoquidem nobilissima est &
præcipua totius Mundi creatura. Quò re-
gula aliqua politior est rectiórque, quò vas
pretiosius & concinnius elaboratum; hòc
magis illa deturpat rimula aliqua, exiguaque
curvatura seu obliquitas : & quantò regia
purpurea splendidior est præstantiórque,
tantò faciliùs labecula in eâ observata dis-
plicet.

plicet. Eodem planè modo , tametsi res modica esset, in qua intentionem nostram à Deo auerteremus ; probrosa tamen inconvenientia censeretur deberet.

Nondum satis errorem illum declarauimus, quem quis , non omnes actiones suas Deo consecrando, committit. Nam non deflectit ille solùm à fine suo , qui est abusus intolerabilis, etiam in materialibus sensûque carentibus rebus , ut jam vidimus: verùm hoc amplius grassatur violenter, efficitque contorsionem ac distractionem longè perniciosiorem ; cùm ipsi etiam fini vim adferat, rerum naturas inuertendo, èque medio finem, & ex fine medium faciendo. quæ monstrosa est dissonantia, duplèxque stultitia: perinde ac si pictor certò sibi persuaderet, non picturam penicillo , sed penicillum picturâ fieri oportere. Multò major est insolentia imprudentiâque , cùm homo intentionem suam à Deo separatam abjunctamque , defigit in creaturas , quæ homine inferiores , immo propter ipsum hominem factæ sunt. tum
etc.

etenim non disjungit se modò homo à DEO, sine suo: sed etiam à se-ipso, qui est finis omnium hujus Mundi creaturarum, aversus, ad ipsas convertit se, in illisque finem suum collocat, & neque se neque illas ad DEVM refert, qui solus est finis ultimus universorum: quod nihil est aliud, quàm ordine perverso ex medio finem, & ex fine medium facere. Quòd si igitur tantà res quæpiam oneretur injuriâ, dum à fine suo aliorum detorquetur; quanta illa erit injustitia, cùm ipsum medium pro fine usurpatur? Accedit, quòd vim ejusmodi & depravationem non fini qualicumque, illo mediæ vicem utendo, ad aliâmq; rem inferiorem ordinando, adhibeamus; verùm ipsum ultimum omnium finem, hoc est, DEVM, pro medio frequenter servire velimus, eundemque nostræ, non nostram ipsius voluntati accommodemus: quo nihil iterum præposterum æquè, inconditum & monstrosum cogitari potest.

Videamus nunc itaque, parvîne fortassis intersit, ut puram sincerâmq; habeamus intentionem, in solum illam DEVM dirigere

rigendo, nihil neque proprii honoris, neque delectationis, neque utilitatis nostræ causâ faciendo. Nam quamprimùm à Deo declinamus & diuertimus, dignitate mox & existimatione, commodoque omni excidimus; quod David testatur, cum ait: *Omnes declinaverant, simul inutiles facti sunt*. Nimirum uti res quælibet inutilis efficitur, cum fine usûque suo destituitur & privatur: sic homo, qui non simplici rectaque intentione DEVM aspicit, tantumdem valet atque oculis captus jaculator & sagittarius. Christus Magister noster ubi ad intentionis puritatem nos adhortatur, dicit, *Si oculus noster fuerit nequam, totum corpus tenebrosum fore*: quia si visus noster oculique intentionis nostræ DEVM non spectent, sed finem alium malum; totus homo, totum ejus corpus, & anima, totaque substantia, densissimis tenebris cæcæque caligine circumfusa, honorem, fructum, usumque planè nullum habent.

Quare si bonæ defectus intentionis ita vitiat corrumpitque radicem, opera omnia, etiam

¶ *Psalm. 13, v. 3. d. Matth. 6, v. 23.*

etiam nobilissimarum virtutum, inde nascentia, inutilia relinqui, & labores irritos frustra que susceptos esse, manifestum evadit: eò quòd nihil absque bona intentione Deo placere possit. Quocirca verè dixit Richardus Victorinus, Homines ex prava intentione operantes, homicidas esse, suorumque filiorum, id est, actionum peremtores. *Quid enim juvat, inquit, bonorum operum prolem gignere, & eam per intentionis depravationem necare? & quale, quaeso, erit, si liberorum nostrorum interfectores conscientia propria nos esse convincit?*^c

Mala intentio Salamandræ similis est, quæ ad radicem arboris posita, eam planè sterilem reddit f. Neque enim unicuique istud actionibus bonis damnum illa parit, quòd eas dignitate sua spoliet & meritis; sed quòd malas easdem, poenæque & castigatione dignas efficiat. Potestne jactura aliqua major esse? immo non est hæc tantummodo jactura, sed damnum incom-

^c Tractatu de statu inter hominis cap. 7. & apud Iac. Alvar. Tom. 2, lib. 3, part. 3, cap. 1, ubi de intentione præclarè differt. f. Vide Plin. lib. 29, cap. 7.

incomparabile. Quidquid sine hac intentionis sinceritate, ob sinistrum aliquem finem agitur, aliud non est, quàm arida ligna præparare ad ignem purgatorium, nostramque ipsorum perniciem interitumque promoveri. simulatque etenim cor intentionemque nostram à DEO avertimus, nihil amplius proficere, nec magis, quàm piscis extra aquam, conquiescere possumus.

Contrarium experitur, qui actiones suas omnes in DEVM erigit, illas sincera intentione, propter solius DEI amorem exsequendo. talis namque, quæ ex se sunt indifferentia & inutilia, facit esse meritoria: moralium verò virtutum actiones eò attollit, ut in caritatis opera transformantur. quin et fieri potest, ut, cum sine culpâ suâ, per errorem multa facit, quia tamen bonâ ea facit intentione, in talibus quoque operibus præmio suo non careat: adeoque quidquid agat, meritum suum semper augeat, quæstumque aliquem consequatur. Enimvero qui propter finem tam bonum sua opera peragit,

peragit, is, ut Sapiens loquitur, *consummatus in brevi, explebit tempora multa* & : propterea quòd actiones eò sunt admirabiliore præstantioresque; & tantus quis est in conspectu DEI, quantum bonitatis ejus habet Intentio. quæ singularis adeò pretii est & meriti, ut soli DEO bonorum & præmiorum abundè suppetat, quibus eam compenset, isque sibi non satisfaciat, nisi pro ea donet semet-ipsam.

Hinc Diabolus impiger & indefessus nihil remittit operæ, ut eam prævertat, adulteretque; & perpetuas eidem insidias struit. id quod præclarè explicant ea, quæ acciderunt *Mulier* illi Apocalyptica, *amicta solè*; propter bonam nempe intentionem, quæ totum ejus corpus lucidum reddebat & formosum: ante quam parituram stabat *Draco*, ut cùm peperisset, *filium ejus devoraret*^h. Pari modo expectat Dæmon, studetque perdere opera nostra, quæ partus sunt quidam fructusque Iustorum: adversus quem prudentissimè illud adhibemus remediū, quod *Mulier* huic feliciter evēnit; quæ si-
mul

g Sapiens. 4, v. 13. h Apoc. 12, v. 1 & 4.

mul ut peperit, raptus est filius ejus ad DEVM,
 & ad thronum ejus i: sic enim actiones et-
 iam nostræ, nisi in DEI ipsas conspectu fa-
 cimus, & ad ejus gloriam referimus, pari in
 discrimine versantur.

Quæcumque hætenus diximus, bona
 sunt & commoda, à purâ intentione colle-
 cta; quæ est ipsissima illa *Bona Voluntas*, cui,
 nato Salvatore, *pacem* promisere Angeli^k:
 quia Sancto Leone testante, *Christiano vera
 pax est, à DEI voluntate non dividi*^l. Actio-
 nes enim quæ bona carent intentione, re-
 vera inquietant turbantque hominem, ob
 distractiones quas afferunt, quando nos af-
 fectibus regendos permittimus, non ratio-
 ni legique divinæ; & quoties hominibus
 placere studemus, quod difficilius est quàm
 placere DEO, rebus sinistrè cadentibus
 commovemur: cujus turbationis causa
 non tam occupationum multitudini est
 imputanda, quàm quòd non purè propter
 DEVM easdem aggrediamur.

Intentionis denique puritas fons est
 M peren-

i ibid. v. 5. k Luc. 2, v. 14. l S. Leo serm. 9 de Nativitate
 Domini, cap. 1.

perennis gratiarum & beneficiorum divi-
norum, supremum perfectionis culmen, a-
nimæ nostræ cum DEO vinculum, vitæ hu-
jus solatium, cæli clavis, & patentes literæ,
nobilitatis nostræ testes, quæ ad congres-
sum colloquiûmque ipsius DEI, aditum no-
bis patefaciant.

Sanctus quidam Frater, vestiario unius
è Societate Collegii præfectus, cui nomen
Ioannes de Soto, gravi & mortifero, quem
prædixerat, morbo decumbens, jam morti
proximus acum poposcit, quam in parietis
alicujus rimam inseruerat. Hic præsentem,
aberrare animum hominis opinabantur:
quibus ille, Non deliro, inquit, mentisque
& animi, DEI beneficio, sanus sum; quare
amore ejusdem divinæ Majestatis, dari mi-
hi velim quod peto. Acceptam itaque a-
cum in manus sumsit, dixitque: Hæc mihi
cæli clavis erit, hæc paradisi portas resera-
bo, cumque hac mori cupio, & Christum
invisere, Redemptorem meum. Nihil enim
hac acu paravi, nisi solius amore Numi-
nis; neque filum eadem trajeci um-
quam, præterquam ut illi placerem, non
aliter

aliter quàm si ipsūmet Christum vestire debuissem.

Verū non in altera modò, sed in hac quoque vita puram DEVS Intentionem multis grātis favoribúsque remuneratur. Alphonsus Rodriguez vir religiosissimus, Majoricensis Collegii nostri Ianitor, quia quoties fores aperiebat, id facere solebat, tamquam si ipsūmet illas Christo Domino pānderet; bonum IESVM per eas ingredi, saepius conspexit.

Quæ hæcenus de Intentionis puritate differuimus, ea non tantū de actionibus exterioribus accipienda sunt, verū etiam de interioribus, adeoque minimā cogitatione affectūque interno: ita ut nihil meditemur, quod ad DEI obsequium, ipsiusque amorem non pertineat; neque lætitiā ullam, quæ non tota in DEO sit, & propter DEVM, in cor nostrum admittamus.

M 21107 ab 1107 CAE

CAPVT XXII.

*Gradus puræ Intentionis, ad DEI
in omnibus voluntatem implendam
necessarii.*

AD maiorem perfectionem, Intentio-
nisque puritatem, & lucra quæ parit
commodaque augenda; *Primò* ad laboran-
dum erit, ut actu illam exerceamus, omnia
ad DEVM referendo, habendoque, uti lo-
quitur S. Augustinus^a, unum & eundem
cum divina voluntate affectum: ut quem-
admodum DEVS omnia vult & facit pro-
pter semet-ipsum; ita et nos nihil amemus,
ne nos ipsos quidem, nisi propter DEVM,
ejusque sanctissimæ voluntatis adimpletio-
nem. Verùm hæc oblatio non generatim
tantum ac virtualiter, ut ajunt, sed parti-
cularim & actualiter fieri debet in unoquo-
que opere: præcipuè tamen in actionibus
nobilioribus, quibúsque plus difficultatis
inest & laboris, immo in minoribus quo-
que quoties possumus; cùm hac ratione
neque

^a Vide Augustin. in Ps 31, 32, 35, 36. 100, 124 & alibi.

neque actualis animæ in DEVM elevatio interruptatur, neque caput debilitetur, eive noceatur. Nam, ut graves docent Theologi^b, Intentio generalis, quam habitualement vocant, non sufficit, ut meritum refundat communicetque operibus particularibus, nisi illorum causa sit, aut affectus ab illâ aliquis relinquatur. Et quia multas res facimus, quæ ab intentione & proposito matutino nullo modo dependent; permagni interest, singulis operibus auream hanc coronam imponere, quò tantò sint DEO acceptiora.

Secundò. Quod facimus, DEI amore, singulari cum delectatione, facilitate, alacritate, & ardore animi, sine omni tristitia & repugnantia faciendum est: quia hæc agendi ratio vehementer sibi quemque devincit & obligat. Nam inter homines ipsos benevolentia alacritasque, quâ alter alteri gratificatur, præ ipso obsequio æstimari consuevit. Lætos hos promptosque sanctæ Animæ

M 3

animos

^b Suarez To. 3 in 3 part. disp. 13, sect. 3. Vasquez in 1. 2. disp. 6, cap. 1, & alibi. de Lugo disp. 7 de Pœnitent. sect. 4. num. 39, pag. 70, & alii passim.

animos in castissimo Epithalamio divinitus
Sponsus collaudat, cum, Surge, inquit,
propera, amica mea, columba mea, formosa mea,
& veni. c

Tertio. Omnia integrè unicèque facien-
da sunt propter DEVM, ad nullum alium
ignobiliorem finem, propriumve emolu-
mentum advertendo: quicumque enim a-
lius respectus finisque, etiam non malus, ex-
cludendus est. Monuisse de eo nos videtur
Magister noster IESVS, quando de Inten-
tionis sinceritate verba faciens, simplicita-
tem in ea requirit: ideoque non pluribus,
sed uni solùm Oculo eandem comparavit d;
paullòque pòst, Neminem duobus Dominis
servire posse, subjunxit e. Quin et in actioni-
bus virtutum, sine bono instructis, danda
opera est, ut extollantur altiùs, atque ex ca-
ritate potiùs Deique amore, quàm præcisè
immediatèque ob proprium suum finem a-
liquem peragantur.

Istud præterea cavendum est, ne opera
no-

c Cantic. 2. v. 10. Munerum animus optimus. Vide de hoc
Senecam lib. 1 de beneficiis à capite 5 usque ad 11. d Matthe
6. v. 22. e ibid. v. 24.

nostra metu Inferni vel Purgatorii, aut
ob spem præmii, mercedis & remunera-
tionis perficiamus. Fines hi tametsi boni
admodum, minùs tamen perfecti sunt,
quàm tantùm ea facere propter DEVM, e-
jusque Majestatis unicum beneplacitum.
Alii fines si adhibeantur, voluntate propria
exui, sibi que, ut par est, mori anima non
potest. Ac licet neque inferi cælumve esset,
neque beneficium à DEO ullum accepisse-
mus: licet etiam sine ulla causa æternis nos
suppliciis vellet excruciare; adhuc tamen
eodem nos modo facere, illique omni-
bus viribus nostris, animâ & vitâ nostrâ,
servire oporteret, solùm quia est qui est,
quia tam bonus in se-ipso, aliud præmi-
um nullum spectando: idque non tam
ut DEO placeamus, (cùm & hîc latere,
involvique queat aliquid respectûs & a-
moris proprii) quàm quia DEVS nobis
placet, & quia de ejus Majestate ac summa
Bonitate honorificè adeò sublimitérque
existimamus, ut propter se-ipsum aman-
dum, dignissimùmque esse censeamus, cui

etiam cum delectationis omnis vitæque nostræ dispendio famulemur. Quòd si igitur boni quoque fines, ut quod omnium optimum est consequamur, excludi debeant; malos & indifferentes numquid minus licebit admiscere? Verumtamen nulla æquè est intolerabilis impudentia, atquè si ex ipsis illis operibus, quorum executione solam deceret quærere gloriam divinam, humanos favores propriamque estimationem colligere studeamus.

Ad hunc gradum pertinet indifferentia ad hæc illave opera, & hoc illove modo facienda. Nam sicui rei cor affigatur & agglutinetur, non est illud omni ex parte purum; præsertim si actiones sint indifferentes, & naturali inclinationi consentaneæ. Sicut cum quis mensæ accumbit, (id quod ad DEVM referendum, ejusque amore faciendum est) tam paratus esse debet ad non comedendum, quàm ad comedendum, nihilque respicere, præterquam beneplacitum divinum; & hunc unicum ex omnibus operibus fructum voluptatémque quærere, ut Deo honor obsequiúmque præ-

præstetur. quod nisi fiat, nihili illa faciat oportet, seque ipsum penitus negligat & obliviscatur: ad exemplum Beatorum in cælis, quorum præcipuum gaudium est, impletam videre voluntatem divinam; quosque longè minùs propria delectat felicitas, quàm, cui eam acceptam referunt, bonitas DEI. Ex hac regula & voluntatis indifferentiâ, facile erit cuivis cognoscere, habeatne talem intentionis puritatem. fit enim frequenter, ut hîc erremus: & lapis iste Lydius multas prodit detegitque adulterinas parùmve bonas intentiones. Alia item superest regula, quâ adhibitâ doceamur, num verè hanc intentionis puritatem obtinuerimus: nempe, si ex re quapiam creata gustum adhuc consolationemve aliquam percipiamus. S. Bernardum ita de seipso locutum ferunt: Quamdiu consolationem aliquam & voluptatem capere possum ex re aliqua quæ non est DEVS; in veritate dicere non audeo, quòd Dilectus noster inter ubera commoretur, aut in sinu amoris vehementer ardentis requiescat.

M 9

quiescat.

quiescat^f. Et *Mulier* illa in Apocalypsi,
vanæ gloriæ tentatione à Dracone impu-
gnata, *fugit in solitudinem* g: quæ est non ob-
scurum puræ Intentionis symbolum, quam
ab omni creatura procul remotam separa-
tamque esse decet: usque eò, ut anima inter
omnes mundi delicias oblectationesque
posita, sola tamen sit; quandoquidem
proprio amore prorsus vacua, sui que i-
psius oblita, nullam ex iis percipiat volu-
ptatem.

Quartò. Actiones eatenus sunt perfici-
endæ, nihil ut in ipsis desiderari possit: ni-
mirum, ut sine omni sollicitudine & hési-
tatione voluntas DEI impleatur. Decipi-
mus enim crebrò nosmet-ipsos affectu a-
liquo turbati: qui prohibet, quò minùs id
quod rectum est videamus; nòsque sup-
plantat, ut absque plena integræque divi-
ni beneplaciti agnitione, voluntatem no-
stram colore aliquo, quem sibi ipsa pin-
xit, adpersam fucatamque exsequa-
mur.

Quare

f Vide S. Bern. Tract. de diligendo DEO. Verba Viri Sancti diu
frustra quasivimus. g Apoc. 12, v. 6. Vide Drexel. Amuss.
d. 2, c. 3.

CAPVT XXIII.

275

Quare necessum est, ut in ea quæ agimus sedulò inquiramus, Intentionemque nostram diligenter perpurgemus, quò prudenter eligamus ac decernamus, quid divinæ voluntati beneplacitòque convenienter, potissimum facere conveniat: cum sine hac inquisitione & examine, pura Intentio obtineri nullo modo possit. Quomodo enim illud amore DEI, atque ob divinæ Majestatis in eo beneplacitum perficiatur, quod vel DEO displicet, vel de quo, num ipsi placeat, jurè queat dubitari? h

CAPVT XXIII.

Quomodo Divina Voluntas agnoscenda sit, ut integrè compleatur, opera nostra sincerè ad DEVM dirigendo.

NE igitur hac in re aberremus, Regulas aliquot, ad quas dirigamur, proponam, iis, quas S. P. N. Ignatius

M 6

tius

h Multa de recta Intentione & ad profectum utilia elegantè differt P. Theophilus Bernardinus de religiosa perseverantia prædijis, toto libro nono.

rius a tradidit, conformes : à quibus divi-
nam voluntatem edoceamur, quoties de
ea nobis aut præcepto expresse, aut Supe-
riorum imperio, aut alio quopiam modo,
non satis constat.

Primò. Procuranda nobis est singularis
quædam indifferentia, affectum non in
hanc magis rem quàm aliam inclinando:
quia quæcumque minùs ordinata affectio
facillimè iudicium ad se rapit, adeoque il-
lud perturbat, ut veritatem non agnoscat,
ejusque loco mendacium amplectatur. Stu-
deat itaque anima huic ad omnia indiffe-
rentiæ, neque in alteram præ altera partem
propendeat, remve hujus vitæ ullam appe-
tat: sed velut in medio quodam interstitio
& æquilibrio subsistens, puro simplici-
que oculo DEVM ejusque sanctissimam volun-
tatem, quæ sola tum conspici poterit, con-
tinuò intueatur.

Porro ut ad hanc indifferentiam perve-
niamus, finem oportet constituamus nobis
ante oculos, in quem cõditi sumus, cete-
ræque omnia cogitemus media esse, quæ
ROS

alibello Exercitiorum, de modis electionis.

nos iuvent ad melius consequendum finem istum, qui est Dei gloria, ejusque sanctissimæ voluntatis impletio. Reliqua porro media esse cum certissimum sit, causæ nihil habent cur amari velint, nisi quantum ad hoc conducunt, propter quod sunt. Ex quo conficitur, ad res quasque indifferentes nos esse debere, neque ad eas eligendas amandasque ferri, nisi quantum videmus, quod nos ad finem nostrum divinæque voluntatis impletionem perducant: nam si in hoc deficiant, ratio quoque deficit easdem expetendi.

Viator qui ad certum locum ire cogitat, cum in divortium viarum incidit, non attendit, an viarum duarum hæc ad dexteram vergat, illa ad sinistram; neque utrum plana sit altera, altera inæqualis: sed advertit solum, quamnam ex illis capeffendo, ad locum quò ipse tendit, perventurus sit, aliam nullam causam habens unam præ altera amandi & eligendi, nisi quod ad constitutum ipsum locum perductura sit, quantumcumque asperam illam, confragosam & difficilem experiatur. Eodem modo alia

nos ratio ad aliquid volendum non debet impellere, quàm hæc unica, Id quod facere molimur, tale esse, ut ad DEVM nos ducat, ut cum ejus Majestate conjungat & uniat, ut ipse id velit atque approbet: hoc unum & solum perpetuò spectando, sive suave alioqui sit sive grave, jucundum vel acerbum. Atque uti illi, qui latrunculis ludit, perinde est quo modo calculos moveat, dum finem suum assequatur, hoc est, victoriam; ideòque nullo discrimine Regem promovet & peditem, sed eos solum mutat calculos, quos lusui suo credit esse opportuniore: simili ratione, cùm lucrum quod speramus ex operibus nostris, ipse nempe DEVS, majoris sit momenti; majorem quoque nos ad omnia indifferentiam habere oportet, hocque dumtaxat perpèndere, illudne quod facere cogitamus, eòdem conducat.

Hunc finem semper ante oculos proponere debemus, ad illumque res omnes ordinare; non contrà, finem ad res eas, quæ sunt media, convertere: quæ monstrositas quædam est, maximaque, etsi
ad-

admodum usitata, detorsio. Primum enim res ipsas deligunt sibi plerique mortalium; deinde illis servire Deo volunt, easque ad ipsius gloriam dirigere: in quo turpissimus finis abusus reperitur, dum non primario & directe, sed secundo & oblique DEVM respicimus, eundem voluntati gustuique nostro accommodando, cum contrarium faciendum esset. Nam primo statuere oportet firmiterque decernere, quod Deo placere velimus; tum vero eligere facerique id, quo Deo placeamus, media ad finem ordinando: quia ex nostro arbitrio beneplacitoque rem quampiam eligere, moxque eam Dei servitio velle impendere & ad divinam ejus Majestatem referre, foedissima est confusio ac inordinatio, cum qua intentionis sinceritas nequit consistere: tantumque abest, ut hac agendi ratione immortalis Dei voluntas integre compleatur, ut ne mortalibus quidem ipsis satisfaceremus. Hinc quoties alteri cuipiam homini gratificari, munusque aliquod offerre paramus, ante omnia solemus dispicere, officiumne & donum nostrum ipsi sit placitum.

placiturum; non verò postea velle, ut gratum sibi illud acceptumque sinat accidere: fieri quippe potest, ut res sit, quam parum ille vel nullo modo probet, aut quam plane etiam oderit improbèque. at verò secundo loco id agere, ut eandem admittat gratamque habeat, est, alieni arbitrii gustusque dominium sibi arrogare, eoque ad nostrum libitum uti; non illi obsequium studiūque nostrum approbare.

Quòd si jam homo indignetur ita se tractari ab homine: qualiter id DEVS feret? si nostri similibus illo pacto minimè satisficeremus: possumusne existimare, DEO nos satisfacturos? Nemo se fallat, putetque eò solum, quòd res suas ad DEVM dirigat, rectam se habere intentionem: quoniam dirigere id potest, quod DEVS, quia sibi ingratum, dirigi ad se nullo modo velit.

Illud quoque evenire queat, ut homo ad DEVM referat, quod suā ipsius causā referre cupit, quantumvis id DEO gratum quoque sit: cum non referat illud solum, quia DEO placet, verum etiam, quia sibi-met-
ipsi.

Postea-

Posteaquam igitur hanc indifferentiam perfectè consecuti, voluntatem nostram ab omni terrenarum affectionum pulvere mundavimus; magna cum spiritûs tranquillitate, animæque pace, sincero puroque corde expèndere secum ipse & interrogare quis debet: Quid magis Deo placet? quid me, & quónam illud modo vult facere? Eo perfectò, anima passionibus suis omnique affectu creato expedita & vacua, in Dei conspectu clarissimè pervidebit, quid se facere, & quid, ad ipsius sanctissimam voluntatem complendam, supremæ isti Majestati offerre conveniat.

Secundò. Plurimum quoque ad hanc indifferentiam obtinendam conducit, ut, cum potius se homo in unam quàm alteram partem notat propendere, cogat se ipse inclinèturque in partem contrariam, atque illud ipsum à Deo precibus assiduè exoret; ut tantò minùs voluntati suæ morem gerat: prorsus uti recurvum baculum directuri, in latus oppositum contorquere illum & deflectere solemus.

Tertiò. Maximopere adjuvabimur, si
pro-

prototypi & absolutissimi exemplaris vicem, sanctissimam Servatoris nostri IESU vitam nobis proponamus. hæc est enim voluntas DEI, ut ipsum præcipuè imitemur, cùmque eodem contenti, pauperes, mortificati, patientes, taciturni, humiles, benigni, aliisque utiles simus. Vbi èt istud mirè proderit, in unoquoque opere quod faciendum nobis incumbit, animadvertere, Num id Christus facturus fuerit, (siquidem ejus personam non dedecet) &, quo modo facturus? qualem in eo fervorem, caritatem, perfectionem adhibiturus? ut pari illud accuratione absolvamus.

Verùm ut ad hanc Christi imitationem teneriùs afficiamur, & in rerum electione Intentionisq; puritate securiùs progrediamur, Sanctus Pater Noster Ignatius tres modos sive gradus perfectionis proponit. *Primus* est, cùm homo statuit, ne mundi quidem totius oblato sibi dominio, vel extremo vitæ discrimine objecto, quidquam admittere, quod DEO displiceat. *Secundus*, quãdo omnia decernit integerrimè facere ad

ma-

maiores Dei gloriam. *Tertius* gradus est, duabus sibi rebus propositis, quarum utraque æquè ad Dei gloriam pertineat, illam eligere, quæ Christo similior sit, nõsque illi magis conformet, vivasque ejus imagines efficiat, etsi ceteroqui laboriosior & molestior. ^b

Quartò. Per magni interest probè intelligere, DEVM id velle, quod nobis utilius est; utilius, inquam, non corpori tantum in vita ista brevi ac peritura, sed animæ insuper, quodque facit ad vitam beatam & sempiternam. Similiter, quando corporis commoditates sensuumque oblectamenta, cum animæ nostræ bono & divitiis spiritualibus conjuncta permistaque reperiuntur, certò nobis persuadeamus oportet, DEVM id potius probare ac velle, quod corpori, sensibus, omnibusque nostris appetitionibus magis adversatur: quoniã quod ejusmodi est, spiritum præcipuè adjuvet, meritique plus conferat. id quod expressè disertèque Servator ipse nobis declaravit, cum dixit:

Si

^b S. Ignat. eodem libello, de tribus gradibus humilitatis.

*Siquis vult post me venire, abneget semetipsum,
& tollat crucem suam, & sequatur me.^c*

Quintò. Eòdem conducet, divinam gratiam magni æstimare, Mundumque cum omnibus suis voluptatibus contemnere. Nam perinde uti de rebus existimamus, ita eisdem afficimur: affectus verò, iudicium secum rapit; quod ut rectum sincerumque feratur de iis, quæ in electionem veniunt, æstimationem antè legitimam justamque fecisse oportuit.

Sextò. Post hæc omnia illud considerandum venit: Si insigniter doctum sanctumque hominem consuleremus, rogaremusque, ecquæ in negotio, de quo ambigitur, DEI voluntas esset? quid ipse nobis responsurus esset? quo animadverso, ejus responsum nobis applicemus, sicque faciendum cogitemus.

Septimò. Secum item reputare licebit: Si cùm Christus in terris versaretur perfectioris Magister, aut quo tempore clavis Crucis affixus pendeat, consilii causâ ipsum adiissemus, percunctati, Quæ res ad majus æterni

terni Patris sui obsequium pertineret? quid ipse nobis responsi daturus fuerit? illudque, quod tum accepturos fuisse crederemus consilium, sanctissimæ utique vitæ ejus Crucique conforme, nunc nobis sumemus, juxtaque illud eligemus.

Octavò. Siquis nos ipsos alius consuleret, quid eidem responderemus? (in aliena enim re, sine dubio sincerius, & à passionibus liberiores judicaremus) atque istud ipsum nobis agendum ducamus, quod alteri suaderemus.

Nonò. Quid fecisse optabimus, ante DEI tribunal constituti? considerando, hunc Iudicem non posse decipi, eumque perspicacissimo obtutu intima & abscondita animæ nostræ penetraturum, & desideria cordis nostri manifestaturum.

Decimò. Etiam in hac vita, cum morti proximi, Æternitatem, eam jam-jam ingressuri, prospectabimus; de quo tum plenius gaudebimus? Hoc nunc eligendum, dum tempus habemus: neque differenda est pœnitentia, cum locus illi remediūque nullum supererit.

Extræ-

Extremum illud admoneo, quod primum omnium semper esse cōvenit, ut sincero submissōque animo DEVM oremus, velit nobis suam voluntatem manifestare, neque permittere, ut nos met-ipsos fallamus. Pater etenim usque adeò bonus petitionem hanc optimam, nobisque utilissimā, & quæ cedat ad tantam suam gloriam, non poterit non exaudire. Atque ita perpetuò ore & corde versare decet brevissimam istam S. Paulli orationem: *Domine, quid me vis facere*^{d?} aut illum Christi ipsius, qui vita est & bonum nostrum: *Non mea voluntas, sed tua fiat*^e. Quòd si duæ res indifferentes aut bonæ nobis offerantur, quarum alterutra necessariò eligenda sit, neque major ex unā quàm alterā, DEI gloria, perfectiōve Christi imitatio, aut mortificatio nostra dependeat & sequatur; tum verò securè, sine ulteriori examine, utramlibet licet eligere, illamque DEO offerre, ipsius amore perficiendam: & quamvis opus foret indifferens; quia sic tamen ad DEVM dirigitur, imprimis erit meritorium atque lucrosū.

CA.

^d *Mat. 9, v. 6.* ^e *Luc. 22, v. 42.*

CAPVT XXIV.

*Opera omnia non solum propter DE-
VM, verum etiam quo illa modo fieri
vult DEVS, cum insigni perfectione,
facienda esse.*

VERUM haudquaquam sufficit, quæ
facimus, purâ Intentione facere ob
DEI amorem, ipsiusque sanctissimæ volun-
tatis impletionem; sed necessarium præ-
terea est, ut quo modo vult DEVS, cum
insigni scilicet perfectione, eadem facia-
mus: & quæcumque de gradibus Inten-
tionis, ad rerum substantiam pertinen-
tia, huc-usque dicta sunt, æquè in ea-
rumdem adjunctis & circumstantiis, mo-
doque operandi, ut perfectè fiant, sunt
observanda; eademque obligatio, quæ
est, faciendi res propter DEVM, obstringit
quoque, ad easdem ita, ut DEO placeant, fa-
ciendas. Si enim, quia creaturæ & opera DEI
sumus, eidem debemus quidquid sumus, &
possumus

possumus, & facere poterimus; (quemadmodum arbor fructus ei profert, qui illam plantavit) certum est decere, ut debitum hoc & fecunditas ei, cui debetur, serviat & consecratur: fructus verò, quem ex operibus nostris Deus colligit, ipsius est in illis beneplacitum. quare nisi rectè illa fiant, fructum ipse hunc sibi non decerpit, nosque superflui sumus, ac velut cariosæ & exesæ arbores, quarum fructus rejiculi sunt & nihili. Dei quoque mancipia & servi sumus, Deusque Magister noster & Dominus est: adeoque, uti servus omnia opera sua debet Domino suo, & quidem illo modo perfectæ, quo hero placet; ita et nos nostra ante Deum facere oportet. Nam quis servum cum toleret, qui quidquid facit male faciat, omnia perdat, è manibus labi sinat, frangat; & quibuscumque in rebus hero suo servire debet, easdem destruat & dissipet? Atqui æstimabilius pretiosiusque nihil possidemus, quàm opera nostra: quia talis unusquisque est, qualia sunt ipsa. Utque satis non est, Attalicum auròque intextum pannum & relam laudare ac æstimare, solum

lūm quia Attalica sit: verū illustrem illam, splendidam & puram esse necessum est. quippe si splendor iste radiique absint, fœdisque illa maculis notata & inquinata fordeat; tantū abest, ut regalis inde purpura confici queat, ut qui illā vestire Regem vellet, gravissimā ipsum injuriā affecturus crederetur. Eodem omnino modo, bonas in seipsis, quas quis facit, actiones esse, nequaquam sufficit, ut propter eas à Deo æstimeretur: sed necessarium est, ut rectè factæ, sine labe alióque vitio sint, ac sibi debito splendore non destituantur. Et verò si vestem quæ corpus tegit, minimā ex oleo maculā inquinari, lacerariue aut dissui non ferimus; in actionibus, quæ ornamenta sunt ac decora animæ nostræ, fordes & confusionem feremus? sique nobis-met-ipsis scissum & contaminatum vestimentum displiceret; inquinatissimis imperfectissimisque pleni operibus, in Dei conspectum venire num audebimus?

Satis itaque non est, facere solummodo quod Deo placet; neque, id facere tantū propter DEVM: verū ita fieri hoc ipsum
N
debet,

debet, ut Deo placeat, atque tale sit, quod tanto Domino, proque tot & tantis quibus ei obstricti tenemur, debitis offerri consecrarique mereatur. quò namque res est excellentior ac nobilior, Dei amore operari; hoc amplius culpandus castigandusque venit, qui in opere istius-modi, in boni adeò Domini & Patris gratiam suscepto, non omnibus opibus viribusque elaborat. Hinc Societatis nostræ parens Sanctus Ignatius, si quem ab re quapiam remissiore deprehenderet, atque ex eodem, DEVM se, cuius causâ omnia faceret, operis sui finem habere audiret; severè hunc talem acriterque reprehendebat, dicebatque: *Si DEVS propositus tibi finis est, graviter certè multaberis. Nam Mundo negligenter servire, ac vanitati segniter indulgere, haud magnum sanè crimen est: qui autem DEVM spectat, eum oscitanter aliquid facere atque ignavè, intolerabile est.*^a

Porro ad opera nostra perfectè exsequenda, considerationes sequentes multum juvabunt.

Primo.

^a Rishad. Vita lib. 5. cap. 10.

Primò, secum quærere, Quomodo vult DEVS, ut hoc opus faciam? Christumque audire dicentem: *Estote perfecti, sicut Pater vester celestis perfectus est.* ^b

Secundò. Christus ipse quomodo id faceret? quem imitari, omniumque actionum nostrarum exemplar absolutissimum, regulam certissimam, supremamque perfectionis legem intueri nos decet; operamque dare, ut cum fervore, caritate, quantâque possumus diligentia, nos quoque operemur.

Tertiò. Cogitare, Operis nos nostri, modique, quo illud exsequimur, testes Iudicis, que DEVM habere & Angelos. Cui publicè aliquid in oculis & conspectu Regis præstandum, quàm sollicitus ille est, ut rectè omnia accuratèque fiant?

Quartò. Quando ante DEI tribunal stabimus, quando ad novissimum quadrantem ratio à nobis poscetur, quando explicabuntur & excutientur opera nostra, quando DEVS illa censebit & ponderabit; quo tunc ea modo fecisse optabimus? Vide quàm opifex aliquis, cui elaborandum est

^b *Matth. 5, v. 48.*

N 2

opus,

opus, de quo sententiam laturo iudicaturūque sunt peritissimi Artifices, omnibus illud ex partibus perfectum efficere studeat atque expolitum.

Quintò. Qualiter id in hora mortis fecisse exoptabimus? atque, si dolebimus, quo tempore corrigere illud & emendare non poterimus; quare non modò, cum possumus, opera nostra, magnā cum perfectione, exsequi & velimus, & conemur?

Sextò. Si ultimum istud, quod in hac vita facturū esses, opus foret, quā sollicitè illud, piēque ac devotè faceres? pari tibi modo omnia opera faciendā scias.

Septimò. Considera, quanti referat opera hoc illòve modo fieri, aut ad maiorem gloriā acquirendā, aut ad graviores in Purgatorio pœnas accersendas: & quantillum laboris ampliùs ad rectè ea faciendā requiratur.

Octavò. Perpende, quā pulchrum sit ac præclarum, Deo placere; quantāque contrā inordinatio, quòd eā ipsā re, quam faciendū, ipsi placere cupimus, ob modici laboris

ris impatientiam, eidem displiceamus?
 Quanti olim æstimabatur, unius Assueri
 Regis oculis placere posse? cuius cōspectui
 sistenda puella aliqua, deligebatur è milli-
 bus, ac deinde solidus, illi ornandæ polien-
 dæque, ut coram rege comparere posset,
 annus impendebatur. quî sit igitur, cum
 coram ipso Deo apparere, eique offerri de-
 beant opera nostra; quòd non summâ cu-
 rà studioque in iis perficiendis versemur?

Nonò. Tali ea animo deliberationeque
 facere congruit, quasi aliud nihil facien-
 dum superesset. ut quid enim illa obiter ad-
 eò perfunctorieque percurrimus; cum u-
 num opus bene, quàm mille malè facere,
 longè præstet.

Decimò. Illud quoque non mediocriter
 prodest, Pro die præsentē dumtaxat sollici-
 tum esse. Quis enim non uno saltè die ve-
 lit bene vivere? atqui crastinus dies incertus
 cum sit, hodiernum periclitari non licet.
 Neque tota simul vita cogitanda est, quam
 non simul, sed per partes ducimus: quia èt
 sarcina fascisque, qui colligatus nos terreat

N 3

&

Ester cap. 2, v. 12.

& quem gestare posse desperemus, particulatim acceptus levis est, & ferri potest.

Concludo ad extremum hanc de Intentionis puritate, quâ quis Deo præcipuè placere studet, dissertationem; dicoque, Ejusmodi hominem, non bonis tantum, nec tantum indifferentibus operibus plurimum mereri: verum nihil quoque faciendo, maximorum operum mercedem præmiūque, eundem consequi posse; propterea quod, cum opus ipsum præstare non possumus, solâ ejus voluntate contentus sit Deus. Ideoque hoc tam singulare merendi instrumentum mediūque nullo modo à nobis est negligendum: sed continua cum sollicitudine affectūque, præclara perfectaque Deo opera sunt offerenda; re ipsa, quot virtutum actus vidimus umquam vel audivimus, exercere, tantaque supplicia & tormenta, quanta Martyres omnes subierunt, perferre desiderando. ad eò quippe sincerus, verus, & vehemens potest esse affectus iste & desiderium,

um, ut operi ipsi æquivaleat, & par sit.

Multò verò ampliùs providendum est, nequando inutilia, sed ut fructuosa semper opera faciamus. Nam uti fœda est confusio perturbatióque, quoties re quapiam ad alium, quàm destinata est, finem abutimur: ita non minùs turpis est inordinatio, quando prorsus otiosa illa remanet, neque propter finem suum perficitur, præsertim si egregium sit opus magnique momenti, quis autem major nobiliórve esse finis potest, quàm Dei gloria? Cùm itaque in hoc nati simus, ut ad illam universas actiones nostras referamus & formemus; numquid illud facere, fructúsque, quibus tantum Dominum honoremus, idem, idem proferre prætermitemus?^d

^d Commentarium plerorúmque hoc capite dictorum habes, lectu dignum, apud Rodericium part. 1, Tract. 1 & 2; Suf-
frenium quoque Anni Christiani Tomo 1, parte 1.

*Quo se modo aliquis in omnibus
quæ facturus est DEVS, ad ejus vo-
luntatem conformare, illique acquiesce-
re debeat.*

VT nostra voluntas divinæ voluntati
conjungatur & uniatur, ad hoc non
sufficit facere, quidquid à nobis fieri vult
DEVS: sed pati præterea oportet & tolera-
re, quæcumque ejusdem adorandæ Maje-
stati nobis placebit immittere, aut permit-
tere; cùm omnimodum ipse ad hoc jus ha-
beat. Nam propter supremum dominium,
quod in suas obtinet creaturas, iisdem pro-
libitu suo uti, eas destruere & ad nihilum
redigere potest: ita ut nemo hoc illum abs-
que ratione agere, queat obtendere. Quòd
si enim unicuique, eo quod suum & pro-
prium est, quod libet facere licet; quid ni
DEO idem liceat? Cur hoc eum communi
privilegio spoliemus? Quare nos met-ipsos
illi subtrahamus, repugnemus, & quia no-
bis faciat quæ ipse vult, non quæ nos volu-
mus.

mus, de eo cōqueramur? Quis DEVM jure, tot titulis suo, uti prohibeat; cū cuius, ut è pallio suo tunicā faciat, licitum sit? Vt quid angustioribus finibus includatur jus diuinum, quàm humanum sibi vendicat in bona propria? Si velit ergò morbis nos, doloribus, infamiā, & facultatum, quas largitus est, inopiā conflictari; pro arbitratu suo cuncta disponat: nec enim queri cum eo possumus aut exoptulare; sed præstantem in nos benevolentiam meritissimò interpretemur, quòd nobis uti, nòsque in manus sumere non dedignetur, quantumcumque premat deinde urgeátque. Perquam id nempe honorificum est atque gloriosum.

Vir generosus ac nobilis finem non facit ostentandi sui & gloriandi, quòd à Rege electus sit ut ipsum gestet, etiamsi sanguinem calcaribus ille eliciat, admodumque graver. Scilicet, quia Regi licere credit ista omnia. Vnum hoc sufficere poterat, ad DEVM æquo animo ferendum, atque ad nos, in requavis, sanctissimæ ejus voluntati conformandos, penitusque submitteudos. Mani-

N s

festa

felta quippe adversus DEVM injuria & injustitia est, nolle; ut usurpet rem propriam, deque bonis suis liberrimè statuat & decernat. Nobis honori est, quòd operâ nostrâ uti velit; quantumvis id faceret (siquidem hoc pietas ipsius amorque permitterent) ad nos, sine ulla causa, in frustra secandos.

Attamen si rem hanc penitiùs placeat introspicere, planè reperiemus, non solum conquiescere nos, & cum DEI voluntate, quidquid demum nobis faciat, & quantumcumque amarum illud molestumque accidat, conformari oportere; verum propterea nobis quoque ipsis gratulandi, lætandi, animatusque exultandi justissimam nos causam habere. quandoquidem in eo, quod de nobis in hac vita disponit. Majestas ista sapientissima nostrique amantissima, hæc una ratio est instar omnium, illud nobis bono esse: neque de re ulla ampliores illi gratias debemus, quàm quotiescumque nos affligit. Causa hujus veritatis minimè est obscura: quoniam ex conditione & natura sua DEVS ipsa est bonitas, affabilitas, benevolen-

volentia, & liberalitas, pronior ad bene nobis faciendum, & nos solandos atque recreandos, quàm ignis ut ardeat, lapisque ut dorsum versus pondere suo feratur. Cum itaque Dei natura tam benigna sit, numquam affligit ille hominem ideo solum, ut affligat; verum ut eximium ipsi conferat beneficium, cui viam opportunè aperit aptissimūque medium est mortificatio aliqua: adeoque, quasi aliter non posset, ut sic dicam, atque incredibili illo, quo tenetur, bene de nobis merendi desiderio velut impulsus, affligit nos & contristat; quod ceteroqui ab inclinatione illa, quæ in solatium & oblectationem nostram tota propendet, est alienissimum. Qua in re mihi quidem admirabilior etiam esse, plūsque præstare videtur, dum quodammodo beneficentissimæ ipse naturæ suæ adversatur, & solo commodorum nostrorū desiderio, austeriorem se severiorēque demonstrat: id quod aliud nihil est, quàm merissima benignitas & superabundatissima bonitas. Siquem amicum haberemus, qui à re quam maximopere abhorreret; quia tamen

nobis eam profuturam cerneret, propensionem naturali vim inferendo, eamdem faceret, eò solùm, ut bene nobis esset: certum est ea de causa plus nos ipsi obligatos fore, quàm si quacumque alia in re, ad quam natura illum sua indolensque traheret, nobis gratificaretur. Eodem modo decet, ut Deo nos multò ampliùs debere, obnoxiosque esse fateamur, quando nos affligit & castigat: cùm longè aliud quàm pœnam & supplicia, eâ in re Divina Bonitas spectet atque moliatur, commodum scilicet nostrum & maximum emolumentum.

Nullam ad hæc rem aliam veriùs existimare possumus utilem nobis esse, quàm hanc ipsam, propter quam fidelissimus prudentissimùsque Amicus noster, quò ipsam obtineamus, naturæ gustuque suo repugnare non dubitat: quemadmodum infans æger, si vel tantillum sapit, numquam faciliùs credet, saluti quidpiam suæ ac valetudini convenire, quàm cùm Mater dulcem ex ore ipsius benèque paratum cibum eximit, atque amaram illi purgationem offert & ingerit. Eadem nobis ratio persuadere potest

potest, tribulationem & morbum, quem
Devs immittit, magis nobis quàm quid-
quam aliud prodesse. Quò etenim de im-
mensa ipsius misericordia, de amore tener-
rimo, de eo quòd habet commodorum no-
strorũ desiderio certiores sumus; hòc clariùs
intelligemus, in rem nostram esse, quoties-
cũque nos desolatos relinquit: quin immo si
aliter Deus fecisset, justiorẽ nos videri caus-
sam habituros fuisse, de modica illius mise-
ricordia conquerendi. Nam quo pacto Me-
dicum clementem dicemus, qui, ne ægrum
conturbet, comedere hunc sinat & bibere
quidquid collibeat, etiam si mortem ipsi ex-
inde impendẽre, certò cognoscat? Et quale,
obsecro, sit illud misericordiæ genus, aut
quæ humanitas ejus, qui infirmum mortis
proximum potione unica juvare queat, sed
parare eam nolit; ipsũque sine remedio
mori permittat, hac una de causã, quia æ-
gro potio illa amarior futura metuatur?
Cur itaque quod in homine, tamquam cru-
deliter & inhumanè factum, reprehendere-
mus; illud à Deo petere, non dubitamus?
Veruntamen uti ager Medico, amaras sibi

portiones præscribenti, omniâque ad quæ afficitur subtrahenti, negantique nõ irascitur, sed fostrum liberaliter persolvit: ita nos quoque cum divina voluntate non modò tum conformes esse decet, cum nos affligit, verùm curam quoque illam & sollicitudinem, quam pro nobis gerit, prolixè compensare debemus. Nam si is qui cancro laborat, Chirurgo gratias agit, eique pro membro abscisso, mercedem libenter tribuit; cur non majores gratias mereatur Deus, qui mediis longè suavioribus adhibitis, tametsi ea aliquantùm nobis doleant, à gravioribus nos malis liberare solet, & expedire?

Ad solidiorem tamen consolationem nostram cedit, si DEVM, non uti Medicum dumtaxat, verùm insuper uti Patrem amantissimum consideremus, atque de ejus nostri amore sincerè gaudeamus; nosque oblectemus, quoties ab ipso nos, uti filios dilectissimos, curari, castigari & corrigi sentimus. Beneficium namque, non perinde certum semper est amoris signum, atquè castigatio: cum beneficia ex-
tra-

traneis quoque præstari soleant, castigatio
autem non nisi filiis adhibeatur. adeoque
justum est, ut jucunditatem nobis afferant
certissima isthæc indicia, quòd de domo si-
mus ac familia DEI; & quia ita nos tractet,
maximam ipsi gratiam habeamus. Liberi
cùm parvuli sunt, & à parentibus castigan-
tur, graviter id sentiunt & lacrymantur;
grandiores verò facti & prudentiores, be-
neficium se accepisse fatentur: & si-
quando remissiores fuerint parentes, de
eorum deinde indulgentia, nimiaque sibi
concessa licentia queruntur. Filium fuisse
ferunt, qui ad furcam condemnatus,
jam scalis vicinus, parentem suum advoca-
verit. Hic cùm in ultimos rueret filii
amplexus & oscula; nasum parentis
mordicus ille abstulit, hac ratione blan-
ditias ulturus, quas puero sibi nimias
adhibuisset, & quòd pro merito petu-
lantiam suam non castigasset, hoc di-
cto addito: Huc me lenitas tua adduxit.
hoc dedecus infamiámque incurri; quia
tam solutè & liberè habitum passus es,
quod meo-cumque animo libitum fuit,
fa-

facere a. Quid porrò aliud agimus, dum corrigi à DEO castigarique recusamus, nisi ut non suspendio, sed apud inferos incendio pereamus? Quid quærimus tandem? Caussamne fortassis cum DEO expostulandi, quia ad nos non attenderit, & graviora meritos, leniter saltèm castigare neglexerit? Ea verò intolerabilis foret blasphemia, in DEO improbare, quod ab homine, in filium suum animadvertente, rectè factum iudicaremus: aut non de prædicare & celebrare DEVM facientem, quod cùm parentes naturales prætermittunt, maledictis lacerantur. Millies ipsi nos benedicere deceret, cùm insigniter ab eo affligimur; & laudare, gratiasque agere, quòd nostri meminisse, commodaque nostra procurare dignetur: exultare etiam in ipso, & exploratâ certâque spe salutis nostræ; quoniam à tam perito Medico sanemur, à tam bono Parente curemur.

Maximas præterea DEO gratias debemus, & in eo conquiescere, quòd manum nobis

a Inter *Æsopi* fabulas de matre id habes. Indulgentia parentum nimia quàm liberis noxia, *Heli* te docet 1 Reg. 2. 16
4. cap. *David* 2 Reg. 13, aliique sine numero.

nobis suam admoveat, faciátque, quod nosmet-ipsos alioqui facere oporteret. Decebat utique, ut peccata præterita expiarem, adversus præsentia munirem, & anteverteremus futura; DEVM item patientiâ nostrâ demereri, & tolerando, nósque in re quapiam vincendo, ejus operæ insigne præmium expectare debebamus: at verò nos hoc in negotio perquam solutè & oscitanter agimus. quin igitur millies, iterúmque millies laudem DEO gratiásque dicimus, qui, ne lucrorum tantorum jacturam faciamus, eas nobis pœnas irrogat, quas sponte nostrâ amplecti nos oportebat? Verum enim-vero quia usque eò vecordes pavidique sumus, ut carnem nostram nobis subjicere, gustuíque & voluntati propriæ contradicere vereamur; præclarum est Divinæ Majestatis erga nos beneficium, hoc ipsum facere non dedignantis. Siquis serpentem videret vicinum sibi, morsúmque virulentum jam-jam impressurum, nec tamen pellere eundem aut occidere auderet, aliúsque aliquis interveniret qui id faceret; excellētis hoc gratiæ loco habiturum ipsum,

mani-

manifestum est. Illud ipsum DEVS præstat, rebus adversis molestisque, quibus carnem voluntatēque nostram domat; venenatum istum serpentem, quem in sinu & pectore nostro perpetuò circumferimus, mactando. Revera si aliud afflictionibus commodum nullum inesset, quàm quòd per eas fiat, ut voluntati nostræ non obsequamur; vel unum illud foret inestimabile: verùm insunt præterea multa alia, immo omnia illa commoda, quæ ex Mortificatione provenire, suprà^b dicebamus. propter quæ Christus ipse, Sapiencia æterna, quique optimè nôrat *reprobare malum & eligere bonum*^c, sibi, Apostolisque suis & amicis intimis, laboris, molestiarūque & afflictionum refertissimam vitam elegit.

Si quidquid hætenus differui, virium nõdum satis habet, ut tribulationes, ab amica, benigna & blanda Optimi Patris nostri manu profectas, æquo, immo verò gaudente etiam ac libente, animo acceptemus; non video equidem, quid argumento & demonstrationi jam-jam proponendæ respondere possimus.

DE-

^b Capite 18. ^c Isaiæ 7, versu 15.

DEVS infinite bonus est, qui nos amat, & bonum nostrum infinites amplius desiderat, quàm ipsemet nos amemus, bonumque nostrum desideremus. DEVS infinite quoque sapiens est, & quid expediat, longè melius quàm ipsi nos, cognoscit: adeò, ut errare in eo, fallique non possit. DEVS item infinite potens est, ita ut nullatenus potentia sit defectus, quòd à tribulationibus nos nostris non liberet. Quando igitur DEO non deest facultas, quando præterea ad commoda nostra procuranda, & in eo, quod nobis còvenit, confirmandos nos ac stabiliendos, amore, ratione, sapientiâque abundat, & nihilò tamen secius è miseriis nos nostris malisque nullo modo eximit; evidentissimum argumentum est, salutem ab iis nostram, sempiternamque felicitatem dependere. Quare nisi quis DEVM blasphemet, eumque malum esse dicat, aut quid fiat nescire, aut non omnia posse; de eo quod sibi evenit, queri sanè non potest. Ac licet sensus nos nostri impediant, quò minùs præcipua tribulationum emolumenta cognoscamus; ex fidei
tamen

tamen placitis & ratione regamur oportet. Et quæso, utri plus tribuendum fidendumque putamus, affectuine nostro, à quo toties decepti sumus; an DEO, qui ipsa est Veritas? sique sensus nobis noster dicat, DEVM pro bono malum immittere, cui potius assentiemur?

Verùm ut grātis demus, etiam malas esse tribulationes; nec tantorum, uti verè sunt, commodorum feraces, neque nos per eas emendari; potestne excogitari aliquid, cui jurè æquemus comparemúsque illam hominis tribulati cum DEO societatem: discretè ipsomet affirmante & testante, cum ipso esse se *in tribulatione*^d? idcirco qui illam fugit, DEVM fugit; qui abjicit, DEVM ipsum abjicit. Si in rudi impolitæque capsâ aut theca, pretiosissima gemma servaretur, thecam nemo abjecturus esset, eò quòd tantum inibi pretium absconderetur: siquis tamen thesauri latentis conscius, thecam nihilo-

^d Ps. 90, v. 15. Vide P. Petri Ribadeneira de tribulationibus hujus seculi libros duos, Drexeli Gymnasii Patientia, & Auctorem de adorat. in spirit. & verit. lib. 1, cap. 18; lib. 2, cap. 5, 6, 7, 11, atque alibi, sæpe & bene ea inculcantem, quæ seriò cogitata, patientiam nique persuadebunt.

nihilo-minus abjiceret; is non hanc modò, sed gemmam etiam, quæ illâ clauditur, aspernari censeretur. Quare si in tribulatione DEVS reperitur, ipsum in ea venerari æquum est, sicque statuere, quando eam contemnimus, ipsummet à nobis DEVM contemni. Hæc causa est, cur afflictos idem DEVS audiat, illorúmque orationes sint efficaciores; cum ipsum velut domi suæ habeant. neque liberalior umquam ejus erga nos solet esse misericordia, quàm cum maximè miseros nos esse conspicit & ærummos.

Sit suus itaque veritati apud nos locus, fateamurque libèter, Calamitates & tribulationes, quas malas appellamus, tantum revera bonum esse, ut, quò DEVS illas bono commodòque nostro, uti fit, immitteret, DEI Filium mori necessum fuerit: adeoque easdem tamquam beneficia, magno pretio à Deo comparata, & veluti singulares, nostræ ad æternam beatitudinem prædestinationis, effectus atque instrumenta, grati intueamur. Sanctus Ioannes Chrysostomus majori Iobum præmio dignum facit, ob u-

nicam

nicam in miseriis suis cum divina voluntate conformationem, quam quo tempore plurimas maximasque eleemosynas distribuebat^e. Addit hoc amplius Gerson: hac eum conformitate amplius inervisse, & *plus in hoc vera virtutis habuisse, quam si omnes facultates suas, rem nullam sibi retinendo, pauperibus erogasset.*^f

Quæ si fortè nondum perfectè cognoscimus, aliquantulum saltè Parenti nostro & Amico optimo fidamus; neque id quod nobis donat, tametsi sensibus malum videatur, idcirco repudiemus. Alexander Magnus tantum suo tribuebat Medico, ut quantumvis hic accusatus esset, quòd venenum sibi porrigere cogitaret, poculum tamen sumserit, hauseritque imperterritus^g. Credamus nos ergò Deo, cui haud dubiè multò cariores sumus, quam nobis ipsis esse possumus; quique nos more solliciti amantissimique Patris benevolentissimè curat; neque quidquam nobis adversi accidit, quin

^e Chrysost. de patientia Iob, homilia 5, sub initium. ^f Gerson Centilogio de impulsibus, decade 5. ^g Curt. lib. 3, cap. 101
Valer. Max. lib. 3, cap. 8.

quin illud & sciat ipse , & in bonum nostrum sapientissimè clementissimèque ordinet ac convertat. Quippe si respicit volucres cæli, ipsòque inscio aut invito, una ex illis non cadet super terram^h: & si capilli capitis omnes numerati suntⁱ; laborum afflictionumque, quas filiis suis, sponis & electis suis immittit, quo demum modo curam nullam geret, turpiterque eorundem obliviscetur? qualiter eas permetteret, nisi in maximum id ipsorum bonum cederet & emolumentum? Plurimum refert, ut quis penitus veritatem hanc sibi persuadeat: estque firmissimum fundamentum, ut in rebus quæ eveniunt omnibus, resignati, optimèque contenti simus; bene intelligere, quòd **VNI-
VERSA** à DEI manu proveniant, & ab ipsius providentia sint ordinata: quòdque idem DEVS, in bonum nostrum, non mala solùm, offensas, injurias & damna, quæ ab aliis nobis inferuntur, permittat; verùm ad actum quoque naturalem, quo ista fiunt, omnipotentiâ suâ concurrat. Cùm linguam
quis

^h Matth. 10, v. 29. ⁱ ibid. v. 30.

quis movet ad convitiis nos proscindendos, DEVS illam cōmmovet. Cū manum attollit alius ad nos verberandos, DEVS illam roborat. usque adeò, ut ad res omnes (non tamen ad malam operantis intentionem pravūque animum, hoc est, peccatum) concurrat DEVS: verū peccata permittit solū, eaque deinde in bonum commodūque nostrum disponit & convertit. Atque hoc pacto, cū minaretur Davidi, adulterium se ipsius, Absolonis filii incestu, aliisque domesticis suorum flagitiis castigaturum, dicebat: *Ecce EGO suscitabo super te malum de domo tua, & tollam uxores tuas in oculis tuis, & dabo proximo tuo.* - Tu fecisti absconditè: ego autem faciam verbum istud in conspectu omnis Israël, & in conspectu Solis, idque in causa est, cur per homines DEVS nobis immittat, quod ad correctionem castigationēque nostram prodesse, Divina ejus Sapientia sollertissimè perspicit.

Ve-

k 2 Reg, 12, v. 11 & 12. Si obscuriora hic tibi aliqua, amabo te, consule Heliotropium Drexelii, & Rodericii Tract. de conform. voluntatis humanae cum divina, qui est ultimus part. 1, nemquam satis laudandi Operis, Exercitii per-

fectionis.

Verum nos jam hoc in negotio commodum præcipuè utilitatèque nostram attendimus; fideles tamen Dei servi, ipsùmque sincerè & eximiè amantes, proprio rem quamque emolumento metiri haud solent. Ad capiendam ex omnibus quæ Deus facit voluptatem, satis superque est, scire quod potenti aded bonoque Domino sic placeat: cujus beneplacitum, etiam sanguinis vitæque nostræ impendio, procurare nos oportebat. Quantulum istud est, quàmque parvo pretio parabile, pauxillum ut ego patiar, quò se Deus ipse oblectet? Hunc sequi, nòsque cum sanctissima ejus voluntate conformare, quando gustui illa nostro consentanea nobisque proficua est, commodumque nos in eâ nostrum clarissimè cernimus; id verò parum habet admirationis. Sequenda tunc quoque est, cum tam apertè id non videmus, resque cupiditati ac desiderio nostro prorsus adversatur; in modum Heliotropii, cum sole se, non sereno solum, sed et nubilo die circumagentis! Abundè hoc in omnibus rerum eventis

O

suffi-

1 Plin. lib. 2, cap. 41; & lib. 22, cap. 21.

sufficit, DEO quidpiam placere gratumque esse ; ut verissimè dictum sit à S. Ioanne Chrysostomo: *Si omnino dignus fueris, agere aliquid, quod DEO placeat ; aliam adhuc præter hoc ipsum, quod placere meruisti, mercedem requiris? Verè ignoras, quantum bonum sit, placere DEO: si enim scires, numquam aliud aliquid extrinsecus mercedis aut muneris expeteres.* ^m

CAPUT XXVI.

Quibus in rebus nos cum Divina Voluntate conformare debeamus.

AGe videamus nunc, quibus in rebus DEI nos deceat conformari voluntati. Eas ajo esse res omnes, quæ à benigna ipsius manu, quâ mediatè, quâ immediatè, hoc est, quomodocumque proveniunt, atque aliquam nobis molestiam creare possunt. *Primo* itaque locum habeat oportet nostra hæc cum divina voluntate conformatio, in rebus quæ nobis desunt: item in vitæ huius necessitatibus, in humilia-

in Chrysost. lib. 2 de compunctione cordis, missi pag. 594.

tionibus, in falsis testimoniis, in publicis
privatisque nostris, & eorum quibus bene
volumus, damnis ac calamitatibus: Deo
immenſas gratias agendo, quòd, cùm nobis
animus deeſſet, ad nos vitæ Ieſu Chriſti
conformandos, ejusque paupertatem mun-
dique contemtum imitandum, ipsius Ma-
jeſtas noſtram id vicem præſtiterit, Vni-
genitòque ſuo ſimiles effecerit, atque à rebus
terrenis & vitæ hujus tam periculosis pro-
ſperitatibus potenter abſtraxerit avulſerit-
que.

Secundò. Conformatio noſtra exercenda
eſt, in infirmitatibus & doloribus corporis:
eodem modo gratias eidem Deo agendo,
quòd pœnas peccatis noſtris debitas ſupple-
re ipſe voluerit, ne multum in altera vita lu-
endum ſupereſſet: qua in re inſigne meri-
tum, & ſingularis quidam favor benevolen-
tiæque reperitur. Ecquis non gaudeat, ſi
mille ducatos debens, pro iis ſolvere
queat, cùm ſibi commodiſſimum eſt, &
quidem monetâ minimâ? Omnes pro-
pter peccatorum noſtrorum pœnas, Deo
debitores ſumus. ſi jam ſolutionem ad

Purgatorium procrastinemus ; magno ea dilatio nobis stabit , ob suppliciorum istius perferendorum magnitudinem : quæ si in hac vita anticipare velimus, levi id fiet negotio, ab iisque quamprimum, & egregio cum nostro compendio & quæstu liberabimur. Pœnæ etenim Purgatorii maximæ sunt; neque illis ita facile satisfacit, ut in hac vita re aliquâ modicâ. Adde, quòd tantos cruciatus sustinendo, nihil admodum mereamur: quidquid verò in hac vita patimur, ad alterius vitæ pœnas collatum, perexiguum sanè & minutum est, eoque tamen ipso plurimum & satisfacimus, & promeremur: quæ dubio procul maxima est DEI clementia, ita res disponentis, ut in hac, non alterâ vitâ patiamur. quare decet nos conformemur ei, quod nobis inprimis est salutare.

Tertiò. Divinæ voluntati penitus consentiendum in privatione gustuum spiritualium, in ariditate, scrupulis & tentationibus, quas DEVS, ad exercitium majusque meritum nostrum, etiam in personis admodum sanctis & spiritualibus, solet permittere, eosdem-

démque, post multos, cum summa animi
pace singularique fervore transactos annos,
quasi ad prima suæ conversionis vitæque
sanctioris initia & rudimenta revocare. ni-
mirū quia frequenter usu venit, ut, ad nos in
humilitate conservandos, ita fieri omnino
conveniat. Quare non est quod propterea
turbemur, aut immodicè cruciemur: sed
annihilando nos, & in abyssum ac profun-
dum nihili & miseriæ nostræ nos demitten-
do, in omnibus sanctissimæ ipsius disposi-
tioni acquiescamus, atque ex animo gratias
agamus, quod sumtu tam exiguo, poenâque
tam parvâ, à malo culpa ^{que} maximâ, ~~que~~ qualis
profectò est superbia & perditio nostra, de-
fendere nos dignetur salvosque præstare:
tum etiam, quod otiosos esse nos nolit, æ-
mulosque dare, quos vincendo, nobiliori
ab ipso in cælis corona insigniamur. Omni-
bus itaque viribus, cura atque sollicitudine
omni enitendum nobis est, ut Dei volunta-
tem exsequamur, & ad mortem usque pa-
tiamur. Beato Iacopo adeò cum Deo
conveniebat, si omnibus consolationibus
sensibilibus, etiam interioribus, destituere-

tur, adeoque; hac in parte paterno DEI amori acquiescebat, ut diceret, clarum divini erga se amoris argumentum sibi fore, si, quod maximo affectu peteret, id ab illo sibi denegaretur. Desiderabat ille quoque, ob Majestatis istius amorem, omnia mundi tormenta, quin ipsa etiam Inferorum supplicia tolerare. Hæc tam illustris, gustus amorisque proprii victoria, pacem tranquillitatemque Viro sanctissimo admirabilem pariebat.^a

Quartò. Humana voluntas ad divinam conformanda est, cum sibi quis à Deo planè derelictus videtur & desertus, neque id solum secundum inferiorem animæ partem, ubi scrupulorum & tentationum molestiis miserimè affligitur, verum etiam secundum partem superiorem; quando nimirum animus, ut solebat, affectumque nullum homo sentit ad bene operandum, aut pro Deo patiendum & resistendum; eò quòd nullas intellectus percipiat illustrationes, nullos voluntas pios motus, proposita, alacritatem, robur ac patientiam: quando anima tota, velut

^a Raderus noster Vividarii parte 2, capite 3 fusi.

CAPVT XXVI.

319

velut tetrīs nubibus obducta, arida & exsiccata, nō nisi summa vi, atque cum dolore, cor ad cælum potest attollere. Hoc quippe modo DEVS sanctas aliquando animas exercere consuevit, estque illud inter maxima omnino tormenta, quæ in hac vita tolerari possunt, numerandū, longè enim vero acerbior, quàm crudelissimi, quos unquā ullus Martyrum in corpore suo pertulit, cruciatus.

Isto tam tristi perturbatōque rerum statu, dare nihilo-minus operam oportet, ut sine dolore, certè sine querelis simus, & cum divina voluntate conformes, de quæ tanta desertione minimè tristemur. noxia etenim potest esse hæc talis tristitia, si ab amore proprio nascatur, & in maximam pusillanimitatem desperationemque adducere: sed neque viribus industriæque humanæ è Purgatorio isthoc spirituali, ubi animam in hac vita DEVS attinet, eluctari quis potest & evadere. Illud unum tali in re ac tempore optimum factu est, ut magis se quis magisque in profundum nihili sui demergat, inque divinas manus penitissimè resignet, & omni se bono indignū fateatur,

O 4

infi-

infinitæque gratiæ ac benevolentiæ divinæ
 adscribat, quòd non pro eo ac merebatur,
 apud Inferos ardeat. Ac licet in eo se loco
 quispiam & conditione constitutum esse
 deprehendat, ut neque orare, neque Deo
 gratias agere, neque alium ullum internum
 virtutis actum exercere sibi posse videatur;
 hac se tamen ille cogitatione unâ soletur,
 Dei se, non suam implere voluntatem, &
 posse se semper velle quod vult Deus. Licet
 etiam in actibus resignationis, * positivè &
 re ipsa eliciendis, parem molestiam diffi-
 cultatèmq; experiatur: numquam tamen
 Deo resistat; sed negativè se habeat, sinen-
 do Deum facere, quod ejus Majestati pla-
 cet, & coram ipso quàm profundissimè se
 demittat, profusque annihilat. Examine se
 item, numquam culpâ aliquâ suâ causam
 desolationi huic (id quod majore cum peri-
 culo conjunctum est) præbuerit; de quæ ea
 culpa, non autem de pœna, sincerè apud a-
 nimum suum doleat. Verùm desolationes
 istæ sæpenumero existunt absque omni ho-
 minis

* consultò & libenter istis scholæ vocibus hîc atque alibi
 utimur, ut tantò melius intelligamur.

minis culpa, singulari Providentiæ Divinæ dispositione, Sanctos aliquos probare volentis, ut videat, verène se, purèque & perfectè ament, suòque obsequio dedicent; & num prompti paratique sint, ad sibi non gratis tantum, & absque solationum divino- rum stipendio serviendum, verum etiam quoties asperè durèque habentur. Si enim divina Lex ipsos jubet *inimicos diligere*^b, qui nos offendunt & lædunt: DEVM, bene nobis volentem ac facientem, cur non diligamus, eique fideles simus, tametsi severum se ostendat atque inclementem? quod malo ipse iratòque animo nequaquam facit; sed ideo, ut in Angelorum corona, de fidelitate sinceritatèque nostra possit gloriari. Canem videmus, propter ossa paucula, quæ ipsi rodenda objiciuntur, eà adversus herum suum fide esse, ut, tametsi hic illum abigat fustemque impingat, sequi tamen eundem, & blandiri adularique non desinat. Quemdam certè fuisse constat, qui Canis, quem aluerat, fidem amicis & familiaribus demonstraturus, ipsis præsentibus ad se accessit.

O 5

^b Matthæi 5, v. 44.

cerisum illum, fœdum adeò in modum
 fistibus cœpit contundere, ut ossa con-
 fringeret: eo deinde relicto mox disces-
 sit. Canis attamen semi-jam-mortuus,
 & corporis reliquias quoquo modo tra-
 hens, herum crudelem sequi, illique
 alludere & delicias facere perrexit^c.
 Quantillum itaque facimus nos homi-
 nes, parem Deo & Servatori nostro
 fidem præstando? qui tantopere nos
 honoraturus, atque gratum Angelis spe-
 ctaculum factos, coram ipsis integrita-
 tem sinceritatēque nostram est depræ-
 dicaturus, & narraturus quàm præcla-
 rè de se sentiamus, sanctissimique Iobi
 exemplo, quocumque rerum successu, ex
 animo verēque amemus.

Caveat tamen diligenter anima,
 quotiescumque asperiozem sibi Deum sen-
 tire

^c De Canum fide vide S. Ambrosium lib. 6 hexam.
 cap. 4; Plinium lib. 8, cap. 40 toto; Scaligerum
 Exercitat. 206, num. 6; & Lipsium Centur. 1 ad
 Belgas, epist. 44. De aliis animalibus paria habes
 apud P. Ioan. Baptistam Sanct-Inre de cognit. & a-
 more Christi lib. 1, cap. 7, sect. unicā.

rire videtur, ne propterea existimet, ejusdem se gratiâ benevolentîâque excidisse: nam longè aliter res habet. atque ut concedam ipsi & largiar, etiam excidisse; adhuc non habet quamobrem honestè conqueratur: quandoquidem benigniùs molliùsque tractari non meretur, quàm Filium sibi carissimum tractaverit Pater Æternus, quando desertus ab omnibus planèque desolatus, infandos inter cruciatus, ex infami ligno pendebat. Tunc temporis Christus ipse à Patre se derelictum fuisse, palàm professus est^d: eâque nocte, quâ capiendus erat, *cœpit contristari & mœstus esse*; idque aded, ut, *Tristem esse animam suam usque ad mortem*^e, hoc est, mortiferâ tristitiâ confici se, excruciarique affirmaret. Quo rerum statu sine dubio tædium fastidiûmque maximum suscipere in se voluit: illudque ipsum, quod optabile priùs & facile apparebat, tantâque gestientis animi voluptate cogitabatur, ut diceret, vehementissimè se exoptare tempus ac diem illum,

O 6

quo

d Matthæi 27, v. 46. e Matth. 26, v. 37 & 38.

quo baptizari deberet baptismo dolorum, à vertice nempe ad talos usque pœnis tormentisque variis repleri; & coarctari se, animūque suum affligi, quod desiderii istius expletionē proferri dilatarique videret^f: illud, inquā, ipsum, acerrimo nuper summoque studio concupitū, usque eò deinde, in nostri lāguoris debilitatisque solatiū, fastidivit, ut Caro pati detrectaret, quod flagrantissimis antea creberrimisque votis Dominus expetiverat. Verumtamē in desolatione hac tali tædiōque admirabili constitutus, profundissimē nihilo-minus, si umquam aliās, defixam animo suo hærere prioris decreti propositique radicem, & interius divinæ virtutis fundamentum, apertissimis ipse clarissimisque argumentis planissimē ostendit. Hinc factum est, ut ingenti magnōque animo suum illud repeteret: *Non mea voluntas, sed tua fiat* g; atque ut singulari cum alacritate hostibus obviā progredus, intrepidè discipulos compellaret diceretque, *Surgite, eamus* h; lætior, scilicet, paratiōrque ad tradendum se in manus inimicorum, à quibus

tam

^f Luca 12, v. 20. ^g Luca 22, v. 42. ^h Matth. 26, v. 46.

tam amarum lethiferumque sibi calicem porrigendum non ignorabat, quàm ipsimet essent ad capiendum; illustrissimum nobis hac ratione utilissimumque exemplū relinquendo, quo nos modo, desolationis ariditatisque tempore, gerere debeamus.

Plurimum fanè refert, (juvat etenim pluribus istud inculcare) ne consolationes in Oratione putidè quærantur, magnòque in discrimine versantur, quicumque easdem quærunt. Eam ob causam non possum, quin hoc loco subjungam salutarem imprimis, atque utilem doctrinam Venerabilis Patris Ioannis de Avila, ita loquentis ac consulentis: *Abnega, inquit, totum id, quod te ad gustum & delectationem invitat: neque eam procura antè, quàm detur à DEO. Exercitatio tua & occupatio sit, purè & absque solatio, in lectione pia, in precibus, pœnitentiis, confessionibus, communionibus; in obedientia & aliarum virtutum actionibus, pro Christo pati: sic enim recto itinere contendes, procul ab omni aberrandi periculo. Hæc nimirum via est, quam DEI Filius hominibus monstravit: hæc illa Crux est, quæ clavis instar, calum aperit omnibus, qui eam secum portant.*

tant. Bone DEVS, quàm Tibi pauculi, quàm sibi-
ipsis serviunt multi! Quot sunt sui-ipsius amato-
res, qui post te ambulare se dicunt, & ambulant
post se-ipsos! Hæc velim unusquisque consideret,
studeâtque divinæ se voluntati conformare. illam
pro fine habeat, non suas voluptates, sive oret, sive
confiteatur, sive communicet, sive quodcumque a-
liud sanctum exercitium obeat. At subtilem hîc
fraudem cernere est, quâ multos ita captos vidi, ut
intemperanter incredibilique cum desiderio, acce-
dere gestirent ad sanctissimum Eucharistiæ Sacra-
mentũ, non ad fructum percipiendũ, qui in Sacra-
mentorũ usu spectandus est, & ob quem à Christo
Domino sunt instituta; sed ut delectatiunculis suis
ac lacrymis potirentur. Mella sectantur isti in rebus
divinis, non verò Crucẽ, quæ sola salutẽ est datura;
clarẽque itidem demonstrant, & nihil se proficere,
& sodalibus præterea suis occasionem præbere, ne
proficiant: quæ mala si quis optat effugere, solam
querat DEI voluntatẽ, & contemnat cetera. O
Amor proprius & philautia, quàm verè in
caussa es, ne vitiis suis careant vel ipsæ res
spirituales! Pulcritudo utique illa, quam Li-
cifer in cælis desiderabat, spiritualis erat: sed
quoniam ipsi non conveniebat, nec divinæ
eam

eam volūtatī permittebat, fulminis instar è
cælo dēcidit; & voluptatē quærēdo, in mi-
seriam incidit sempiternam, suāque amisit,
dum ad aliena miser aspirat. Quibus, obse-
cro, rebus adductus Dei servus, quietem af-
fectat animi, excellentiam sanctitatis, atque
abundantiam gratiarum? Num fortè, ut si-
bi-ipsi placeat, quando bene sibi esse adver-
tit? an, ut placeat Deo? Hoc posterius si spe-
ctat; tunc hominem Deo placere sciat, cum
illis contentus est, quæ ab ipso dantur: non
autem, dum in iis conquiescit, quæ propriæ
cupiditati blandiuntur. Si, Deo ita volente,
desolationes tibi accidant, si persecutiones
ac mœrores, & mille incommoda alia valdè
affligant, tūque interea bono sis animo;
tum enim vero Dei te voluntati studere
probabis, non tuæ. Lacrymas ipsorum A-
postolorum, & quem præferebant amo-
rem, nomen ac titulum amoris mereri
Christus negat: amorem autem appel-
lat, si Crucem suam, & absentis desi-
derium patienter ferant. *Si diligeretis me,*
ait, gauderetis utique, quia vado ad Patrem.

Ama-

i Ioan. 14, v. 28.

Amare, est pati: amare Christum, est beneficiis malefacta compensare. Melius de Deo sensisti, quando pressâ irâ injuriam accepisti, pœnam lætus subiisti, molestias vexationesque pertulisti, quàm cum lacrymatus es, cum consolatione plenus, & extra te raptus fuisti. *Hoc sentite in vobis*, inquit beatissimus Apostolus, *quod & in Christo IESU*^k. Quod verò illud? contemptum, paupertatem, humilitatem, abjectionem, qualem sensit ille, qui cum in forma DEI esset, non rapinam arbitratus est, esse se æqualem DEO: sed semet-ipsum exinanivit formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo^l. Hic sensus est Christi: reliqui sensus sunt humani. Sensus Filii DEI, isque nullo modo fallax aut mendax, est perferre pœnas, cruciari & affligi: sensus verò carnis, pascere se delitiis spiritûs, haudquaquam immodicè expetendis, nisi minimè quæsitæ à divina liberalitate spontè offerantur. Tu da operam ut velis, quod vult DEVS; atque tum demum securus tibi persuade, lacrymas tuas & devotionis, quam sentis

^k *epist. ad Philipp. 2. v. 5. libidem. v. 6. & 7.*

sentis, teneritudinem utilem esse, nihil hæsitans, rectâ te viâ ambulanti, nusquam offendere aut titubare. Quæcumque ad hanc normam & regulam exacta non sunt, mille crede erroribus fraudibusque obnoxia. Fit quippe per frequenter, ut vehementes isti spiritus atque erga DEVM affectiones, ex sensuali & imperfecto animo proveniant. verè enim DEVS, uti par est, non amatur; sed sensus ille & gustus sensibilis, qui dulcedinem istam & gaudium efficit circa DEVM, & non circa divinam voluntatem. Non abnegârunt se istiusmodi homines, nec sibi renuntiârunt, hoc uno ceteroquin modo apti futuri ad mandatorum divinarum observationem, quæ à vera caritate proficiscitur. Quantum suavitas illa perseverat, tantum proficiunt, nec hilum amplius. simulatque ea evanuerit; tum verò repente videas iratos, inquietos, prudentes ad malum, in bono languidos, ad vitia effrenes: è quibus facile conficias, quod agebam, eorum amorem non DEVM spectâsse, sed ipsosmet; & consolatiunculæ istius bolum magis in pretio fuisse, quàm Christum.

Hi

Hi tales simillimi sunt infantibus, quibus, ut flere desinant, dulciaria mellitasque placentas præbemus: & cessant sanè illi quamdiu comedunt, verùm à cibo ad ejulatum mox suum redeunt, manifesto documento, non Patris imperio, sed brevi illâ gustûs illecebrâ captos, lacrimas sectantisper continuisse; nec obedientiæ, qualemcumque moderationem istam, sed gulæ commodique proprii studio, ex integro tribuendam esse. O quot hodie reperiuntur ejusmodi parvuli, Deo immorigeri! qui si fortè contentiosè aut injuriosè non agunt, si non murmurant responsantve, si ab inutilibus fabulis & maledictis abstinant, si temporis rationem habere videntur, non id propterea faciunt, ut Deo placeant, ejusque jussu impigrè exsequantur; sed quòd aliquod devotionis dulciarium pro voto acceperint, cujus interim gustu occupantur. Aufer illud, & nullo negotio observabis, lacrimas & desideria ista non amoris divini fuisse, sed proprii: ita enim Deum offendunt & contemnunt, ut hac cessante dulcedine, totus quoque ille qualiscumque amor

amor cesset. quasi verò in prosperitate, rerumque omnium abundantia, amicitia sinceritas cognosci queat, & non potius, cum laboribus, egestate, multiplicique malorum ac miseriarum genere oppressi jacemus. Nolim te nescire, ô bone, homines sæpe leves, nullius animi, & à Spiritus sancti gratia inopes, majori ex parte, atque ut plurimum, spirituales hanc dulcedinem, interiorumque affectum persentiscere, quem sinceri Dei amici non semper in se experiuntur: fierique assolet, ut facilius talibus permoveatur is qui minùs profecit, & imbecilliore abjectiorque est animo, ac perfectæ consolationis naturam ignorat; ideoque devotionis cuiuspiam sensu oblato, continuo illum amplectitur, perinde ac si vera eo vita contineretur.

Illud sedulo item diligentique animadvertatur oportet, suavitatem hanc & devotionis affectum, frequenter non ex copia & abundantia gratiæ proficisci; sed arguere animi, illius inopiâ laborantis, extremam paupertatem. Quis miretur, exiguâ & minimi valoris

re

reculâ plurimum delectari pauperem? Exempli causâ, Si vini generosioris haustum offeras homini, qui satis jam superque biberit, parum illi gratum facies, nihilque admodum recreabis: at verò eundem sitiundo si dederis & vehementer desideranti, mirifico hunc gaudio exultantem conspicias. Similiter qui ebrii non sunt pleni-que vino divinæ caritatis & gratiæ, siquid in devotione suavius sorbeant, tanti id faciunt, ut jam sibi in cælo esse, & sempiterno ævo perfrui videantur. Ajunt, se à Deo visitatos; lacrimas suas mirantur, vehementerque lætantur ac triumphant: cum revera omnia ista modicum sint aut nihil. atque ut aliquid esse fateamur, fortassis, uti diximus, quidquid id est, à caritatis spiritûsque indigentia progignitur. Qui autem in saculo & genuino amore dives est, in tanto pretio non habet devotionem sensibilem, neque illam sibi finem constituit; sed ad patientiam, ad mortificationem propriam, ad amorem crucis, ad tolerantiam injuriarum, & ad reliquas virtutes exercendas, sibi que acquirendas eadem utitur: quod indubitatum signum

signum est, maximumque argumentum spiritus gratiaeque exuberantis. Hac ex causa observabis, hominem rectum & perfectum, cum magnâ gratiae copiâ & spiritualium donorum ubertate perfunditur, atque à DEO vocatur, non respondere per istiusmodi sorbitiones & gustationes; sed alacritate quâdam & vigore animi interiore, qui vivo serîoque, pro eo qui vocavit, patiendi desiderio, & firmo divinam voluntatem implendi proposito, decretoque innititur. Ita Iob, *Vocabis me, inquit, & ego respondebo tibi* ^m. Et quomodo respondebis, vir patientissime? quomodo verò, nisi patienter fortiterque tolerando res adversas, iacturam fortunarum, morbos, desertiones, plagas, paupertatem, tentationes Dæmonis, & quidquid cruciat, aliasque virtutes strenuè exercendo? Ita Paullus Apostolus, simul DEVM vocantem audiit, haudquaquâ ea respondit, quæ puerilem aliquem ad consolatiunculas istas affectum ostenderent; sed generosum planèque virilem magni animi sensum testatus ajebat: *Domine, quid*

^m Iob 14. v. 15.

*quid me vis facere*ⁿ? velut dicturus, Habe, mi DEVS, voluntatem meam tuæ subditam: in tuas ipsam manus integerrimè configno: Tu eam accipe, & quod lubet, impera. DEVS deinde ipse, suum esse Paullum, & à se unicè dilectum atque electum, demonstraturus, Ego, ait, *ostendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati* °. Hoc nimirum est indicium fidelis Christi servi: hic verus titulus eorum, quos præ ceteris ipse diligit. produnt illos non dulciariola suavésque istæ affectiuncula, sed magna in laboribus, in angustiis, infamia, falsis testimoniis, inopia, necessitatibus, & iis omnibus quæ hominem affligunt, carnique ingrata ac molesta accidunt, magna, inquam, & invicta in hisce omnibus patientia. Illo pacto, DEO vocanti rectè benèque respondetur. Divina etenim vocatio, insignia quædam ab eo quem vocat, & singularia obsequia exposcit, nisi Conditori ille suo turpiter velit esse ingratus. Quapropter tunc à DEO te vocari atque moveri intelliges, cùm ipsi perfectâ divinæ voluntatis executione & impletione responde-

bis,

Act. 9, v. 6. & ibidem, v. 14.

bis, etiam si propterea fortunarum, vitæ,
& honoris præsentissimum periculum fo-
ret subeundum. Hæc res una est, quæ ho-
minem justum efficit perfectumque, & il-
lustrem, ac IESV Christo similem, si non ni-
si obiter, atque, ut ita loquar, per modum
forbitiunculæ, in hac vita consolationes sen-
tiant; perpetuus verò sit in exercitio Crucis,
nec minimùm in ejus amore intepescat.

Adverte præterea, Dæmonem dulcedi-
ne nonnumquam & deuotione aliqua a-
nimum demulcere, quò spiritali hac gu-
la debilitatem magnam inferat carni: at-
que ut animus sibi præfidens, multum fa-
tigetur, verum credendo esse spiritum
quem intus percipit; falsòque isthoc sapore
illectus, immodicè se exerceat vigiliis,
prolixioribus orationibus, nimis jejuniis,
& cibi somnique necessarij subtractione:
quibus sine modo & mensura sanguis con-
sumatur, atque ita hac immoderatione, ex-
ercitia utiliora Deoque gratiora impedian-
tur. Ex quo capite alter quoque dolus existit,
ut anima, cum his cōsolationibus abundat,
perfecta sibi videatur. Hinc porro negligens
effi-

efficitur, nec ulterius ad virtutes sibi comparandas contendit, de majore profectu nihil quidquam sollicita; quia purissimo, si Superis placet, Dei amore veròque spiritu abundè instructa.

Sed in aliam quoque insaniam hi tales à Dæmone abducuntur: quandoquidem sapore hoc & suavitate spiritûs (ut ipsi appellant) imbuti, in omnibus viæ vitæque spiritalis exercitiis aliud omnino spectant nihil, præterquam sensum devotionis, ac delectationem, in ejusmodi cupedias effusissimi, voluptatum suarum sordidi gulosi-que amatores & sectatores, nec finem habentes alium quàm se-ipsos. unde sensim, justo Dei judicio, hinc in gravia peccata, & post hanc vitam, in æternas tandem pœnas ac misérias labi permittuntur: quia excelsus ille Dominus humani cordis intentionem & profundum contuetur. Atque utinam, mi frater, cibi potûsque delicias appetivisses potius, & carni tuæ, factus ventris mancipium, hoc delectationum genere fatisceresses! nam ex ipso tandem fastidio, malo tuo medicina nata esset. Utinam suavitatem

vitatem illam sensuum divinorum expertus
numquam esses: quia futurum erat, ut æsti-
mare eos nescires, atque eo loco habere
quem merentur, virtuti, nimirum, patien-
tiæ, & Crucis exercitio eosdem postponen-
do! Sapor quippe iste prior fortè num-
quam in tantum te decepisset, ut ipse fieret
finis operum tuorum; cum ignorare non
possis, certè non debeas, Magistrum no-
strum Christum IESVM, Crucem sibi pro-
positam semper habuisse, à Cruce vitæ ini-
tium duxisse, & in eadem Cruce, amore tui,
vitam clausisse: idque ideo, quòd verus &
germanus amor in virtutum lateat profun-
do, turbidisque se rebus præcipuè exserat.
Atque hoc idem de reliquis assero virtuti-
bus, sicuti si intimum sincerumque humili-
tatis ac patientiæ desiderium mentem ve-
hementius accendat, notatur quampri-
mum & apparet hic amor exterius; cum ea
quæ dolorem adferunt, animo quieto &
iucundo, aut saltè non iniquo, tolerantur.
quod ipsum si in DEI fiat gratiam, de amo-
ris sinceritate nefas sit dubitare: alia verò
omnia suspecta sunt, nec solido nixa funda-

P

men-

mento. Non paucorum hoc tempore sanctitas magnis constat desideriis in oratione, & magnis vicissim peccatis in conversatione. In illa deflemus Christi patientis dolores: at non diù post, fratribus nostris & proximis eosdem conamur infligere. in illa veneramur patientiam filii DEI: per iram deinde omnia facimus. in illa per horam unam filemus: post illam dies totos fabulis conterimus. Si plane de spiritu profectūque nostro loquendum sit, hoc unum impensè laboramus, ut silentio aliquo & oratione, ac cogitatione de Deo suscepta, velut pretio, ad solatia utamur & delectatiunculas hasce colligendas; tum verò postea iidem ut sumus, qui antea ficta est igitur & vana nostra sanctitas: numquam etenim crescit; neque id agimus, quod unum maximum est omnium, & in quo sunt omnia. Multi, pro dolor! multi hoc itinere incedunt, totoque idcirco cælo aberrant. DEVS Opt. Max. iis misereatur & medeatur! Amen.

Res est profectò, quæ videntes meritissimò percellat & obstupefaciat, in tanta tali-
um

um multitudine, paucissimos esse, qui errorem suum agnoscant. Interroga illos, & vide, num quem ex omni turba reperias, qui non credat constantérque asseveret, eò quòd tenerè afficiatur & lacrimas fundat, perfectum jam se esse, plurimùm sapere in rebus spiritualibus, eaque sanctitate præditum, quæ non uni sibi, sed aliis insuper sufficiat: adeòque certa se & manifesta signa habere ac pignora sedis, in felicissimo Dei regno aliquando sibi assignandæ. Omnis hæc temeraria & stulta confidentia nascitur è re admodum periculosa & multis communi, quæ est defectus cognitionis veri spiritûs Dei; dum suæ quisque opinioni adhæret, idque melius judicat, quod placet, quàm quod oportet: & sequendum sibi ducem credit appetitum potius devorionis sensuâlis, quàm spiritum & doctrinam Christi, præcipientis, ut se in omnibus homo abneget, ut voluntatem suam divinæ penitus conformet, atque ut studeat perfectæ sui ipsius mortificationi. Hinc inferiores animæ vires pravæque cupiditates.

tam sunt vegetæ, feroces & insolentes, ut
miseriis istis obnoxius, è secessu spirituali,
in quem se abdiderat, vix ad homines re-
gressus, propriam continuò quærat æstima-
tionem. Amabo te, mi frater, quid istuc rei
est? Ibi solitudinis amans recludis te, & stre-
pitum omnem vulgique celebritatem o-
disse videris, tibi uni & DEO tuo vacaturus:
hîc à meditatione pia etiamnum recens, in-
anis gloriæ appetentior, inclarescere optas,
laudésque ubique tuas decantari. Ibi pec-
cata deploras: hîc iterum deploranda com-
mittis. Ibi pulverem te esse affirmas, cænum
& cinerem: hîc jurare penè ausis, cælum es-
se te, meliori que quàm ceteros ac nobiliori
carne & sanguine compositum; cùm tamen
omnes unius atque ejusdem simus vitis pal-
mites, aqua ex eodem hausta fonte, ab eâ-
dem nati radice fructus. Laudas ipse te,
venditâsque magnas illas, quas in oratione
didiceris, veritates, deque eximia quadam
& rara divinarum rerum cognitione glo-
riaris: atqui hîc plenum te nos immanibus
mendaciis & miserabili cæcitate deprehen-
dimus. Considera, quæso, ipse te attentius,

&

& cognosces, totum te carnalem esse, propria voluntatis studiosissimum, ac res tuas amantem & deprædicantem; idque, quod dolendum est atque pudendum, non sine gravi ipsorummet spiritualium exercitiorum infamia: quoniam ita iis exterius occuparis, ut ob tuam perversitatem & malignitatem, nihil proficias interioribus. Quibus miseris malisque omnibus dubio procul medeberis, si solam quæras voluntatem divinam, & nullibi, ne quidem in rebus sanctis ac piis, delectationem propriam conferas. P

CAPVT XXVII.

Gradus humana cum Divina Voluntate conformationis.

VT perfectam cum divina voluntate conformitatē assequamur in iis, quæ proximè superiori Capite percensuimus, rebusque incōmodis, tam intrinsecis quàm extrinsecis, in doloribus, infamia, necessitatibus.

P 3

¶ Consule Blosium *Tabellæ spirit.* §. 3, n. 7; & §. 4, n. 1: *Instit.* spirit. cap. 7: *Margaritæ spirit.* part. 4, §. 5, & alibi.

tatibus, & afflictionib⁹ planè omnibus; per
ejusdem nos Conformitatis, Gradus oportet
ascendere, quos idcirco indicare pergo.

Primus Gradus est, Quidquid DEVS im-
mittit, patienter minimèque invitum aut
repugnantem ferre, quantumvis mole-
stæ res sint casusque adversi: neque tamen
ideo existimare, rem se magnam præstare;
sed id solummodo, quod omnino necessa-
rium ac debitum, valdè etiam imperfectos
præstitisse scimus.

Heli sacerdos, ob cujus filiorumque pec-
cata, Israël DEVS castigavit, posteaquam
sententiam adversus se domumque suam
latam intellexit, repugnare haudqua-
quam ausus, insigni cum patientia, Do-
minus, inquit, est: quod bonum est in oculis suis
faciat ^a. Hæc una illum ratio convicit pa-
tientiamque persuasit, nobis quoque per-
suasura, ne ejus Majestati repugnemus aut
resistamus, si attentè eam libuerit cogitare:
cùm de bonis ipse suis, tamquam Dominus
& possessor, disponat. Et si iniquum est, ho-
mini alteri adversari, jure eo, quod in rem
suam

fiam habet, utenti: æquūmne erit, contra DEVM niti? Domino utique licet castigare servum suum. Pater filium tenetur corrigere. Iudex ex officio iudicium in reum exercet. Nullus in his turbare ipsos potest aut debet: præterquam enim quòd rectè faciant, à justitiâ quoque ipsâ, vel lege naturæ, ad hoc obligantur.

Possūmne ergò velle, ut DEVS, qui Dominus noster, & Pater, & Iudex est, perire nos sinat, munerique suo, nos non castigando corrigendoque, desit? Sique grave adeò delictum censeatur, humanæ justitiæ contraire; divinæ obistere, quomodo licebit? Talibus ergò oculis atque animo res omnes aspiciamus, in veritate & fide sincera, tamquam à potente justâque DEI manu profectas; & eas sedatè feremus. repugnantia siquidem nostra sine dubio à fidei defectu oritur, cum hominibus irascimur obnitimurque, quasi à DEO nobis adversa non immitterentur; aut is nesciret quid rerum gereretur, qui sciens prudensque homines eligit in justitiæ suæ instrumenta, aliosque officii

commonefaciendos: quibus propterea honorem, cultumque, tamquam Dei ministris, deberemus. Nonne enim Reges solum terrenos Iudicesque maiores, verum omnes quoque eorum vicarios administratosque colimus & observamus: immo si quis horum alicui resistat, capitale illum crimen admisisse dicimus. Non minus divinam nos justitiam, in hominibus decet agnoscere.

Consideret itaque se-ipsum homo, servus ac vile mancipium, ex parte una; ex altera vero DEVM, Regem Iudicemque æquissimum, repetatque cum animo suo id quod Abbas Pastor in omni causa dicendum suadet: *Quis sum ego*^b, qui voluntatem iudiciumque meum præferam divino? Quod si alium hominem judicare, aut apud se & in animo suo de eo queri, nefas est: quare DEVM judicemus, deique ejus Majestate, quasi severius subinde quam deceat, nobiscum agente, conqueramur? Accedit, quod impatientia nullum laborem molestiamque levet, sed eandem duplicet potius augeatque.

que. non aufert illa à nobis Crucem, sed facit, ut sine Christo eam feramus: quæ gravissima est desolatio, & onus intolérable.

Secundus Gradus est, Adversitates & dolores hilariter ferre ac libenter. Rex David, antequàm nôisset DEVM velle, ut filiulus, quẽ illi Bethsabæe pepererat, moreretur; ut flebat! ut jejunabat! ut orabat, prostratus in terrâ! simul verò DEI voluntatem puerique obitum intellexit, latior de terrâ surrexit, & lotus unctusque, ingressus est domum Domini, ut DEVM adoraret eique gratias ageret: cibum deinde poposcit, erectusque jam & excitatus ipse, consolatus est Bethsabæe uxorem suam.

Sanctus Iob, miseriis undique cooperatus, dicebat: Hec mihi sit consolatio, ut affligens me dolore, non parcat; nec contradicam sermonibus Sancti d, hoc est, voluntati DEI, qui solus ex se & naturâ suâ sanctus est. Christus Dominus noster, cùm supra modum tristis esset, & lethali tædio oppressus Sanguinem sudaret, simulatque Angelus po-

P 5

stre-

62 Reg. 12, d. v. 15 ad 25. d. Iob 6, v. 19.

stremum divinam illi voluntatem repræ-
sentavit, tamen in re imprimis molestâ
(tam infamem scilicet mortem sub-
eundo,) implendam; recreatus conti-
nuo confirmatusque est, & tristitiam tæ-
diumque omne repellens, magno ani-
mo alacérque surrexit, atque carnifici-
bus suis obviam processit*. Maxima con-
solatio, gratissimûsque quem illi Angelus
adferre poterat nuntius, confirmatio fuit
voluntatis divinæ. Apostoli hac ipsa con-
sideratione armati, inter medias, quas pa-
tiebantur, persecutiones, *ibant gaudentes*.
Gaudium istud è fide prodire debet, quam
de DEO habemus, èque perfectâ bono-
rum & commodorum, ab rebus adver-
sis in nos redundantium, cognitione. At-
tamen si DEVM verè amaremus; ad quie-
tissimos nos pacatissimósque reddendos,
aliud nihil requireretur, quàm hoc so-
lum, scire, ipsius fieri voluntatem: quod
unum inexplicabilem lætitiâ potest con-
ciliare.

Sancta Lydvina, virgo sanctissi-
ma,

* Matth. 26, v. 46. f. Act. 5, v. 41.

ma, incredibilibus doloribus morbisque exercita, voluntatem suam in Deo penitissimè defixerat, pacatòque animo ista idemtidem repetebat: *Hoc mihi, Domine, acceptissimum erit, ut affligens me dolore, non parcas: cùm tuæ voluntatis impletio, sit mihi summa consolatio g.* Atque ita profectò res habet, neque huic simile solatium reperire licet. Immo sincerum Christi amatorem repudiare potiùs decet ceteras consolationes terrenas, nullamque quærere, nisi eam quæ in patièdo consistit, unum unicum laborum suorum levamentum habendo ista Christi verba: *Non mea voluntas, sed tua fiat h.* adeò ut huic Gradui proprium sit, non solùm gaudere cùm aliquid patimur; verùm nullam etiam appetere consolationem. Hæc ipsa lætitia, remedium est sensûs & doloris nostri, ut tantò suaviùs jucundiùsque necessitatem quamcumque feramus: quemadmodum qui gravi perfunguntur opere, laborem suum cantu levare assolent.

P 6

Ter.

§ Sur. tom. 7. mihi pag. 288. h. Luca 22. v. 42.

Tertius Gradus est, Quæ nos affligunt ferre cum gratiarum actione, magni ea beneficii loco reputando. Iobus horæ unius spatio, liberis fortunisque suis omnibus spoliatus, & tot tantisque calamitatibus circumventus, atque intra brevissimum tempus (horulæ, non amplius, intervallum fuit) ex Rege mendicum se factum cernens, laudabat nihilosecius DEVM, & dicebat: *Sit nomen Domini benedictum*ⁱ. auctis deinde miseris suis, lepræque & ulcere pessimo percussus a plantæ pedis usque ad verticem, beneficium se accepisse professus; *Si bona*, ait, *suscepimus de manu DEI, mala quare non suscipiamus*^k? Quæ ratio & argumentatio ut robur habeat, evidentèrque concludat, uti revera concludit; supponit, & hoc, & illud, nempe non bona tantum vitæ hujus, sed mala quoque, resque adversas, beneficia esse divina: nec æqualia dumtaxat, verum tribulationes molestiæque, beneficia præstantiora. Hoc igitur modo Iobus secum ipse ratiocinabatur. Si bona temporalia, fortunam prosperam, & opes, quæ tamen in minimis DEI beneficiis

ⁱ Iob 1, v. 21. ^k Iob 2, v. 7 & 10.

ciis sunt numeranda, læti ac lubentes ab eius manu accepimus; quare non eodem animo mala, aduersitates, ac molestias suscipiamus, beneficia utique incomparabiliter maiora? præsertim à quo tempore illis tollerandis IESVM imitamur, DEIQUE Filio similiores efficiamur. Hunc itaque in modum cum suas sanctissimus Iobus calamitates intreretur, quo, nisi nobis ipsis fraudi esse velimus, aspici debent; gratias DEO agebat, eumque laudabat & benedicebat. Et verò etsi, uti sanè sunt, beneficia non essent; adhuc tamen non pro bonis tantum, ab ipsius manu provenientiibus, verum et pro quibuscumque rebus aliis, etiam malis, gratias agendo, DEVM nobis singulariter devinciremus. Nam si, quod dici solet, ut prudenter quis agat, hominumque sibi voluntates demereatur; tum quoque, cum quid malè nobis fecerunt, gratiæ ipsis agenda sunt: quantò magis DEVS obligatum se fatebitur illi, qui in omnibus quæ eveniunt gratias agit? quia dum sic grati esse assuescimus; tametsi res malæ sint, easdem in bonas transformamus, Sancto Chrysostomo at-

testante: Passus es aliquid mali. sed si velis, non est malum. Age DEO gratias, & mutatur malum in bonum.¹

Quartus Gradus est, Misérias præsentés ferre, cum desiderio plures majorésque tolerandi: quemadmodum Christus, qui de seipso confitebatur, coarctari se & affligi, eò quòd nondum venisset tempus passionis suæ, quam vehementissimè ipse expetebat, quòd se totum omni suppliciorum genere excarnificandum traderet, adeòque doloribus operiretur, sicut illi, quos operuit mare, & submersi sunt quasi plumbū in aquis vehementibus^m; quemadmodum, inquam, Servator noster interea dum id fieret, desiderio immenso angebatur & æstuabat, cūque jam aquis tribulationum in Cruce propè obrueretur, sitire seⁿ etiam tum testabatur: quæ sitis voluntatem sine dubio ardentissimam, animūque plura patiendi avidissimum indicabat^o. Multos hac in re benignissimus IESVS habuit imitatores, & non ita pri-

¹ S. Chrysost. in epist. 1 ad Thessal. hom. 10. mihi pag. 1475. m Exod. 15, v. 10. Vide Psalm. 68, n Ioan. 19, v. 28. O Lud. de Ponte part. 4, medit. 59.

pridem Apostolicum è Societate nostra
Martyrem, P. Carolum Spinolam; qui per
omnem vitam, etsi quod pro IESV suo pa-
teretur, abundè semper suppeteret, alia at-
que alia nihilo-minus & graviora. assidue
perpeti exoptabat. quod suum asperrima
quæque perferendi incredibile desiderium
egregiè ipse prodit, ad Sociorum unum ita
scribens: *Si pati aspera non poterimus, at saltèm
delectabit spectare quæ alii tolerarunt, eorùmque
nos flammis accèndere & parare. Ecquando e-
rit illud tempus! ô dies! ô hora! ô momentum!
O Pater, quanta suavitas, vel cogitare secum
pœnas mortis pro Christo toleratæ! Ecquid er-
gò erit ipsum mori? Hæc talia dicebat ille
cogitabátque, inexplicabili patiendi
studio planè accensus, neque umquam
tantis incessit lætitiis, quantis cùm
pro Christo Domino vivus exustus
est^{q.} Sanctus quoque Franciscus Xa-
verius, dum cælestibus deliciis perfun-
deretur, DEVM rogabat, modum iis face-
ret, exclamabátque; *Satis est, Domine,
satis**

p. Vita cap. 3. q. ibid. cap. 18.

satis est: verum ardens illa, quā conficiebatur, patiendi sitis expleri non poterat, sed graviorum laborum molestiarumque desiderio dicebat. *Amplius, Domine, amplius, amplius.*

Audiamus nunc quoque, si placet, quis sequioris imbecilliorisque sexus, Creatori suo placendi desiderio confirmati, sensus hāc de re fuerit & iudicium. Vnam hoc loco produxisse sufficiet Venerabilem Virginem, Dominam Ludovicam de Carvajal, quæ usu & experiētiā propriā erudita, de se ipsā asseverat; Quantum intimē se cum Summo Bono coniungendi piæ voluntatis ardor incresceret, tantumdem affectum quoque, & vivum inflammatumque, inter mille cruciatus, pro eodem moriendi desiderium crescere, & augeri. Addit deinde ista. *Nulla alia mihi superest felicitas, aut gloria: neque rationem modumve reperio, ut voluptas illa & delicia, quibus in celo nos fruituros cogitamus, me oblectent; nec ullo modo de hac materia cogitare possim, aut loqui. Quod si ad hoc ipsa me cogam, ariditatem sentio, aditūque, ut dicebam,*

omnes

& Tursell. Vita lib. 6, cap. 5, & Hist. Societ. IESU lib. 3, num. 43.

omnes mihi clausos & perior. Verum simulatque
DEVM cogito; tota mox anima mea inebriatur
desiderio perfectissimè se cum infinita illa Bonita-
te consociandi, nasciturque inde cupiditas & de-
siderium aliud, pro ipso mortem obeundi: quo uno
omnes affectus, cogitationes, & gaudia mea o-
mnia continentur. Clariùs fortassis hunc su-
um patiendi amorem eadem DEI famula
manifestavit, quando ita loquitur: Pura ista
huius voluntatis animæ in voluntatem DEI,
transformationis affectio, maximè tum meretur,
cùm contenta illa est, non plures pati tribulatio-
nes pro Domino nostro, quàm ipsi placeat: cùm-
que ea in re suavisissimis se Christi vestigiis, tanto-
pere ad sui sequelam allicientibus, insistere non
posse videt. unde fit, ut aliquando in eodem spiri-
tu, duo isti excellentissimi affectus conjuncti repe-
riantur: conformitas nempe perfecta cum volun-
tate DEI, & desiderium efficacissimum vehemen-
tissimùmque vitam ipsam, per mille opprobria-
rum tormentorùmque genera, eidem consecrandi.
quod desiderium cùm non impletur, in acerbissi-
mos dolores convertitur, quibus sola ejusdem desi-
derij exsecutio mederi posse videtur. Angitur inti-
mis sensibus & tantum non moritur anima, præ-
cupi-

cupiditate illâ, quâ flagrat, temporalem istam vitam, vehementissimos inter cruciatus, amore Summi quod diligit Boni, millies iterumque millies terminandi: cuius optatissimæ sibi mortis dilatio & comperendinatio, crudelissimum ipsi est tormentum. Nihil majori illa studio requirit expetitque, quàm videre mori se immenso isto dolore, quem sustinet; & mori ideo, quia mori non possit: nec minùs tamen letatur, malum suum, quia sic vult DEVS, esse insanabile; sicque experiendo probat, quanti quàmque acres & vividissimi sint, quos amor parit, dolores. discit etiam, conformitatis absolutissimæ, maximique doloris convenientiam & conjunctionem, fragrantissimum esse pretiosissimùmque condimentum, ex iis rebus compositum, quas humanum iudicium pugnare invicem, itaque contrarias opinatur, ut ubi summa est conformitas, ibi summus quoque, de non impleto desiderio, dolor reperiri non posse videatur. evenitque adeò, ut quò hæc melius intelligere altiùsque penetrare conamur; hoc ampliùs luce speratâ destituamur, tenebrisque mersi relinquamur. Nam una & sola est lux Servatoris nostri IESV, quæ maximopere nobis detegit declaratque operis hujus excellentiam, Divinitati

nitati ejus singulariter reservatam debitamque;
ante cujus omnipotentiam impotentia omnis fu-
git atque evanescit.

CAPVT XXVIII.

*Quantum ad Mortificationem, ad-
que Intentionis puritatem, & cum Di-
vinâ Voluntate Conformitatem, profit
Obedientia.*

EX omnibus, quæ hactenus diximus,
incomparabile nos virtutis Obedien-
tiæ pretium meritumque oportet æstima-
re. Opulentissima illa est & efficacissima, ad
cor hominis bonis spiritualibus implendū,
maximisque locupletandum meritis. Illa a-
ptissima est, ad animam, brevi tempore, ad
insignem perfectionem perducendum. Illa
vita est Angelorū; qui hoc uno cōtinuò oc-
cupantur, ut Dei voluntatē, à superioribus
sibi Angelis significatam, exsequantur. Illa per-

*¶ An huc-usque Virginis hujus religiosissima verba produ-
cantur, incertū habeo, digna tamen sunt, quæ talem Aucto-
rem præferant. Idem pauculis aliis locis meminisse te velim,
Lector, ubi ignoti mihi incertive Scriptores, maxime recen-
tiores, nominantur.*

perfecta est imitatio Filii DEI, passionum perturbationumque animi quies, cordisque tranquillitas. Illa pax animæ, volatus ad cælum, & causa progressus spiritualis. Illa denique perfectionis est compendium: & quidquid alibi de Mortificatione propriæque voluntatis renuntiatione, quidquid de Intentionis puritate, & cum voluntate divina Conformitate disseruimus, illud universum in consummata Obedientia reperitur, atque in illa, & per illam, re ipsa exercendum, inque opus est deducendum.

Certum est, ad Mortificationem suique abnegationem, aptius medium nullum esse, quam Obedientiam: quoniam si perfecta illa sit, sensus omnes, appetitiones, & potentias coërcebit; neque iis nisi rectè ordinatèque utetur. quod non in sensibus tantum potentiisque materialibus locum habet, verum in spiritualibus quoque; intellectu nimirum & voluntate, quæ difficilius domantur alterique subjiciuntur. Quia uti per Obedientiam aliena impletur voluntas; sic perfectè Obediens propriam voluntatem.

luntatem habere non debet: hocque pacto integra sui abnegatio obtinebitur, implebiturque id, quod præcipue ad DEI voluntatem exsequendam necessarium esse dicebamus, scilicet, ne propriam ullo modo voluntatem perficiamus.

Quare ecquod medium opportunius, ad res quasque pura intentione peragendas, & de divinæ nos voluntatis impletione securos reddendos, reperiri queat, quàm Obedientia? Duarum rerum quas Intentionis sinceritas in se complectitur, quibûsque illa perficitur, altera est, facere quod vult DEVS; altera, idipsum facere, quia DEVS vult. Exploratissimum autem est, in faciendo quod DEVS vult, neminem minùs falli, quàm Obedientem: neminẽ deinde plenius sibi satisfacere, nemini de divinæ voluntatis impletione certiùs liquidiùsque constare posse. Quin immo illusionem ac fraudes vaferrimi Dæmonis esse, pro comperto habere quis debet, quidquam ex iis, quæ Superior imperaverit, prætermittere, etiam si id fiat animo melius aliquid faciendi, etiam si Angelus de cælo aliud suasisse videatur.

Nul-

Nulla major prudentia est, nulla inspiratio perinde sensibilis, revelatio nulla securior, quibus de divino beneplacito edoceamur, quàm Obedientia: in tantum, ut qui ei se addixit, minimè dubius sit, DEI se exsequi voluntatem; qui non addixit, æquè sciat, se neque facere quod DEVS vult, neque ullatenus rectam intentionem habere posse. Imperent licèt Præsides quidquid volunt, & quo modo volunt; quales etiam cumque sint ipsi: attamen, nisi quid imperent, quod apertè malum est, tametsi ipsi sint mali, tametsi malè imperent, peccentque imperando; DEI etiam munus expressa testatæque voluntas est, ut subditus obsequatur. usque eò, ut non sit discretio prudentior, non prudentia sapiëntior, non sapientia diviniore, neque regula cõmunior quæque pauciores habeat exceptiones, neque modus securior, neque ars brevior, certò semper, quod DEO placeat, faciendi, quàm quidquid est imperatū integerrimè exsequi: ideòque regulæ omnes, quas dedimus, divinæ voluntatis agnoscendæ, Obedienti non sunt necessariae: quippe à quibus omnibus hominē absolvit eximique virtus Obedientiæ. Al-

Altera operis cujuscunque conditio, Intentionis spectans puritatem, quæ est, ut omnia fiant, quia sic Deo placet, in vero perfectoque Obediente similiter reperitur: quia cum hic non habeat gustum voluntatemque propriam; consequens est, ut eo, quod in nobis divinæ voluntati adversatur, voluntate, inquam, propriâ expugnata, res deinceps omnes ex divina voluntate perficiantur; Superiorem non aliter quam Deum ipsum aspiciendo, ejusdemque verba, velut Oracula, & Ordinationes, Constitutionesque de cælo lapsas, admittendo.

Accedit, quod voluntatis humanæ cum divina conformitas, perfectæ Obedientiæ inprimis sit propria. Quemadmodum enim Obediens, alieno subditus subjectusque imperio, ad quascunque incommoditates, ex Moderatorum præscripto sustinendas, paratus esse debet: ita quia propriâ caret voluntate, nihil quoque habet, quod in re ulla, quam facere jubetur, divinæ contradicat repugnetque voluntati.

Non est præterea, quod perfectus Obediens quidquam limitet, aut ad has illasve

res

res se adstringat; verum generosissimè, cum
resignatione quadam universali, ad omnia,
quæ imperabuntur, sit paratissimus: quod
propositum destinatioque animi facit, ut
nullam non rem, & imperium quodvis
promptissimè admittat & amplectatur.
Quod si porrò cum iis, quæ DEVS vult, con-
formari nos oporteat, quando elementis,
aliisque creaturis ratione carentibus, ipsis
quàm etiã peccatoribus & infidelibus,
tamquam instrumentis, utitur: quod si cæ-
li deinde acrisque intemperiem, si invidiam
odiũque mortalium, & eorundem inju-
rias contemptũque patienter ferre debea-
mus; quid sit, quamobrem Divinam ejus
Majestatem, instrumentum nobilius adhi-
bentem, & cui honorem cultũque de-
beamus, qualis est Pater noster spiritualis,
& homo quispiam DEI vicarius, neque rarò
sanctissimus DEOque carissimus, quamob-
rem, inquam, illam non pari animo patia-
mur & sustineamus?

Hæc adeò perspicua sunt, ut, nisi quis
Obediens sit, voluntatem propriam neutri-
quam expugnet, divinam non impleat, ne-
que

que cum Dei se beneplacito conformetur
quæ perfectè Obediens præstat omnia. &
quidquid usque adhuc disputavimus de bo-
nis commodisque, ex divinæ voluntatis ex-
secutione provenientius, simili modo de
Obedientia intelligendum est: nam eam ob
rem Virtus hæc tantoperè ab omnibus Ec-
clesiæ Patribus celebrata, tantoperè à San-
ctis usurpata, tantoperè ab ipsomet Serva-
tore nostro amata fuit, ut Obedientiæ stu-
dio mori voluerit. Virtus hæc cæca dici-
tur; eo quòd per illam divinæ voluntatis
impletio, certa adeò efficitur. Neque enim
Obediens aliud intuetur aut considerat,
quàm solùm, ut imperata faciat; hæcque ra-
tione cæcis, ut dici solet, oculis, beneplaci-
ti divini scopum attingit. Quare si quis su-
um amare studet Redemptorem; hanc tam
dilectam illi virtutem amplectatur. si quis
divinam implere optat voluntatem; in hac
ipsa virtute, quæ quid velit Deus declarat,
conetur excellere. si quis semet-ipsam cupit
vincere; huic eidem virtuti se devoveat, cu-
jus præsidio de propria voluntate trium-
phatur. si quis pacem amat reperire; secte-

Q

tur

tur Obedientiam, à qua adjutus, sine tur-
batione omni & molestia vitam transiget.
Siquis compendiaro facilique ad cælum i-
tinere pervenire desiderat, per illam secu-
rus ambulet, quæ plana & sine falebris via
est. Respiciat homo in Superiore DEVM,
neque vel latum unguem ab ipsius volunta-
te deflectat: nam tantum voluntati con-
traibit divinæ, quantum adversus homi-
nis, qui DEI locum obtinet, nitetur pugna-
bitque voluntatem. Serventur altè infixæ
uniuf-cujusque animo verba illa, quæ IESVS
Sapientia Æterna, de iis qui aliis præ-
sunt elocutus est: *Qui vos audit, me audit:
& qui vos spernit, me spernit*^a. quis verò,
nisi Dæmon aliquis, DEVM spernat? Hanc
ob causam dicebat non nemo ex antiquio-
ribus Patribus, eum, qui Superioribus
resistit, Diabolum potius quam hominem
appellandum esse. Magno enim vero discri-
mine separantur distantque Obediens at-
que Inobediens: sunt namque velut ex-
trema duo, inter quæ nihil medium in-
tercedit. Aut enim cælestis est Ange-
lus,

^a *Luce 10, v. 16.*

lus, qui obedit, divina voluntate implenda semper distentus: aut detestabilis est, & Lucifer aliquis, quicumque hominis, DEVM repræsentantis, vocem audire contemnit. ^b

CAPVT XXIX.

De uniformitate cum DEI voluntate.

A Voluntatis propriæ Abnegatione, Intentionisque puritate, & cum divina voluntate Conformatione, gradum anima faciet ad uniformitatem, hoc est, ad tam arctam cum divino beneplacito cūque ipso DEO unionem, consensionem, ac fœdus, ut non duæ jam sed una voluntas esse videatur; ut non tantum velit quod vult DEVS, sed illud ipsum velit,

Q²

^b Pleraque horum, eum voles, explicabit tibi, quem nominavi ad finem cap. 22, eodem egregio, sed non pro merito suo passim cognito, Volumine, lib. 2, Capitibus aliquor, & toto libro ultimo; Alphonsus Rodericus part. 3, tr. 5, & S. P. Ignatii, de Obedientia, epistola absolutissima.

velit, aliam cur sic velit causam non habens, quàm quoniam sic DEVS vult: ita ut, quantum ad ipsam attinet, voluntas ejus propria prorsus supervacanea & superflua in mundo, totaque in divinum beneplacitum transivisse videatur, agendo omnia patiendoque, quæ DEO placitura poterit intelligere, tamquam si ex suâmet voluntate ea faceret; aut pro suo libitu, pari, aut majori etiam cum voluptate, laborem molestiamque præsentem sustineret: id quod eandem cum DEO potius, & uni-formem, quàm con-formem solum habere voluntatem, esse apparet. Conformitas enim duas significat voluntates, quæ consentiant & concordent; ubi licet difficultas aliquarepugnantiaque interveniat, altera tamen alteri sese accommodet: uni-formitas verò eam dicit voluntatum unitatem, ut non duæ esse videantur, nec ulla difficultas aut repugnantia existat; sed ut unus perinde velit quod alter, quasi ex se illud & ex animo proprio vellet: tantumque abest, ut sibi ipsi quidpiam velit, ut perinde vivat, quasi sua voluntas in rerum natura non esset.

set. atque si, quod fieri nequit, DEI voluntas omnino tolleretur, adduci non posset, ut quidquam vellet; quia aliam in se voluntatem non habet quàm DEI, istâ solâ suavissimè & velut naturæ ductu, sic se oblectando, quasi suo animo morem gereret. si item contingeret, ut necessariò rem aliquam in sui ipsius gratiam facere deberet; vim sibi afferri, maximúmque supplicium experiretur: ita ut verè dici possit, ipsam non solum facere voluntatem DEI, verùm etiam suam, dum facit divinam; ideo quòd non habeat voluntatem contrariam, animúmque distinctum.

Ad hanc uni-formitatem omni studio quærendam, exhortatur nos Vir quidam admodum spiritualis, cujus oratio digna est quæ hoc Caput coronet. *Præter, inquit, omne id quod comprehendere potes, atque omnem creaturam; & conquiesce in sola voluntate Boni tui incomprehensibilis & infiniti. Hanc amplectere atque ama, quomodocumque res eveniant: sive prosperæ sint, sive adverse; sive secure, sive plenæ periculis. neque enim ad maiorem dignitatem potest anima pertingere, nec quidquam effi-*

cere illustrius, gloriosius, majus, aut delectabilius,
 quam si hanc habeat cum DEO conformitatem
 & amicitiam, ut idem velit cum ipso. Benedictus
 sis, o DEVS meus, Conditor & vita omnium, quia
 tu Creator cum sis, & ego creatura; tu Esse infi-
 nitum, & nos nihil ac miseria; pertingimus tamen
 ad tam sublimem supremæ tuæ Bonitatis partici-
 pationem, ut voluntate tecum & judicio conve-
 niamus. Ais, Domine, bonum istud esse? idem et nos
 dicimus. Vis hoc? et nos volumus. Placētne tibi, ut
 ipsos viginti annos, in cruce & tentationibus, pla-
 nè desolati persistamus? hoc quoque lubentes ac-
 ceptamus. Vis nos abjici, contemni, persecutionem
 pati? nostrum itidem hoc votum est, tuoque arbi-
 trio jucundè placidèque gubernamur. An verò er-
 rare hac ratione possumus, aut re quapiam ad cæ-
 lum utili carere & destitui? A voluntate tam san-
 cta & justa, quàm est divina, quid mandari po-
 test non justum, sanctum, & omnibus numeris
 perfectum? Ille tam liberalis ac munificus DEVS,
 quid ab homine aliud exiget, quàm quod divitias
 ipsi pariat & thesauros immensos? Quæ monita
 dabit benignissimum Numen, nisi quæ misericor-
 diam spirent & sapientiam infinitam? Quam nos
 viam docebit, præterquam securissimam & pla-
 nissi-

nissimam? Quale consilium dabit, nisi fidelissimū,
 & maximi ad vitam felicitatemque nostram mo-
 menti? Quæ omnia ac singula cum adeò sint ex-
 plorata, & certissima Christianæ fidei dogmata,
 extrâque omnem dubitationem posita; quanta
 nostra est insania, dum desideriis & voluntatē
 propriæ obsequimur, divinam, quæ in tuto nos at-
 que extra omne periculum collocat, stolidè negli-
 gentes? Flagellet licet, castiget, mactet, sanet, tollat
 devotionem, aut tribuat; tractet ut mancipia, vel
 liberos; affligat aut delectet nos DEVS: salva sunt
 omnia, & in ipso felicitatis portu navigamus,
 dummodo intus & in animis nostris illi probè cō-
 sentientes, & cum voluntate ipsius usquequaque
 conformes, voluntatem propriam, malorū nostrō-
 rum omnium fontem & causam præcipuam, ex
 toto abnegemus; cum ad nihil illa serviat, præter-
 quam ad destruendum id quod in nobis DEVS ef-
 ficat, & ad delenda inducendâque ea, quæ in cor-
 dibus nostris digito suo inscripsit, atque ad divi-
 næ illius voluntati impudentissimè resistendum. 2

CA-

a Auro scribi merentur quæ de hac re pluribus locis incul-
 cat Nobilissimus in paucis Asceta L. d. Blosius. Videsis illum
 in Tabella spiritali §. 4. & 5. Margariti spirit. part. 2. §. 5. &
 6. Serinioli spirit. part. ult. §. 4. & in Consolatione pusillani-
 mum, alibi que passim, ut alios taceam.

CAPVT XXX.

*De DEI-formitate & Vitâ Divinâ,
quam Anima aliqua Sancta partici-
pant.*

EX uni-formitate ista, & cum divina vo-
luntate summâ, quam dixi, consensio-
ne DEI-formitas nascitur Vitâque Divina.
Sacrosancta namque & adoranda Majestas
illa, quæ cælum terrâque implet, iis qui
puritatem hanc perfectionemque consecu-
ti sunt, nomen suum communicare digna-
ta est, apud Davidem dicendo: *Ego dixi, Dii
estis, & filii Excelsi omnes*^a. cui consonans in
Evangelio suo Magister noster IESVS, ad Pa-
trem conversus, Rogo, ait, *ut omnes unum sint,
sicut tu Pater in me, & ego in te, ut et ipsi in nobis
unum sint*^b. Arcto adeò nexu cupiebat nos
bonus IESVS cum DEO colligari & uniri,
ut unum potius videremur quàm uniti. Ad
honorem istum amplissimum ascendit ani-
ma, quando propriam voluntatem jam fre-
git, penitusque conculcavit & contrivit, at-
que

^a Ps. 81, v. 6. ^b Ioan. 17, v. 21.

que illam in rebus omnibus, quantum hu-
jus vitæ status admittit, ad diuinam confor-
mavit: quando deinde eadem voluntate suâ
annihilatâ, & in profundissimam nihili sui
abyssum altissimè demersâ, supra se-ipsam
se attollit, modòque admirabili in DEVM
Dominum nostrum quodammodo trans-
mutata, res omnes vult, non tamquam si i-
psa eas vellet, sed DEVS in ipsâ; talem se
exhibendo, atquè si voluntate creatâ exuta,
solam haberet voluntatem diuinam, quâ a-
nimata viveret operareturque omnia; &
quasi non unionem dumtaxat cum illâ ob-
tineret, sed unitatem, habendo volunta-
tem aliquam, similiter ac si (ut sic loqui li-
ceat) non haberet. nam quas res vult, eas
nō vult, ut volunt homines, verùm perinde
ac si solus in ipsâ eas vellet DEVS; cui volun-
tatem olim suam libertatēque omnem,
in reliquam vitam, sponte suâ, omni ex par-
te consecravit, seque in mancipium perpe-
tuum tradidit, multò magis, quàm S. Pauli-
nus, cum liber esset, lubens volens hominē
barbaro captivum se dedidit. c. denique

Q5

haud

c. S. Greg. Dialog. lib. 3, cap. 10.

haud aliter, quàm si omni omnino voluntate destituta esset.

Admiranda isthac transformatio tum peragitur, quando anima res ad DEVM ejusque honorem & gloriam pertinentes ita intuetur, ac si ipse DEVS essent, easdem non tamquam res alterius, sed uti sibi maximè proprias considerando: contrà verò res suas aspiciendo, non ut alienas modò, sed quasi ad neminem in toto mundo pertinerent. ita ut quidquid ad ipsam quoquo modo spectare potest, uti ipsius honor, commoditas, corporalis spiritualisque oblectatio, non magis revera quærat, quàm si nata numquam, aut ad nihilum redacta fuisset; ad solum semper DEVM attendendo, ipsius amore tota occupata, jam nunc faciendo, quod per omnem æternitatem, in Angelorum Beatorumque Cælitum, quorum hoc erit studium unicum, societate est continuatura. Adjuvet nos, per obedientissimi Filii sui Sanguinem clementissimus DEVS, ut illum in modum faciamus, divinamque voluntatem compleamus in terrâ, sicut in cælo impletur. Amen.

CA-

CAPVT XXXI.

*De ardentibus Desideriis, quibus
Perfectio, Divinaque Voluntatis im-
pletio pervestigari debet; deque Inci-
tamentis & Stimulis ad hoc impellen-
tibus.*

Istud verò tertium cælum est, paradi-
sus, & terminus desideriorum, ad
quem fideles Dei servi anhelant. Eorum i-
tinera sunt Mortificatio, Intentionis pu-
ritas, & cum voluntate divina Confor-
mitas; de quibus ad id locorum verba feci-
mus. Verum quia, ut quis ad locum desti-
natum perveniat, non sufficit in viam se
dare, sed in ea progredi oportet; ideoque
necessarium est viaticum à quo susten-
teretur, pedes qui ferant, oculi ut ducant,
& lux quæ illuminet, (noctu enim,
aut cæcus male ambulabis) via de-
nique ipsa secuta, minimèque impedi-
tæcam ob causam Generalia aliquot Mo-
nita proponam, quæ in progrediendo

Q

nos

nos adjuvent, viamque muniant, pericula
tollendo & offendicula, quæ iter facienti
solent occurrere.

Suscipiendum illud est ante omnia ge-
neroso ac forti animo, magnisque cum de-
sideriis, quæ, ex mente S. Augustini, *pedes*
sunt *animæ*, quibus ad DEVM pervenitur.
Quare danda erit opera, ut hæc desideria
semper viva sint & ardentia, conjuncta cum
eximia singularique progressus nostri &
beneplaciti divini æstimatione, supra res o-
mnes alias hujus mundi, supra quamcum-
que oblectationem propriam, supra omnem
honorem, supra vitam nostram, immo su-
pra mille vitas, si eas haberemus: cum vehe-
mente item animi inductione, verissimâ-
que persuasione, aliud nihil perinde nobis
prodesse, quàm ut, non contenti eo solo,
quod Deo placeamus, firmiter præterea
statuamus, ejus gratiâ facere quidquid po-
terimus; istud ipsum cum profunda humi-
litate proprioque contemptu, atque unâ in-
signi in DEVM fiduciâ, & piâ animi magni-
tudine,

a S. Aug. Enarrat. in Psal. 94. mihi pag. 434; & Tract. 16
in Ioan. pag. 162.

tudine, exsequi desiderando, adque eximi-
am sanctitatem pervenire contendendo.
Non est enim abbreviata manus Domini^b : &
qui minus præstat, non implet ille volunta-
tem DEI, quæ est sanctificatio nostra^c; immo
ut sanctus sanctificetur adhuc^d, & justus non,
cesset augere justificationem suam. Ad hoc
nos permovere poterunt, & excitare ar-
gumenta plura, quæ in prioribus Capiti-
bus indicavimus. verum tamen quia tanti
ea res momenti est, alios hoc loco stimulos
rationesque efficacissimas colligemus, ad a-
nimam expediendam ab ignavia ac pusilla-
nimitate sua, aut, ut rectius loquar, ab into-
lerabili ingratitude, putidâque cum Con-
ditore suo agendi ratione: quâ scilicet ac-
quiescit illa & sibi satisfacit, si notabiliter i-
psam lethaliterque non offendat; cum nihil
insuper prætermittere deberet, ad eide-
m quantum potest placendum, omnique offi-
ciorum genere ejusdem sibi benevolentia-
am ampliorem comparare.

Primo. Inspiciatur penitus, qualis &
quantus in se sit DEVS, quam dignus, qui à

Q 7

mille

^b 1^a 4. 19. v. 1. ^c 1^a Thessal. 4, v. 3. ^d Apoc. 12, v. 11.

mille mundis infinitè ametur & honoretur, propter stupendam suam & inenarrabilem bonitatem, sapientiam, omnipotentiam, ceterasque, quæ in ipso sine numero, sine termino, sine fine sunt, perfectiones. Tum enim vero omne illud, quod multum magnúmque in illius obsequio esse æstimavimus, cum bonitate Creatoris nostri, infinitoque, quem is meretur, honore comparatum, prorsus minimum, aut nihil potius esse, clarè apparebit.

Secundò. Diligenter itidem expendat anima contemptum, vituperium, paupertatem, necessitates, dolores, & necem acerbissimam, quam DEI Filius, amore nostri, utque ipsum redamaremus, & caelestem Patrem honoraremus, sustinuit: clarissimèque rursus intelliget, quidquid adhuc fecit aut passa est, illud universum, respectu ejus quod debet, puerile esse ludicrum. Et verò, si tam seriò Christus tantoque impendio curavit salutem nostram; quæ ista, quæso, insania est & fascinatio, vel punctum temporis in re usque eò nobis necessaria negligere, turpiterque perdere?

Ter-

Tertiò. Consideretur innocentia, puritas vitæ, & perfectio, quâ nos præditos esse decet, ex Dei præcepto; quo jubemur, nulli vitio culpæve in nobis locum permittere, omniumque virtutum absolutioni procurandæ studere, convenienter mandato isti maximo: *Diliges Dominum DEVM tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua, & ex tota virtute tua.* Consideretur hoc, inquam; & manifestè, nec sine rubore multo, quivis perspiciet, quàm procul ab hac perfectione absit, & quàm non præstet id, ad quod obligatur.

Quartò. Revocemus in memoriam divinorum beneficiorum multitudinem atque immensitatem, totque corporales ac spirituales gratias, & multò maximè tenerimum, quo illa DEVS contulit, amorem: libentesque denuò fatebimur, omnem nostram compensationem, & gratias, quas pro iis retulimus, nihil esse. quin & insigne nos dedecus admittere, dum contenti sumus, parùm adeò fecisse in gratiam illius, à quo talia ac tanta dona, tamque libenti animo data, accepimus.

Quin-

c. Marc. 12. v. 30.

Quintò. Conjice oculos, quantum fieri potest, in illam inenarrabilis gloriæ infinitam excelsumque magnitudinem præmii, iis præparati, qui seipsum vincunt rectèque operantur; & cogita, remunerationem tantò majorem futuram, quantò opera fuerint perfectiora: nec obscure intelliges, quàm, in comparatione tantæ mercedis, modicè laboraveris; animabisque ipse te, ad majora & excellentiora virtutum opera frequentanda.

Sextò. Pondera hinc nobilitatem, præstantiam, & pulcritudinem illam, quam in se virtus complectitur; excellentiam item, venustatem, & dignitatem, quam per illam acquirit anima: inde verò dispice horrendam deformitatem & vilitatem peccati; nefariam quoque turpitudinem, ac infamiam eorum qui peccant: viribusque quamprimum omnibus contendes, etiam si labori huic immoriendum foret, ut magis magisque virtutibus augearis, & vitia, quantum potes, fugias atque devites.

Septi-

* Vide, quæso, Ducem peccatorum R. P. F. Ludovici Granatensis; Ducem sanè peritissimum & optimum.

Septimò. Compara sublimitatem & perfectionem vitæ Patrum antiquorum, & Ecclesiæ Sanctorum, eorūque admirabiles virtutes, indefessum affligendi corporis, affectuūque domandorum studium, preces prolixas, operaque verè heroica cum iis, quæ tu facis: & certò, scio, erubesces vitam & mores tuos imperfectos, illāmque cogitationum actionūque tuarum vilitatem & abjectionem maximam.

Octavò. Recordare multitudinem enormitatemque offensarum, adversus DEVM tam bonum admissarum: & deprehendes, omnibus te actionibus tuis nihil admodum noxarum eluere; infamiæque plenum opus esse, quòd non majore Creatorem tuum cultu observantiâque digneris, nec honorem, quem, quantum in te fuit, ipsi eripuiſti, compensare studeas.

Nonò. Aperi oculos mentis tuæ, ut pervideas multitudinem periculorum & tentationum Mundi, Diaboli & Carnis; multitudinem quoque eorum, qui per eas perierunt: & da operam, si sapiſ, ut securum te facias, impensiùsque in dies singulos nobiliori

lioribus virtutum operibus animum firmes ac corrobore, quò iis resistere valeas, & ex periculoso isthoc certamine victor evadere.

Decimò. Memoriam reperamus, uti faciebat S. Hieronymus f, severum, iustum, tremendum, & supremum Dei iudicium, rationem de actionibus nostris omnibus accuratissimam exacturi: ante cuius tribunal, solis malis bonisque operibus comitatos, sisti nos oportet, ut respondeamus de nostra pro peccatis satisfactione, deque infinita inhumanitate, quàm ipsum illum Iudicem accepimus. Verum-tamen nisi insanimus, ab hoc temporis articulo incipiemus, quacumque ratione possumus, quod debemus exsolvere; & quidquid adhuc factum est, habita ratione poenitentiae expiationisque reliquæ, pro indignissimo dedecore ipsimet habebimus potius, quàm ut debitorum tantorum partem minimam nos exsolvisse credamus.

Undecimò. Lustremus animo vitæ huius brevitatem & vanitatem, alterius verò æternitatem; certitudinem item mortis, & incertitudinem modi ac temporis, post quod neque meritis, neque poenitentiae locus ul-

f Epist. ad Florentium, To. 1. mihi pag. 16.

lus supererit: attonitique suam quisque nostrum, vel momentum unum amittentis, neque perfectius quotidie operari satagentis, dementiam obstupefcemus.

Duodecimo. Istud quoque pensitandum venit, quod verbis Viri sanctissimi placet proponere. *Qualitercumque*, inquit ille, *incipias bonam vitam in quovis gradu, sine conamine & desiderio ad maiorem ascendendi & altiore vitam, non potest esse sine fundamento presumptionis & superbiae huiusmodi quod incepisti; nec potest esse sine inclusione magnae tepiditatis & negligentiae, ex quo haec duo mala includuntur: nec potest esse sine magno periculo vivendi in multis vitiis spiritualibus &c.* Nec dubito, (ita pergit S. Vincentius Ferrariensis) quod si velis dictorum malorum esse liber & immunis, quod quantumcumque altam vitam inceperis, tu adhuc conaberis in altiori & perfectiori vita esse. S. BERNARDVS loquens de illis, qui sunt fervidi in principio, & postea, credentes se aliquid esse, tepescunt: O, inquit, si scires, quam parvum est, quod habes, & hoc ipsum quam cito perdes, si non servaverit qui dedit! ^h

Deci-

g S. Vincentius in parvo, sed aureo Opere de vita spirituali, & brevi methodo perveniendi ad perfectionem, cap. 13. h a-
pud Vincentium l.c. super Psalmum 90.

Decimo-tertiò. Contemplemur abyssum
justorum Dei iudiciorum adversus alios
quos, qui multo tempore sanctissimè vixe-
rant, quos deinde tamen, propter occulta,
ad quæ ipsi non adverterant, peccata, idem
Deus labi, fœdèque interire permisit. Ne-
que quisquam, siquidem iudicio & ratione
utatur, ita ipse se oderit, tametsi apprimè
religiosam sanctamque vitam profiteatur,
quin omni studio ad laboraturus sit, ut am-
plius se purificet, profundius humiliet, &
diligentiùs quàm antehac umquam perfici-
at: omnes affectus suos emundando, in-
tentiones suas examinando, arctiùs se cum
Deo jungendo, ac studiosè cavendo, ne
quid umquam committat, propter quod à
divina Majestate derelinqui abjicique me-
reatur.

Decimo-quartò. Vivâ fide penetremus
gravitatem æternitatemque suppliciorum,
quæ apud Inferos peccatoribus parata sunt:
omnesque hujus vitæ pœnitentiæ & asperi-
tates, quantumcumque diuturnæ, faciles
nobis esse videbuntur, ac tantum non ju-
cundæ, & optabiles; propterea quod pen-
eas

cas liberari possimus à doloribus sempiternis: maiorem quoque, in dies singulos, animæ nostræ profectum procurare studebimus, quò à periculo jacturæ irreparabilis planèque incomparabilis tantò simus remotiores. Et verò, si homini ad mortem damnato potestas concederetur, & tempus quidpiam faciendi, ad se à tormentis imminentibus eripiendum; putamúsne, et si nullam inde gloriam reportaturus esset, aliquid uspiam fore, quod magnum huic tali, nimirumque difficile videretur? Idcirco quidvis nos decet tentare, nec ubi impingamus, atque ut præsentissimum istud discrimen amoliamur: præsertim, quia eadem operâ plures altioresque gloriæ gradus promeremur.

Decimo-quintò. Illud quoque diù multumque cogitandum est. Siquis sine graviore molestia, magnâque cum jucunditate vivere exoptet; omnino necessarium esse, ut ad insignem perfectionem aspiret, deliberatòque & forti sit animo, ad DEI in omnibus voluntatem exsequendam. Quicumque id non facimus, numquam quieti,
tumult-

tumultus in animo experimur perpetuos;
 & moriendo vivimus, dum mortificationem horremus, nostrasque commoditates imprudenter attendimus. At verò quisquis seriò perfectionem sectari decrevit; is & longè minùs pœnitentias, mortificationes, ac labores vitæ spiritualis sentit, & singularem præterea devotionem percipit, deliciasque cælestes. Dolenda enim vero res est, abjectissimique animi argumentum, tepidum esse & languidum: quandoquidem qui huiusmodi est, tam ab humanis quàm divinis solatiis desertus, multò quàm ferventes DEI servi, ampliùs fatigatur & laborat.

Istud denique diligentissimè animadvertendum est, DEVM (uti ex sacrâ Scripturâ colligitur¹) unicuique homini certum tempus, quo pati, tolerare, se vincere, & virtutis difficultatem probare debeat, præstituisse: atque si quis, cum magna contentione & perseverantia, usque ad tempus illud, à divina sapientia determinatum, vim sibi generosè inferat; tum verò eundem DEVM

¹ Vide Apparatum Francisci Labate To. 1. de tribulatione iustorum, propos. 5.

DEVM, potentem suam & maximè liberalè
 manum admove, faciàque reddere, quæ
 priùs difficili videbantur, viam perfectionis
 complanando, gratiis animam cumulando,
 & velut in sinu suo & brachiis gestando.
 adeò, ut maximos quis progressus faciat,
 nulliusque egeat, praterquam ut in se-ipso
 debellando constanter progrediatur, id-
 que fortassis ad breve adhuc tempus: cum
 vicissim fieri possit, ut, quia quis anni, aut
 etiam mēsis dimidii spatio, secum ipse stre-
 nuè pugnare, seque vincere neglexit, id-
 eo ad præfixum sibi terminum haudqua-
 quam pertingat, sanctus non evadat, ne-
 que (quod ceteroqui futurum erat) parvo
 labore, præcipuòque quodam cum gustu
 & voluptate, ad perfectionem contendat:
 fieri item, ut idem ille, eò quòd inconstans
 sit & langueat, interitum perniciemque suã
 meritò habeat metuere. Illa de talentis para-
 bola^k, justissimam reverà causam affert,
 cur partim magnoperè timeamus, partim
 plurimùm animemur. Nam qui talento ac-
 cepto nihil lucratus erat; cùm Dominus
 vênit,

^k Matth. 25. d. v. 14.

vēnit, eo ipso privari meruit, & in tenebras exteriores ejici, propterea, quod illo fructum nullum fecisset; ejusque talentum fidei alteri & diligenti servo datum est, qui de suo augendo sollicitus fuerat. id quod frequenter ita contingit, ut tepidorum desideria, quibus olim calebant, evanescant, ipsique deficient & pereant; atque ut Deus gratias, quas ipsis contulerat, in ferventiores transferat, quò tantò felicius expeditiusque iter ad cælum possint decurrere.

Rationes hæ omnes ponderosissimæ sunt & firmissimæ, si rectè exputentur & subducantur: istum certè in finem hinc à me sunt adductæ; non verò ut obiter, & levi opera percurrantur. Quapropter unumquemque, qui huc-usque legendo pervēnit, obnixè rogo, easdem ut relegat, singulasque primùm separatim, tum deinde universas simul, lentè secum attentèque perpendat. Nam earum singulæ diligenter cogitatæ, vi suâ ac pondere ignaviam torporemque nostrum haud dubiè impellent, alacresque nos facient: quantò igitur id commodius efficient, si junctim universæ adhibean-

beantur? Nescio equidem, quodnam demum frigus cordis, sedecim hisce vehementibus tonitruis possit resistere, quin à tam luculento igne flammam saltèm aliquam calorémque concipiat, & inardescat.

CAPVT XXXII.

Exempla aliquot singularis, in divinâ voluntate implendâ, fervoris proponuntur.

POSTEAQUAM rationes istas & argumenta multiplicia studiosè congesi, quæ apta credebam, ad excitandam in animâ, Creatori nostro placendi, ejusque sanctissimæ voluntatis magno cum affectu & fervore adimplendæ, viva sanctæque desideria; hoc nunc Capite, quò illud ipsum animo penitiùs affigam & inseram, illustria aliquot Deo famulantium, eique præcipua quadam cara & sollicitudine, ex toto corde, ex tota anima, mente, & virtute sua, perfectissimè placere studentium, imitationi nostræ,

R

exem-

exempla proponam. Nam quidquid à nobis præstari potest, id sanè permodicum est, iis collatum, quæ rationibus proximè allatis permoti fecerunt Sancti; qui divini beneplaciti exsequendi studio, molestias laboresque nullos subterfugerunt.

Simeon Stylites, in columna angusta, sub dio, gelu, ventos, frigus, æstum, omnemque cæli inclementiam corpore suo expertus, octoginta, & ampliùs, annos perstitit: ita ut dormiret aut consideret nunquam; vix adeò umquam, nisi semel in hebdomade, cibum caperet. Dies noctesque orabat, & interea corpus toties inflectebat, ut Theodoretus famulus, intra breve tempus, numerarit aliquando adorationes huiusmodi inflexionesque mille ducentas, quatuor & quadraginta, plures numeraturus, nisi numerando fessus desisset. Incurvabat verò se adeò, ut fronte terram contingeret: id quod tam emaciato debilitatòque corpori non poterat non molestissimum accidere. Erat præterea aspero cilicio à capite ad pedes usque totus coopertus: cùmque aliis multis sufficiat, longè mollius cilicium, di-
em

em unum, aut medium etiam, induisse;
Sanctus hic, intra annos plures quàm octo-
ginta, neque interdiu, neque internoctu,
suum aliquando exuit. ^a

S. Iacobus Anachoreta tumulum, in
decimum usque annum habitavit, & vivus
veluti sepultus fuit, ut in tuto salutem suam
collocaret: idémque ne Deo displiceret,
manum ardentibus flammis injicere non
dubitavit. ^b

Ioannes Monachus, angustæ se rupi in-
clausit, orans perpetuò, non sedens omnino, non
dormiens, nisi quantum somni stans suffura-
batur; & Dominicâ solum sumens Eucharis-
tiam, nihil aliud comedebat: credebátque
tamen ille ipse, omnia hæc modicum esse
ad Aeternitatem.

Abbas Pachomius, ut Dei causâ aliquid
faceret, ei que placeret, super spinas nudis pe-
dibus incedebat: & cum infingerentur ei plurimæ,
letabatur, patienter ac fortiter ferens; recolens,
quòd Dominus noster in Cruce clavis fuerit dignâ-
ter affixus. ^d

R 2

Sara,

^a Sur. To. 1, 5 Ianuar. & alii. præsertim Raderus 3 parte
Virid. cap. 4. quem vide. ^b Sur. 28 Ian. è Metaphrasæ.

^c Pallad. hist. Lausiac. cap. 61; & Ruffin. lib. 2, cap. 15.

^d Vñ ap. Rosveyd, lib. 1, cap. 11.

Sara, virginum sacrarum Antistita, Christi amore ipsa se damnaverat, ne quam vitæ hujus delectationem admitteret; ipsosque sexaginta annos super alveum fluminis habitavit, illud tamen spectavit numquam.^e

Philoromus presbyter, speluncâ se, tamquam captivum conclusit, ferreâ catenâ manus pedesque vinctus, sed mente semper in suum defixus Conditorem.^f

Zoërdardus Anachoreta, noctes ferè integras perpetuâ oratione fallebat. Cavata quercus domum illi præbuit. hanc intus totam acutis clavis ligneis asperavit: ad caput doliarem circulum, appensis quatuor lapidibus, affixit; ut quocumque fatigatum caput, vel reliquum corpus sese acclinaret, lapides aut clavos monitores sentiret.^g

S. Guilielmus, à quo tempore ad DEVM conversus fuit, numquam posuit lorica durissimam, galeamque ferream, quibus corpus ipse suum acerrimè divexabat.^h

Sanctæ Christinæ porrò rigor & supplicia

^e Pelag. libel. 7. num. 19. ^f Pallad. Hist. Lausiac. cap. 113.
^g Maurus Boëmus: Episcopus in ejus vitâ, & Harenus
^h Maji. à Lippeloo 10 Februarii.

cia, omnem vincunt admirationem, cujus
vita tota portentum fuit. Iam fornaces illa
succensas ingrediebatur, jam glacie duratas
aquas subibat, modò è patibulis se suspen-
debat, modò facinorosorum rotis membra
illigabat, interdum per sentes & vepreta
volutabatur, canumque in se dentes arma-
bat: ita ut corpus ipsius, adeò discerptum la-
cerumque, unicum vulnus præferret.ⁱ

Quid jam ardorem commemorem vi-
tamque rigidissimam Monachorum anti-
quorum, quam suis se oculis spectasse te-
statur S. Ioannes Climacus, ideòque audi-
endus? *Vidi*, inquit ipse, *quosdam ex innocen-*
tibus illis reis, totas noctes, ad usque manè, sub dio
immotis pedibus stantes, & miserabiliter cum
somno & natura luctantes, vique hujus penè fra-
ctos, dum nullam sibi penitus quietem indulge-
rent, immo se-ipsos graviter adhuc objurgarent,
& conviciis insuper & contumeliis excitarent.
Alios calum intuentes, & illinc opem cum la-
mentabili voce gemituque implorantes. Alios i-
tem, qui in precibus perseverabant, manus post

R 3

terga

ⁱ Ser. 23 Tunii, è Cantipratano; & Bellarm. de Gemitu Co-
lumba lib. 2, cap. 9.

terga sceleratorum ritu revincti, vultus alto mœ-
 rore confusos humi defigebant, ut qui se indignos
 judicarent, qui calum respicerent, nihil ausos
 loqui, nec ullam vocem mittere, nec precari,
 DEVM appellare. Sedebant alii humi in pavi-
 mento supra cinerem & saccum, genibûsque vul-
 tum tegebant, frontibus humum ferientes: alii
 assidue pectus tundeant. — Erat verè ibi clarè-
 que videre Davidis verba; spectare, inquam, af-
 flictos & curvatos usque ad finem totius
 vitæ, qui tota die contristati ingredie-
 bantur^k, olentibus jam & corruptis putrefa-
 ctisq; corporis cicatricibus, ut qui nullam
 carnis curam haberent, & obliti erant com-
 edere panem suum, & potum aqua la-
 crymis & fletu miscebant; pulverem &
 cinerem pro pane manducabant. Ossa cu-
 ti adhærebant, & ipsi tamquam fœnum
 exaruerant^l. Nec aliud apud illos audire erat,
 quàm hujusmodi voces, Væ, væ miseris nobis,
 iterumque væ miseris nobis! meritò, meritò! par-
 ce, parce Domine! Alii clamabant, Miserere,
 miserere! Rursus alii miserabilius, Ignosce
 Domine

^k Psalm. 37, v. 7. ^l Psalm. 101, vers. 5 &
 seqq.

Domine, ignosce, si ullus venia locus! --- Alii in gravi solis aestu se cruciabant; alii frigore se torquebant: alii cum modicum quid aquae libassent, desierunt, tantum ut ne siti enecarentur: alii cum panem gustassent dumtaxat, illum rursus procul ab se rejiciebant, se indignos dicitantes, qui cibum humanum sumerent, qui bestiarum opera exercuissent. --- Erat videre in illis genua, quae ex assidua geniculationum consuetudine callum obduxerant: oculos exesos & depiles, aliosque in sinus capitis recedentes. genas habebant saucias, & ardore ferventium lacrymarum adustas: vultusque pallentes & emaciatas facies, nihil à mortuis, si conferres differentes: pectora plagarum ictibus liventia, & è crebris pugnorum verberibus cruenta, sanguinis ex pectore rejecta sputa. Vbi illic lectus quieti positus? ubi mundities, & adversus frigora vestis munimentum? rupta & lacera omnia & inquinata, sordibusque vermium scatentia. Nihil ad horum patientiam, obsessorum à demonibus vexatio: nihil mortuorum luctus: nihil in exilio degentium calamitas: nihil supplicium parricidarum: nihil revera illorum poena, & inflicta tormenta, ad voluntariam horum

castigationem & carnificinam. --- Alii Dominum precabantur, ut morbo comitiali seu epilepsia corripenterentur: alii occaecari, & fœdum miserandumque naturæ monstrum, portentum, ac spectaculum fieri cupiebant: alii nervorum stupore percuti, & paralyti dissolvi, dummodo ne futura inferorum supplicia experiri cogerentur.^m

Neque verò inter horum temporum Ascetas defuerunt, qui prodigiosas ejusmodi, & pares Anachoretarum & Cœnobaritarum antiquorum rigori pœnitentias usurpavêre: quales Beatus Henricus Suso, Beatus F. Petrus de Alcantara, F. Ioannes de Cruce Carmelita, & P. Georgius Colibrant è Societate nostrâⁿ, atque ex omnibus Religiosorum Ordinibus alii longè pluri-
mi.

Omitto narrare de Martyribus. Ecquid non illi pertulerunt, ne divinæ voluntati, tametsi cum carnis, sanguinis, corporis, & vitæ impendio jacturâque implendæ, ulla-
tenus

^m Ita Climacus ex interpretatione Raderi nostri in Scala Paradisi Gradus, qui est de accurata & sincera pœnitentia, capitulum, n. Vitæ & Elogia singulorum consulantur.

tenus contraherent? S. Clemens, Præsul An-
cyranus, octo ipsos & viginti annos, atrocis-
sima omnis generis tormenta sustinuit.
Candentes subulæ per medios manûs digi-
tos, ad ipsas usque ulnas eidem infixæ: galeâ
ignitâ illius caput coniectum fuit: totius
corporis ossa durissimis saxis comminuta:
rotæ alligatus, virgisque crudelissimè con-
cisus, miserandum ipsis Gentilibus præbuit
spectaculum: & tamen ab ipsomet Cle-
mente, ut suo se probaret Redemptori, hæc
aliâque gravissima supplicia, exigua esse cre-
debantur.

Libertatem præ ipsa vita æstimare so-
lent viri nobiles: verumtamen Sancti Pau-
linus p & Serapion Abbas q, Deo placendi
cupiditate accensi, spontè se ipsos vendi-
derunt, & vilissima facti mancipia, in sudo-
re vultûs sui summoque labore, diu vixe-
runt.

S. Iosaphat r, pluresque alii, amplissima
regna in unius Christi gratiam deserue-
runt.

R s

runt.

o Sur. 23 Ian. Vide Gallonium de Cruciatibus Martyrum.
p S. Greg. Dial. lib. 3, cap. 1. q Pallad. hist. Laus. cap. 33.
r Vita Barl. & Iosaphat cap. 36.

runt. Immensum illud Deo perfectè placendi desiderium, tantum in eis potuit, ut delicias, libertatem, vitam, honorem, & regna mundi reliquerint; ardua quæque ac molesta ambiverint, tormenta experiverint, in servitutem se dederint, sui humiliatione & contemptu exultaverint, extremam paupertatem amaverint, ipsamque adeò mortem amplexi sint. Nihil, quod Dei causa aut pati aut facere possent Sancti, umquam illi detrectarunt. Quidquid præstari ulla ratione poterat, in eo curas ipsi omnes, & Creatori suo serviendi studium defigebant & consumeabant, adeò ut ex ipsis nonnulli plura propè egerint toleraverintque, quam humana natura posse videatur.

Ac licet præclara eorum opera cum summâ admiratione in lucem proferri queant; incredibilis tamen ille animi æstus & generosa proposita, quia intus latentia, producere nullo pacto licet: nihilo-minus, ut ad eorum imitationem accendamus, è multis, quos recensere haberem, animarum sanctarum & electarum Dei sponsarum, quibus caluerunt, fervoribus, cōtentus ero unico, sed admirabili

bili exemplo, quod hoc in genere nobis reliquit zelosus & maximè spiritualis Pater Iacobus de Saura. Planè confido futurum, ut ardor ille, quo illustris hic Vir Deo suo servire, ejusque in omnibus beneplacitū exsequi optabat, pudefaciat tepidos; fervētiores verò, quasi ad motis calcaribus, excitet inflammētque. Tam extraordinario flagrabat ille odio propriæ volūtatis ac libertatis, tantòque simul desiderio, Creatoris sui volūtatem summo studio alacritatēque complendi, ut ad hoc se inusitatis eximiiisque oblationibus & holocaustis, (quæ de se ipse faciebat, offerebat, repetebat, renovabat, frequenter augebat) quantum posset, obligarit, istud unum perpetuò sollicitus & inhians, ut Dei semper, numquam autem suam faceret voluntatem. Nemini equidem auctor sim, ut zelo parùm prudente, & inconsultò, istiusmodi sibi obligationes & vincula imponat; omnes tamen adhortor, ut ipsius in operando fervorem imitentur. Hic Dei servus, divino amore saucius, & inexplicabili Dilecto suo IESU gratificandi cupiditate æstuans,

R 6

pro

pro modico reputabat, quòd Dei ubique
exsequeretur voluntatem, si suam interea
libertatem retineret: eam abolere propte-
reà voluit, votòque se ad hoc obligare; in
rebus omnibus, quod perfectius sit, facere
promittendo. Porro cùm magnum præcla-
rùmve nihil ideo à se fieri existimaret,
quòd animam solùm, non autem corpus
suum & viscera Deo consecrâssent & oppig-
nerâssent; obligationem hanc, Domino suo
factam, ipsi cordi suo inscribere exoptavit.
Quod quia facere non poterat, fecit certè
quod potuit, pectusque sibi ipse à superiore
corde aperuit, & proprio sanguine votum
suum scripsit, nomineque adscripto firma-
vit signavitque. Vulnus illud altè adeò in
corpus descenderat, ac si cor ipsum & inte-
stina penetrare voluisset; uti à morte, reli-
cta inibi cicatrix, clarè testabatur. Attamen
ejus curæ vel sic minimè remittebant, &
hoc tali sacrificio neque fames amatoris
Iesv explebatur, neque sitis illa, ad aquas
vivas anhelans, tantillum mitigabatur, ne-
dum restinguebatur: arctius etenim se-
ipsum Deo obligare exoptabat. Quod cùm
fieri

fieri posse desperaret; unicum hoc remedium reperit, ut holocaustum suum repeteret, verbisque singularibus generalem oblationem clariùs uberiùsque explicaret: id quod crebrò admodum faciebat; eò quòd ardor ille Deo serviendi, ipsùmque magis magisque amandi, quo inflammabatur, quietem illi nullam permetteret. Primam hanc renovationem instituit in pervigilio DEIPARÆ in cælum assumptæ: & quia verba ipsius, interioris animi sunt indices, affectusque inibi latentis testes certissimi; nequid illa de virtute dignitatēque sua amittant, ea, ecce, cum fide reddimus; suntque illa ipsa quæ sequuntur.

Amore, inquit, Sanctissime Trinitatis, IESU, MARIAE & Sanctorum omnium, voveo, quòd ad maximam velim perfectionem conniti. Nōsti, mi DEVS, desiderium meum, & quomodo moriar præ amore quem habeo, Tibi purissimo cum affectu serviendi. O DEVS meus, & Amor meus, suscipe me in servum Tuum, & meam mihi negligentiam benignus remitte. Voveo item, quòd niti velim & aspirare ad Angelicam puritatem: quòd ad rem omnino nullam afficiar, nisi ad Te,

R 7

& pro-

& propter Te; neque aliud amabo, nisi Te DEVM meum: quòd in rebus omnibus, ubi peccatum non cernitur, obtemperabo Superioribus meis, omnemque illorum voluntatem, affectu & perfectione, quantâ potero maximâ, exsequar: quòd quicquid faciam, dicam, cogitabo, desiderabo; id omne futurum sit amore Sanctissimæ Trinitatis, & Domini mei IESV, ac Dominae meæ MARIÆ, Sancti Iosephi, Sancti Patris mei Ignatii, & Curie celestis universæ: quòd regulas meas servabo, neque deliberatè peccatum, etiam minimum, aut imperfectionem ullam admittam: quòd cum gratiâ DEI mei conabor esse in continuo actu exercitiòque amoris, conformitatis, resignationis, & desiderio eundem DEO meo placendi, & quòd omni loco ac tempore in DEI præsentia amulare studebo.

Hic quoque admirabilis hominis zelus non conquiescebat: quippe non multò post, quia cor amore exaestuans aliter eum vivere non sinebat, istud ipsum votum iterare & restaurare aggressus est, novam illi obligationem addendo; Divinâ nempe ope adjutum, omni conatu suo, precibus, ceterisque quibuscumque posset modis, procuraturum se conversionem totius mundi,

cum

cunctorum peccatorum, gentilium & hæreticorum, salutem animarum illorum, salutem item justorum, qui jam sunt, qui-que erunt seculis venturis, eorundemque perfectionem; voto se obstringendo, cum in finem quotidie salutem propriam, sanguinem, honorem vitamque suam offerendi.

Verum nec ista religiosissimi & DEVM imitandi studiosissimi Viri animum explere poterant: quippe qui per holocausta priora summum se obstrictum crederet, ad studium tantummodo curamque singularem, in majori perfectione obtinendam, ponendam, non declarando, pro eo ac optaret, omnes & singulas particularium actuum obligationes. quare repetivit auxitque obligationem suam pristinam voto novo, faciendi scilicet id, quod supremum excellentissimumque foret in virtutibus omnibus, unamquamque speciatim designando, uti humilitatem, modestiam, silentium, paupertatem, castitatem, puritatemque Angelicam, obedientiam, misericordiam, eleemosynas, patientiam, benignitatem, fortitudinem, justitiam, devotionem, pietatem, gratiam

gratitudinem, orationem, Dei præsentiam, mortificationem, zelum animarum, charitatem, &c. atque quotcumque possit, internos externosque dictarum, & reliquarum virtutum omnium, nobilissimos actus quotidie exercendi: eatenus, (ita ipse loquitur) ut scienter numquam occasionem ullam se mortificandi elabi sibi patiat, neque actum virtutis ullum, si modò poterit, exercere prætermittat.

Hoc verò est, ô mei Lectores, fervere spiritu: hoc, servire tanto Amico quantus est Iesus: hoc, servum esse diligentem & fidelem: hoc, obedientem se præstare filium Dei: hoc denique, amare DEVM. Pudeat nos & confusio operiat facies nostras, cum videmus esse alios, qui tantopere studeant placere Deo; nosque nihilò secius adeò in ejus obsequio remissos desidesque permanere. Minusne fortassis bono Iesu debemus; aut non æquè pro nobis Iesus mortuus est? Quid tandem agimus? quid spectamus? Num fortè Dei servi esse nolumus? num filii Altissimi dici non curamus? num amantissimum nostri IESVM nostrum red-
amare

amare recusamus? Opere profectò factis-
que ipsis hæc omnia facimus: tum quia pa-
rùm seriò firmiterque decernimus; tum
quia negotium ipsum languidè aggredi-
mur. Non eò verò (quod etiam superiùs at-
tigi) hæc à me commemorantur; quasi cu-
piam, ut similibus quispiam Religionis vo-
torumque se vinculis adstringat. Nam ut
præteream nunc, ubi illa, quantumque, &
quo-usque obligare possint; plerique pro-
fectò summâ cum imprudentiâ, tantarum
rerum vota conciperent: quoniam non o-
mnibus necessariae ad hoc spirituales vires
conceduntur; sed neque id promiscuè com-
muniterque expediret. Quòd si verò ad
concupienda illa aptus aliquis & idoneus
reperiretur; nullo tamen modo suis hic
morem gerat desideriis ac voluntati, prius-
quam bene multumque deliberaverit, &
institutionem ac manuductionem circum-
spectissimam, prolixasque orationes prou-
dentis Confessarii, aut Moderatoris & Præ-
positi sui adhibuerit. Quod maximè in hoc
Viro est admirandum, qui Patres habuit
Magistrósque spirituales, harum rerum ap-
primè

primè gnaros; nequis illum malè in exemplum trahat, seque ipse immoderato fervore fallat ac seducat. Non judicabant illi zelo & ardori hujus Patris hac in parte adversandum, eumve impediendum esse, propter virtutis quam in ipso notabant minimè vulgarem excellentiam, copiosamque sancti Spiritûs gratiam, quâ cælitus adjuvabatur. Id solum inculcare & suadere conor, ut sponte nostra excitemur ad faciendum id, quod omni jure facere tenemur: atque hujus Dei servi exemplum ideo dumtaxat propositui, ut obligationes votæque ab ipso facta miremur; eadem autem exsequentis ardorem summamque contentionem, in actionibus nostris imitemur: quam sibi acceptissimam esse, multis illis ac illustribus, quibus fideles suos famulos honorare consuevit miraculis, Deus frequenter patefecit.

CA

CAPVT XXXIII.

*Quantopere Peccatum Mortale o-
disse nos, & detestari oporteat; utpote
quod Divinae Voluntati præcipuè dire-
ctæque adversatur.*

Firmum istud constansque propositum
& decretum, DEI in omnibus implen-
di voluntatem, & illa Sanctorum sollicitu-
do perpetua, atque inexsaturabilia eidem
placendi desideria, fati's produnt ac testan-
tur insitum penitus & inustum animis eo-
rum peccati odium; propterea quod è
diametro illud divinæ se opponat volun-
tati: ita ut argumentum hoc præcipuè sui
parte laborare, mutilumque esse & im-
perfectum videatur, nisi de ipsius quoque
peccati gravitate damnisque breviter disse-
ram, quantumque divino illud beneplaci-
to contrarium sit atque adversum. præser-
tim cum repetita harum rerum considera-
tio nemini, quantumcumque perfecto, ob-
esse possit; verum prodesse potius, ut cum
S. Pe-

S. Petro ^a, totâ vitâ suâ defleat molestiam illam, quam unico forsan momento Conditori aliquando suo & Redemptori exhibuit, atque ut eam ipsam, qualibuscumque valet, obsequiis compenset.

Peccatum mortale ex natura sua rectæ rationi usque eò adversatur, ut nulla res alia æquè illi contraria aut sit, aut esse, cogitandove fingi possit; damnosius omnino ac perniciosius illud committenti, quàm ipse Infernus, quantumvis peccator unico tantummodo momento ejusmodi culpæ reus viveret. Abominatur Deus & sancti Angeli peccatum super omnia: malum est malorum omnium maximum, summa miseria, infelicitas extrema, dedecus turpissimum. quod ipsum quantò certius testatiûsque est, tantò faciliùs (prò dolor!) obliviscuntur id homines: & cùm percelli deberent ac exhorrescere, recordantes unum unicuique ex toto humano genere reperiri, qui in tantum malum calamitatêque incideret, ut vel semel peccare posset; non modò hoc non

^a M. Marulus lib. 4, cap. 10; qui citat S. Clementis Recognitiones.

non faciunt, sed peccati mortalis sibi conscii, etiam lectum petere nihil reformidant. Quare ut horrorem aliquem execrandi huius infinitique mali concipiamus, maximo opere conducent Considerationes, quas subiungo.

Meditare itaque, ô homo, quàm detestabilis sit malitia peccati, etiam unici, tametsi neque prohibitum illud fuisset, neque Infernus ei puniendo paratus esset. Solâ rationis naturalis luce præditi Philosophi complures^b, iudicârunt peccatum, ob solam suam fœditatem, ullius boni præsentis vel possibilis causâ, committi non debere; imo vitæ prius, quàm illius committendi, periculum adeundum: quoniam peculiari-ter adversatur naturæ, rationi, ac dignitati hominis, qui, *imago & gloria DEI*^c, per peccatum *similis fit jumentis insipientibus*^d, prorsus *sicut equus & mulus, quibus non est intelle-*
ctus:

^b Plato, Cicero, Stoici, Epictetus diversis locis; Seneca epist. 88, 97, & alibi. Vide Plutarchum in Demetrio, Lipsium in *Manuduct. ad Stoic. Philosoph. lib. 1, cap. 13*, & eruditissimum Raynaudum in *tessellato Opere de Virtutibus & vitiis lib. 1, sect. 2, cap. 1*. ^c *1 Corinth. 11, v. 7*. ^d *Psalm. 48, v. 21*.

ctus^e: atque ea causa est, cur tenebras a-
ment improbi, in secreto peccaturi; quod
facinorum ipsosmet suorum pudeat. Hæc
peccati turpitudine tanta est, ut S. Anselmus
dicat: Si hinc Peccati pudorem, & illinc cerne-
rem Inferni horrorem, & necessario uni illorum
haberem immergi; prius me in Infernum merge-
rem, quàm Peccatum in me immitterem. Mallem
enim purus à Peccato, & innocens Gehennam in-
trare, quàm Peccati sorde pollutus, Celorum
regna tenere: cum constet, solos malos in Inferno
torqueri, & solos bonos in Cælesti Beatitudine fo-
veri. f

Peccatum mortale injuria est adversus
DEVM ipsum: ideoque pro malo infinite
tibi noxio habere illud debes. Injuria quæ-
vis hòc major censetur, quò offendens vi-
lior, & offensus est dignior. Quis verò tu
es, qui immensum DEVM offendisti, si

cum
e Psal. 31. v. 9. f. est S. Anselmi de similitud Caput 190. Simili
aliorum sensus leges apud Philippum D'oultremaz in Pæda-
gogo Christiano. part. 1. cap. 2. ubi Peccatum Mortale pulchre
depingit; uti & in Rogo damnatorum P. Drexelius, cap. 14. &
15; Volumine integro (Malum summi mali inscribitur) P. Io-
annes Pelecyus; & lib. 13. de perfectionibus divinis, cap. 26. &
seqq. more suo. id est, planè & doctè R. P. Leonardus Lessius
eius uti habemus libros de Summo Bono, utinam parinde ex-
tarent, quos meditabatur, de Summo Male!

cum toto te mundo componas? Orbis hic
 universus, cælo comparatus, punctum est:
 cælum autem quantum quantum, Deo col-
 latum, quid est aliud quàm nihil? & quis
 est Deus, quem tu offendis? Dominus omni-
 potens, in cuius conspectu *columnæ cæli con-*
tremiscunt, & parent ad nutum ejus^h, & sub
quo curvantur qui portant orbemⁱ; Majestas,
 Bonitas, Sapientia, Auctoritas infinita.
 Quod si itaque adeò tu vilis es, ut puncto,
 hoc est, terræ comparatus, nihil sis, Deus
 autem tam immensus; sequitur, offensæ
 in ipsum à te admissæ gravitatem esse infi-
 nitam, contemptumque & despectum tur-
 pissimum, quo major aliquis nec esse, nec
 cogitari possit.

Injuria porrò ista, quâ DEVM pec-
 cando afficis, non est injuria qualiscum-
 que; utpote, quæ Deo honorem suum,
 ipsamque vitam parat eripere, illum inter-
 ficere, & quâ potest, discerpere, con-
 culcare, & annihilare. Atque hoc modo di-
 cit

Gen. 17, vii, & passim alibi. h. Job 26, v. ii. i Job 9,
 v. 13.

cit S. Bernardus, quòd, cùm peccatur, ipsum, quantum in ipsa est, DEVM perimit voluntas propria. Omnino enim vellet, DEVM peccata sua aut vindicare non posse, aut nolle, aut ea nescire. Vult ergò eum non esse DEVM; quæ, quantum in ipsa est, vult eum aut impotentem, aut iniustum esse, aut insipientem. Crudelis planè & omnino execranda malitia, quæ DEI potentiam, justitiam, sapientiam perire desiderat. k

Vide deinde, quid peccatum fecerit in ipsis Angelis, nobilissimis totius universi creaturis, quos in cælo DEVS creaverat, multisque supernaturalibus donis liberalissimè exornaverat. Simulatque unicum illi cogitationis mortalis peccatum admiserunt; eodem temporis momento, omnibus ornamentis suis spoliati, ad inferos præcipitati, èque Angelis Dæmones facti sunt. Stupendum enim vero malum esse necessum est, quod in creaturis longè optimis, tam inopinatos peperit effectus. Quid diceres, quæso, si mille Reges uno ordine in crucem sublato aspiceres? Infandum utique scelus concepisse oportuit, cujus gratia talibus

k S. Ber. ser. 3. de Resurrect. mihi pag. 38.

bus nulla facta fuerit. Verum quantulum istud est, ad interitum prope innumerabilium spirituum, multis partibus præstationum; quorum nempe vel unus aliquis mille Imperatoribus fortior sit & potentior? Si mare melleum, unicâ fellis guttâ in illud illapsâ, totum amarefcere cerneremus; quantam huic guttulæ vim atque efficiëntiam tribueremus? Vnica, ut sic dicam, peccati guttula ubi Angelos asperfit; DEVM vehementer adeò exacerbavit, ut tanta illa bona, quibus eosdem ditaverat, ipsi deinceps placere, aut à gravissimis pœnis, & quàm celerrimè exigendis, nullo illum modo abstinere potuerint. Fuit profectò vis illa maxima, quæ unico velut ictu, altissimas istas Cedros, *plantatas in domo Domini*¹, & in deliciis Paradisi DEI sui^m collocatas, radicitus extirpavit.ⁿ

Adam primus noster parens, dilectus à DEO, innumerisq; item naturæ ac gratiæ donis locupletatus, caput & princeps humani generis, eò quòd unicum lethale in-

S gluviei

¹ Psal. 91, v. 14. in Ezech. 28, v. 13. n Vide Salianum de Timore DEI lib. 1, cap. 4 & seqq. hæc bene edifferentem: item in Apparatu ad Annales sacros.

gluviei peccatum admisisset; turpiter mox
gratiâ, originali justitiâ, totque aliis fe-
licissimi illius statûs prærogativis exutus,
cûmque insigni ignominia Paradiso pul-
sus, ad perpetuum exilium, ad mortem cor-
poris & animæ, miseriasque æternas ac tem-
porales, cum omni posteritate sua, damna-
tus fuit. Quidquid in orbe malorum reper-
tur, id hujus peccati pœna est: ab hoc mor-
bi, bella, pestes, tristitiæ, mortésque homi-
num, qui sunt, fuerunt, & erûnt, qui innume-
rabiles conficiunt myriades, planè omnes
existunt. usque eò unica subinde mortalis
noxa, non unâ, sed infinitis mortibus casti-
gari meretur. Concipe animo ingentē acer-
vum & cumulum, ex hominum hæcenus
mortuorû, & deinceps ad supremum usque
judicii diē moriturorum, ossibus exstructû.
bone DEVS, quantam eam cladem stragē-
que fuisse oportet! & hanc tamen omnem
accerisivit unum unicum peccatû mortale.
quamquam si, quidquid illud mali attulit
corpori id cum damnis, quæ ab eodē accipit
anima, comparetur; rudis solûm umbra est:
tot quippe peccatum perdidit maculavitque
ani

animas, quot Adami filii, originariæ culpæ obnoxii, sunt concepti. Quis jam insanus venenū istud haurire audeat, cuius ea est efficacia, ut corpus & animā, non unius dumtaxat hominis, sed hominum planè omnium, crudelissimè interficiat & perimat? °

Angelorum & Adami peccata tam acriter punita fuerunt, quamvis iis, quibus nostra, circumstantiis non aggravarentur. Neque enim viderant profusum illi suā causā Sanguinem Filii DEI: adeoque non deliquerunt adversus DEVM, qui tot ipsos, quot nos, beneficiis sibi obligaverat. Non peccarunt in DEVM, qui propter illos factus erat Angelus, qui pro illorum salute guttam Sanguinis ullā sudaverat, illus & mortuus fuerat. Nostra peccata immensum illorū culpæ præponderant; quòd committantur in DEVM, optimè de nobis meritū, qui propter nos homo factus, propter nos Sanguinē fudit, & seipsum nobis in cibum donavit.

S 2

Non

° Vide iterum Salianum de Timore, lib. 5. fere toto, & Annal. To. I. anno 1; & Genes. cap. 3. addo Opus Morale T. Iacobi Lobbetii, & T. Georgii Reeb Prudentia Christiana Motiva.

Non sine ratione dixisse ferunt Sanctum Augustinum: *Domine, qui tibi ob Creationis beneficium non servit, Infernum ille meretur: sed qui tibi ob Redemptionis beneficium non servit, novo illi Inferno opus est* p. tametsi enim ex se peccatum, ejusmodi non esset, uti jam indicare cœpi; quia tamen summa est ingratitude adversus Christi Sanguinem, mille iterumque mille mortibus expiari meretur.

Quod si, cùm plebejo alicui homini manus defecta esset, Rex potentissimus, ejusdem misertus, quod alium ejus juvandi modum non videret, suam sibi manum præcidi curaret, subdito suo donandam, ut sic duas hic manus haberet; quanta ista Regis foret bonitas? & quas non homo ille eidem gratias deberet? Si deinde accideret, ut is eandem manum, quam à Rege recepisset, in ipsūmet Regem extenderet, ei-que impudentem alapam infringeret, aut pugione etiam confodere tentaret; qualis, obsecro, quàmque inusitatæ malitiæ facinus istud foret? Statuat apud se quisque, quod

p S. August. apud Roder. part. 2, tr. 7, cap. 1. Sancti Viri
verba Lector substituat, cùm repererit.

quod supplicium hic talis proditor, perfidusque nebulo commereretur. Verumtamen quid sunt ista omnia, cum benignitate Dei nostri, malitiâque ingratitude nostrâ, comparata? Non equidem unicam dumtaxat manum, sed omnem animæ corporisque vitam amiseramus, quando Christus non manum tantummodo, verum membra sua omnia, ipsamque adeo vitam suam, toto hoc mundo, quin cælo etiam, infinites pretiosiores, nobis donavit; idque ideo, ut ne periremus, sed haberemus vitam æternam. Nos tamen adeo flagitiosè ingrati sumus, ut ipsismet suis beneficiis illam offendamus: non solum manibus, & corde ab ipso nobis dato; neque corporis solum, sed ipsâ quoque fidei vitâ, quam ille nobis, vitæ propriæ impendio promeruit, malè utendo: ad peccandum scilicet abutendo cognitione illa, quam habemus de infinita ipsius misericordia & patientia; cui confisitam multi peccârunt hactenus, quotidieque peccant. Ecquæ tandem ista est species impietatis? Quis ille incomprehensibilis, ac

S 3

num

q. Ioan. 3, v. 16; & 1 Io. 4, v. 9.

numquam cogitatæ malitiæ modus? Et cur non morimur præ pudore & dolore, quòd adversus DEVM tam bonum, tali ratione, nefarios nos proditores exhibuerimus?

Quàm præterea gravem eam esse oportet culpā, quæ æternis ignibus vindicatur? peccati scilicet malitia adeò est infinita, ut tormenta mortemque mereatur infinitam. Quamvis DEVS summa sit suavitas, ipsaque mansuetudo; sine omni tamen commiserationis affectu, creaturas suas & opus manuum suarum æternis torreretur incendiis conspiciatur: neque id bonitatis clementiæque defectu, sed ob summam admirabilemque peccati malitiam. Intimis profectò sensibus ipse tu commoverè, si, non jam dicam hominem, sed si vel canem aliquem, mediæ horæ spatio, in calcaria fornace ardere cerneret: tam stupenda tamen est peccati gravitas, ut tenerrima illa viscera misericordiæ DEI nostri, infinitumque ejusdem amorem impediat, quò minus ille, ad aspectum creaturæ suæ, inter ignes perpetuos morientis & viventis,

ventis, quidquam moveatur; atque ut inferorum supplicia, minora etiam sint & leviora, quàm peccato debebantur.

Majorem fortasse, quàm ex dictis, horrorem concipies, DEI Filium pro peccato non suo, sed alieno mortuum aspiciens. O horribilis malitia, quæ ipsam infinitam Bonitatem, summamque Optimi IESU innocentiam sic tractavit! Si Regem justissimum, Patremque benignissimum, in publico theatro, de unigenito filio suo, regnumque omnium herede, capitale & crudele iudicium exercere videremus; atque sic cum stupore cogitantibus nobis, quod tandem ipsius delictum facinusque improbissimum, tragediæ usque eò lucuosæ causam dedisset? responderetur, ad mortem tali filio decernendam, parentem non propriam Regii juvenis, sed alienam culpam adductum esse; quis, quæso, noster de culpa istâ sensus iudiciumque futurum esset? aut quis non aliud quidvis, quàm illius reus esse, dicere mallet? quoniam ergo modo potest non contremiscere, quem

premit & urget Sanguis IESV Christi, quique reus est mortis ipsius? Vide, amabo, num exigui id sit momenti, quod fecisti; cum ideo Cruci affixus sit Servator mundi.

Considera insuper admirabilem illam mutationem, quam peccatum mortale adfert illud committenti. fit enim talis ex amico DEI, ejusdem inimicus: ex filio Altissimi, mancipium Dæmonis: ex herede regni cælestis, reus suppliciorum Inferni. Quicumq; letaliter peccat, perdit jus quod obtinebat ad sempiternam gloriam: perdit gratiam, & quæcumque opera bona fecit, quæque eo in statu faciet; cum sit hostis DEI, qui ita peccatum odit, ut Ludovicus Blosius verè dixerit: *Si Virgo, quæ DEVM genuit, & numquam offendit, peccasset mortaliter, ac sine divina contritione mortua esset; ipsa Cælum numquam obtinisset, sed cum Dæmonibus in Inferno cruciaretur*^r. Dominus ille, qui suprema

^r Blos. Monil. spirit. cap. 1. ad finem ex lib. 4. Revelat. S. Birgitte, cap. 7. Plurimum, puto, ad peccati detestationem concipiendam juvabunt ejus, quem dixi, P. Jacobi Saliani de Timore DEI, libri novem. Vide item de peccati tyrannide P. Ioannem Crombecium de studio perfectionis lib. 1, cap. 25.

prema est bonitas, quique intuetur & pascit omnes bestias agri, à peccatore oculos suos avertit, propter culpæ ipsius foeditatem. Detestabilis enim vero iste peccati fructus est, facientis, ut DEVS & Angeli hominem, pro quo Sanguis Domini IESV fusus est, ne eo quidem dignentur aspectu, quo serpentes & basiliscum; atque ut magis ille sit abominandus, quam canis mortui cadaver, vermes gravemque odorem expirans. Quid tibi prodest pulcritudo, quid corporis valetudo, si execrabilior foediôrque es, quam virulentus bufo, & multi fortè Dæmones? Quid tandem horrebis, si ista detrimenta non horreas? Nihil nobis nocet, nisi solum peccatum: ideoque S. Chrysostomus dicebat, *Neminem ledi, nisi à seipso*; quoniam si peccatum excipias, quod ex sua quis voluntate committit, ab re alia nulla metuere habeamus.

Circumstantiæ porro & adjuncta tuorum peccatorum, mirum illa in modum augent & attollunt. Namque non semel, sed sæpissimè Redemptorem tuum offen-

S 5

disti:

† Chrysoſt. Tomo 5, diſſertatione ſingulari, & luculenta.

disti: & postquam ille toties tibi delictum tuum condonaverat, repetivisti tu tamen illud, peccavisti que iterum, non coactus, sed sportè & voluntariè, velut si pauxillum aquæ biberes. idque non absente Deo, sed in ipsius oculis & conspectu: non offensus ab illo, nisi fortè, quòd pro te mortuus sit: non realiqua tua, sed ipsismet divinis beneficiis: non ut alteri cuipiam Deo, sed ut hominibus, ipsique Dæmoni, ac fœdæ cupiditati desiderioque tuo placeres & satisfaceres: non pro regno æterno, sed ut illud perderes: neque adversus Regem qualemcumque, aut hominem malum, sed adversus immortalem Deum. Gentilis si esses aut Maurus, haberes fortasse quod obtenderes; Christianus autem cum sis, quid tandem potes excusare? Iosephus & Susanna, antequam scirent Christum pro hominum salute mortem oppetivisse; mori elegerunt potiùs, quàm delectationi turpi consentire. attende igitur, quid te facere deceat, ut peccatum aliquod devites. Mori eo fine, parùm est: quia Christus

c. Genes cap. 39, v. 8; & Danielis 13, v. 22.

stus pro te, atque ut ne illum offenderes, prior ipse mortuus est. & quantulum hoc sit, ut animæ vitam serves, corporis amittere? Ex his omnibus collige & concipe odium, detestationemque peccati supra omnia detestabilia; decretum quoque æternum & constantissimum, rumpendi prius, quàm DEVM offendendi.

Addamus nunc aliquid de peccati medicina; atque ex huius summâ necessitate, mali magnitudinem & gravitatem clariùs perspiciamus. Ei tollendo, finitum & creatum remedium nullum sufficiebat, eò quòd ex se peccatum esset immedicabile, præterquam Sanguine Vnigeniti Filii DEI: in tantum, ut, nisi pretium offerretur infinitum, vel pro unico solùm peccato, satisfieri nullo modo posset. ex quo colligitur, quàm immane illud malum sit, cui aliud minùsve pretiosum remedium prodesse nullum valuit, quàm præstita pro eo satisfactio pretiùmque infinitum, quod nobis per sanctissima Sacramenta applicatur: ad quæ tamē ipsa, nisi DEI gratiâ adjuto, nemini patet accessus. Peccare nos quidem

S 6

possu-

possumus: at solis nostris viribus, è peccato emergere non possumus. Quis in puteum se præcipitet, unde nequeat evadere? quis angustum subeat carcerem, clavemque alteri committat? Peccatum nempe, præterquam quòd malitiam habeat improbitatemque summam, ex se præterea est insanabile, solo curandum Christi Sanguine, & DEI misericordiâ: quæ prompta semper est ac facilis ad ignoscendum, manumque nobis porrigendam, dummodo sincerè doleamus. Verùm quia peccatis mederi præteritis, non est satis, sed futura quoque prævenienda sunt & impedienda; idcirco remedia aliquot, ad hoc opportuna, subministrabimus.

Primum est, Sacramenta Pœnitentiæ & Eucharistiæ frequentare, etiamsi peccati gravioris conscientia te non arguat: propterea quòd horum mysteriorum crebriore usu confirmetur anima, ad tentationibus resistendum. Modus iste ac ratio in primis utilis est, ut in gratia perseveremus. Siquis itaque propositum concepit non peccandi, eo solo ne sit contentus; sed media insuper

per ad hoc consequendum idonea adhibeat: quod nisi facit, de proposito ille sui valore plurimum sanè potest dubitare. Vt Toletum proficiscaris aut Hispalim, haudquaquam sufficit id velle; sed in viam te des oportet: nam qui verè & seriò vult finem, media quoque, quibus ad illum pertingat, velle debet. Medium ad non peccandum, frequens est usurpatio sanctorum Sacramentorum: quam qui negligit, est quòd iurè sibi ille metuat.

Secundum, Occasiones fugere mundique vanitates: quippe cùm natura virtúsque nostra adeò infirma sit & imbecillis; magnum subimus periculum, si occasionem peccatorum non vitemus. Neque enim adjumenta tantum & modi, ad perseverandum in gratia proficui, sunt usurpandi; sed obstacula quoque, quæ illam remorantur, tollenda: quod potissimum faciunt turbæ vitæ secularis, vanitates, deliciae, voluptates, ambitio, avaritia, & amor carnis. Sicui hoc difficile arduumque videatur, is velim magnitudinem attendat mali, quod optat perficere: intueatur idem lethalis peccati fœdi-

tatem, damna, & malitiam infinitam; quod-
que ad unicum dumtaxat istiusmodi pecca-
tum evitandum, tametsi illud vix admissum
statim condonaretur, perparum quis face-
ret, etiam mille regna, & Orbis imperia, o-
mne mundi aurum, mille commoditates, &
mille, si haberet, vitas contemnendo. Cre-
dere porrò sibi que persuadere, adversus
malum isthoc infinitum, profecturam dili-
gentiam industriamque aliquam, nullo
cum dolore molestiæve conjunctam; istud
profectò aliud non est, quàm DEVM, &
Christi Sanguinem, animam suam, natu-
ram omnem, ac rationem, cui peccatum
adversatur, contemnere & aspernari.

*Tertium, Oratio & lectio spiritualis: par-
tim, quia oratione Dei gratia obtine-
tur; partim, quia eadem oratione & me-
ditatione, cognitio æstimatioque rerum æ-
ternarum comparatur: quandoquidem
omnis mali nostri fons & origo, neglectus
est considerationis. Desolatione, ait Ieremias,
desolata est omnis terra: quia nullus est qui recogi-
tet corde.^u Ecquis enim inveniatur, qui si,
quid*

Jerem. 12, v. 11.

quid sit peccatum, verè comprehendat, ob illud patratum, dolore vehementi non penitus contabescat; cogitansque illud adhuc committi à se posse, magnopere exhorrescat? Lectio piorum librorum, qui fraudes & pericula detegunt, veritatèque patefaciunt, hanc considerationem non mediocriter adiuuat: cum sæpe eveniat, ut ad orandum inhabiles, ad lectionem aptissimi simus, quòdque discursu nos & ratiocinatione proprià inter meditandum affecuturos desperabamus, id aliena legendo edoceamur.

Quartum, Summo studio omnia cavere peccata venialia. ita fiet, ut à lapsu in mortalia immunes simus: ideo quòd venialis noxa hominem disponat ad mortalem, uti gravis infirmitas ad mortem. Qui timorem Dei perdit in modico, paulatim illum quoque perdit in magno: & posteaquam assuevit anima voluntatem Dei violare in rebus parvis; idem, ubi se occasio dederit, in magnis itidem facere, parùm reformidat.

Quintum, Opera aliqua supererogationis,
hoc

hoc est, plus quàm expressè imperatum sit, exsequi: ita ut non sufficiat alicui, sola DEI præcepta & mandata, ad salutem omnino necessaria, observare; sed hoc ampliùs opera bona faciat, ad quæ non obligatur. Sunt enim doctissimi Theologi x, qui dicant, Eum, qui solam habeat voluntatem præcepta divina servandi, aliâque opera bona exercere nolit; ob manifestum in mortale peccatum labendi discrimen, de salute suâ periclitari.

Sextum, est consilium Spiritûs sancti: *Memorare novissima tua, & in eternum non peccabis* y. Etiam si immortales essemus; aded tamen grande malum est peccatum, ut nec
pro

x Sanchez in *Opere morali* lib. 1, cap. 5, n. 4; Propositum, ait, committendi omnia venialia, quotquot se obtulerint, solâque mortalia vitandi, est mortale, quamvis contemptus desit. sed contrarium docet P. Granado in 1, 2, controversiâ 6 de peccatis, tr. 2, disp. 6 & 7; ubi refert Doctores quosdam, docentes, Teneri Religiosum sub mortali, progredi in via perfectionis, etiam in rebus non obligatoriis. Auctorem Vitæ hoc innuere suspicor; Eum, qui non nisi præcepta Decalogi, aliâque graviter obligantia servare veller, nihilque aliud boni agere; expositurum se periculo labendi graviùs, non quidem præsentis & proximo, at saltèm remoto, ut vocant: ac proinde, licet eâ voluntate seu proposito non peccaret mortaliter; versaretur tamen in discrimine sic peccandi. y *Eccl. 7, v. ult.*

pro mille mundis fit faciendum : verum mortales cum simus, & certi, nobis esse moriendum; quanta insania est, onus hoc intolerabile sibi metipsum imponere? Quis intelligens, se à peccato perpetrato mori mox posse, si quem adhuc sensum habet, Aeternitatis periculum ultro adire velit? Multi subitaneâ morte intereunt: quodque tot aliis evenit, tibi quoque evenire queat. Mors te peccantem occupare potest, nullumque pœnitentiæ momentum concedere; & quid tum misero te fieret? Scimus aliquibus id usuvenisse. Ergo ne salus tua tale negotium est, quod sic in casum dare liceat? At, Non id mihi accidit, dices tu fortè. dicebat hoc ipsum ille, cui accidit. Potest certè tibi quoque accidere: & fac ita esse; quid tunc remedii, ô infelicissime mortalium, habiturus esses? Non ea profectò res est Aeternitas, quæ in tam præcipitem locum periculùmque adducenda videatur. Et quis corpus suum, in vermes abiturum, intuens, sic illud fovebit, ut quò turpi hoc quadam & beluina voluptate perfruatur, Christum Dominum iterum crucifigat, seque ipsum in Infernum præcipitet? Mor-

Mortis etiam memoria efficit, ut peccatum horreamus. si enim mors corporis censetur esse *terribilium omnium terribilissimum*²: quid erit mors animæ, hoc est, peccatum? Anima gratiâ Dei destituta, potius censenda est mortua, quam corpus, vacuum animâ.

Iudicii verò supremi recordatio quem non à peccato deterreat? maximè quia die illâ tremendâ, ratio reddetur illi ipsi, quem offendimus, iudiciûmque hoc eodem modo instituetur, quo DEVM antè ipsimet iudicavimus. Mortali quippe peccato condemnamus Christû Dominum, illûmque non Barabbæ, sed ipsi Lucifero postponimus. Potestne indignius quidpiam, magisque abominandum & detestandum excogitari? quid respondebis, obsecro, quando tibi obijcietur infinitus iste, quo obstrictus teneris, DEI amor, infinitaque ejusdem beneficia, & Sanguis Filii DEI, quem, ut

Sata-

² Aristoteles 3 Ethic. cap. 6. de quo ad fructum tuum vide Carthusiani Novissima lib. 1, art. 2 & seqq. Granatensis Duce[m] lib. 1, part. 1, cap. 7 & plures alios: sed & Io. Mariavam nostrum, qui libris de morte & immortalitate, mortis bona pradiat.

Satanæ placeres, despiciatui habuisti, penitusque conculcâsti? Prô nefas! Christianum hominem, eum qui pro ipso in Crucem actus est, Cruci rursus affigere, solum ut Dæmonibus, sanguinem suum sitientibus, gratificetur? eundem, (uti S. Paullus loquitur^{aa}) *Filium DEI conculcare*, ut hostem ipsius exaltet? *Sanguinem* divinum, sordidissimæ voluptatis gratiâ, tamquam rem vilem abjectamque, *pollutum ducere* & contemnere? Numquid hæ injuriæ istiusmodi sunt, propter quas ante severi iustissimique Iudicis tribunal meritissimò paveamus?

Memoria porrò inferorum ea est, quæ horrore comas erigat, totòque nos corpore perhorrescere faciat; cùm peccatum letale, quamvis unicum, malum sit gravius, quàm mille Inferni: adeò, ut æterna prius supplicia sint subeunda, quàm puncto temporis, uni tali peccato consentiendum. Parvumne istuc malum censeatur, quod tormentis æternis in immensum majus est? Infelicior ille est & miserabilior, qui

^{aa} Hebr. 10. v. 29.

qui unicâ letali noxâ fœdatam habet animam, quàm si corpus ipsius quotquot in Orco sunt Dæmones infidèrent, eorûmque singuli illis illud ignibus cruciarent, quibus simul damnati omnes torquentur. O prodigiosa mortalium cæcitas, qui tantorum incommodorum nullam planè habent rationem; atque uti non æstimant malum culpæ, ita neque ponderant malum pœnæ!

Auderésne, ô homo, Inferni cruciatus horâ unicâ experiri? quomodo ergò in discrimen te cōjicis, eos æternam sustinendi? Die medio, dentium aut calculi acutos dolores ferre non potes; & quâmdiu Deus erit Deus, mala ferre vis omnia? Nôris velim, illos, qui in Inferno ardent, æquè parùm sibi olim persuasisse, eò se perventuros, hâcque persuasione inductos peccavisse: nunc tamen illi deceptos se, turpiter *erravisse*^{bb} fatentur. Tibi, quæ singularis est Dei benignitas, tempus adhuc superest, aut de peccato dolendi, aut illud non commitendi. Heu! quàm grave & noxium est, decipi

^{bb} Sap. 5, v. 6.

cipi ibi fallique, ubi de totâ agitur Æternitate! Aperi, quæso, oculos. Multi apud inferos ob unicum solùm peccatum plectuntur; tua verò delicta sunt multiplicia: & nõdum times? Non es equidem Angelis melior: nihilo-minus Lucifer, propter unicam, quam admisit, momentaneam noxam Diabolus factus est, eritque talis in sempiternum. O infelicem illum ac miserum, qui æternùm numquam obtinebit finem suum, semperque desperabit id assequi, ad quod natus est! Os aliquod luxatum, quantum dolorem creat? quid ergò erit anima, à fine suo in perpetuum exclusa? Si peccatum & Infernus aliud nihil mali afferrent; vel unum istud sanè quàm horrendum est.

Proderit similiter, gloriæ meminisse & felicitatis, quam peccando amittis. Congere omne mundi aurum, omnesque thesauros in unum cumulum; ac cogita, & hos & illud ad unum aliquem hominem pertinere. quid si jam opes has tantas unicus terræ motus hauriret? quanta ea jactura foret, quàmque inexplicabile damnum, homini præ-

præfertim avaro & cupido? Verùm quid hoc est & quantulum, ad eum, qui momento unico, spontè & volens, universas cæli divitias amittit? Si quem manè Regem conspiceremus, eundemque vespere nudum adeò, ut ne vestem quidem haberet, corpori regendo; quale id æstimaretur infortunium? Majus tamen est, hominem videre, qui manè heres regni cælorum, sub noctem nihil omnino reliquum habeat, ex DEI filio mutatus in mancipium Dæmonis. O stupidam hominum prodigalitatem! O insaniam! Nescio equidem, quo hanc rem nomine exprimam, quòd momento unico, idque ob delectationem putidissimam, voluptates deperdamus æternas. Nôstine, mi homo, quid dissipes perdásque, quoties graviter peccas? Regnū perdis, ô bone: delicias perdis sempiternas: rem perdis, & titulum filii DEI: DEVM perdis: perdis, ut breviter absolvam, quidquid perdi potest. Satin' sanus es? odistine te-ipsam? num desperatus es, animūque penitūs abiecasti? Redi, quæso, ad cor, & respice bona illa quæ parata habes, si Domino tuo IESV
Chri-

Christo fidelis fueris: respice pretiosum ejus Sanguinem, ideo profusum, ut te ad regnum suum, ad regnum opulentissimum, bonisque omnibus & æternis abundantissimum, perducatur.

Multum adhuc conducit, Opera bona, quæ facis, hoc animo Deo offerre, ne te in peccatum labi permittat, atque ab eo quamprimum liberet: præcipuo quodam zelo cavendo, necubi ipsum offendas; magnamque simul humilitatem, & de præteritis peccatis timorem conservando. Si viperam vestibus se tuis insinuasse vidisses, quam inde ereplisse, omnino nescires; mirè profectò angere-
ris: atqui satis scimus, peccatum subiisse animam nostram; expulsum esse, id verò perinde certum manifestumque non habemus: ut quid igitur, quasi in tuto sint omnia, solutè adeò & negligenter salutem nostram curamus?

Magnam id quod dixi, excitare in nobis humilitatem deberet, ac sollicitudinem peccata nostra expiandi; tum operibus externis, cujusque statui & vitæ conditioni
con-

congruenter, tum etiam internis contritionis amorisque actibus, idem tamen repetendis: nam hoc ipsum proderit, ut à novis in illa lapsibus præservemur.

Advertendum denique est illud, à quibusdam Sanctis verè traditum^{cc}; Eum, qui sollicitus est in fratrum suorum & proximorum peccatis impediendis, plurimum juvari, ut suarummet noxarum veniam faciliùs impetret. In hoc itaque omne nostrum studium versetur oportet, ut nec ipsi DEVM offendamus, nec alius id faciat; huncque in finem, operum nostrorum meritum illi transcribamus. Excellentissima nempe occupatio est, hanc unâ perpetuò curâ distineri, ut omnes DEI impleant voluntatem, neque quisquam peccato quopiam eidem adversetur. ^{dd}

^{cc} Proverb. 10, v. 12; Iacobi 5, v. 16; 1 Petri 4, v. 8. Vide Interpretes, & nominatim in postremum locum, A Lapide & doctissimum Lorinum, qui plures suggerit. ^{dd} Vide Alph. Rodrig. parte 3, tr. 1.

CA-

CAPVT XXXIV.

Ex Venialis Peccati gravitate cognosci potest, quantum malum sit, Peccato Mortali admissso, contra Divinam niti Voluntatem.

Quam, quàmque fœdum & execrandum malum sit, voluntati divinæ letali noxâ repugnare, ex eo quoque discitur, si, quantopere infinitam illam Majestatem veniale peccatum offendat, intelligamus. Quare differemus de illo eâ verborum rerumque vi ac pondere, quod Sancti & Doctores, ipsum explicantes, ante nos adhibuerunt. Quia enim mortalis peccati gravitas ac magnitudo tanta est, ut eam intellectus noster non adæquet, neque plene illud, quale in se est, pernoscat; danda opera erit, ut collatione cōparationeque peccati venialis factâ cum mortali, hujus turpitudinem melius penetremus: dum nimirum peccatum istud, quod parvum credebamus, magnum esse deprehendentes, inde

T

non

non difficulter colligemus; quod nos grave ducimus, illud sine dubio longè fore gravissimum. Peccatum veniale à mortali differt, uti morbus à morte; atque si veniale tantum est, quantum credetur esse peccatum mortale? Si parvum, est magnum: magnum ipsum ecquid erit? Sollicitudo verò & desiderium Deo serviendi, complectatur oportet propositum, illi nusquam, quātum à nobis fieri potest, nec levissimā culpā, displicendi: immo culpam planè nullam decet contemnere, quasi minimam; quia immensa Majestas Dei, jūsq̃ue supremū, quo creaturarum suarum omnium studia, conatus, obsequia, & officiosissimam servitutem sibi vindicat, tanta sunt, ut, quidquid demū admittatur contra sanctissimam ipsius voluntatem ac beneplacitum, majus id malum sit, quàm quaecumque malum aliud, quod esse potest. Vnde efficitur, peccatum unicum quod committitur, quātūvis veniale, pejus esse, quàm damna omnia temporalia, & supplicia æterna; citiusque eligenda, æternūque toleranda tormenta acerbissima, quæ Dei Omnipotentia

tentia

rentia inferre potest, quàm ut noxa, etiam minima omnium, contrahatur. Eaque propter magnopere dolendum est, adeò nos parùm laborare de venialibus culpis devitandis, quòd res leves exiguæque momenti esse videantur; non reputando, iis, quantumcùmque in speciem levibus, DEVM Opt. Max. majorem in modum offendi. Neque verò leve dicitur peccatum veniale, nisi soli peccato mortali comparatum; cùm in seipso malum tantum sit, majus ut nullum reperiatur, præterquam peccatum mortale; malum omnino gravius, quàm omnia mala cetera, tormenta, morbi, egestas, ignominia, & mors ipsa, vel si conjuncta reperirentur. Quocirca ut noxas qualescùmque, tametsi minimas, toto animo horreamus ac detestemur, summam venialis peccati foeditatē, ejusque effectus, poenas, & remedia, hoc loco breviter perstringemus. Sunt autem duo venialium peccatorū genera; alterum eorū, quæ per negligentiam, tepiditatē, atque, ut dici solet, ex subreptione cōmittuntur; à quibus nec justissimus quisque liber est: alterum eorum,

quæ ex malitia fiunt, planèque scienter; quæ posteriora, per DEI gratiam, vitari universa possunt, & verò omni cogitatione curæque debent, ea præsertim, quæ diuturnâ consuetudine velut in mores venerunt.

Satis est enim vero, ad venialis peccati detestationem, scire, infinito illud ac immenso DEO displicere, eumque irritare. Quippe malum cum sit huiusmodi, quod DEVM spectat ac lædit; gravius omnino malum est, quàm omne simul malum temporarium & æternarum creaturarum; longèque item omnibus illarum, sive hujus, sive futuræ vitæ, bonis præponderat: in tantum, ut sicui potestas optioque fieret, aut veniale peccatum (quale est verbum otiosum, mendaciûmve officiosum) committendi, aut omnia inferorum supplicia æternum perferendi, omnibûsque cæli deliciis & bonis carendi; secundum rectæ rationis præscriptum, posterius eligere deberet. atque in hoc casu, unusquisque Sanctorum, maximâ potius, quàm fruitur, gloriâ seipsum spoliaturus, summâque cum alacritate in damnatorum rogam præcipitaturus, quin in nihilum

lum etiam antè se redigi passurus esset,
quàm huius generis peccatum aliquod per-
petraret. Quónam igitur pacto leve repu-
tari potest id, quod usque adeò grave est?
& qualiter malum hoc parvum iudicetur,
quod in maximū immortalémque DEVM
stolidè incurrit? Revera venialis noxa, hoc
modo inspecta cōsideratáque, speciē quam-
dam præfert mali infiniti: quamvis mortali
comparata, levis venialisque nominetur.
Atque hoc sensu S. Hieronymus negat scire
se, *an possimus leve aliquod peccatum dicere,*
quod in DEI contemptum admittitur^a. Hæc ra-
tio efficacissima est, ad veris & fidelibus
DEI servis venialium peccatorum odium
ingenerandum. Quid enim de eo filio dice-
remus, qui hunc in modum loqueretur:
Non ita equidem irritabo commovebóque
parentem meum, ut me propterea domo
excludat, aut è testamenti tabulis expungat:
minores tamen offensas, ut animo meo ob-
sequar, non devitabo. Hic talis profectò, fi-
lii nomine indignus, mercenarius prodi-
torque

T 3

torque

^a Hieronymus (aut S. Paulinus) epist. 14 ad Celapitiam, cap.
2, mihi pag. 42.

torque merito suo appelletur. Huic similes sunt, qui consultò darâque operâ in peccati ruunt venialia. De iis igitur quid sentiendum, qui noxam admittunt mortalem? Quàm solo illius audito nomine, horrore nos incredibili percelli oporteret? Nemo cogitando assequi, nedum verbis exprimere; nemo satis averfari potest peccatum letale. Quamquam verò illud plenè integrèque non cognoscimus, maxime tamen semper pertimescamus: quandoquidem veniale quoque tanto studio constat esse fugiendum.

Verùm etiam si daremus, DEVM veniali noxâ nequaquam offendi; sufficeret utique, ad eam præ ipsa morte timendam, quòd rationi adverfetur, deformitasque sit & macula animæ: quæ quantò creaturis omnibus materiâ constantibus est nobilior, tantò ejus vel minimus nævus deformat amplius. Iungatur licèt, quidquid uspiam turpe, fœdum, ac horrificum invenitur: omnis tamen isthæc deformitas, unicæ venialis noxæ fœditatem nulla ex parte adæquabit. Quale, obsecro, monstrum sit,

ho-

hominem videre, qui caput habeat aspidis, aut asini? In creaturâ rationis compote, execrabilius adhuc monstrum est, verbum aliquod charitatem lædens, aut cogitatio otiosa.

Non macula solummodo, verùm morbus quoque animæ, peccatum est veniale, quâvis corporis invaletudine hoc molestior ac perniciosior, quò incorporeum corporeo (quæ duo nihil habent commune) præstare scimus & antecedere. Etenim si morbi omnes, ab ullis umquam aut Medicis cogniti, aut ægris tolerati, in unum conflentur, nondum æquales erunt minimo peccato veniali. Quis unus par sit calculi, dentium, ischiadis, podagræ, & canceri acerbissimis doloribus tolerandis? Quale, & quàm miserabile spectaculum de se præbeat, quemcumque tot simul incommodis contigerit conflictari? Atqui existimandum est, intolerabilius malum miseriamque maiorem, unicum solum esse peccatum, quod veniale appellamus. Quæ igitur phrenesis est, neglectis venialibus,

libus, sola mortalia crimina æstimare? Quare minoris fit anima, quàm corpus? Et enim si ad hujus non modò vitam attendimus, sed valetudinem præterea, incolumitatem & decorem: cur non perinde animæ salutem, ejusque pulcritudinem spectemus?

Peccatum veniale deinde, ut loquuntur Sancti Augustinus^b, & Magnus Gregorius^c, nostrum decus exterminant, & animam inquinant, eamque velut quibusdam pustulis, & quasi horrendâ scabie replentia, deformem faciunt; ut eam ad amplexus illius Sponsi celestis, aut vix, aut cum grandi confusione venire permittant. Quòd si igitur vestem fœdari, eamve madefieri, impatienter accipimus: conscientiæ puritatem munditiemque quamobrem, quæso, contemnimus? Insignis sane stultitia est, vestem, ex animalium pellibus, vermiùmve excrementis confectam, diligentius quàm spiritum animamque nostram, ad Dei imaginem cõditam, curare. Quid de Reginâ sentiremus, quæ splendidi-

^b in Sermonibus de Sanctis serm. 41, mihi pag. 422; & lib. 90 homiliar. homil. 50, cap. 3, pag. 205. ^c Vide illum exposit. moral. in Job lib. 10, cap. 13; lib. 14, cap. 10; & lib. 21, cap. 9.

diffimâ induta purpurâ, in sordibus ac luto
primùm volutaretur, tùmque rectâ ad
Sponsum & Regem suum amplectendum
progredieretur? Multò verò magis rationi
adversatur, animam, Christi Sponsam, non
dubitare veniale peccatum contrahere.
Quid jam porrò (dicendum hoc sapius) &
qualis erit culpa mortalis, si talis est venia-
lis? Quantùm nudo illius audito nomine,
trepidare convenit & exhorrescere; cùm
mortale peccatum veniali, malitiâ suâ, infi-
nitis partibus antecellat?

Accedit, quòd hæc tanta venialis culpæ
fœditas, malum, morbusque & horror tam
pestilens, pessimos necessariò effectus pro-
ducat, ob quos meritissimò eandem dete-
stemur. Consideremus illos solùm, quos
ideo profert, quia morbus est, infinite haud
dubiè periculosior, quàm sint difficillimi
quique corporis morbi, etiamsi non diviso
dolore, non per partes, non per intervallum
suspensio, sed semel, sed pariter omnes u-
num eundemque hominem invasisent.
Nam peccatum veniale, Cancer est animæ,
sensus sine sensu virtutem depascens at-

T S que

que debilitans, usque dum eamdem perimat, faciendo, ut in letalem culpam misera delabatur. Lepra est, animam defœdans, illamque ab osculo & amplexibus Sponsi cœlestis avertens. Paralysis est, motum omnem pium, ad virtutum opera exercenda, impediens. Hydropisis est, terrenarum rerum stim ac desideria accedens. Cardialgia est, affectus turbans. Podagra est, quæ in via perfectionis progredi vetat. Asthma est, quod ad cælum aspirare non finit. Surditas est, divinas inspirationes audire prohibens. Cæcitas est, quæ veritates æternas intueri non permittit. Phthisis est ac tabes, virtutem omnem enervans penitusque extinguens. Denique, sicuti corporalis infirmitas, mortis est prodromus; hocque unum omnino pessimum habet, & quod præcipuam curam ac sollicitudinem creare debeat: (si enim certi essemus, nos minime morituros; morbum, quantumvis gravem, non adeò metueremus) ita in veniali peccato deterius nihil diligentiusque cavendum affirmo, quàm quòd animam ad mortem, hoc est, mortale peccatum præparet ac disponat.

Tri-

Tribus ferè modis docet Angelicus Doctor^d, peccatum veniale viam munire, animamque disponere ad peccatum mortale. *Primo* ex se & naturâ suâ; uti calor modicus ad maiorem. sic murmuratio, furtûmve exiguum, aditum aperit majoribus. differunt itaque, ex mente ipsius, sicut imperfectum & perfectum; sicut puer aliquis à viro, qui ex puero in virum crevit, & sicuri leo magnus & tigris, à leone ac tigride minoribus.

Secundo, Facit hoc, ut Vir sanctissimus loquitur, *per quamdam consequentiam*, ex uno in aliud deducendo; ut recta sit ista argumentatio: Hic homo non cessat multiplicare peccata venialia; ergò progredietur etiam ad mortalia. est infidelis in modico; ergò in magno quoq; talis erit. nō æstimat res parvas; ergò nec maiores æstimabit, juxta id quod dicit Ecclesiasticus: *Qui spernit modica, paulatim decidet*. *Augmentatâ enim dispositione*

T 6

vel

& S. Thomas 1. 2. q. 88, & alibi; quæ bene explicant Nigronius
Tr. de Cura minimorum, parte quartâ; & Lancicius,
in Opusculo de indic. & gradibus profectûs. & Eccli. 19.
vers. 1.

vel habitu, ait idem Sanctus Thomas, per actus peccatorum venialium; in tantum potest libido peccandi crescere, quod ille qui peccat, sinem suum constituet in peccato veniali^f, adeoque peccabit mortaliter^g: propterea quod facillimè ea homo faciat, ad quæ ex habitu & consuetudine inclinatur.

Tertio, Peccatum veniale disponit ad mortale; quia remover ea, quæ lapsum in illud impediunt: qualia sunt hæc tria. *Primo*, Obedientia ac subjectio Deo præstita, ejusque sanctus timor; quem libertas nimia, & audacia venialiter peccandi pessumdat. nam qui ita sunt comparati, ut scientes prudentes divinam Majestatem offendant in rebus parvis, ii paulatim idem in majoribus audebunt. *Secundo*, Habitus boni; qui contrariis venialium peccatorum actibus ita debilitantur imminuunturque, ut sensim prorsus evanescant; *usu cuncta levigante*, inquit S. Gregorius^h, hoc est, consuetudine facilem, ac pronam animam reddente ad peccandum. *Tertio*, Auxilia gratiæ specialia:

Illoco citato, art. 3. § art. 2. Vide Cajetanum ibidem & Nigron. l. c. cap. 4. h. lib. 10. moral. m. l. cap. 14.

quæ demeretur homo peccatis venialibus, liberè & consultò admissis; illàque Deus iustissimè paulatim ei subtrahit, qui tam il- liberaliter cum summâ agit Majestate. Qua- re si peccatum veniale tot modis verè fene- stram patèfacit ac disponit ad peccatum mortale; necessarium est, ut quisquis hoc ti- met, illud similiter timeat. quod qui non facit, hoc est, qui non timet peccatum ve- niale, is satis indicat, se nec mortale timere: eò quòd, ut Magnus Aquinas ait, *multoties peccando venialiter, disponetur ad mortale;*ⁱ & quia *multa peccata venialia dispositivè caussant mortale*^k: eo nimirum, quo dictum est, mo- do animam ad illud præparando.

Considerentur hîc mihi duo velim, qui omnia caveant peccata mortalia; quorum tamen alter multa committat venialia, alter eadem, quantum potest, studiosissimè fu- giat. Ex iis posterior exemplum erit inno- centiæ virtutisque omnis, devotus, obse- quens, solatium & columna Congregatio- nis ac Religionis suæ; Sanctusque audiet, & dignus, qui in Divorum album, etiam vi-

T 7

vus

ⁱ loco cit. art. 3, in corp. ^k ibid. art. 4, ad 1.

vus referatur: at in priore illo, qui idem-
dem impingit, peccatque venialiter, alia &
contraria omnia reperientur. Ecquam re-
mur huius tanti discriminis causam esse? a-
liud nihil, praterquam peccata venialia. ho-
rum itaque damna, in vitâ spirituali, gra-
vissima habeantur oportet. Et verò si tales
sunt fructus noxæ venialis; quales demum
mortalis peccati effectus futuros existima-
mus? Quantum vel solum ejus nomen, ti-
morem nobis debet injicere? cum hoc
mortem afferat animæ, non similiter deli-
ctum veniale.

Supplicia adhæc & poenæ, quibus
veniales DEVS noxas castigavit; abunde
probant, quàm vehementer eadem ipsi
displiceant. Quod ut clariùs intelligatur,
illud tamquam certum statuendum est:
justissimum esse DEVM, qui peccatum
non suprâ quàm mereatur puniat; eum-
demque simul esse sapientissimum, ut in
illius cognitione errare nequeat. Quo-
nam itaque modo existimare quis potest,
peccatum veniale rem parvam esse,
cum capitali in illud supplicio animad-
ver-

vertat Optimus Sapiientissimūque DEVS?
 Nam si verum est, quod gravissimi affe-
 rūt Auctores, Moysen & Aaronem, in per-
 cutiendā petrā, ad aquas contradictionis,
 non nihil hæsitantes¹; itémque Lothi uxo-
 rem, quæ muliebri curiositate victa, cōver-
 tit se retro, ut triste Sodomæ bustum & ul-
 trices flammās tantisper oculis usurparer,
 cām statim *versa est in statuam salis* m.
 si verum, inquam, est, eos peccasse dūmta-
 xat venialiterⁿ; quis non obstupescat, DE-
 VM nihilo-minus subita morte in eos vindi-
 cāsse? Prophetam alium, ob veniale item
 peccatum^o, leoni lacerandum occiden-
 dūmq; permisit idem DEVS p. In Vitis Pa-
 trum mentio etiam fit de Sancto quodam
 Anachorēta, ob levem similiter culpam, ab
 alia fera discerpto. q

Neque morte solū, sed morbis quoque,
 morte

¹ Num. 20, v. 12; 27, v. 13; & Deut. 32, v. 48 & seqq. in Ge-
 nes. 19, v. 26. n De Moysē ajunt hoc Augustinus & plerū-
 que DD. apud Tirinum in Comment. ad Numer. cap. 12. de
 Lothide vero vide eundem Tirinum in caput cit. & Salian.
 a. m. 2138. O ita S. Augustinus, Gregorius, Abulensis, San-
 ctius & plurimi alii. p 3 Reg. 13, v. 26. q Vide Ansterm
 de adorat. in spiritū & verit. lib. 2, cap. 13.

morte ipsâ gravioribus, minora peccata
 DEVS castigavit. S. Chrysostomus Lazarum
 fame & ulceribus, quibus operiebatur à
 plantâ pedis ad usque verticem capitis^r, ob
 veniales noxas divexatum fuisse censet.
 Cassianus de Abbate Paulo testatur, ipsum
 propter levem culpam, *tali confestim corre-*
ptione percussum esse, ut ejus universum corpus
paralyseos valetudine solveretur, nullumque in eo
membrum penitus explere suum prævaleret offi-
cium^r. S. Geraldus Comes, (uti memorat O-
 do Cluniacensis)^u ob exiguam noxam, cæ-
 citate ad tempus punitus fuit. S. Elzeari-
 um item Comitem, quod nescio cujus cul-
 pæ periculum adiisset; Christus per totum
 Psalmi quinquagesimi decursum, flagellis
 cecidit^x. quodque magis nos terreat, Moy-
 ses Abbas, ob reprehensionem unius sermonis,
 quem disputans paullo durius protulit, quâdam
 scilicet opinione præventus, diro confestim est tra-
 ditus Dæmoni^y. Hoc ipsum supplicium alteri
 cui-

^r Luc. 16, v. 20. S. Chrysost. conc. 3 de Lazaro, mihi pag. 1345.
^u Cassian, Collat. 7, cap. 26, mihi pag. 453. u lib. 1 vita S. Geraldii
 cap. 10, apud Nigronium tr. cit. ^x Fasti Martiani in vitâ El-
 zearii 27 Septembris, ex vita apud Surinm, cap. 31. ^y Cass' Col-
 lat. 7, c. 27, pag. 455, in edit. 3 Gazari, qui plura talia habet.

cuidam sanctissimo Monacho irrogatum fuit; uti refert Severus Sulpitius ². certumque est ac exploratum, longè præstare, ut omnes ex Orco Dæmones corpus insideant, quàm ut vel unico veniali peccato anima occupetur. O hebetes nos, qui ista tam parùm capimus! O fatuos, siquidem capimus, nec leviores tamen noxas ex animo detestamur! sed pergo.

Castigat insuper Deus peccata venialia in vita præsentè, permittendo tentationes, quæ mirè affligunt hominem, cruciantque inquietudine & stimulis conscientiae molestissimis, desolationibus, tenebris, ariditate, pusillanimitate, separatione ab ipso Deo, ejusque præsentia & familiaritate, tum orationis tempore, tum extra illud. Denique, qui ex proposito venialia peccata committit; neque pacem, neque tranquillitatem, neque gloriam & testimonium bonæ conscientiae ullatenus persentiscit. Sûntne hæc exigua fortasse incommoda, levésque poenæ? Sancta quædam anima, & multis

² in Dialogo 1, qui est de virtutibus Monachorum Orientalium, cap. 14, mihi pag. 363.

tis à DEO favoribus illustrationibûsque dignata, confessa est, DEVM præsentiam sibi suam anno integro subtraxisse; negabátque levem eam noxam esse, quæ annuâ DEI absentia multaretur^{aa}. Fuit èt alius, à quo, ob vanam quamdam interiorem complacentiam, continuâ quinque annorum ariditate, pœnas idem expetivit^{bb}. Maxima verò DEI, peccata ista offensâsque leves vindicantis, pœna, ac ceterarum radix & origo est, quòd propter eas suis nos privet destituâtque auxiliis; tantum jure optimo de ope suâ remittendo, quantum nos in amore ipsius, cultûque ac reverentiâ languemus & torpescimus. Hæc si veniale peccatum efficiat; quid non faciet mortale? quantopere solâ nos istud appellatione suâ debet perterrefacere?

Post hanc verò vitam, multò se DEVS exhibet severiorem, nec minimæ tunc culpæ gratiam faciendo. Regem aliquem, cum

^{aa} Vide Roderic. parte 1, tr. 8, cap. 24, & seqq. ^{bb} Vide qua de venialium peccatorum damnis differit las. Alvarez, de Paz, To. 2, lib. 1, part. 3, cap. 10 & seqq.

cum Quæstore suo ærariivæ Præfecto rationes ponentem, non condonare summam mille, aut centum etiam, Ducatorum; id verò justum est: at nummulum quoque unicum & denariolum, eundem exigere; duri sanè exactoris esse videtur. Quis umquam inaudit Principem, à Cubiculario suo vestiariique Curatore, rationes de fractâ acu flagitare & accipere? fit tamen hoc ipsum in re de qua agimus. Iurisconsultorum dictum est: *Modicum non curat Prætor*,^{co}; attamen DEVS, Prætor & Iudex æquissimus, verbum quoque otiosum minimè negligit, quin ad examen hoc ac tribunal vocet. Summam èt illud parit admirationem; ne dilectissimo quidem Filio, ob venialia hominum peccata, pepercisse DEVM, neque ex iis ullum dissimulasse; sed de singulis rationem poposcisse, proque iis in Crucis, ut sic dicam, mensâ, ab eodem sibi satisfieri voluisse.

Gravis itaque res, in divinæ Majestatis oculis, peccatum est veniale; summâque profectò circa illud severitas elucet ac justitia

di-
sc *Vide l. Scio. ff. de in integrum restit.*

divina: adeò, ut mirandum non sit, habere DEVM in vita altera carcerem horribilem, ad veniales noxas acerrimè castigandas; in quo dicit S. Augustinus ^{dd}, inibi attentos affligi miris, sed tamen veris modis. quâ de re multa extant indicia, & fide dignæ revelationes ^{ee}. Pœna sensûs istic culpæ respondet, moræque temporis, quo in illâ hæsimus. Ad hanc pœnam pertinet, quod dicit Apostolus Paullus, peccata venialia esse ligna, fœnum, stipulam^{ff}: quia arsurâ sunt tamquam fœnum quod exaruit. ideòque venialiter peccare, aliud non est, quàm arida ligna colligere, quibus ignis, quo aliquando excruciaberis, major fiat. Quæ luculentior esse queat, manifestiôrque infamia? Huc facit doctrina Sancti Thomæ, quæ recepta est in scholis Theologorum, pœnam sensûs, ob multa venialia peccata inflictam, æquare posse pœnam ignis, propter unum mortale peccatum perferendam; perin-

^{dd} lib. 21 de Civit. cap. 10, mihi pag. 632. ^{ee} De his fuscè Martinus de Roa, Alexius de Salo, P. Indocus Andries in Purgatorio hoc ipso anno hîc Monasterii edito. ^{ff} 1 Cor. 3, v. 12. Vide Interpretes; Bellarminum de Purgatorio; Iac. Alvarez l. c; S. Thomam 1. 2. q. 87. art. 2, & ejus Commentatores.

perinde, uti pœna peccati venialis, in Inferno æterna est gg. Reperitur item in Purgatorio pœna damni, quantumvis temporalis: cum suâ culpâ omnes, qui illic degunt, toto eo tempore, ad spectu Dei priventur: quod maximè illis dolet, ob vehementissimam propensionem animæ, filiæ & sponsæ Dei, suo se centro, ultimòque fini unire gestientis. Auget hanc pœnam, temporis, quo ea duratura est, incertitudo. Ex quo venialium peccatorum gravitatem licet æstimare: quorum vel unicum, ingressum in cælum morari potest, adeoque vehementem animæ inclinationem retardare. Tam exacta est divinæ justitiæ regula, & censura tam districta, ut filios amicòsque sibi carissimos, qui mundum inferòsque triumphârunt, in suam tamen civitatem aulânque, nisi plenè expiatis, non admittat; idque eas ob res, quas, per summam imperitiam, leves tu nominas. Amor amati vitia tegere solet; triumphique ac gloriosæ victoriæ, quantumvis magnam incuriam defectusque abolere:

gg. S. Thomas 1.2, q. 87, a. 5. & Theologi ibi. Videri potest Vasquez, Te. 1, in 1.2, disp. 141, & 146, cap. 3.

olere: at divinæ rigor justitiæ, & zelus honoris sui, peccatis hisce, quantumcumque venialibus, non mediocriter labefactati, omnibus istis longè præponderat. & hæc ipsissima est ratio, cur sanctissimos quoque homines, in illo animorum expiatorio carcere, acerbissimis Deus suppliciis castigârit. S. Severinus certè, qui inibi attinebatur, quòd horarias preces *non per distincta horarum spatia*, sed ob negotiorum multitudinem, manè simul recitâset; (notent hoc Clerici) ignis ardore intolerabili velut difflebat ^{hh}. Hugo de Sancto Victore, à morte Sacerdoti cuidam apparuit, & *Quia dum viverem*, inquit, *accipere renui disciplinam; vix ullus Demonum in Inferno remansit, qui non mihi ictum validum dederit, ad Purgatorium transeunti* ⁱⁱ. S. Vincentius Ferrerius testatur, fuisse quempiam da-

^{hh} B. Petr. Damiani lib. 2. epist. 15. mihi pag. 112. Cave tamen putes fuisse hunc antiquum illum Vbiorum Antistitem; id enim manifestò falsum. Vide Baronium an. 1062, qui Pilegrinum, Coloniensis Ecclesiæ Antistitem rectius substituit, non ita pridem vitâ functum, cum ista scriberentur. ⁱⁱ Cantiprat. lib. 2. Apum, cap. 16, §. 1.

mnatum ad Purgatorium anno solido, propter unicam venialem noxam^{kk}: quæ haud dubiè notabiles aliquas circumstantias & adjuncta habuerit. Heroldus ex religiosissima S. Dominici familia, & Bartholomæus Valperga Carthusianus, de Cœnobita quodam memorant, eum ob suam in pœnitentiis explendis negligētiam, Purgatorio ad supremi usque iudicii diem adjudicatum fuisse^{ll}. Talis fortasse fuerit hujus socordia, tanta peccatorum multitudo, ea pœnarum expiatrium ratio ac modus, & tam exigua pro mortalibus, jam condonatis, delictis satisfactio, ut diuturnā hanc castigationem mereri potuerit: maximè cum supplicia, pro iis sustinēda, opinione nostrā longè sint diuturniora^{mm}. Duranus etiam, Episcopus Tholosanus, quia jocis facetiisque vivus nimium indulserat, post obitum, tumēte ac obsito pustulis ore videndū se præbuit.

^{kk} Quam severe leves in speciem noxa in Purgatorio expiuntur, pluribus historiis illustrat R. P. F. Alexius de Salo Capuccinus, in Triumpho Animarum parte 2, cap. 2, 17, 18, 19 & 20. ^{ll} Vide eundem ibid. cap. ult. ^{mm} Eminentissimum Bellarminum vide de Gemitu Columba lib. 2, cap. 9; & R. P. Ind. Andrieu Tr. 2, stir. 3; Animarumque serio misere.

buit ⁿⁿ. Quòd si veniale peccatum (studio hanc illationem toties repetivi) eo modo plectatur; mortali quid fiet? quàm nomen ipsius jure ac meritò reformidemus?

His aliisque de causis venialia peccata sunt extimescenda: quæ si crebra sint, guttis aquæ comparantur. Hæ, etsi minimæ, multæ nihilo secius diluvium faciunt, navimque mergunt: item si continuæ sint. nam

Quid magis est durum saxo? quid mollius undâ?

Dura tamen molli saxa cavantur aquâ. ^{oo}

Sicut nemo momento uno perficitur: ita nec repentè quisquam pessimus evadit. Morbus non ingravescit ex tempore; neque domus semel impulsâ, statim corruiat. Extimescenda eadem peccata propterea quoque, quia minora reputantur: neque enim hostis parvus est, qui contemnitur. Mirabile quiddam & inauditum dicere audeo, ait S. Chrysostomus. Solet mihi nonnumquam non tanto studio magna peccata videri evitanda, quanto parva & vilia. illa enim ut auersemur,

ipsa

ⁿⁿ Ser. 29. Apr. in vitâ S. Hugonis Cluniacensis: & Vinc. Beluac. lib. 26 spec. hist. cap. 5, apud Nigran. l. c. ^{oo} Ovid. lib. 2 de arte.

ipsa peccati natura efficit; hac autem, hac ipsa
re, quia parva sunt, desides reddunt: & dum
contemnuntur, non potest ad expulsionem eorum
animus generosè insurgere, unde citò ex parvis
maxima sunt negligentia nostra. PP

Adversus mala tam multiplicia, omnis
generis remedia sunt adhibenda. Maximo-
pere verò, ad veniales noxas vitandas, prod-
erunt quæ subjungo. *Primò*, Examen con-
scientiæ, dispiciendo quotidie, ubi lapsi si-
mus; & sollicitè, in omnibus actionibus no-
stris, progredi statuendo. *Secundò*, Cum sin-
gulari reverentia ad sacram synaxin accede-
re: quia divinissimum hoc Sacramentum,
dignè susceptum, cor purificat, virtutesque
corroborat. *Tertiò*, Externorum quinque
sensuum, qui sunt totidem animi fenestræ,
sedulam curam gerere, ad eorumque custo-
diam perpetuò advigilare. *Quartò*, Affectu-
um cordis sui accuratam pariter habere ra-
tionem: illos ita reprimendo, nequis ali-
quando erumpat; & numquam indomitis
animi cupiditatibus, sed rationi ubique ob-

V

secun-

pp S. Chrysost. hom. 87 in Matth. idem ait S. Gregor. 3 parv
Pastoral. admonit. 34, mibi pag. 18.

secundando. *Quintò*, Mortificatio. Quoniam si quis doctus sit, gustui suo non obsequi in rebus licitis; non facile in illicitis eidem morem geret. *Sextò*, Imitatio Christi: qui speculum est, & prototypon omnis innocentiae. *Septimò*, Studere ferventer progredi, & aspirare semper ad id, quod est perfectius. *Octavò*, Amor Dei: quia magnus illius amor, minutissimas etiam offensas prorsus excludit. atque hæc omnia oratione alenda erunt ac augenda. 99

Quæ licet ita se, ut dixi, habeant; nemo tamen propter venialia peccata admissa immodicè tristetur; sed humiliet se, eaque seriò conetur emendare: illa potissimum, quorum pessimam consuetudinem jam duxit animus. verum faciat hoc ipsum corde amplo, & insigni quadam fiducia dilatato: Deus quippe misericordissimus est, nosque diligit instar patris, in filiis suis multa, non usquequaque perfecta, benigne dissimulantis. Diligentes esse nos oportet, sed non anxios. diligentia enim peccatis mede-

99 Vberius de venialium peccatorum remediis disserit R. T. Julius Nigronus Tract. cit. de Cura minimorum.

medebitur; at anxietas, ipsa etiam bona opera turbare poterit, aut impedire. Monitū istud, locum præcipuè habet in peccatis venialibus, ex malitiâ planèque consideratè admissis. nam quæ ex imbecillitate nostra & subreptione perpetrantur, minùs nocent: neque quisquam sibi persuadeat, ea à se omnia evitari posse.

CAPVT XXXV.

Quomodo Perfectionis, & Divini beneplaciti adimpletionis, Impedimenta amolienda sint; cum aliquot ad hoc necessariis Regulis, ac Documentis.

VT quis in itinere cæpto prosperè feliciterque progrediatur, haudquaquam sufficit, expedire posse incedere: sed necessarium præterea est, ut iter non sit lutosum, non paludosum, non latrociniis infestum; quia ceteroquin viatorem remorabitur. In via spirituali, multa quoque ejusmodi occurrunt obstacula, nobis declinanda. Quisquis etenim seriò ad sanctitatem

aspirat, hunc non peccata modò evitare; verùm perfectionis quoque impedimenta remove-re oportet. Quare ad hæc pericula evadenda, Monita hoc loco aliquot & Documenta proponam: quæ studiosè observata, remoras multas tollent, multas vasti Dæmonis pedicas insidiâsque detegent, à multis tentationibus, immo & peccatis, liberabunt. Non commemorabo nota jam usitatâque remedia, apta imprimis quibûsvis sanctioris vitæ impedimentis tollendis: (qualia sunt, Mundum deferere, Paupertatem spontaneam Castitatêque colere, & Voluntatem propriam in DEI jus arbitriûmque integerrimè dēdere) sed alia quædam suggeram, valitura adversus ea obstacula, quæ & minùs advertuntur, & remanent tamen etiam postquam mundum quis valere jussit, animâque suam DEO dedicavit: eò quòd Diabolus numquam ferietur, & boni specie nos fallere, profectûque nostro vehementer obstare soleat. cui rei, atque ad dolos ipsius cavendos, sequentes Regulæ permultùm sunt profuturæ.

Prima. Id semper sollicitè à nobis curandum

dum est, ut non tantum peccatum, verum quidquid aliud progressui nostro officere videtur, aboleamus; inquirendo per otium, quænam tandem illa sint, quæ nos retardant: & considerando id, quod de parvo admodum pisciculo (Echenëidem, sive Rémoram appellant) narratur; qui (ut Plinius loquitur) *ruant ventili cèt, & sevant procella, imperat furori, virésque tantas compescit, & cogit stare navigia*^a. Hac una potissimum re perfectionis studiosos ab aliis, & à secularibus viros Religiosos differre cónvenit; quòd isti non de peccatis dumtaxat, sed de omnibus etiam perfectionis consequendæ obstaculis, removendis laborent.

Secunda. Contendendum, ut perpetuò progrediamur; nihil, quantumvis exiguum, remissè lentèque agendo: quia à minoribus ad maiora gradus fit; neque malus Dæmon aliud quàm digitum unum petit, ut deinde brachium tollat, totumque corpus sui juris faciat. Sincerus DEI servus, has similésque voces, *Quid tum postea? quid istud interest? quid in eo vertitur?* modis omnibus abominetur.

V 3

Nam

^a Tlin. lib. 32, cap. 1; & lib. 9, cap. 25.

Nam qui Domino famulatur majestatis im-
mensæ, pelago infinito essentiae, bonitatis
ac beatitudinis, omne esse & omne bonum
in se concludenti, quique gloriam exspe-
ctat sempiternam; huic parum, planè mul-
tum est, magnique momenti. Dicitur qui-
dem sæpius: *quid istuc interest?* sed interest
profectò plurimum, vertiturque in eo san-
ctitas nostra. Atque hoc iterum discrimine
Sancti ab aliis, qui sine magno progressu
virtutem colunt, distinguuntur: quòd hi
minora negligant; illis verò nihil modi-
cum sit, at summa omnia: quod ipsum spe-
cimen est perfectionis insignis.

Tertia. Ex nullius exemplo sumatus
occasio commoditatis alicujus & laxamen-
ti, quantumcumque is sanctus sit: quia
fieri potest, ut alter eâ recreatione omnino
indigeat; ego verò minimè. Quo loco illud
studiosè est advertendum, Exemplà non
personis, sed rebus ipsis metienda esse. Si
de certæ alicujus virtutis aut fervoris acti-
bus sermo sit, nihil prohibet etiam à latro-
ne & prædone exemplum capere. at si mi-
norem zelum, majorémque libertatem
præ-

præferat id quod agitur; tum verò nec Angelum è cælo, nec Christi Apostolum aliquem ullatenus tibi noveris imitandum. Quin immo de ipsis Christi operibus, quæ supremam perfectionem non ita clarè demonstrabant, & in quibus naturæ se nostræ imbecillitati ipse accommodabat, negant Sancti, ideo ipsum illa fecisse, ut nos similia faceremus: quantò minùs itaque aliorum hominum, oblectationi gustuque suo indulgentium, actiones imitari licebit? Hoc monitum majoris est momenti, quàm primâ fronte appareat; quamvis vel sic videatur esse non parvi: quia per istud ostium innumerabiles, admodùmque perniciosæ relaxationes introductæ sunt, amore nostro proprio, ab hujus vel istius hominis spiritualis, hoc illudve facientis, exemplo eadem sibi quoque libenter arrogate. Non est hæc bona regula. Nam etsi concedamus, omnes qui in mundo sunt Sanctos id fecisse; si tamè est quidpiam minùs perfectum, nullo illud pacto nobis imitandū venit. excipe, nisi alia causa subest, aut particularis aliqua evidensque necessitas: quo casu desinit esse imperfectum.

Quarta. Magna verborum habenda est ratio: non solum cavendo, ne quidquam loquamur, nisi admodum necessarium; quia alioqui spiritum ac devotionem omnem per os efflamus: verum æquè curando, ut nec tale quid audiamus. Incredibile dictum est, quantam Dæmon hac in parte cladem inferat dictis aliquot, & axiomatis ex Orco allatis, bonique speciem mentientibus; vel tepidorum, vel frequenter eorum etiam, qui spirituales vocantur, ore prolatis. Proderit eandem hinc Regulam adhibere, quam de exemplo paullo antè afferebam. Quippe si verba illorum ad laxitatem, aut commoditatem aliquam, imitationi & mortificationi Servatoris nostri IESV Christi minimè conformem, nos trahant; nullo ea pacto, audienda sunt, etiam si à Seraphino aliquo pronuntiarentur, longèque minus fides iisdem erit adhibenda. Quantum igitur exemplum & verba attinet, illud solum attendi debet, Num maioris res zeli sit atque perfectionis; non autem, quis quid fecerit, dixeritve, quantumcumque religiosus ille sanctusque esse videatur.

Quin-

Quinta. Ex hoc sequitur, Neminem alienis dictis duci regique oportere; sed vivendum ex rationis præscripto & Evangelii: cuius reconditam sapientiam pauci intelligunt, in opus deducunt omnino paucissimi. Attentè cogitetur, (id quod sæpius innuit Scriptura sacra^b) Sapientiam DEI à mundo pro stultitiâ reputari; & vicissim sapientiam hujus mundi, stultitiam esse apud DEVM^c, errorèmq; ac fœdam ignorantiam.

Sexta. Certissima porrò omnium actionum nostrarum amussis ac regula sit oportet, Vita & Mors D.N. IESV Christi. In ea itaque figantur oculi animusque noster, quæ animam, DEI Filio similiorem efficiant; uti sunt demissio, contemptus, paupertas, nuditas, mortificatio, multarumque rerum incommoditas: atque hoc iudicium, cum nullo errandi periculo erit conjunctum. Servet quis descriptam in animo suo doctrinam Servatoris sui, illâ se oblectet, illam gustet; repetâtque secum sententias aliquas & verba, quibus præcipuè imitationem

V s

Cru-

^b Vide 1 Corinth. Caput 1. & 1 Cor. 3, v. 19.

Crucemque suam nobis ipse commendat. quamvis enim hæc talia corticem habeant aliquantò amariorem; summam tamen includunt dulcedinem atque suavitatem: quam soli illi, qui eorundem veritatem experiendo probant, percipere consueverunt. Hujus generis sunt illa: *Siquis vult post me venire, abneget semet-ipsum, & tollat Crucem suam quotidie, & sequatur me^d. & ista: Siquis venit ad me, & non odit patrem suum, & matrem, & uxorem, & filios, & fratres, & sorores; adhuc autem et animam suam, non potest meus esse discipulus.^e*

Septima. Fugiat homo voluptates, honores ac respectus seculares; solas licitas, necessarias, & ab Obedientiâ permittas recreationes, oblectationesque admittendo: sic tamen, ut antè cogitet, quomodo in iis se gerere, quidve loqui debeat; dando operâ, ut res utiles sint & divinæ. Neque enim verum DEI servum aliud, quàm cum DEO, aut de DEO, aut propter DEVM, loqui cõdecet. Magnòpere idem caveat, ne præter modum in varia distrahatur, totumque se ad res exte-
rio-

^d Luca 9, v. 23, ^e Luca 14, v. 26.

riores effundat : quia facillimè extra se erumpit exítque anima; admodum autè difficulter ad se deinde sic dispersa revertitur.

Octava. Honorem, qui nobis aut re ipsâ, aut hominum sermonibus tribuetur, æstimabimus ut rem multò absurdissimam, rationique præ quàm alia in mundo ulla, planè repugnantem; non aliter, atquè si Dæmonem ipsum laudari audiremus: gloriam universam in DEVM referendo, nòsque omni contemptu, millèque opprobriis dignissimos reputando, atque ex Sancti Vincentii Ferrerii doctrinâ, sequentem in modum de nobis ipsis existimando : *Qui vult, inquit ille, fugere atque evadere laqueos atque tentationes Diaboli, sentiat de se-ipso, sicut de uno corpore mortuo, pleno vermibus, & malè olenti; & sicut de uno cadavere, quod dedignatur videre & intueri, immo super quod claudit nares, propter ejus pessimum odorem & fœtorem; & à quo avertit faciem, ut non videat talem & tantam abominationem^f.* Hac se ratione considerare quis debet, hísque oculis intueri in hominum Angelorumque conspectu:

V 6

quan-

^f S. Vincent. Tr. de vita spiritali cap. 15.

quandoquidem peccata, etiam venialia, horrorem, foetorem, nausëamque longè intolerabiliorem creant, quàm quæcumque demum res alia. Quare displiceat sibi homo perpetuò, reprehédâtque ipse se bona quoque opera facientem; ac erubescat, quòd non rectè, admodumque imperfectè, & exiguo cum fervore, eadem exsequatur. Ita fiet, ut quàm longissimè absit à modo quodam loquendi, prætexitque hominum imperfectorum: qui cùm hìc & ibi de honore suo agi dicunt; verum, hoc est, Dei honorem conculcant, consiliorum, vitæque Redemptoris sui obliti prorsus atque immemores.

Nona. Non pluris faciat mundum, quàm mundus Christum fecerit; adeoque non æstimet illum nisi pro stulto. Nihil deinde, quod ad Dei spectet obsequium, propter fatia hominum iudicia, censurâsque ineptissimas agere prætermittat. Primum omnium, quod Deo servire desiderans contemnere debet atque proterere, pudor est ineptus, & (planè hoc dicendum) respectus humanus. ridendus igitur est mundus uni-
ver-

versus, stultaque ejus sapientia, & dicta fallacia; illud inprimis, quod numquam non in ore habet: *Quid dicent homines?* Immen- sum quippe damnum istud est, quod ex in- verecunda hac verecundia promanat. Po- tēstne enim Christo magis aliquid displice- re, quā ejus famulatum palam nos eru- bescere; & quò minùs, quod ipsi gratum fore scimus, ante hominum oculos facia- mus, pudore prohiberi? Optimo jure dice- bat Assertor noster: *Qui me erubuerit coram hominibus, hunc Filius hominis erubescet, cum venerit in maiestate suā, & Patris, & sanctorum Angelorum* &c. Dolendum enimvero est, se- riòque deplendum; reperiri non paucos, qui posteaquā rebus humanis nuntium remi- serunt, toto deinde animo, inauspicato ist- hoc & execrando malo deterriti, perfe- ctionem sectari, ejusque publicè studium profiteri non audeant. Id verò justum tibi pudorem incutiat, si negligentior esse de- prehendaris in prosequendo absolvendò- que bono opere, quā fueris in aggredi-

V 7

endo.

§ Luca 9, v. 26; Matth. 10, v. 33; & Marci 8, v. 38. adde
 1 Reg. 2, v. 30.

endo. Quanta ea inconstantia est, à viâ DEI, ob hominum, Dæmoni militantium, di-
cteria deflectere? *Quòd si timet* (verba sunt Doctoris Seraphici, de Religioso loquen-
tis) *de singularitate notari, & ob hoc aliis fieri odiosus; sciat, quòd nullus Sanctorum singularis glorie factus est in celo, nisi qui inter homines pos-
itus, studuit esse in sanctitate vitæ singularis* ^{h.} Ita S. Bonaventura, qui de imperfectis disso-
lutoribúsque ibidem verba faciens, qui alios à studio in virtutibus proficiendi retra-
hunt, *Sicut illi, subjungit, non dimittunt consuetudines suas malas propter nos, & noxi-
as; sic non oportet nos bona & utilia studia abjicere propter illos: quia si volunt ad vitam aeternam venire, oportet eos nobiscum viam DEI, non suam, ambulare.* ⁱ

Decima. *Æquè fœdus error est, simi-
lisque noxio pudori tentatio, quando solo hominibus placendi studio, DEVM offen-
dere, non curamus. Terribile fulmen est, quod in hos tales Davidis ore vibra-
tur:*

*h S. Bonav. de institutione Novitiorum parte 2, cap. 3, mi-
hi pag. 659. i Idem ibidem*

tur: DEVS, ait, dissipavit ossa eorum, qui hominibus placent: confusi sunt; quoniam DEVS spreuit eos ^k. Ita nimirum fieri oportebat. Quis enim potius contemni despicique meretur, quam qui IESVM, Redemptorem suum, pro se mortuum, & infinita beneficia conferentem, injuriâ afficere nihil pensi habet, dummodo ne displiceat homuncioni vilissimo; cui & nihil debet, & qui non rarò Satanæ est mancipium, causâque exitii sui sempiterni?

Vndecima. Hæc sit præcipua cura nostra, hoc negotium maximum, ut gratiam DEI acquiramus, augeamûsque; & ne in vacuum eamdem recipiamus^l, quod bene monebat S. Paullus: qui sibi ipse testis, *Gratia DEI*, inquit, *in me vacua non fuit*^m. Summo nobis studio enitendum est, ut paribus semper, quâ licet, cum DEO passibus ambulemus, ejus inspirationibus respondeamus, atque, ut David loquiturⁿ, *viam man-*

^k T *psalm.* 52, *vers.* 6. ^l 2 *Cor.* 6, *v.* 1. ^m 1 *Cor.* 15, *v.* 10. ⁿ *Psalm.* 118, *v.* 32.

mandatorum ipsius, cum cor nostrum gratiâ suâ dilatat, curramus, aut saltè non consistamus. Ejusmodi est, ut terrore meritò unumquemque compleat, quod ad Romanos scribit Apostolus o; quomodo DEVS eos, qui cum cognovissent DEVM, non sicut DEVM glorificaverunt, propterea tradidit in desideria cordis eorum, in immunditiam, aliâque adeò horrenda flagitia, eo loco ab Apostolo recensita, ut eorum vel sola recordatio quemvis ingenti horrore queat perfundere.

Duodecima. Quandoquidem portas luci cælesti claudere, aurèsque ad divinam vocem obturare, sanctas inspirationes excludendo; non minùs, quàm propositorum, earundem ope factorum, neglectus DEVM offendit: indecòrum profectò, & insignis impudentiæ argumentum est, illa quæ sanctus Spiritus bono commodòque nostro eloquitur, non attendere. Quare circumspectissimâ curâ opus est, ut magno alacriq̃ue animo divinos instinctus afflatúsque admittamus, ac fructum capiamus è
san-

o Capite I, v. 21 & seqq.

sanctis illis sensis, salutaribusque & ad fraudes detegendas aptissimis monitis, à divinâ bonitate communicari solitis; iis pensitandis nos occupando, uti factitabat S. Franciscus: qui ut ea pectori suo altius insculperet, fructumque indidem uberiores colligeret, portas animæ & cordis sui Deo penitus apertas parulasque esse sinebat. P

Decima-tertia. Magni faciendæ sunt Mortificationes extraordinariæ, occasionésque eæ, quibus, cum singulari doloris sensu, frangitur voluntas nostra, ad easdem lucrificiendas: eò quòd sint feriæ nundinæque spirituales, quo tempore, unico ejusmodi actu, plus proficit anima, quàm aliis quinquaginta: neque infrequenter, ab unica tam insigni sui victoria, & heroico virtutis actu, sanctitas nostra dependet. Proinde uti vis medica quorundam animalium in eo sita est, ut violentâ ac repentinâ, aut lentâ contrâ & naturali morte extinguantur: ita multum interest, modicisne & crebrioribus impulsibus, an verò unico solo, sed letifero ictu perdat interimatúrque voluntas propria.

Deci-

p. *Consule Vitam Viri Seraphici, à pluribus vulgatam.*

Decima-quarta. Supra quàm credi potest, utilis est frequens sui-ipsius renovatio. usu enim venit, ut proposita quæ fecimus, paulatim excidant; & nisi eorum ratio habeatur, virtus omnis nostra funditus intereat, atque evanescat. Porro uti certa assignantur vectigalia, quò ædificia substructionesque majores ac Regum palatia, quoties rimas agunt, aut ruinã minantur, reparentur & innoventur; hâcque ratione majestatem splendoremque suum tueantur: eundem omnino in modum, ædificium spirituale animæ nostræ, templumque Spiritus sancti restaurari, ac restitui debet. Ac *Primò* quidẽ, Davidem in hâc renovatione quotidie imitabimur, dicemusque: DIXI, NUNC CœPI q. nobis persuadendo, unumquemq; diem, primũ esse nostræ ad DEVM cõversionis, & vitæ ultimum. *Secundò.* Festis solennioribus cujusque mensis, aut saltẽm bis in anno, triduum vel quadriduum quieti collectionique nostræ impendimus: quibus tẽporibus re nullâ, præterquam oratione, pœnitentiis, aliisque spiritualibus exercitiis occupabimur; generale in aliquam; ut vocamus, confessionem

q Psal. 76, v. 11.

insti-

instruendo, & confirmando proposita nostra, inque iis progredi conando; cui negotio quotannis majus etiam aliquod temporis spatium tribuimus. *Tertiò.* Nullâ determinati temporis ratione habitâ, simulatque spiritum in te pescere experimur, renovationem hanc mox aggrediemur, damnumque acceptum quàm celerrimè refarciemus; aut ad orationem recurrendo, aut præter solitum pœnalia quædam opera adjungendo. Tepiditas malum est, quod sensim invalescit; ideoque ferro ac flammâ, omnibus opibus viribusque constanter persequendum est & abolendum.

Decima-quinta. Illud quoque diligenter providendum, nequid de susceptâ vitæ asperitate & rigore, ob locum, officiûmve ac dignitatem quam obtinemus, aut ætatē pro vectiorē, remittamus. Minus apud nos possint valeantq; oportet omnes hi tituli, quàm mors, certò imminens, tamque multiplices gratiæ & beneficia à Deo accepta: quibus si respondere volumus, decet ut durius potius severiùsque nos tractemus, quàm novas
ali-

aliquas immunitates privilegiâque nobis vindicemus, rebus exiguis semper contenti, Christi que humilitatem & paupertatem pro eo ac decet æstimantes. Per magni sanè ea res interest, rectissimique foret exempli, & copiosissimos fructus Religiosis cœtibus, totique adeò Ecclesiæ præberet; si viri principes, quique in summis dignitatum gradibus collocati sunt, æquè ac primis fervoris sui initiis, sancti essent atque innocentes, & cerimoniarum omnium, mortificationisque exterioris studiosi & amantes. Neque dubitari potest, quin illud ipsum, quod non rarò regitur obtentu estimationis conservandæ, defectus sit huius mortificationis, accensæque charitatis. Quid enim speciosius illustriusque esse potest, quàm sincera humilitate, & religiosa Christianâque simplicitate, similitudinem quamdam gerere speciémque Unigeniti Filii DEI; & ejusdem D. N. IESV Christi mortificatione, velut pulcherrimâ veste, à vertice ad talos usque indutum esse?

Amplectendum postremò est geminum

num S. Bernardi consilium, tamquam ad perfectionem, divinæque voluntatis impletionem necessarium. *Si plenè*, inquit ille, *vis assequi, quod intendis; duo sunt tibi necessaria.* Primum est, *ut subtrahas te ab omnibus transitoriis rebus & terrenis; ut nihil de eis cures, ac si non essent.* Secundum, *ut ita te des DEO; ut nihil dicas vel facias, nisi quod credideris firmiter placere DEO.* De secundi consilii dignitate & præstantiâ jam differuimus. Primum, quod nunc commendo, est ut, nisi necessitas maiorque Dei gloria aliud suadeant, ab omnibus exterioribus visibilibusque rebus sejuncti, in desertum ac solitudinem cordis nostri secedamus, inibi Dei regnum reperturi: animo enim nostro plusquam totum cælum claudemus; quia ipsum DEVM, quem omni tempore præsentem nobis habere studebimus, eodem, quantum possumus, complectemur.^f

CA-

x S. Bern. in Formula honestæ vitæ, aut potius additione ad illam, mihi pag. 340. f Multa ex hic dictis præclare illustrat in Opusculo insigni de indicis & gradibus profectus in virtutibus P. Nicolaus Lancicius: quem bonus DEVS diu seruet, ut reliqua bene multa ejus ascetica lucem aspiciant!

CAPVT XXXVI.

*De Orationis, ad perfectionem,
DEique voluntatem cognoscendam &
implendam, necessitate.*

PRæcipuum ad hæc, superioraque omnia, præstanda medium est ac adiumentum, Lectio spiritualis, Oratio, & DEI Præsentia. atque uti sine quotidiano alimento corporis, ejus vita nequit consistere: ita nec spiritualis vita durare potest, nisi in dies singulos suum illi pabulum subministretur; ideoque ab Orationis neglectu, gravissimi multorum casus lapsusque extiterunt. David seipsum deplorans, *Percussus sum, ait, ut fœnum, & aruit cor meum: quia oblitus sum comedere panem meum*^a. Orationem nominat animæ panem: quia victus ejus est, & quotidianum, bonisque omnibus actionibus commune alimentum. Quemadmodum enim panis, ordinarium ac universale est ciborum omnium additamentum: ita Orationi in omnibus exercitiis piis, in omni-
bus

^a Psal. 101, v. 5.

bus virtutum actibus, atque in omnibus
 quæ facimus, suus sit locus oportet. Tanti
 ad vitam spirituales interest, diligenter o-
 rare; ut nesciam, quibus hoc verbis satis de-
 clarem. Nam licet necessitatem illam ut-
 cumque explicet ista similitudo alimenti,
 quod unum ad vitam servandam maximè o-
 mnium est necessarium, neque re alia ulla
 suppleri pensarique potest: cum & sine pa-
 rentibus, & sine vestibus, & sine lecto, &
 sine domo, & sine omnibus aliis rebus vi-
 vere possimus; at sine cibo nullo modo pos-
 sumus: quamvis, inquam, hæc ita se habe-
 ant, multò tamen magis necessaria est Ora-
 tio animæ, quàm cibus corpori. Quare S.
 Chrysostomus^b, non contentus illam cibo
 comparasse, quo ad vitam traducendam
 planè opus habemus; eandem insuper
 cum re aliâ magis adhuc necessariâ com-
 ponit, dicendo, Quod anima est corpori,
 id animæ ipsi esse Orationem. Aliquot sal-
 tèm diebus, etsi ægrè, absque cibo omni du-
 rare liceat; sine animâ tamen nec momento
 licet

^b To. 5, lib. 1 de orando DEVM, pag. 588.

licet unico. atque hæc caussa est, cur Servator dicat: *Oportere semper orare, & non deficere.* c

Quod si igitur tunc quoque, cum alia facimus, occupationibusque variis distinemur, à DEO oculos mentis nostræ nequaquam avèrtere, sed iisdem affectum orationemque sociare & conjungere debemus; cur DEI servus, quoties à negotiis vacuus est, & potest, aliis rebus, quæ ad DEVM non ducunt, otium tempusque malit conterere?

Tria complectitur Oratio, quæ origo sunt sexcentorum bonorum & gratiarum, quas illa secum trahit: quare multò eadem amplius, quàm panis, nobis est necessaria. *Primum* porrò quod Oratio includit, petitiō est; quâ ultimæ spiritualis inopiæ nostræ, infinitarumque animæ miseriarum remedium impetramus. *Secundum*, quod consideratio sit cognitiōque mysteriorum fidei, ac veritatum vitæ alterius. *Tertium*, quod sit unio cum DEO, atque conversatio planè celestis & divina. Quod

c. Luca 18, v. 1. Vide Drexelii *Rhetoricam celestem* lib. 2. cap. 1 & 2.

Quod ad *primum* ergò attinet, magis necessaria est Oratio, quàm homini ægro, pedibûsque ac manibus, opibus & amicis destituto, necessarium sit stipem petere. quid enim aliud miser iste faciat? cùm neque pedes habeat, ut levamentum aliquod alicunde colligat; neque manus, ut laboret; neque facultates, ut sibi prospiciat: adeóque, nisi perire velit, egestati suæ subsidium precibus quærere compellatur. Atqui multò major est spiritualis nostra necessitas, quàm corporalis ulla vel esse, vel cogitari queat; tametsi sensibus nostris aliter videatur. Nam si perinde spiritualis hæc paupertas sentiretur, uti corporalis; cælum lacrymis gemitibûsque assiduè fatigaremus, neque orare umquam desineremus. Parùm profectò postulat à nobis Dei Filius, & post ipsum Paullus Apostolus, cùm jubet, ut *semper & sine intermissione oremus* d. Si enim Mendicus aliquis, corporali necessitati levandæ, indefinenter rogat, totóque die alienam clamoribus suis misericordiam in-

X virat;

d Luca loco citato; 2 Thess. 5, vers. 17; & Coloss. 4. vers. 2.

vitat; multūne sit & magnam, tantūde
 nos facere, ob necessitatem spiritualeme
 Quanta igitur dementia est, vel diem unicū
 absq; Oratione transmittere? Etenim si de
 sperationem manifestamque stultitiam esse
 censeamus, miserū aliquem & egentem, cui
 aliud remediū nihil supersit, eleemosynam
 nolle petere; de eo, qui Orationē negligit,
 multo verius dicemus, illū aut infanire, aut
 desperare, aut sui ipsius homicidā esse. Eo
 dem spectat, hominem afflictum, qui rem
 poralibus remediis indigeat, dies totos con
 gando consumere, tamen incertum est &
 dubium, num quis opem ipsi sit allaturus,
 tem, utrum illa in precibus perseverantia,
 prorsus necessaria sit, ad opem impetrandā
 circumstantia. At spiritualibus necessitati
 bus omnibus Orationem verē opitulari, de
 eo certi sumus; certi etiam, ut quod peti
 mus consequamur, omnino in ea esse persi
 stendum: quandoquidem ipse Dei Filius
 planē utrumque ac disertē docet & polli
 cetur.

Matth. 7, v. 8; & 21, v. 22: Marci 11, v. 24: Lucæ 11, v.
 9 & 10; item cap. 18, v. 1; Ioan. 14, v. 13; & 17, v. 23. & 101
 segg. nec semel alibi.

Orationis necessitas secundo loco, ex
notitia illa rerum futuræ vitæ emanat,
quam per eam obtinemus. Quo etenim
pacto serio quis, aut æternæ damnationis,
in quâ incidere potest, pericula vitabit; aut
gloriæ, ad quam pervenire licet, felicitatem
ex animo desiderabit, si, quid ea, &
qualia sint, ignoret? Oratio lux est, quæ hæc
talìa detegit; & fenestra, per quam alterius
seculi res inspicere possumus accuratèque
discernere. Sicuti diceretur, duas alicubi fe-
nestras esse, per quarum alteram clarè di-
stinctèque videretur status ac conditio
Beatorum in cælis, Majestas & gloria Chri-
sti Redemptoris nostri, Deique magnitudo
atque immensitas; per alteram verò ea, quæ
aguntur apud inferos, flammæ, tenebræ-
que horrendæ ignis istius terribilis, rei illi
miserabiles, qui à Dæmonibus istic cruci-
antur, & multiplices carceris æternum in-
felicissimi miseriæ: sicuti, inquam, hoc pro-
certo diceretur; an hominem toto orbe ul-
lum futurum existimamus, qui per harum
fenestrarum alteram, quid alterutro in loco
rerum geratur, contemplari omitteret?

X 2

Sic

Sic equidem cenſeo, vel ſi in extremo terræ angulo id genus fenestræ reperirentur; neminem unum fore, qui non eodem, minimum curiositate impulsus, eſſet properaturus. Atqui Oratio ipsissima illa fenestra est, per quam Cælum inſpicimus & Infernum, Beatos & damnatos, Angelos & Dæmones, felicitatem & miſeriam ſempiternam. Illa DEVM nobis manifeſtat: illa eadem aptè utramque nobis diſtinguit & explicat. Aternitatem. Quæ eſt igitur hæc turpis ignavia ac veterneſ, res tantas nolle intelligere; præſertim cùm tanti noſtrâ referat, beneſas percepiſſe? Si reo, qui in arce quapiam captivus attineretur, vir gravis minimèque fallax narraret, duarum longè diverſiſſimarum conditionum fortiùmq; alteram, hoc eſt, aut felicitatem aut infelicitatem ſummam, illi eventuram; atque utriuſque designationem & apparatus omnem, per unam aliquam arcis fenestellam, ipſummet, ſi modò caput pauliſper erigere ne gravetur, poſſe proſpicere: num quis ulluſpiam homo erit, qui ſecundò de eo moneri ſe rogarique patietur? an non potius

rius quantocytus ad eum se locum recipiet,
unde hæc duo extrema, alterum vitaturus,
alterum studio omni quæsiturus, queat in-
tueri? Qui fit igitur, quòd usque eò nos
desidēs simus, tamque parùm conemur, ut
duplicem, adeoque disparem fortunam,
quæ nos certo certius expectat, liquidò
cognoscamus: idque ideo, ut alteram, e-
tamque tristissimam, evadamus; alterâ ve-
rò, quæ latissima est ac optatissima, æter-
nùm potiamur?

Tertium Orationis compendium.
(quòd per eam nempe anima ad DEVM
pertingat, ipsique amabili prorsus & admi-
rabili modo jungatur) non minùs ejus-
dem necessitatem ostendit. Miseros nos ac
infelices, si à D^{eo} separemur! Quid enim
tunc præsidii, quid remedi, quid consilii
sit reliquum? Quid agnellus faciat à matre
avulsus, sine lacte, sine pastu, nisi ut per-
eat? Membra item nostra, à reliquo abstra-
cta corpore, quam vitam habeant? Ele-
menta, à centro suo remota, quantopere
luctantur? Sicuti itaque elementis necessa-
rium est centrum, corpus membris, agnel-

lo mater: ita nobis, ut ad DEVM perveniamus, neve pereamus; sed vitam vivamus maximè vitalem & fortunatam, necessaria est Oratio.

Huc pertinet, quod illa cum DEO familiaritate mirè perficiatur anima, idoneaque reddatur ad virtutū opera, & contemptum rerum externarum: quantam alias solebat, in sanctis exercitiis, Evangelicisque cōsiliis, difficultatem haudquaquam experiendo. Gustus iste ac deliciae, quas in Oratione, perque illam DEVS impertitur, efficiunt, ut terrenae nobis voluptates vilescant & sordeant: Mortificationem quoque, Christi servis summè necessariam, valde eadem facilem efficiunt, minimèque molestam. Multis itaque modis duplicatur, multiplicaturque Orationis ejusdem necessitas; quoniam ipsa, tribus istis, quas indicavi, conditionibus suis, boni omnis causa est & scaturigo.

Quis credat, hominem aliquem, in una eademque re divitias, honorem, salutem, robur, & quidquid optare queat, reperientem, illam oblivisci posse, turpiterque negligere.

ligere? Quæ igitur, Deus bone! amentia est, cum in Oratione unicum omnium spiritualium nostrarum miseriarum refugium, contra omnes necessitates tutelam ac præsidium firmissimum, malorum cunctorum præsentissimum remedium, bona denique omnia, ipsumque illū, qui est omne bonum, habeamus; quod eadem tam negligenter oscitanturque utamur, maximè, cum ex ejus neglectu & oblivione, tam ingentia damna oriantur? Numquam singularis animi tepiditas lapsusve, gravior contingit, nisi ob Orationis ejusdem defectum^f. Cum illā, ejusque operā, sustentabimur, progrediemur, ac magis magisque crescemus in dies singulos.

Quare omnes, quotquot DEI exsequi desiderant voluntatem, & per dulcissimi IESU amorem, & per ipsorummet commoda, oro atque obtestor, ut omni cogitatione curaque in Orationem incumbant: quoniam quò id facient impensius, hoc perfectiores DEI servi sunt futuri. Æstimemus hoc tantum bonum, ut par est:

X 4

gratias

^f Vide Caroli ScribanI Medicum religiosum lib. 3. cap. 1.

gratias agamus pro singulari isto favore ac benignitate Optimi Numinis, præstolantis dum se alloquamur; immo, quod amplius est, ad hoc nos excitantis. Nihil dubitemus futurum, ut ille nos audiat, qui petit, ut secum frequenter versemur: omnia similiter, quæ optamus, liberalissimè certissimèque concessurum; cum nos roget, ut se rogemus. Potestne felicitas ulla cum nostra comparari; quòd ex voto ac voluntate nostra, aditus nobis semper & porta pateat, ad cum supremo totius Orbis Monarchâ tractandum? Quanta diligentia adhibetur, quantum temporis perditur, quot dies expectatur, quàm multis actoribus intercessoribusque opus est, ut Regem, & Dominum exigui alicujus terræ anguli compellare liceat? Verùm dum cæli Rex ad colloquium nos suum invitat, ægrè reperitur qui illud expetat, etsi indubitatum sit, in maximum id nostrum cessurum emolumentum. Homines seculares, propter alicujus momenti negotium, quod in Senatu aut pro tribunali agitur, vix umquam quieti sunt, multosque dies & annos hac una de re an-

re anguntur ac cogitant: & nos, ut ad negotium salutis nostræ totiusque Æternitatis pertractandum admittamur; nihil laborabimus? Potestne aut negligentia, aut stultitia, aut desperatio, aut impudentia major ulla esse? Neque enim scio, quomodo, nisi omnibus istis nominibus, hunc Orationis neglectum debeam appellare. g

Rogo iterum igitur iterumque universos, qui ex animo Deo famulari cupiunt; ac per quidquid suo debent Redemptori, per Dei gloriam, per Ecclesiæ ædificationem, per Angelorum gaudium, per consolationem justorum, & per propriam ipsorummet utilitatem, quantum possum, moneo atque adhortor, ut, si divinam implere optant voluntatem, diu multumque, &

X s quan-

g. Explicabunt tibi ista, cum lubebit, singularibus de Oratione dissertationibus Ludovicus Granatensis, Franciscus de Sales, Antonius Molina; atque è domesticis Scriptoribus Alph. Rodericus, Lud. de Ponte, Ant. Gandier, Franc. Arias, Io. Crombecius, Hieremias Drexelius, Ant. de Balinghen, aliique plures; & clarè, nuper admodum, ac breviter, R. P. Ioannes Suffrenius cap. 2. part. 2. Annæ Christiani. cuius Operis, & sui magnum desiderium nobis reliquit, proximè superiori 1641 anno, 7. Septemb. Elisingæ Zelandorum pie mortuus.

quanta possunt cum diligētia, Orationi vacare ne pratermittant. In eā, quid à se Deus postulet, cognoscent; virēque ac gratiam, ad illud perficiendum consequentur: ut deinde in cælis, per omnem Æternitatem, quod in hac vita cœperunt, opus continuent. Velit hoc faciātque idem clementissimus & benignissimus

Deus, qui est eritque benedictus in secula seculorum.

Amen.

AD MAIOREM DEI, DEIPARÆ, ET

S. IOSEPHI HONOREM

AC GLORIAM.

IN-

INDEX

Abraham Abbatis dictum verum.	52
Abrahā Patriarcha apud DEVM gratus.	20
ejus modestie specimen.	71
Abſtinentia Caſtitati maxime prodeſt.	222
S.M. Therſie.	129
Abyſſus judiciorum DEI.	380.100
Adamus peccans ſeveriſſime caſtigatus.	409
Actiones noſtræ quomodo bene faciendæ.	148.
268.287	
conſiderationes ad hoc juvantes.	291
DEO particulatim offerendæ.	151
earum regula.	5.51.150.465
indifferentes quomodo ſiant meritorie.	60.149
Actus heroici quàm utiles.	473
Acus ſartoria Paradifi clavis.	266
Adverſæ res (vide etiam Afflictiones.)	
beneficia DEI ſunt.	348
ex amore immittuntur.	302.305
ferendæ cum deſiderio plura patiendi.	350
libenter.	345
patienter.	297.342
pro iis gratie DEO agenda.	36.348
ſalus noſtra ab illis dependet.	307
Eternitatis memoria ſuadetur.	380.425
Affectus noſtri ſæpe parum puri.	228.327
non	

R E R V M.

52	non mortificati quam noxii.	156
20	Afflictiones utiles.	57.299
71	earum remedium presentissimum.	56
22	in iis letatur justus.	65
29	Vide v. Adversæ res, & Tribulationes.	
100	Alexander M. felix, quia non diu vixit.	101
09	fiducia ejus adversus Medicum.	310
48.	Alphonfus Rodriguez intentionis purissima.	
	267	
91	ejus in hac vita premium habuit.	ibid.
51	Amano superbia sua cervices fregit.	105
65	Amare DEV M quanta felicitas.	185
49	Amicitia intercedit DEV M inter & hominē.	29
73	ejus excellentia.	30
66	que illam pariant.	179
	Amor DEI erga nos.	20.56.236
48	beneficus est & fecundus.	59
25	Amor noster erga DEV M non ex solo affectu a-	
0	stimandus.	227
5	que ejus indicia.	228.328.334
2	quando sincerus sit.	226.327
8	quomodo exercendus.	183
7	Amoris causa.	28
5	lex summa.	6
7	veritas.	26

INDEX

Amor proprius maxime noxius.	51.232
ejus calliditas. 249	inimicus DEO. 163
ipsis se rebus spiritualibus miscet.	227.326
Anachoretæ erga DEVM amor purissimus.	135
alius à leone discerptus.	447
Angeli justos quanto opere honorent.	26
divine voluntatis exsequenda studiosissimi.	2
2.36.124	
eorum lapsus & supplicia.	408
Anima fit Sponsa DEI.	331
in eo solo potest quiescere.	47
quanta ejus DEI voluntatē faciētis dignitas.	31
quid desolata faciendum.	318
sæpe se renovet.	474
Anima quedam divine voluntatis studiosissima.	129
Antiocho obsuit valetudo prospera.	106
S. Anselmus quàm peccatum oderit.	406
Apologus pulcher de voluntate propria.	52
Antoninus Imp. equanimus.	45
Apostoli injurias hilariter ferunt.	346
eorum amor imperfectus.	327
Ars omnium quæstuosissima.	55.60
Auxilia gratiæ specialia peccatis venialibus de-	
meremur.	444
Bea-	

R E R V M.

B.

- Beatitudo variè describitur. 64
 Beneficia DEI in hominem. 13.18.30.188
 amorem & fervorem excitant. 375
 Beneplacitum DEI spectandum in omnibus. 287
 quomodo cognoscendum. 276
 S. Bernardus in solo DEO conquiescit. 273
 duo ejus salutaria monita. 477
 voluntatem propriam egregiè depingit. 214.408
 S. Bonaventuræ de respectibus humanis conte-
 mnendis judicium. 470
 Bona æterna querenda. 240
 Bona hujus vitæ eo nomine indigna. 239
 Bona voluntas quæ sit. 265
 Bonum bene fiat oportet. 290
 quod tale credimus, sepe malum nobis est. 88.100
 Brachia duo spiritualia utilissima. 177.
 C.
 Cæcitas patienter tolerata. 132
 peccati venialis pena. 448
 Canum mira fides & gratitudo. 321
 P. Caroli Spinolæ patientia invicta. 351
 Castitatis tutela. 222
 S. Christinæ rigor obstupefcendus. 388
 P. Christophorus Ortizius fulmine ictus. 113
 post obitum contionatur. ibid. CHRI-

I N D E X

CHRISTVS actionum nostrarum regula.	465
amat nos.	2.22.75.164.411
amore amorem provocat.	374
beatus in ipsis tormentis.	65
desolatus & tristis.	323
exemplo suo docet facere voluntatem DEI.	
275.119.154	
gaudium nostrum est.	47
homo cur factus.	2.74
imitandus est.	282
imitatio ejus honorifica.	476
mortificationem omnimodam commēdat.	160
pauper.	220.
plura pati desiderat.	350
quantopere nos quæsiuerit.	164
quis sincerè illum amet.	328
resignationis exemplar absolutissimum.	119.
323.345	
volūtatis suæ studiosū quanti faciat.	75.78.82
Cibus nobilissimus.	2
Cisterciēsis Religiosus quare thaumaturgus.	134
alium solatur Deipara.	123
Clavis cæli mirabilis.	266
Cleantis ad DEVM vox præclara.	140
S. Clemens Ancyranus crudeliter tortus.	393
	Col-

R^e R^e V^e M.

Colloquium Theologi & Mendici.	167
Conformatio voluntatis humanæ cum di- vina,	
beatitudo est omnibus modis perfecta.	64
eam Ethnici sciverunt.	139
eam exempla docent.	119.385
eam prudentia suadet.	74
est exercitium Christo gratissimum.	74
jucundissimum.	35
summè necessarium.	68
utilissimum.	49
facit nos amicos DEI.	29
in adversis quomodo exercenda.	296
practicè docetur & cōmendatur.	146.156.167
quibus in rebus fieri debeat.	314
quid eam maximè suadeat.	181
quos gradus habeat.	342
Vide item v. Resignatio & Voluntas divina.	
Considerationes apprimè utiles.	291
Consolationes divinæ quorundam Sancto- rum.	37.38.40.66.123
à quodam propter DEVM negliguntur.	245
Consolationes sensibiles (vide etiā Gustus.)	
multis mali causa.	335
non immodicè querenda.	227
	quare

INDEX

quare à DEO dentur.	245
sepe periculose.	228
Constantia in bene cœptis necessaria.	382. 487
Contemptus rerum humanarum.	239. 437
sui ipsius.	467
Cor nostrum in solo DEO conquiescit.	47
Corpus, anime curæ postponendum.	283
ejus commoditates non querenda.	462
ejus dolores patienter ferendi.	315
Creationis beneficio, DEI sumus.	8
Cupiditates & desideria mortificanda.	235
tortores nostri sunt.	44
D.	
Davidis bona opera non magna liberalissimè remunerantur.	114
levia peccata præ gravibus castigantur.	111
mortem filii fert æquanimiter.	345
Dæmon bonæ intentionis hostis.	264
caussat subinde devotionem sensualem.	335
ejus insidie.	135
occupare hominē permiss⁹ ob levia peccata.	448
parvis rebus nos vinctos habet.	157
quo nos modo impugnet.	52
Debitorum in servitutem dati.	13
omnes DEO debitorum sumus.	315
Dei-	

R E R V M. I

- Deicola Abbas ferè semper videt. 66
 De formitas explicatur. 368
 Delectatio spiritalis immodicè nō querēda. 325
 Deliberanti utilissime regule. 296
 Demetrii generosus animus. 141
 Desideria nostra torquent nos. 225
 mortificanda sunt, etiam minima. 157
 etiam rerum spiritalium. 238
 id summi est momenti. 235
 qualia esse debeant. 372
 semper, si volumus, impleri possunt. 66
 suspecta nobis sint oportet. 58. (449
 Desolationes caussantur sepe à peccatis levibus.
 patienter ferenda. 316
 patienter toleratarum exemplum. 245
 quantas Christus passus sit. 323
 quid in iis faciendum. 319
 sine iis DEO serviendum. 321
 tormentum huius vitæ maximum. 319
 Devotio multorum fucata. 338
 quæ sit vera. 228, 327
 sensualis fusè reprehenditur. 325
 DEVS amari dignissimus. 373
 Amicus noster est. 29
 Benefactor. 17
 causa

INDEX

caussa omnium quæ fiunt.	318
Creator noster.	8
cur non liberet nos è miseriis.	56
Dominus noster.	15
fructum à nobis exposcit.	251
ipse est premium servorum suorum.	14
optimus est. 56 Pater noster.	16
peccata levia acerrimè castigat.	110
perfectionum omnium pelagus.	251 186
plus nos amat quàm ipsi nos.	236
potentissimus.	56
propè invitatus nos affligit.	299
providentissimus est.	310
Redemptor noster.	11
Remunerator noster.	14
respiciendus in omnibus creaturis.	178
sapientissimus.	56
semper laudandus.	171
separari ab illo miserrimum.	485
solus cor nostrum implere potest.	48
Sponsus noster.	31
voluntati servorum suorum obsequitur.	26
ubi reperiendus sit.	77
DEI amor erga hominem.	20. 56. 236
beneplacitum semper intuendum.	1501
Esus	

R E R V M.

Ejus caussa omnia facere optimum.	6
id necessarium.	9
domin um in hominem.	15. 296
indulgentia mira in suos.	20
in peccata inexplicabile odium.	408. 414. 416.
446. 450	
pœna maxima, desideriis suis permitti.	200
toti sumus.	8
voluntas semper commodū nostrum spectat.	23
voluntatem exsequi tenemur.	7
Vide plura v. Voluntas divina.	
DEO alacriter serviendum.	269
infinite obligati sumus.	9
placere pulcherrimum.	292
soli competit voluntas propria.	10
vocanti quomodo respondendum.	332
Diligentia sit sine anxietate.	458
Disciplina neglecta acriter punitur.	454
Discrimen inter seculares & religiosos.	461
peccata levia facientem & caventem.	445
proprie & divine voluntatis studiosum.	44
Divitiarum incommoda.	95
Domini jus in servum.	8
Dormiens mereri potest.	61
Dubitanti salubria monita.	284
Durani horrendum purgatorium.	455. Eche-

INDEX

- Echeneïs *naves* sistit. 461
 Effusio *ad exteriora*, cavenda. 467
 Eleemosynæ *præmium*. 475
 Elias *pluvias* dat & tollit. 480
 S. Elzearius à Christo *castigatur*. 488
 S. Ephræm *divinis solatiis inundans*. 488
 Epictetus DEO *consentiens*. 491
 Epicurus *sui ipsius victor*. 497
 Ethnicorū *de resignatione dicta*, & *exempla*. 499
 Exempla *non omnia imitanda*. 462
 Exercitia *pia subinde interrumpenda*. 3
 Exercitium *resignationis nobilissimum*. 28
 medium mediorum omnium. 46
 meritorium in primis. 60
 præaxis illius. 46
 Religiosis & aliis commendatur. 47
 Vide *plura v. Conformatio*, & c.
 F.
 Familiaritas *cum DEO oratione acquiritur*. 489
 Famulatus Christi *non erubescendus*. 469
 Felicitas *sepe parit infelicitatem*. 160
 vera & perpetua quæ er paranda. 172
 quæ ea sit. 174
 Fervor *spiritus multorum*. 386
 ad eum quæ excitent. 378
 Fidu-

- Fiduciæ in DEVM ratio & modus. 173
- Finiis actionum nostrarum. 454
- ab eo res avertere absurdum. 458
- ad eum respiciendum, non ad media. 458
- eum non spectare damnosissimum. 458
- B. Francisci Borgiæ resignatio. 583
- S. Francisci Seraphici custodia sensuum. 473
- S. Franciscus Xaverius divine voluntatis stu-
diosus. 37
- eius delicia spiritus. 38. plura pati desiderat. 38
- Furiolus procuratore eget. 42
- G.
- Gaudium verum quod sit. 47
- facientis voluntatem DEI. 465
- P. Georgii Colibrant vitæ rigor. 203
- S. Geraldus cecus fit ob levem culpam. 448
- S. Gertrudis resignatio summa. 132
- quæ sit docta à DEO. 151
- Gloria cælestis consideranda. 376
- peccando amittitur. 429
- Gloriæ vanæ turpitudine. 272
- longâ ariditate expiata. 450
- Gradus intentionis puræ. 268
- mortificationis. 219. perfectionis. 282
- resignationis. 343

Gra

INDEX

Gratia hominum, cum DEI offensa, non querenda.	470
Gratiæ DEI collaborandum.	471
Gratiæ DEO quomodo agenda.	18
agenda in omnibus.	173
etiam in rebus adversis.	348
S. Gregorius M. ob eleemosynā Papa factus.	115
P. Gregorii Lopez resignatio & oratio.	138
S. Guilielmus corpori suo durus.	388
Gula castigata.	223.409
corporalis minus nocet quàm spiritalis.	336
Gustatus præcipuè mortificandus.	221
Gustus spirituales non nimium querendi.	325
iis valde affeci, imperfectionem arguit.	332
propter eos multi DEO serviunt.	326.330
ideoque in magnas misérias incidunt.	335
Vide item v. Consolationes sensibiles.	
H.	
Habitus boni peccatis venialibus debilitantur.	444
Heli modesta patientia.	342
Herba admodum venenosa.	53
Heri jus in servum.	8
S. Hieronymus memor judicii supremi.	378
Hierophantus Themistoclis filius Athenas regit.	21
Homo	

R E R V M.

Homo debet puram habere intentionem.	250
Homines omnes non iisdem moventur.	7
Hominis finis. 276.	vilitas summa. 241
Honor summus quis.	34
Honores non immodicè deprecandi.	113
Honorum vanitas.	96.105
Horæ Canonicae suis temporibus recitanda.	454
Hugonis de S. Victore crudele supplicium. ibid.	
Humanitas premio affecta.	115
Humilis commoditates non querit.	242
laqueos & tentationes Daemonis evadit.	467
sui ipsius contemtor est.	241

I.

Iacobus Anachoreta in se rigidissimus.	387
Iacobi de Saura votum admirabile.	130
fervor obstupefcendus.	395
B. Iacoponus DEO consentiens.	317
Iactura rerum temporalium sæpe prodest.	101
S. Ignatius celum crebrò adspicit.	240
majoris DEI gloriæ studiosissimus.	138
negligentem castigat.	291
quos gradus perfectionis assignaverit.	282
quas regulas dederit voluntatis divine cognoscenda.	275
Impatientia ad nihil prodest.	344

T

caussa

INDEX

<i>caussa est miseriarumstrarum.</i>	172
Impedimenta perfectionis quibus modis tollenda.	460
Incarnationis beneficium.	22
Incitamenta ad insignem perfectionem.	373
Indifferentia commendatur.	88.276
<i>extendat se ad omnes actiones.272. ingens ex illa commodum. 107. suadet exemplis. 132</i>	
Indulgentia parentum noxia.	303
Infelicitas,caussa felicitatis.	100
Inferni ignis pabulum.	70
<i>memoria,peccatum tollit.</i>	427
Ingratitudo nostra adversus DEVM.	165
<i>foedisima est.</i>	411
Injuria,majori honore repensa.	104
Inobediens Diabolus dicendus.	362
Inobedientia vindicata.	113
Inspirationes divinae audiende.	472
Intentio bona habenda in omnibus.	267
<i>haberi nequit, nisi amor proprius expugnetur.</i>	248
<i>particularis & generalis. 148. 268. purissima quae. 271. semper meretur.</i>	263.294
<i>sine ea nihil DEO placet.</i>	262
<i>summi momenti est.</i>	250
Inten-	

R E R V M.

Intentionis bonæ emolumenta. 184. *exempla.*
135. 266. gradus varii. 268. *hostis Dia-*
bolus. 264. *necessitas.* 250. 261. *regula cogno-*
scenda. 273. *symbolum.* 274

Intentio mala, bona opera facit digna poenâ.

262

ipsis rebus spiritualibus se miscet. 329

oculus nequam est. 261

Salamandra est. 262

Intentionis malæ detrimenta multiplicia. 258

pravitas. 254

S. Ioannis Chrysostomi de peccatis venialibus

sententia. 456

quanti faciat placere DEO. 314

S. Ioannes Climacus, testis oculatus vitæ asper-

rimæ antiquorum Monachorum. 389

Ioannes de Soto, intentionis puræ nobile exem-

plar. 266

Ioannes Monachus, in se severissimus. 387

Ioannis Thauleri cum Mendico colloquiū. 167

Iob divinæ volūtatis studiosissimus. 309. 345. 348

vocanti DEO quomodo responderit. 333

S. Iosaphat regnum relinquit. 393

Ioci, & facetiæ severè expiata. 455

Iosephi Patriarchæ exaltatio. 104

Y 2

Iosifæ

INDEX

Iosia Regis interitus unde.	112
Iosue solem stetit.	20
Iudicii extremi recordatio utilis.	376.426
Iudicia DEI abyssus multa.	100
Iudicia hominum contemnenda.	468
Ius DEI multiplex in nos, ob quod tenemur ejus facere voluntatem.	7
Iustus semper letus est.	65
velut omnipotens est.	22
ei obsequuntur omnia.	20
ejus se voluntati DEVS accommodat.	59
L.	
Lacrimæ non sunt certum signum devotionis.	
327	
Lazari ulcera levium peccatorum pœna.	448
Lectio pia peccati remedium.	422
Leo minimâ re tenetur.	157
Linguae custodia necessaria.	464
S. Lydvina in doloribus patientissima.	347
Lotho voluntatis propriae expletio nocuit.	70
ejus uxoris supplicium.	114.447
Ludovica de Carvajal divinae voluntati obse- quentissima.	41
ejus DEO se jungendi accensa desideria.	352
vota summæ perfectionis.	130
B. Magda-	

R E R V M.

M.

(43)

B. Magdalene de Pazzis studiū DEO placendi.

Malum sepe est causa boni. 88.100

Manasses felix, quia infelix. 104

Mandatum maximum quomodo implendū. 183

MARIA Virgo Filio carissima. 78

ejus decus præcipuum. 80

resignationis exemplar illustrissimum. 123

voluntati divinæ obsequentissima. 80

Martyrum supplicia. 392

Media quæreda, quatenus ad finē cōducunt. 277

ad omnia indifferentem esse oportet. ibid.

Meditationis neglectus noxius. 422

Memoria novissimorum suadetur. 425

Mendici cum Theologo colloquium. 167

Mercēs DEO servientium. 14

Mereri semper possumus. 6

Metus vanus se non ex toto abnegantiū. 158.198

Minima minimè negligenda. 114.443.461

ab iis inchoandum. 166

ab iis sepe maxima dependent. 109

ea negligentium stultitia. 160

Modus cum DEO suaviter vivendi. 173

facilis præsentia divina. 152

Molestiæ hujus vitæ quomodo jucundè ferri pos-

sint. 69

T 3

Mo-

INDEX

Monachorū antiquorū mira vite asperitas.	389
Monita salutaria ad perfectionē assequendā.	372
Morbi ob levia peccata immisi.	447
patienter sustinendi.	315
Mors animæ terribilissima.	426
Morte vindicata peccata venialia.	447
Mortis memoria peccati remedium.	425
Mortificatio à peccato liberat.	206
amoris proprii injurias ulciscitur.	214
Christi exemplo docetur.	212
DEO gratissima est.	213
etiam in rebus sanctis adhibenda.	243
magnum DEI beneficium est.	196
meritum mirè auget.	207.221
necessaria etiam in minimis.	156
nota veri amoris.	152
omnino exercenda. 198.211.orationē juvat.	210
perfecta, summam affert voluptatem.	159
Philosophis gentilibus cognita fuit.	209
pro peccatis præteritis satisfacit.	201
Purgatorii pœnas minuit.	ibid.
quietam vitam facit.	209
reparat naturam corruptam.	197
summæ est dignitatis.	213
virtutis exercitium facile reddit.	208
Mor-	

Mortificationis fructus. 194

gradus primus, externa relinquere. 219

secundus, sensuum delectationes contemnere. 220

tertius, spirituales delectationes negligere. 223

Mortificationes extraordinarie magni faciendæ.

473

Moyſes levis peccati graves poenas luit. 111. 447

DEVM placavit. 21

Moyſes Abbas à Demone correptus. 112. 448

Mundus contemnendus. 180

ejus contemptus utilis. 284

ejus judicia nihili faciendæ. 468

N.

Naamano leprosum fuisse profuit. 102

Negligentia in DEI ſervitio reprehensibilis. 290

maximæ miſeriæ cauſſa. 381

Nihil noſtræ cauſſæ nobis eſt agendum. 9

Nihil parvi faciendum. 461

Noviſſimorum memoria, peccati remedium.

425.

O.

Obediens Angelus eſt. 362

errare non poteſt. 358

in Superiore DEVM conſideret. 362

Intentionem habet puriſſimam. 357

T 2

ſem-

INDEX

<i>semper suam facit voluntatem.</i>	141
Obedientia Angelorū. 124. 355. Apostolorū. 126	
caca cur dicatur. 361. Christi Domini. 119	
Deipara Virginis. 122. laudatur. 355	
medium aptissimum ad mortificationem. 356	
ad puram intentionem. 357	
sine ea impossibilis est resignatio. 360	
Oblatio sui integra DEO facienda. 156	
Obligationes nostrae ad DEO serviendum. 7	
Occasiones peccati fugienda. 421	
Opera nostra quomodo bene fieri possint. 148.	
287.	
considerationes ad hoc utiles. 291	
Orandum libenter. 480. semper. 481	
Oratio est animae anima. 479	
animam mirè perficit. 486	
DEO hominem jungit. 485	
mortificatione adjuvatur. 211	
necessitates spirituales subleuat. 481	
panis est animae. 478. peccati remediū est. 422	
per eam futurae vitae res cognoscimus. 483	
tria complectitur, eius necessitatem indican-	
tia. 480	
Orationis necessitas. 479. 481	
neglectus damnosissimus. 478. 487	
Ora-	

R E R V M.

1	Orationes jaculatorie optime.	154
26	Oraturus ne querat consolationes.	325
19	quid cogitare debeat.	148
55	quid pro aliis precipue petere.	155
6	Originalis peccati castigatio horrenda.	410
57	Oza subita morte multatus.	112

P.

56	Pachomius Abbas spinis inambulat.	387
7	Paralytico Evangelico morbus utilissimus.	102
21	S. Pardulphus cecitate sua latatur.	132
8.	Parentum indulgentia castigatur.	303
	Patientia suadetur.	296.342
91	certum veri amoris argumentum.	328.333.337
81	S. Paulinus vendidit se in gratiam alterius.	12
9	S. Paullus divinae voluntatis studiosus.	127.333
36	Paullus Abbas, ob leve peccatum graviter pu-	
35	nitus.	448
11	Paupertas utilis.	95.108
81	patienter ferenda.	314
2	Peccatoris temeraria stoliditas.	425.428.430
3	Peccatum mortale acerrime castigatum.	408.410
2-	Adamum & ejus posteros in summas misérias	
0	adduxit.	409
1	Angelos in Demones mutavit.	408
7	Christum crucifigit.	427

INDEX

DEI injuria maxima est.	406
DEVM quodammodo occidit.	408
dignitati hominis repugnat.	405
gravitas ejus ex veniali peccato colligitur.	433
hic, & eternum punitur.	410. 414
ingritudinem fœdam ostendit.	411
inferno malum gravius est.	427
malorum omnium caussa.	410
mutationem admirabilem efficit.	416
originale severè punitum.	410
pro eo sollicitè satisfaciendum.	431
propter illud Christus mori debuit.	415. 419
quantoperè detestandum.	403
rationi adversatur. 404. remedia ejusdem.	420
Peccatum veniale à mortali quomodo differat.	
434	
Asthma est.	442
Cacitas est.	ibidem.
Cancer est anima.	441
cavendum.	423. 456
DEVM offendit.	436
disponit ad mortale peccatum.	442
duplicis est generis.	435
effectus habet pestilentissimos.	441
gravioris caussa est.	114
	hydro-

R E R V M.

hydripifis eſt.	442
lepra eſt. ibid. leve quare dicatur.	435
macula eſt & deformitas animæ.	438.440
malis omnibus, etiam æternis, pejus eſt.	434
morbis omnibus corporis damnofius.	ibid.
morte timendum magis.	456
paralyſis eſt.	442
podagræ comparatur.	ibid.
propter illud non immodicè triſtandum.	458
remedia illius.	457
ſeveriſſime à DEO caſtigatur.	110.446
maximè in Purgatorio.	450
ſurditati ſimile eſt.	442
tentationum & deſolationum cauſſa eſt.	449
Peccata noſtra cur graviſſima.	411.417
Perfecti ob conſolationes divinas pudeſcunt.	244
Perfectio multorum fucata.	338
ad eam impellentia.	375
ejus aſſequenda compendium.	3.179
impedimenta quomodo tollenda.	460
ſtudium, ob hominum dicta, non erubeſcendum.	469
Perfectiones DEI.	25.186
S. Petrus à Chriſto, & cur, reprehenuſus.	231
ejus lapſus cauſſa.	114

INDEX

<i>perfectio unde aestimanda.</i>	127
<i>semper flevit.</i>	404
P. Petro Canisio egrotanti optata avicula capiendam se offert.	21
S. Petrus Telonarius panem unicum quo premio dederit.	115
Philoromus presbyter sibi durissimus.	388
Philosophorum ethnicorum sana doctrina.	95
Pilegrinus Episcopus quale Purgatorium habuerit.	454
Placere DEO, summus honor & felicitas.	312
hominibus non studendum.	470
Plato resignationem commendat.	143
Pœnitentiæ & rigor singularis multorum.	386
Pompejus infelix, quia non citius mortuus.	101
Praxis Exercitii Resignationis.	146
de Prædestinatione tentatio quomodo superata.	137
Privilegia & immunitates non querenda.	475
Prodigus tutoris eget.	24
Progrediendum semper in DEI obsequio.	379.
382.474	(447
Propheta ob leve peccatum à leone discerpitur.	
Providentia DEI erga nos.	310
Prudentiæ Christianæ utilissima regula.	98
Pudor	

R E R V M

Pudor noxius seponendus.	468
Purgatorium diuturnum.	455
gravissimum. 202. 316. illius pabulum.	70
nihil inibi meremur.	316
pœna damni ibidem luenda.	453
pœna sensûs.	452
Purgatorium spirituale gravissimum.	319
R.	
Rebeccæ sua humanitas profuit.	115
Recollectiones crebrò instituenda.	474
Recreationes nō necessariae ne adhibeantur.	462
Redemptionis beneficium.	11
Regna mundi plures contemserunt.	393
Regulæ bonæ intentionis.	273
perfectionis studioso utilissima.	460
voluntatis divinæ agnoscenda.	276
Religiosi obstupescendum purgatorium.	455
Remedia peccati mortalis.	420
venialis.	457
Remora pisculus naves sistit.	461
Renovatio frequens commendatur.	474
quando instituenda.	ibid.
Res creatæ nobis noxiæ.	239
non expleant desiderium nostrum.	46
plus molestiæ afferunt quàm voluptatis.	47

Y 7

Re-

INDEX

Resignatio variè laudatur.	2
circa quæ exercenda.	314
ejus beneficio desideria omnia complentur.	66
exemplis docetur.	13.119.129.130.133
gradus ejus 1. omnia ferre patienter.	342
2. libenter. 345. 3. cum gratiarum actione.	348
4. cum desiderio plura patiendi.	350
fundamentum illius.	311
in adversis exercenda.	296
Vide plura v. Conformatio, & Voluntas Dei.	
Respectus humanus proterendus.	468
Rex & regnum verum.	178
Ruthæ paupertas sua profuit.	103
S.	
Sacramentorum usus utilissimus.	420
Salomonis ruina.	114
Sancti divinæ voluntatis studiosi.	129
eorum fervor incredibilis.	386
totus produci nequit.	394
Sanitas subinde noxia.	106
Sara oculos mirè custodit.	388
Saulis exitium à parvis cœpit.	114
Semper mereri quomodo possimus.	6
Senecæ præclara sensa & monita.	143
Sensualitas multorum in rebus piis.	326
Sera-	

R E R V M.

Serapion Abbas se ipse vendidit.	393
Sermo noster qualis esse debeat.	466
Servus cur Domini sit.	8
Severitas saepe prodest.	303
Silentium commendatur.	179
Silvanus Abbas terrenorum contemtor.	241
Simeonis Stylitæ rigor admirandus.	386
Singularitas laudabilis.	470
Socrates DEO obsequens.	141
Sollicitudines inutiles repellantur.	293
Spes lucri quantum possit apud homines.	49
Stephanus Abbas cum Christo crucifixus.	34
Stimuli ad insignem perfectionem impellentes.	373
Superbiæ remedium.	317
Supererogationis opera facienda.	423
Superioribus obediendum.	362
T.	
Temperantia suadetur.	222
Tentationes, levium peccatorum poenæ.	449
remedium illarum.	467
Tepiditas accendenda ferventium exemplis.	385
medicina ejus multiplex.	373. 400
Themistoclis in suos indulgentia.	21
Theologus à Mendico doctus.	167
S. Theresia divinæ voluntatis studiosissima.	129
ejus	

I N D E X

ejus mortificatio & votum novum. *ibid.*
S. Thomas Aquinas miraculo pisces impetrat.

21

Timor DEI *veniali peccato pessumdatur.* 444

Tituli *nos obligantes ad faciendam voluntatem
 DEI.* 7

Transformatio voluntatis nostrae in divinā. 353

Tribulationes bonum summum. 309

DEO hominem jungunt. 308. *felicitati longè
 preferendae.* 309. *gaudendum de iis.* 298. *pa-
 tienter ferendae.* 297. *per eas paternè emenda-
 mur.* 302. *utiles nobis.* 57. 299

V.

Vanitas rerum creatarum. 239

Veniale peccatum, v. Peccatum veniale.

Verborum cura magna habenda. 464

Via brevissima ad celum. 2

ad DEI amorem. 226

Virtutis pulcritudo consideranda. 376

in via virtutis semper progrediendum. 379

Vita divina quorundam Sanctorum. 368

Vita Christi imitanda. 465

Vitiorum foeditas cogitanda. 376

Vni-formitas cum DEI voluntate. 363

quomodo differat à con-formitate. 364

Vnio

R E R V M.

Vnio animæ cum DEO nobilissima. 31. 67. 353

oratione augetur. 485. prorsus necessaria est. 63

Vocanti DEO quomodo respondendum sit. 333

Voluntas DEI quæ sit. 94

boni omnis causa. 10

implenda etiam in minimis. 110

in rebus planè omnibus. 156

quibus in rebus ei conformari debeamus. 314

spectanda in omnibus. 69

unde agnosci queat. 275

Voluntas DEI omni jure facienda.

quia creavit nos. 8. quia debitores ei sumus

multipliciter. 13. quia DEVS est qui est. 25.

183. quia Dominus noster est. 15. quia grati-

tudo id postulat. 17. quia illam implere ju-

cundissimum. 35. nobilissimum. 28. opti-

um, & nobis utilissimum 49. quia merce-

dem promisit amplissimam. 14. quia Pater

noster est. 16. 302. quia prudentia & recta

ratio id suadet. 86. quia quieti aliàs num-

quam erimus. 88. quia redemit nos. 11. quia

Sponsus noster est. 16. quia spontè nos ei obtu-

limus. 12. quia voluntatem suam nobis impen-

dit. 19. quia volūtatem alienam ipse facit. 24.

quia volūtas propria, nobis maximè noxia. 54.

quia

I N D E X

<i>quia voluntate propriâ abusi sumus.</i>	24
<i>quia vota nostra prævenit.</i>	22
<i>Voluntatis divinæ exsecutio æterna est.</i>	2
<i>à perplexitatibus innumeris nos expedit.</i>	55
<i>anticipata beatitudo est.</i>	63
<i>exemplis ostenditur.</i>	119
<i>exercitiis ceteris præfertur.</i>	2
<i>jucunda est.</i>	35
<i>letitia perpetuæ causâ est.</i>	65
<i>munit nos contra nos ipsos.</i>	54
<i>necessaria est.</i>	68
<i>sine ea verum gaudium nullum.</i>	46
<i>via brevissima ad calum est.</i>	2
<i>vita hujus summum bonum.</i>	63
<i>Vide plura v. Conformatio & Resignatio.</i>	
<i>Voluntatis divinæ studiosus, Christi frater,</i>	
<i>soror, & mater est.</i>	75
<i>dignitas & felicitas ejus summa.</i>	29.225
<i>habet Christum sibi obsequentem.</i>	78
<i>in ipsis tormentis hilaris est.</i>	41
<i>non horret Infernum.</i>	41.217
<i>non turbatur.</i>	44
<i>quid maximè spectare debeat.</i>	181
<i>quietus perpetuò est.</i>	225
<i>semper sit ejus voluntas.</i>	45.226
	Vo-

R E R V M.

Voluntatis divinae studiosorum exempla.

Anachoreta quidam.	135
Angeli.	2.36.124
Anonymus.	137
Apostoli.	127
S. Bernardus.	273
Carolus Spinola.	351
CHRISTVS Dominus.	2.75.119.323.325
Cisterciensis Religiosus.	134
Cleantes Philosophus.	40
David Rex.	345
Deipara Virgo.	123
Demetrius Philosophus.	140
Epictetus.	141
B. Franciscus Borgia.	133
S. Franciscus Xaverius.	351
S. Gertrudis.	132
Gregorius Lopez.	138
Heli Sacerdos.	342
Iacobus de Saura.	130.395
S. Ignatius.	131
Iob.	345.348
Ludovica de Carvajal.	130.352
S. Lydyvina.	346
M. Antoninus Imperator.	145
	Men-

INDEX

Mendicus quidam.	168
S. Pardulphus.	132
Plato Philosophus.	143
Quædam anima.	129
Seneca.	143
Socrates.	141
S. Theresia.	129
Voluntas sit indifferens	272
Voluntas propria, damnosissima nobis.	24. 51.
71. 215	
Demon est.	52
DEO soli illam facere competit.	10
eam qui facit, DEO coronam aufert.	ibid.
ex toto abneganda est.	156
extirpanda, ut pura sit intentio.	248
gladius est.	52
herba venenosa.	53
infernum facit.	217
inquietudinis omnis causa.	44
maximè diligitur, etsi maximè noxia.	53
nisi abnegetur, numquam fiet voluntas divi-	
na.	193
nullibi facienda.	9
origo omnis mali est.	10. 44. 55
protoplastis mortem attulit.	53
purga-	

R E R V M.

<i>purgatorium ignem alit.</i>	70
<i>summa ejus malitia.</i>	214
<i>venenum est.</i>	52
Voluntatis propriæ abnegatio DEO gratissi-	
ma.	221
<i>jucundissima.</i>	35
<i>maximè meritoria.</i>	221
Vide v. Abnegatio.	
Voluptas fugienda.	95
Vota summæ perfectionis à quibusdam con-	
cepta.	129.395
<i>non concipienda, nisi consulto Confessario.</i>	
401	

Z.

Zelus proximi, peccati remedium.	432
Zelum & fervorem quæ excitare possint.	373
Zoëcardus anachoreta sibi asperrimus.	388.

F I N I S.

CENSURA. 1 A

Mandato Vestræ Celsitudinis vidi librum, cui titulus est, **VITA DIVINA & VIA REGIA** ad perfectionem, ab admodum **R. P. M. IOANNE EVSEBIO NIEREMBERGIO** ex Societate **IESV** compositum; & adhibitâ in illius examine summâ diligentia, nihil in eo reperio censurâ dignum, sed potius admiratione: & quaecumque continet, valdè esse conformia sacra Scripturæ, doctrinæ Sanctorum, Conciliis & Patribus; ac demonstrare sanam, Catholicam, & eximiam Auctoris eruditionem, ejus in docendo dexteritatem, magnam in scribendo facilitatem & elegantiam, cum singulari prudentiâ, atque adversus proximos caritate conjunctam: viam iisdem patefaciendo, pro culparum suarum remedio, & ad finem, ob quem creati sumus, consequendum. Ideoque existimo, Celsitudinem Vestram posse & debere licentiam concedere, quam petiit, eundem librum, ad commune fidelium emolumentum, in lucem edendi. Ita censeo, salvo semper Ecclesiæ judicio. Datum in **S. Ægidio**, in regiâ **Madritensi**, vi Februarii. Anno **M. DC. XXXIII.**

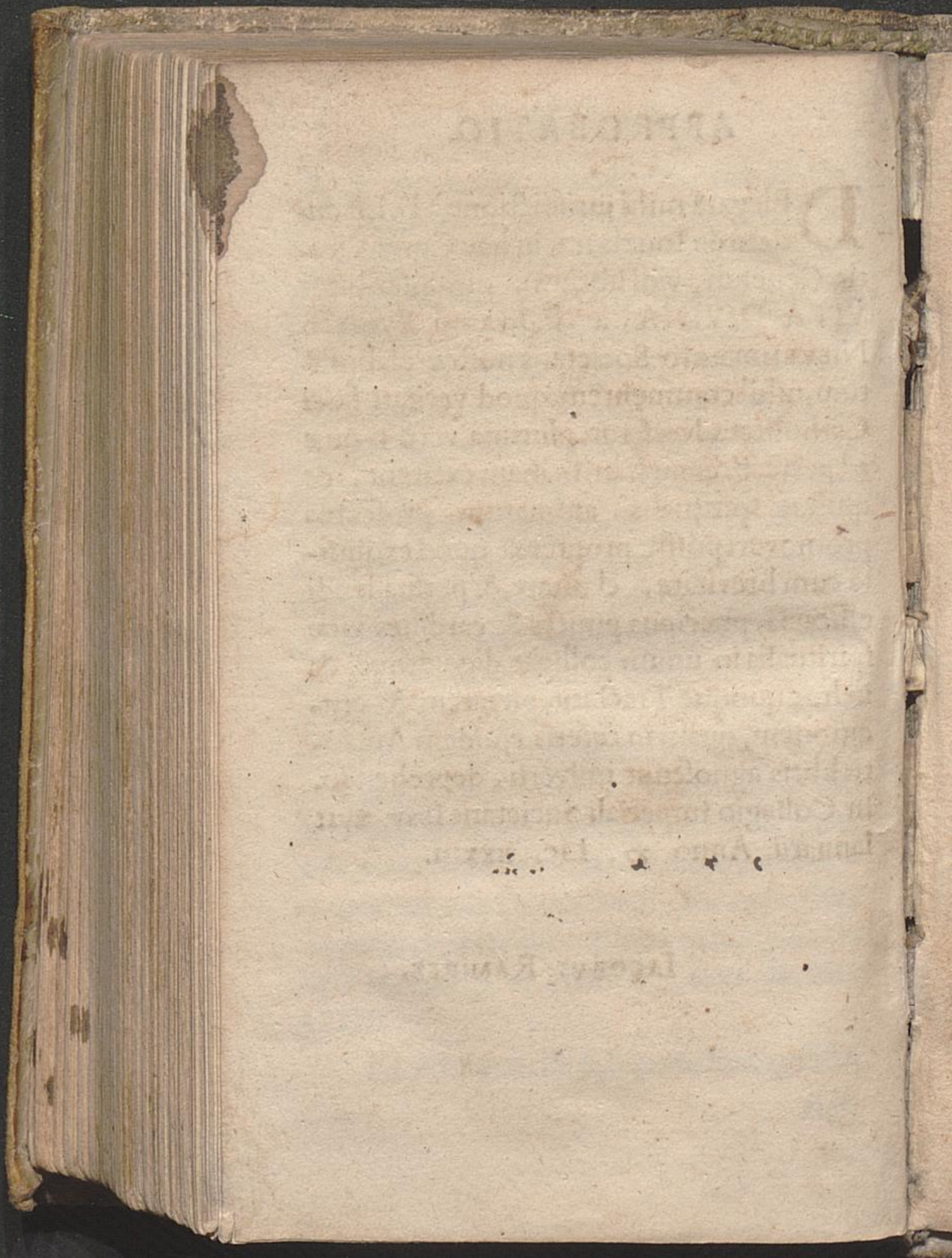
F. Ludouicus de S. Ioanne Evangelista.

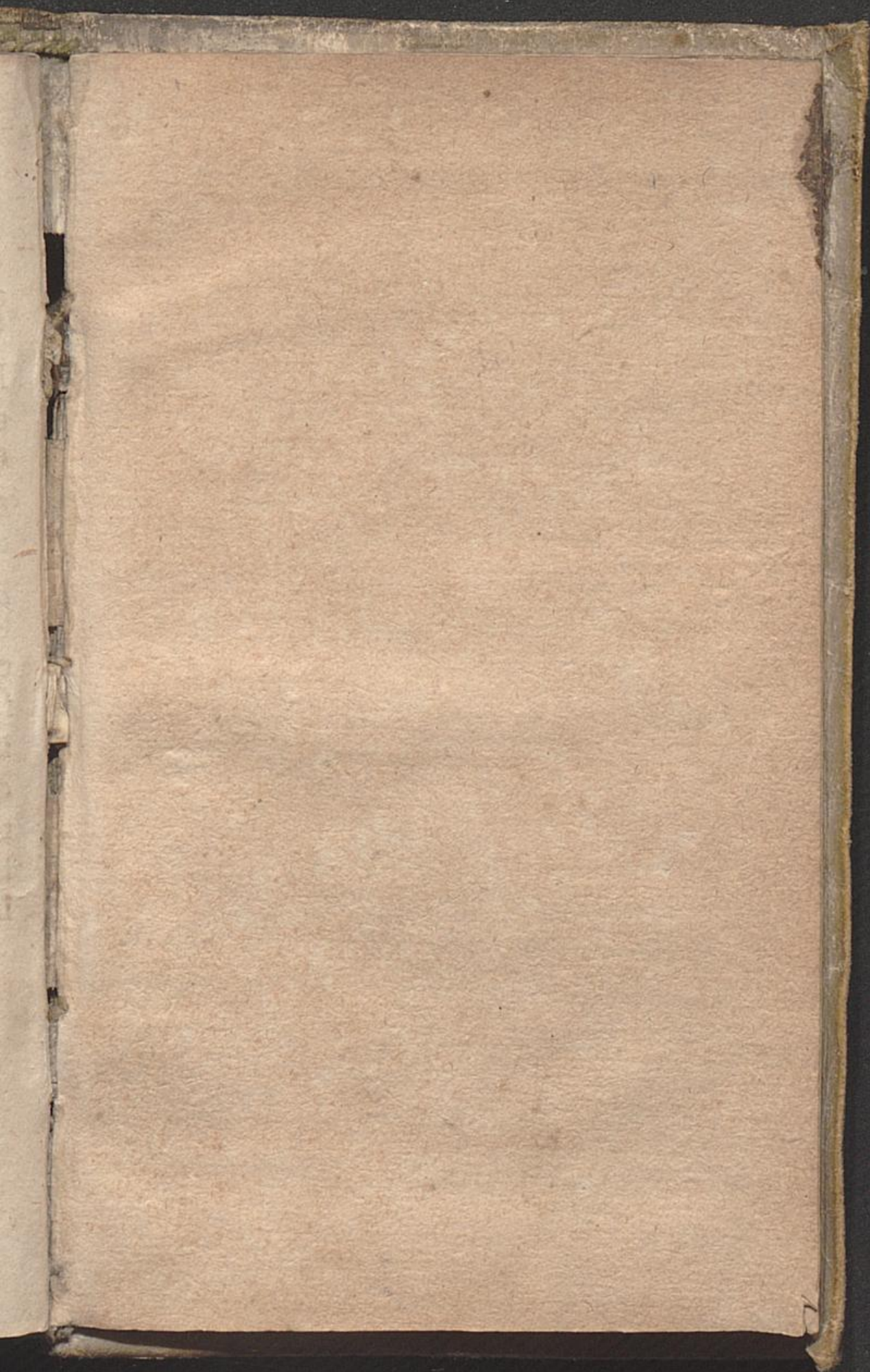
AP-

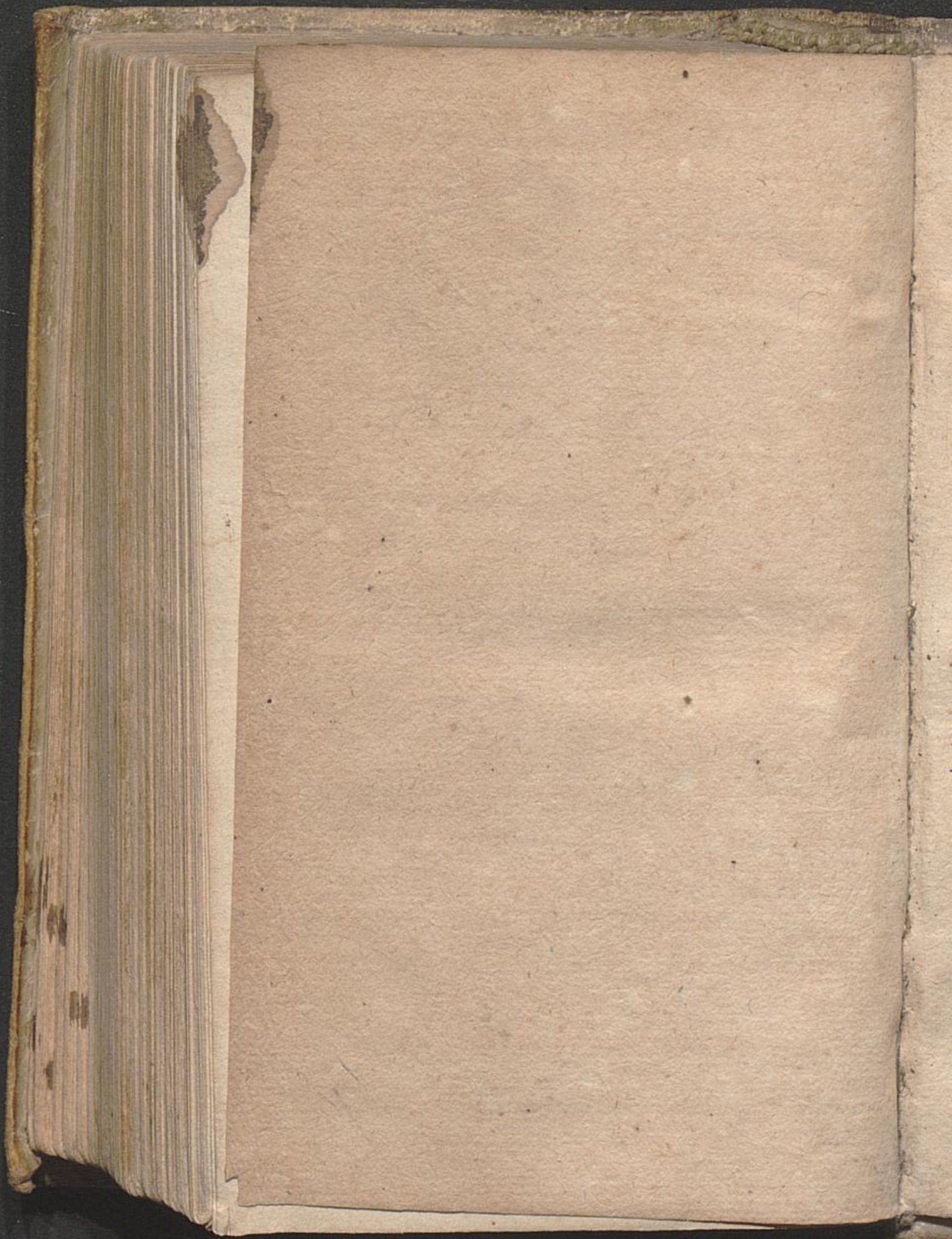
APPROBATIO.

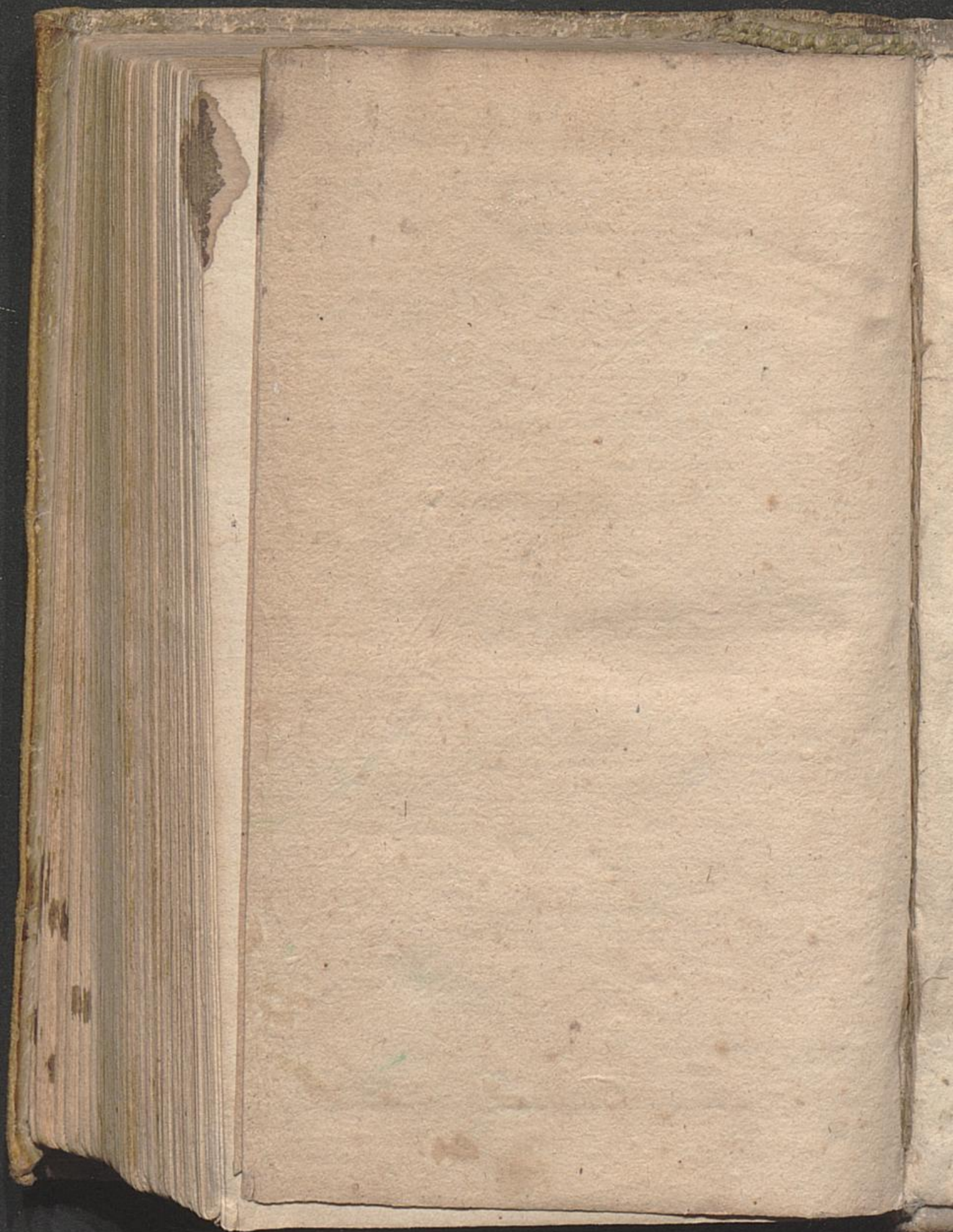
DElegatâ mihi jurisdictione à D. Licen-
tiato de Iturrizara, in hac Curia Vica-
rio Generali, vidi librum, qui inscribitur
VITA DIVINA, à P. IOANNE EYSEBIO
NIEREMBERGIO Societatis nostræ elabora-
tum, nihil continentem, quod veritati fidei
Catholicæ adversetur; plurima verò, quæ
ad perfectionem Christianam excitent, &
quibus spiritualis animarum profectus
promoveri possit: propterea quod exquisi-
tâ cum brevitate, claritate, & persuadendi
efficaciâ, præcipua puncta & cardines vitæ
spiritualis in unum colligat digerâtque. &
in hoc quoque Tractatu, pietatem & eru-
ditionem, quam in ceteris ejusdem Aucto-
ris libris agnoscunt universi, deprehendo.
In Collegio Imperiali Societatis IESV. XVII
Ianuarii. Anno .m. dccc. xxxiii.

IACOBUS RAMIREZ.











Th
2700